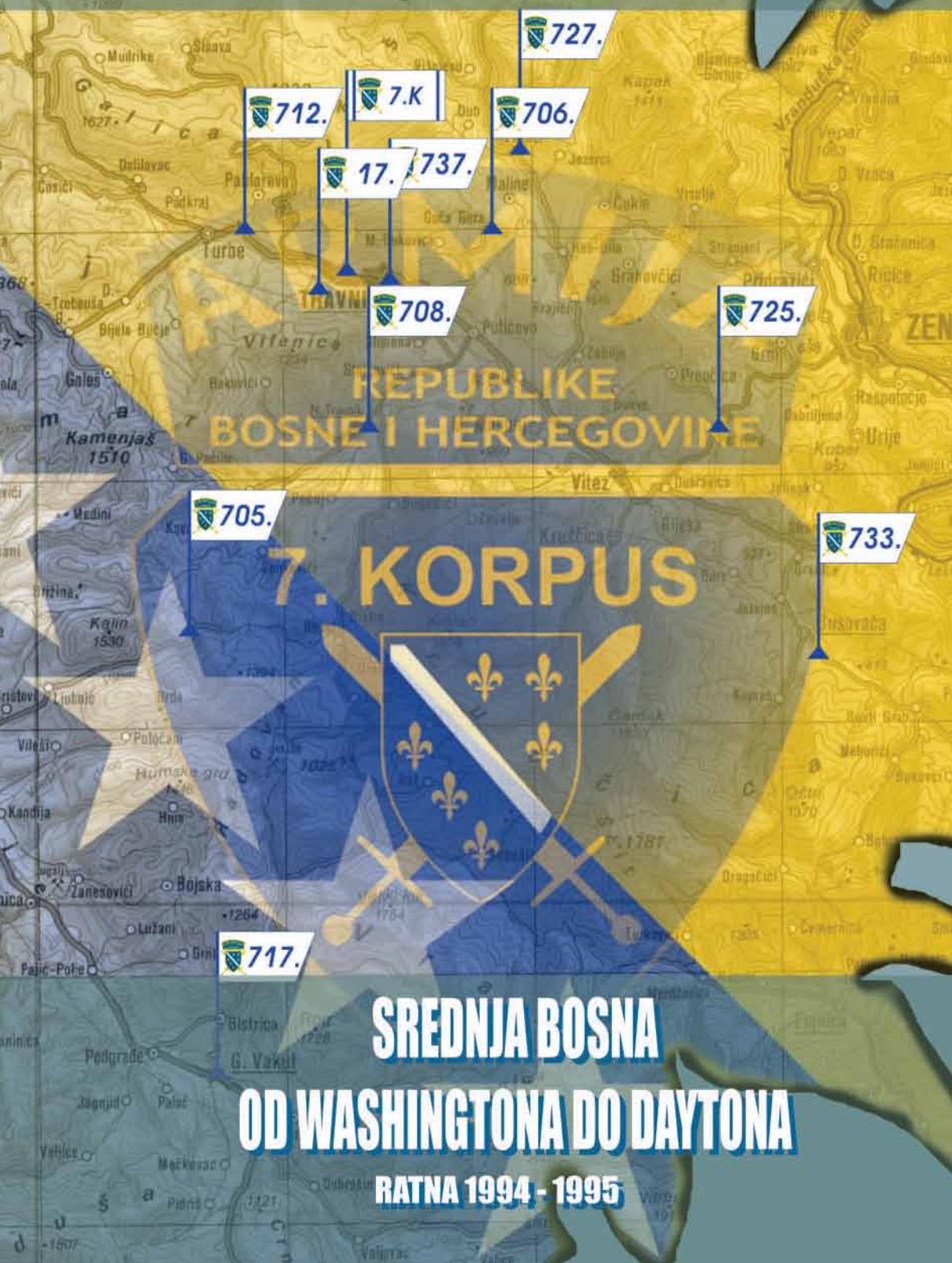


ODBRAMBENO-OSLOBODILAČKI RAT 1992-1995 ARGUMENTI I DOKUMENTI



Ratna 1994.-1995. godina - SREDNJA BOSNA OD WASHINGTONA DO DAYTONA

*Zbornik radova sa okruglog stola održanog pod ovim nazivom
13. aprila 2013. godine u Travniku*

Izdavač: Udruženje za zaštitu tekovina borbe za Bosnu i Hercegovinu,
Nedima Filipovića 19, 71000 Sarajevo
e-mail: zatebebih@bih.net.ba
www.zatebebih.ba

Za izdavača: Mustafa Polutak

Urednik: Jasmin Ganić

Redaktor: Remzija Šiljak

Lektor i korektor: Nazif Osmanović

DTP: Abdulah Vrselj

Štampa: Štamparija Fojnica

Za štampariju: Šehzija Buljina

Tiraž: 500 primjeraka

Izdanje: 2014.

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Nacionalna i univerzitetska biblioteka
Bosne i Hercegovine, Sarajevo

94(497.6)"1994/1995"(063)(082)

RATNA 1994.-1995. godina : Srednja Bosna od Washingtona do Dayton : zbornik radova sa Okruglog stola održanog 13. aprila 2013. godine u Travniku / [urednik Jasmin Ganić]. - Sarajevo : Udruženje za zaštitu tekovina borbe za Bosnu i Hercegovinu, 2014. - 271 str. : ilustr. ; 24 cm. - (Argumenti i dokumenti)

Bibliografija i bilješke uz tekst.

ISBN 978-9958-819-14-8

COBISS.BH-ID 21072902

Udruženje za zaštitu tekovina borbe za Bosnu i Hercegovinu

**Ratna 1994. - 1995. godina
SREDNJA BOSNA
OD WASHINGTONA DO DAYTONA**

Zbornik radova sa okruglog stola održanog
13. aprila 2013. godine u Travniku

Sarajevo, 2014. godine

SADRŽAJ

| | |
|---|-----------|
| RIJEČ UREDNIKA | 7 |
| ZNAČENJE KORIŠTENIH SKRAĆENICA | 13 |
| ZBORNIK RADOVA | 19 |
| <i>Dr.sc. Kenan Dautović</i> | |
| WASHINGTONSKI MIROVNI SPORAZUM 1994. GODINE | 23 |
| <i>Jasmin Ganić</i> | |
| STANJE NA TERITORIJI SREDNJE BOSNE POSLIJE POTPISIVANJA PRIMIRJA IZMEĐU ARBIH I HVO, PRESTRUKTUIRANJE ARMije RBiH I FORMIRANJE 7. KORPUSA ARBiH | 37 |
| <i>General, Mustafa Polutak</i> | |
| UTICAJ GŠ ORUŽANIH SNAGA RBiH NA PLANIRANJE I IZVOĐENJE B/D NA PODRUČJU SREDNJE BOSNE..... | 51 |
| <i>Mr. pukovnik, Fahir Čamđić</i> | |
| BORBENA DEJSTVA NA VLAŠIĆKOM PLATOU TOKOM 1994. GODINE | 67 |
| <i>Atif Haskić</i> | |
| BORBENA DEJSTVA NA RAZMEĐU OPĆINA NOVI TRAVNIK, TRAVNIK, BUGOJNO I DONJI VAKUF 1994.GODINE | 77 |
| <i>mr. Edin Ramić</i> | |
| KUPREŠKA OPERACIJA "JESEN-94" | 83 |
| <i>Brigadir Remzija Šiljak</i> | |
| VLAŠIĆKA OPERACIJA | 101 |
| <i>Pukovnik, Senad Dautović</i> | |
| 77. VRBASKA DIVIZIJA | 147 |
| <i>Mr. Amer Duraković</i> | |
| 770. SBBR U BORBAMA ZA OSLOBAĐANJE DONJEG VAKUFA | 181 |
| <i>Besim Ždralović</i> | |
| 707. SBBR U BORBAMA ZA OSLOBOĐENJE DONJEG VAKUFA, 1995. GODINE | 185 |

| | |
|--|------------|
| <i>Fuad Zec i mr. Edin Ramić</i> | |
| 317. / 717. SLAVNA BRIGADA OD VAŠINGTONA DO DEJTONA..... | 195 |
| <i>Brigadir Zijad Čaber</i> | |
| OSLOBAĐANJE KOMARA I OSTATKA VLAŠIĆKOG PLATOA | 229 |
| <i>General Fikret Ćuskić</i> | |
| MOBILNOST JEDINICA 7. KORPUSA ARBIH..... | 237 |
| <i>Dr. Selmo Cikotić</i> | |
| DAYTONSKI MIROVNI SPORAZUM 1995. GODINE | 245 |
| PRILOZI U BOJI | 251 |

RIJEČ UREDNIKA

Poštovani čitatelji,

Predstavlja mi čast i zadovoljstvo da vam se obratim u ulozi urednika zbornika radova sa okruglog stola: "Srednja Bosna od Washingtona do Daytonu" i da sa par prigodnih riječi predstavim sadržaj ovog printanog izdanja. U organizaciji Udruženja za zaštitu tekovina borbe za Bosnu i Hercegovinu Srednjobosanskog kantona, ovo je treći po redu zbornik radova koji u kontinuitetu nudi hronološki tok zbivanja na prostoru Srednje Bosne u periodu od 1991. do 1995. godine.

Kroz sve ove godine, koje nisu bile niti lahke, niti naklonjene izdavaštvu u pogledu obezbjeđenja financijskih sredstava, zbornici radova su zadržali svoju prepoznatljivost koja ih svrstava u red aktivnosti kojima smo pokušali otrgnuti od zaborava dešavanja iz naše bliske prošlosti. Koliko smo u tome uspjeli, odgovor će dati vrijeme i čitaoci kao relevantni faktor u ostvarenju naših namjera kojima smo osim znanja željeli ponuditi i subjektivno zadovoljstvo čitanja.

Organizacija okruglog stola i publikovanje autorskih radova u formi zbornika radova bilo je otvoreno za razne autore, čijom je zaslugom i doprinosom zadržan ne samo kontinuitet u radu, već je ostvaren potreban nivo kvaliteta koji je primjereno jednom ovakvom poduhvatu. U želji da slijedimo i usvojimo što veća dostignuća i standarde u izdavanju zbornika radova sa okruglog stola, uredništvo je uložilo napore koji uopće nisu bili nimalo zanemarljivi u ostvarenju našeg cilja. Svim dosadašnjim autorima najsređačnije smo zahvalni na njihovim prilozima, sa potpunim uvjerenjem da će se naša saradnja nastaviti i u budućnosti. Zahvala pripada i ustanovama i pojedinicima koji su svojim financijskim prilozima omogućili da zbornik radova ugleda svoje printano izdanje.

Kao što se može vidjeti iz samoga naslova, tema ovoga zbornika obuhvata period koji određuje vrijeme između dva mirovna sporazuma važna za Bosnu i Hercegovinu, a to su Vašingtonski i Dejtonski. Prvi predstavlja završetak oružanih sukoba između jedinica ARBiH i HVO, dok je drugi sinonim za prestanak borbenih dejstava i završetak rata na prostoru cijele Bosne i Hercegovine.

Što se tiče samog sadržaja, u ovome zborniku radova obrađen je niz zanimljivih tema kojima smo pokušali obuhvatiti glavne aktere i događaje u vremenu koje je definisao naslov zbornika.

U tekstu "Washingtonski mirovni sporazum 1994. godine" prikazan je bilans ambivalentne hrvatske politike, nedosljednost međunarodne zajednice, kao i ključni događaji koji su prethodili potpisivanju mirovnog sporazuma. Sljedećim tekstom predstavljeno je stanje na teritoriji Srednje Bosne poslije

potpisivanja Vašingtonskog mirovnog sporazuma, prestruktuiranje snaga ARBiH i formiranje 7. korpusa ARBiH.

Predstavljamo djelovanje najviših nivoa komandovanja na planiranju i izvođenju borbenih dejstava na prostoru Srednje Bosne kroz osrvt na ključna dešavanja u 1993. godini, kada je bila organizovana odbrana na "tri fronta" i aktivnosti GŠ OS BiH u 1994. i 1995. godini.

U radovima koji opisuju borbena dejstva na Vlašićkom platou i ratna dešavanja na razmeđu općina Novi Travnik, Travnik, Bugojno i Donji Vakuf u 1994. godini, možemo sagledati početke aktivnosti ARBiH na oslobođanju dijelova okupirane teritorije.

Kontinuitet toga djelovanja vidljiv je u radu "Kupreška operacija JESEN-94", kroz prikaz borbenih dejstava sa hrvatskim snagama i borbenim dejstvima u zoni odgovornosti 7. korpusa kroz planiranje i izvođenje kupreške operacije.

Namjera autora rada "Vlašićka operacija" bila je prikaz i sagledavanje borbenih dejstava kroz prizmu izvorne dokumentacije agresorskih komandi i jedinica koje su učestvovali u ovim borbenim dejstvima.

Tekstovi pod naslovom "Borbe za oslobođenje Donjeg Vakufa, septembar 1995. godine" iz ugla tri autora predstavljaju doprinos u spoznaji učešća i djelovanja komandi i jedinica u oslobođanju jednog grada na području Srednje Bosne.

Učešće pojedinih jedinica u borbenim dejstvima između dva mirovna sporazuma predstavljen je u tekstu o 317./717. Sbbr, koji je urađen kroz prizmu dva autora.

Radovi o oslobođanju Komara i ostatka vlašićkog platoa, kao i tekst o mobilnosti jedinica 7. korpusa predstavljaju uvid u borbenim dejstvima komandi i jedinica 7. korpusa ARBiH nakon oslobođanja Donjeg Vakufa.

U posljednjem zborniku "O suštini pregovora u Daytonu" kojim je i simbolično predstavljena vremenska odredba u definisanju našega projekta, po prvi put javno su iznesene činjenice direktnog učesnika u mirovnim pregovorima kojima možemo sagledati "suštinu pregovora" koji su prethodili potpisivanju Dejtonskog mirovnog sporazuma.

U odnosu na planirani tok okruglog stola i izlaganja pojedinih autora, imamo odstupanja u finalizaciji izrade zbornika radova. Tako je umjesto planiranog Hasiba Belegića navedenu temu obradio i prezentovao Atif Haskić. U predstavljanju učešća 707. Sbbr u borbama za oslobođanje Donjeg Vakufa, kroz svoj rad, predstavio je Besim Ždralović umjesto planiranog Almira Idrizovića. Uredništvo zbornika radova odlučilo je da rad o 717. Sbbr naknadno uvrsti u zbornik iz razloga ukazane potrebe za sagledavanjem cjelokupnih odnosa u izvođenju borbenih dejstava jedinica sa prostora Vrbaske doline.

UREDNIK



UDRUŽENJE ZA ZAŠTITU TEKOVINA BORBE ZA
BOSNU I HERCEGOVINU SREDNJOBOSANSKOG
KANTONA TRAVNIK, KONATUR BB, TEL./FAX.: ++ 387
30 501 848, MOB 061 793 985, RAČUN KOD SPARKASSE
BANKE D.D. BiH, FILIJALA TRAVNIK, BROJ: 199-052-
00481177-20 IDENTIFIKACIJSKI BROJ: 4236459980006
e-mail: zatebebihsbk@yahoo.com

Broj:06-14-1/13
Travnik, 25.01.2013.godine

PROJEKAT OKRUGLOG STOLA

*„Srednja Bosna od Washingtona do
Daytona“*

ARGUMENTIMA I DOKUMENTIMA DO ISTINE

Travnik, 25.01.2013.godine

Povod održavanja:

Obilježavajući značajnije datume i događaje koji su proistekli iz posljednjeg rata, dajući akcenat na godišnjicu 7. korpusa i ARBiH, Udruženje za zaštitu tekovina borbe za BiH SBK organizuje održavanje okruglih stolova sa prirodnim temama. Ove godine tema okruglog stola je "**Srednja Bosna od Washingtona do Dayton-a**".

Tema okruglog stola:

Washington i Dayton predstavljaju sinonime za prekretnice u etapama borbe za BiH u posljednjem Odbrambeno-oslobodilačkom ratu. Prvi sadrži Washingtonski mirovni sporazum iz 1994. godine, kojim je zaustavljen sukob između pripadnika ARBiH i HVO, dok je drugi Daytonski mirovni sporazum iz 1995. godine označio kraj rata na prostoru Bosne i Hercegovine.

Završne operacije za oslobađanje BiH su vođene u 1994. i 1995. godini, u periodu između potpisivanja Washingtonskog i Daytonskega mirovnog sporazuma.

Bitna obilježja u 1994. godini su potpisivanje Washingtonskog mirovnog sporazuma, 18. marta 1994. godine, završetak sukoba sa postrojbama HVO i stvaranje uslova za prelazak u ofanzivna borbena dejstva prema agresoru. Borci Srednje Bosne oslobađaju privremeno okupiranu teritoriju na sjeveroistočnom dijelu Vlašićkog platoa, naselja platoa Vidričke, na tromeđi općina Novi Travnik, Donji Vakuf i Bugojno, a sa posebnim zadovoljstvom ističemo sjajnu pobjedu Armije R BiH na Bugojanskom ratištu u Kupreškoj operaciji, što je rezultiralo oslobađanjem samog Kupresa, cijele teritorije općine Bugojno i dijelova općine Donji Vakuf.

Posljednju godinu rata, 1995., karakteriše preuzimanje strateške inicijative od strane Armije R BiH. Armija R BiH je stasala za izvođenje operacija i bojeva širih razmjera, a bosansko proljeće u 1995. godini krenulo je baš sa naših prostora. Sa Vlašića se pronio glas da borci Armije R BiH mogu savladati i nemoguće. U Vlašićkoj operaciji, marta 1995. godine, skinuta je "kapa" Republike Srpske - najviši vrh Vlašića, a u nastavku su oslobađani okupirani dijelovi općina Srednje Bosne: Komar, Donji Vakuf, Babanovac, teritorija općina Donji Vakuf i Jajce.

Borci Srednje Bosne (7. korpusa Armije R BiH) stižu i na ratišta van svoje zone odgovornosti, na Sarajevsko i Treskavičko ratište, a i u završne operacije oslobađanja Bosanske Krajine.

Veličanstvene pobjede boraca Armije R BiH Srednje Bosne u 1994. i 1995. godini zasluguju da se otrgnu od zaborava, da se dokumentuju i u pisanim oblicima ostave budućim generacijama za nauk.

Ciljevi okruglog stola:

U dosadašnjoj objavljenoj literaturi i pojedinačnim publikacijama nije prikazana sveobuhvatnost vojno-političkih prilika na prostoru Srednje Bosne i aktivnosti jedinica 7. korpusa u 1994. i 1995. godini. Cilj održavanja okruglog stola je da razmotrimo najznačajnije vojno-političke aspekte tog perioda, prikažemo stanje koje je vladalo poslije primirja sa HVO na prostoru Srednje Bosne i razvoj i ustrojstvo jedinica 7. korpusa u pripremama i izvršenju završnih operacija u proteklom ratu, da argumentima i dokumentima analiziramo najznačajnije borbe, bojeve i operacije, te da objavljujivanjem zbornika radova sa okruglog stola učinimo dostupnim sadašnjim i budućim generacijama zapis o veličanstvenim pobjedama Armije R BiH.

Vrijeme i organizacija okruglog stola:

Okrugli sto bit će održan 13. aprila 2013. godine u vremenu od 10:00 do 16:00 sati u sali općine Travnik. Povod održavanja okruglog stola je obilježavanje godišnjice 7. korpusa i godišnjice ARBiH.

Izlaganja i printani radovi autora biće objavljeni u Zborniku radova sa okruglog stola, a čitaocima će jednim dijelom biti dostupni i u časopisu "Korak" i na web stranici Udruženja za zaštitu tekovina borbe za Bosnu i Hercegovinu.

Od obrađivača navedenih tema očekujemo da autorizuju svoje radove i da iste u elektronskoj i printanoj verziji dostave organizatoru najkasnije do **29. marta** tekuće godine.

Partneri u organizaciji okrugloga stola: Udruženje za zaštitu tekovina borbe za Bosnu i Hercegovinu Srednjobosanskog kantona, Uprava za pitanje boraca i invalida odbrambeno-oslobodilačkog rata SBK i općine SBK. Izvršni organizator je Udruženje za zaštitu tekovina borbe za Bosnu i Hercegovinu Srednjobosanskog kantona.

Obrađivači pojedinih tema okrugloga stola:

| Autor(i) | Naziv teme |
|---|--|
| Dr. Kenan Dautović | Washingtonski mirovni sporazum 1994. godine. |
| Jasmin Ganić | Stanje na teritoriji Srednje Bosne poslije potpisanih primirja između ARBiH i HVO i prestrukturiranje ARBiH i formiranje 7. korpusa. |
| Gen. Mustafa Polutak | Utjecaj GŠ OSBiH na planiranje i izvođenje borbenih dejstava na području Srednje Bosne. |
| Dr. Selmo Cikotić | Daytonski mirovni sporazum, novembar 1995. godine. |
| Mr. Fahir Čamđić | Ofanzivna borbena dejstva na Vlašićkom platou 1994. godine. |
| Hasib Belegić | Oslobađanje Vidričkog platoa i sela Goleš. |
| Mr. Edin Ramić | Kupreška operacija. |
| Remzija Šiljak | Vlašićka operacija. |
| Senad Dautović, Amer Duraković, Almir Idrizović | Borbe za oslobođanje Donjeg Vakufa, septembar 1995. godine. |
| Zijad Čaber | Oslobađanje Komara i ostatka Vlašićkog platoa. |
| Gen. Fikret Ćuskić | Borbena djelovanja jedinica iz sastava 7. korpusa van dodijeljene zone odgovornosti (Sarajevo ratište i operacije oslobođanja B.Krajine) |

KOORDINATOR AKTIVNOSTI
Jasmin Ganić

PREDSJEDNIK
Remzija Šiljak

ZNAČENJE KORIŠTENIH SKRAĆENICA

| | |
|----------------|--------------------------------------|
| A R BiH | Armija Republike Bosne i Hercegovine |
| ATG | Antiteroristička grupa |
| b/d | Borbena dejstva |
| b/e | Borbeni ešelon |
| b/i | Borbeni izvještaj |
| b/p | Borbeni poredak |
| b/z | Borbeni zadatak |
| bbr | Brdska brigada |
| BNT | "Bratstvo" Novi Travnik |
| brč | Brdska četa |
| BRITBAT | Britanski bataljon |
| bVP | Bataljon VP |
| | |
| CIR | Civilni invalidi rata |
| CSB | Centar službi bezbjednosti |
| CŽR | Civilne žrtve rata |
| | |
| č | Četa |
| čABHO | Četa ABHO |
| | |
| d | Divizija |
| Db | Diverzantski bataljon |
| DVpbr | Donjovakufska pješadijska brigada |
| | |
| ECMM | Evropska posmatračka misija |
| EZ | Evropska zajednica |
| | |
| FTV | Federalna televizija |
| | |
| Gbr | Gardijska brigada |
| GO | Glavni odbor |
| GŠ | Glavni štab i Generalštab |
| | |
| HDZ | Hrvatska demokratska zajednica |
| HNV | Hrvatsko narodno vijeće |
| HOS | Hrvatske odbrambene snage |

| | |
|---------------|---|
| HR HB | Hrvatska Republika Herceg-Bosna |
| HRD | Hrvatski dinar |
| HV | Hrvatska vojska |
| HVO | Hrvatsko vijeće obrane |
| HZ HB | Hrvatska zajednica Herceg-Bosna |
| | |
| ICRC | Međunarodni komitet crvenog krsta |
| ICTY | Međunarodni sud za ratne zločine za bivšu Jugoslaviju |
| Idbr | Izviđačko-diverzantska brigada |
| Idč | Izviđačko-diverzantska četa |
| IDG | Izviđačko-diverzantska grupa |
| Idv | Izviđačko-diverzantski vod |
| IKM | Istureno komandno mjesto |
| InSl | Intendantska služba |
| IO | Izvršni odbor |
| IZM | Istureno zapovjedno mjesto |
| | |
| JNA | Jugoslovenska narodna armija |
| JPN | Jedinice posebne namjene |
| | |
| k | Kota |
| K 3.K | Komanda 3.korpusa |
| Kbbr | Krajiška brdska brigada |
| K-da | Komanda |
| K-dant | Komandant |
| KK VRS | Krajiški korpus VRS |
| KM | Komandno mjesto |
| KOS | Kontraobavještajna služba |
| KPS | Kontrolno-propusna služba |
| Krd | Krajiška divizija |
| Krpbr | Krajiška pješadijska brigada |
| | |
| l/o | Linija odbrane |
| Lbr | Laka brigada |
| LoB | Logistička baza |
| lpbr | Laka pješadijska brigada |
| lpd | Laka pješadijska divizija |
| LRL | Laki raketni lanser |
| m/v | Motorno vozilo |

| | |
|----------------------|--|
| MAP | Mješoviti artiljerijski puk |
| MB | Minobacač |
| Mbbr | Muslimanska brdska brigada |
| MBč | Minobacačka četa |
| MES | Minsko-eksplozivna sredstva |
| Mlbr | Muslimanska laka brigada |
| MOS | Muslimanske snage |
| mtb | Motorizovani bataljon |
| mtbr | Motorizovana brigada |
| MTS | Materijalno-tehnička sredstva |
| MUP | Ministarstvo unutrašnjih poslova |
| MZ | Mjesna zajednica |
| | |
| n/v | Nadmorska visina |
| NATO | Sjevernoatlantski savez |
| NC | Nastavni centar |
| NGŠ | Načelnik Glavnog štaba |
| NIP | Naučno-istraživački projekat |
| NNG | Naoružanje sa nastavom gađanja |
| NS | Načelnik stožera |
| NŠ | Načelnik štaba |
| | |
| OC | Operativni centar |
| Odred PSN CSB | Odred za posebne namjene CSB |
| OFS | Organizacijsko formacijska struktura |
| OG | Operativna grupa |
| OG BK | Operativna grupa "Bosanska Krajina" |
| OkŠTO | Okružni štab Teritorijalne odbrane |
| OMJ | Oklopno-mehanizovane jedinice |
| OOR | Odbrambeno-oslobodilački rat |
| OpSNO | Općinski sekretarijat za narodnu odbranu |
| OpŠO | Opštinski štab odbrane |
| OpŠOS | Oštinski štab oružanih snaga |
| OpŠTO | Opštinski štab Teritorijalne odbrane |
| OS R BiH | Oružane snage Republike Bosne i Hercegovine |
| OZ | Operativna zona |
| OZ S/Z H | Operativna zona "Sjeverozapadna Hercegovina" |
| OZ SB | Operativna zona Srednja Bosna |
| PA | Protivavionski |

| | |
|---------------------|---|
| PAM | Protivavionski mitraljez |
| pbr | Pješadijska brigada |
| pd | Pješadijska divizija |
| PDO | Protidiverzantski odred |
| PEB | Protivelektronska borba |
| PK | Pomoćnik komandanta |
| PL | Patriotska liga |
| PMEZ | Posmatračka misija Evropske zajednice |
| POB | Protivoklopna borba |
| POČ | Protivoklopna četa |
| PS | Policijska stanica |
| PT | Protivtenkovske |
| PU | Policijska uprava |
| PVO | Protivvazdušna odbrana |
| | |
| RAP | Rezervni alat i pribor |
| RB | Ručni bacač |
| RBiH | Republika Bosna i Hercegovina |
| RC | Regionalni centar |
| RH | Republika Hrvatska |
| RP | Ratno predsjedništvo |
| RS | Republika Srpska |
| RSP SJB | Ratne stanice policije stanice javne bezbjednosti |
| RVI | Ratni vojni invalidi |
| | |
| s (ime sela) | selo |
| SAD | Sjedinjene Američke Države |
| SAO | Srpska autonomna oblast |
| Sbbr | Slavna brdska brigada |
| SBK | Srednjobosanski kanton |
| SCA | Srpsko-crnogorski agresor |
| SCG | Srpsko-crnogorskog |
| SDA | Stranka demokratske akcije |
| Sdb | Samostalni diverzantski bataljon |
| SDS | Srpska demokratska stranka |
| SFRJ | Socijalistička Federativna Republika Jugoslavija |
| SJB | Stanica javne bezbjednosti |
| Skbbr | Slavna krajiška brdska brigada |
| Slbr | Slavna laka brigada |

| | |
|------------------------|--|
| Snb | Sanitetski bataljon |
| SnSL | Sanitetska služba |
| SPS | Slobodan Princip Seljo |
| SR | Savezna Republika |
| SR BiH | Socijalistička Republika Bosna i Hercegovina |
| SVLR | Samohodni višecjevni lanser raketa |
| ŠVK | Štab vrhovne komande |
| | |
| TAM | Tvornica automobila Maribor |
| tč | Tenkovačka četa |
| TG | Taktička grupa |
| TO | Teritorijalna odbrana |
| tt | Trigonometrijska tačka |
| | |
| UN | Ujedinjene nacije |
| UNHCR | Međunarodni komitet za izbjeglice |
| UNPROFOR | Zaštitne snage Ujedinjenih naroda |
| | |
| v/r | Vojni rok |
| VBR | Višecjevni bacac raketa |
| Vd | Vrbaska divizija |
| VES | Vojno-evidenciona specijalnost |
| VJ | Vojna jedinica |
| VJ | Vojska Jugoslavije |
| VK | Vrhovna komanda |
| VO | Vojna oblast |
| VP | Vojna policija |
| VRS | Vojska Republike Srpske |
| | |
| z/o | Zona odgovornosti |
| ZK AR BiH i HVO | Zajednička komanda Armije R BiH i HVO |
| ZM | Zapovjedno mjesto |
| ZP | Zborno područje |
| | |
| ž/s | Živa sila |

ZBORNIK RADOVA

Dr. sc. Kenan Dautović



**WASHINGTONSKI
MIROVNI SPORAZUM
1994. GODINE**

Dr.sc. Kenan Dautović

WASHINGTONSKI MIROVNI SPORAZUM 1994. GODINE

BILANS AMBIVALENTNE HRVATSKE POLITIKE

Rješavanje hrvatsko-bošnjačkih odnosa dominiralo je događajima u Srednjoj Bosni krajem 1993. i početkom 1994. godine. A, zapravo, čini se da je suštinski ambivalentna hrvatska politika napravila cijeli krug, shvatajući da se bosanskohercegovačko pitanje ne može rješavati bez bošnjačkog faktora.

Ova ambivalentnost ogleda se, prije svega, u činjenici da je hrvatski faktor u BiH, uz maksimalan oslonac na zvaničnu politiku Republike Hrvatske, nastojao silom urediti stanje na terenu u skladu s međunarodnim planovima koji su joj išli naruku u tom periodu. Još preciznije, iako potezi zvaničnog Zagreba nikada zvanično nisu nazvani agresijom, postoji obilje dokaza koji idu u prilog ovakvoj tvrdnji. Neki od dokaza ogledaju se u spektru aktivnosti od neprekidnog logističkog snabdijevanja postrojbi Hrvatskog vijeća obrane (HVO) do kontinuiranog angažmana Hrvatske vojske (HV), posebno na prostoru Srednje Bosne. U konačnici, i međunarodna zajednica je, svjesna ovih činjenica, jasno zaprijetila Republici Hrvatskoj sankcijama ukoliko nastavi sa svojim direktnim angažmanom u BiH (Rezolucija UN Vijeća sigurnosti UNSCR 787, od 16.11.1992. godine).

Istovremeno, bilo bi pogrešno izvesti zaključak da hrvatska politika prema BiH nije imala i drugačiji pristup, jer da to nije slučaj, kako bi se objasnila činjenica da je Republika Hrvatska bila tranzitnom tačkom ili utočištem ogromnog broja bošnjačkih izbjeglica; da je pod svoju skrb primila veliki broj ranjenih i bolesnih, kako civila tako i pripadnika ARBiH; da je bila bazom logističkog snabdijevanja jedinica ARBiH, dozvoljavajući njihovo naoružavanje, opremanje, formiranje i obučavanje; da je bila bazom za smještaj i djelovanje velikog broja humanitarnih organizacija koje su djelovale na teritoriju BiH; da je omogućavala školovanje bošnjačke djece u svojim školama, i sl.

Sva kontroverznost hrvatske politike u i prema BiH može se iščitavati i u činjenici da su hrvatski glasovi bili presudni (ali ne i jedini pored muslimanskih) kada je izglasana nezavisnost BiH na referendumu 1992. godine, ali da postoji i dovoljan broj činjenica koje stavljaju u sumnju iskrene namjere ovoga čina, kroz alternativno "livanjsko" referendumsko pitanje, te uz svjesnost da bi ostanak u "krnjoj" Jugoslaviji značio konačni gubitak BiH za hrvatski narod u BiH i zvaničnu hrvatsku politiku u RH. Nadalje, iako je neosporna činjenica da se HVO suprotstavio srpsko-crnogorskom agresoru (SCA, tadašnja kvalifikacija o. a.), isto tako je neupitno i da su linije odbrane prema SCA u Srednjoj Bosni posjedane isključivo u dijelovima direktnog kontakta i na teritoriji koju je HVO smatrao svojom zonom odgovornosti (ispred naselja s hrvatskom većinom), dok se većina aktivnosti, zapravo, svodila na kontrolu teritorije "po dubini" u funkciji zaokruživanja i kontrole zamišljene teritorije Herceg-Bosne.

Konačno, ne treba zaboraviti da je ekstremna hrvatska politika ponajviše štete nanijela upravo Hrvatima u BiH od kojih su mnogi morali napustiti čitava područja na kojima su stoljećima obitavali, da se broj hrvatskog stanovništva u BiH dramatično smanjio, da je hrvatski narod preživio ogromne ljudske gubitke u ratnim djelovanjima, da je ostao veliki broj invalida, da su na određenim područjima doživjeli ratne zločine, da su doživjeli ogromnu materijalnu štetu, itd.

Još jedna vrlo zanimljiva dimenzija ambivalentne hrvatske politike ogleda se u kvalitativno drugačijem pristupu hrvatskih sub-politika unutar BiH. Naime, ne može se jednostavno povući znak jednakosti između hrvatske politike i ponašanja u Posavini, Sjeveroistočnoj Bosni, Bosanskoj Krajini, Srednjoj Bosni ili Hercegovini. Sudbinu Srednje Bosne odredila je mogućnost fizičkog spajanja s Hercegovinom, s jedne, i ambivalentna međunarodna politika, s druge strane.

NEDOSLJEDNOST POLITIKE "MEĐUNARODNE ZAJEDNICE"

Iako je međunarodna zajednica nastojala rješavati pitanje bivše Jugoslavije koristeći široku lepezu instrumenata preventivne diplomacije, ipak su međunarodne konferencije predstavljale najozbiljnije pokušaje u tom smjeru. Međutim, upravo se na ovim konferencijama pokazivala sva nedosljednost međunarodne zajednice u smislu pridržavanja principa koji su neprekidno naglašavani u rezolucijama Vijeća sigurnosti UN – nepriznavanje silom postignutih efekata na terenu u smislu promjene granica ili etničkog čišćenja.

Kratka analiza planova koji su bili rezultat ovih etapnih konferencija jasno ukazuje na princip - pristajanja međunarodne zajednice na prihvatanje "realnog" stanja na terenu; odnosno sankcioniranja svih postignutih

silom i zločinom. Pored toga, uočljiva je kontinuirana dominacija etničkog principa nad državnim.

Takav pristup započeo je sa Cutillerovim (Lisabonskim) planom od 18.03.1992. godine, kojeg je razradio lord Carrington i prema kome je 65% teritorije BiH trebalo da pripadne bosanskim Srbima. Ovakvo sankcioniranje "realnosti" direktno je upućivalo na hrvatsko-bošnjački sukob iz najmanje dva razloga: prvi, jer Hrvatska u tom slučaju nije vidjela nijedan razlog za svoje samoisključenje u procesu "namirivanja" teritorija na račun BiH; i drugi, što su u pojedinim dijelovima, kao što je Srednja Bosna, Hrvati i Bošnjaci bili "previše pomiješani" na maloj teritoriji.

Snažan diplomatsko-politički rad hrvatske politike dao je svoje rezultate u okviru Wance-Owenovog plana od 02.01.1993. godine, koji je predvidio 10 (nacionalnih) pokrajina, od kojih bi po tri bile s etničkom većinom, a Sarajevo bi imalo status distrikta. Pokušaj implementacije "hrvatskih većinskih provincija" doveo je do direktnog sukoba HVO i AR BiH.

I pored loših rezultata na terenu, hrvatska politika je računala na uvjete dvostrukе blokade koja mora izlučiti rezultat na duže staze, pa je Owen-Stoltenbergov plan od 20.08.1993. godine otiašao korak dalje u ignoriranju bosanskohercegovačke suštine, predviđajući tri nacionalne republike. Koliko je međunarodna zajednica bila uporna u izvedbi ovog rješenja govore i tri varijante ovog plana u periodu od dva mjeseca. Nastojanje hrvatske politike da realizira ovaj plan dovelo je do formiranja Hrvatske republike Herceg-Bosne i, naravno, nastavak sukoba sa AR BiH.

Komparativna analiza ovih planova i dešavanja koja su im prethodila, odnosno koja su slijedila, jasno ukazuje na opće prihvaćeni princip "real-politike". Naime, teritorijalna podjela po nacionalnom principu koja uvažava stanje na terenu, postignuto vrlo često zločinima i etničkim čišćenjem, lučila je podešavanje stanja na terenu u skladu s vlastitim strateškim ciljevima, i tako ukrug.

U slučaju Srednje Bosne, to je značilo nastavak borbi za Gornji Vakuf i Novi Travnik u cilju spajanja Lašvanske i Lepeničke doline i stvaranja osnovice s koje bi bili "vraćeni" gradovi Travnik i Bugojno. Istovremeno, napuštanje gradova Vareš, Zenica i Kakanj smatralo se trajnim gubitkom.

KLJUČNI DOGAĐAJI KOJI SU DOVELI DO WASHINGTONSKOG SPORAZUMA

Da bi se razumio kontekst u kojem je nastao Washingtonski mirovni sporazum, koji je doveo do promjene kursa hrvatske politike prema BiH, te prekida sukoba između HVO (i HV) i AR BiH, neophodno je osvrnuti se na ključne događaje iz druge polovice 1993. i s početka 1994. godine, a koji su za posljedicu imali potpisavanje sporazuma.

Iako smo već spomenuli Owen-Stoltenbergov plan, bitno je naglasiti nekoliko njegovih bitnih determinanti. Prva varijanta ovog plana, koja je objavljena 30. 07. 1993. godine, u suštini je predstavljala Ustavni sporazum o Uniji republika BiH. U skladu sa sporazumom BiH je trebala biti država sastavljena od tri konstitutivne republike sa zajedničkom vladom, ali s ograničenim ovlastima. Dakle, radilo se o potpunom prekidu kontinuiteta bosanskohercegovačke državnosti i nastanku neke nove države koju čine tri (nacionalne) republike. Iako je sporazum predviđao nemogućnost izlaska iz unije bez saglasnosti svih republika, ipak je više nego jasno da je ovakvo ustavno uređenje bilo samo korak do konačnog raspada države BiH. Predviđena postepena demilitarizacija predstavljala je instrument pacifikacije prostora BiH, no suštinski je žrtvu agresije ostavljala bez mogućnosti da se brani ukoliko njeni susjedi ponovno odluče da svoje političke odnose rješavaju na račun BiH. Na isti način, promjena granica isključivo putem petočlane Komisije nije bila nikakva garancija da dva susjeda, u slučaju dogovora, mogu preglasati stranu za koju je svaka opcija, izuzev promjene međunarodno priznatih granica, mogla biti opcija o kojoj se može razgovarati. Sav napor legalnih bosanskohercegovačkih vlasti postignut na međunarodnom planu do nastanka ovog Sporazuma trebao je biti predmetom preispitivanja i ponovnog odobravanja svih međunarodnih sporazuma zaključenih nakon 18.11.1990. godine, što je, praktički, značilo odricanje od postignutog međunarodnog subjektiviteta i "oslobađanje" obaveze međunarodne zajednice da, u skladu s principima međunarodnog prava i Povelje UN, zaštititi međunarodno priznatu članicu i potpisnicu svih relevantnih sporazuma koji reguliraju status jedne države u međunarodnim odnosima. Konačno, i dvojno državljanstvo – Republike i Unije, imalo je za cilj inauguriranje državnih atributa nacionalnih republika, što bi, u političko-pravnom smislu, predstavljalo uobičajenu praksu u slučaju disolucije države.

Iako će biti mnogo kritičara koji će za uvjetno prihvatanje ovog (i prethodnih planova) optuživati tadašnji državni vrh, na čelu sa predsjednikom Alijom Izetbegovićem, ipak se ni jednog momenta ne smije zaboraviti ukupni vojno-politički kontekst nastao kao rezultat dvostrukе agresije i pristajanja međunarodne zajednice na diktat sile. Na ovaj način vjerovatno treba iščitavati i političko-vojno manevriranje državnog vrha koji se prevashodno fokusirao na otvaranje koridora za humanitarnu pomoć, razmjenu zarobljenika/poginulih, prekid vatre, zajedničke patrole/komisije, i sl., odnosno, konačni prekid neprijateljstava s hrvatskom stranom.

Istovremeno, hrvatska politika je, iako ozbiljno uzdrmana vojničkim porazima, naročito u Srednjoj Bosni, nastavila s realizacijom zacrtanih strateških ciljeva usmjerenih ka formiranju hrvatske republike u BiH, pa je 28.08. 1993. godine donesena Temeljna odluka o uspostavi i proglašenju Hrvatske Re-

publike Herceg-Bosne (HR HB). U preambuli Odluke se prevashodno govori o "promjeni položaja hrvatskog naroda na način da na dijelu teritorija BiH uspostavi svoju državnu zajednicu", te o "prenosu dijela konstitutivnih prava na budući savez republika uz pristanak na sudjelovanje u zajedničkim institucijama i službama od zajedničkog interesa u BiH, kako se to uredi trojnim ustavnim sporazumom konstitutivnih naroda". Granice ove republike su se oslanjale na kontinuitet Hrvatske zajednice Herceg-Bosne (HZ HB), na način da je u Članak 1 predviđao "preimenovanje HZHB u HRHB", a Članak 2 da je "teritorij Republike područje HZHB, a konačne granice Republike utvrdit će se Ustavom Republike. Ova dva člana Odluke predstavljala su direktni osnov za nastavak sukoba sa AR BiH, jer su i dalje podrazumijevale stavljanje pod kontrolu dijelova teritorije pod kontrolom zvaničnih organa vlasti Republike BiH. I naravno, to je opet podrazumijevalo cjelokupno područje Srednje Bosne.

Članak 4 Odluke predviđao je da "suverenitet Republike (je) nedjeljiv, neotuđiv i neprenosiv, a određena prava i dužnosti Republike može ostvarivati u zajedničkim tijelima Saveza republika. Republika se slobodno udružuje u savez republika, što jasno govori o konačnim ambicijama ove "republike" u smislu priskrbljivanja atributa državnosti.

Nastojanja zvaničnih politika Republike Hrvatske, a naročito Republike BiH, polučila su 14.09. 1993. godine Zajedničku deklaraciju Izetbegovića i Tuđmana (i Tajni sporazum o konfederaciji) koji je predviđao hitan prekid svih neprijateljstava i vojnih sukoba između AR BiH i HVO; raspuštanje logora i oslobađanje zatvorenika; slobodan i neometan prolaz svih humanitarnih konvoja; radnu grupu za pitanja teritorijalnog razgraničenja između dvije republike u predviđenoj Uniji, uključujući i pitanje izlaska na more; te istodobno stupanje u konfederalni odnos sa RH. I iz ove deklaracije je jasno vidljivo nastojanje zvanične vlasti Republike BiH da osigura prestanak dvostrukе blokade, uz pristajanje na određene kompromise koji se u tom momentu nisu činili potpuno racionalni, ali se s ove vremenske distance čine vrlo pragmatičnim. Naime, radilo se o činjenju ustupaka hrvatskoj strani koji su, s jedne strane trebali zaustaviti hrvatsku agresiju na R BiH, a čija implementacija je, s druge strane, zahtijevala vrijeme, a samim tim i mogućnost promjene odnosa na terenu.

Treća varijanta Owen-Stoltenbergovog plana ponuđena je 20.09. 1993. godine na nosaču aviona "Invincible" i ona se nastojala fokusirati na rješavanja pitanja razgraničenja i spornih teritorija; kontinuitet u članstvu u međunarodnim organizacijama "Muslimanskoj republici" u slučaju raspada države BiH; te o njenom izlazu na more. Druge dvije tačke jasno ukazuju na konzistentno nastojanje vlasti republike BiH da održi kontinuitet državnosti, te da na svaki način ishodi izlaz prema svijetu kako u budućnosti ne bi bila potpuno okružena svojim sadašnjim susjedima.

Kraj septembra donio je i konačni oblik Owen-Stoltenbergovog plana, pod nazivom: Mirovni paket o BiH sa 7 dodataka, koji je suštinski ostao na tragu dotadašnjih napora, uz napomenu da prilikom određivanja granica konstitutivnih republika "područje muslimanske većinske republike ne bude manje od 30 posto od ukupnog područja saveza republika BiH".

Da neprijatelji BiH nisu mirovali u pomenutom periodu svjedoči Sporazum o miru Radovana Karadžića i Fikreta Abdića, potpisani 22.10. 1993. godine, kojim Republika Srpska, kao jedna od tri konstitutivne republike, "uvažava postojanje, volju građana i legalnu vlast Autonomne Pokrajine Zapadne Bosne Republike Bosne, jedne od triju konstitutivnih republika Unije Bosne i Hercegovine". Dakle, nepostojeća republika nepostojeće Unije BiH ovim sporazumom priznaje uspostavu autonomne pokrajine u sastavu druge nepostojeće republike nepostojeće Unije BiH. No, ovaj politički sporazum je, na neki način, označio i "doticanje dna" zvanične politike Republike BiH, jer su joj, u međuvremenu, snage AR BiH svojim uspjesima omogućile mnogo bolju pregovaračku poziciju i od tog momenta ukupna situacija počinje da dobija drugačiji tok.

Kada se analiziraju razlozi agresije RH na R BiH moglo bi se doći do zaključka da se, zapravo, oslobađanje okupiranog dijela teritorije RH moglo izvršiti samo na dva načina. Prvi je podrazumijevao da se to uradi sa prostora RH u direktnoj konfrontaciji sa snagama samoproglašene Republike Srpske Krajine. Ova opcija je suštinski zamrznuta Sarajevskim primirjem, s početka 1992. godine, i tada je rješavanje hrvatsko-srpskog sukoba prenešeno na prostore BiH. Već su operacije u Dubrovačkom zaleđu svjedočile o percepciji političkog vrha RH da teritoriju BiH vidi kao dubinu vlastitog teritorija. Na tragu takve logike, zaokruživanje "hrvatskog povijesnog prostora" u BiH trebalo je poslužiti dvostrukoj svrsi. Prva svrha se ogledala u formiranju hrvatskog državnog prostora u susjednoj republici, što bi, u konačnici, trebalo poboljšati ukupan geostrateški položaj matice Hrvatske. Druga svrha se ogledala u stvaranju strateške osnovice za napad na snage RSK iza leđa, čime bi se konačno riješilo pitanje okupiranih teritorija RH. Pored ova dva strateška cilja, HV je u međuvremenu vršila naoružavanje i obučavanje, a na prostoru BiH i "uvježbavanje" sopstvenih snaga za konačne oslobađajuće operacije.

Kako su se snage AR BiH pokazale isuviše jakim protivnikom, predsjednik Tuđman je uveo promjenu strategije, ali ne i osnovnog cilja. Ta promjena se ogledala u stvaranju političkih uvjeta za povratak osnovnom cilju – oslobađanju teritorije RH. U tom kontekstu treba posmatrati Mirovnu inicijativu predsjednika RH Franje Tuđmana, od 02. 11. 1993. godine, koja se sastojala od Prijedloga provedbe mirovnog plana na području pod zaštitom UN (UNPA) u Hrvatskoj, te Prijedloga za okončanje rata i uspostavu mira u BiH.

Istovremeno, dolazi i do zaokreta u pristupu međunarodne zajednice rješavanju bosanskohercegovačkog pitanja, pa sterilne i retrogradne politike velikih evropskih sila, posebno Velike Britanije i Francuske, ustupaju mjesto konceptu Kontakt grupe u kojem glavnu riječ preuzimaju SAD. Osim toga, dolazi i do promjena vlasti u Parizu i Londonu, koje donose jedan drugačiji pristup rješavanju bh. problema. Ruska Federacija je još uvjek slaba, ali ostaje uključena zbog svog utjecaja na srpsku politiku. U tom periodu se profilira i snažna vanjska politika Republike Turske koja se nastoji etablirati kao važan regionalni faktor, posebno u posredovanju između RH i R BiH.

U tom kontekstu treba posmatrati i Sarajevsku zajedničku deklaraciju, od 12.11.1993. godine, koju su potpisali Mate Granić i Haris Silajdžić, kao predsjednički povjerenici uz posredovanje ministra vanjskih poslova Republike Turske Hikmeta Četina. Ova deklaracija nastala je kao reakcija na rasplamsavanje sukoba u Srednjoj Bosni. A intenziviranje sukoba u Srednjoj Bosni jasno potvrđuje tezu da je predsjednik Tuđman promijenio strategiju ali ne i glavni cilj. Dakle, dok se na jednoj strani političkim putem pripremalo otvaranje fronta u RH, u BiH se još jednom pokušalo doći do istog cilja – zaokruživanje hrvatskog teritorija i omogućavanje napada na RSK iz više pravaca.

Ova posljednja operacija HVO i HV u Srednjoj Bosni nosila je simboličan naziv "Sve ili ništa" i vrlo jasno govori u prilog gore navedenoj analizi. Naime, bio je to posljednji pokušaj ovladavanja Srednjom Bosnom prije prekida borbenih dejstava protiv AR BiH. Ova operacija počela je 24.01.1994. godine napadima na teritorij prozorske općine, selo Here, a potom su se intenzivirali i prenijeli na kompletan prostor općine Gornji Vakuf, sa težištem na prostor Privora. U drugoj polovici februara, ofanziva hrvatskih snaga, zbog čvrste odbrane jedinica ARBiH, ali i visokih snježnih nanosa gubi na intenzitetu i prelazi u aktivnu odbranu.

Kako je to već i sugerirano, dok su trajale pripreme za operaciju "Sve ili ništa" hrvatska politika je vodila diplomatsko obmanjivanje, pa je 10.01.1994. godine potpisana Ugovorni sporazum o uspostavljanju trajnog i cjelovitog mira između hrvatskog i bošnjačko-muslimanskog naroda u BiH i osnovama daljnog zajedničkog suživota koji je predviđao prestanak neprijateljstava do 15.01.1994.; podjelu teritorije u odnosima 17,5% za HRHB, a 33,33% za Bošnjačko-muslimansku Republiku; te je reguliran postupak u slučaju prestanka Unije.

Nakon što je postajalo jasno da ni operacija "Sve ili ništa" neće polučiti željeni rezultat, diplomatska aktivnost dobija na ozbiljnosti i polako mijenja smjer prema alternativnoj strategiji – prestanku sukoba s legalnim odbrambenim snagama RBiH i prenošenju težišta na oslobođanje teritorija RH. Tako je 10.02.1994. godine objavljena Zajednička izjava Granića i Silajdžića,

kojom se predviđao zajednički nastup prema UN i zahtjev za poštivanjem granica; potreba da se Delić i Roso sastanu u narednih 7 dana da bi dogovorili potpuni prekid vatre; bezuvjetna razmjena svih zatvorenika; nastavak razgovora o svim modelima budućih odnosa, te povratak izbjeglica.

Konačno, 23.02. postignut je Sporazum o prekidu vatre između HVO i ARBiH koji su potpisali generali Roso i Delić, a kojem su svjedočili generali Cot i Rose, te Yasushi Akashi. Ovaj Sporazum regulirao je trenutni i potpuni prekid neprijateljstava, što obuhvata: prekid ofanzivnih b/d, prestanak propagandnog djelovanja, dok su linije dodira i postojeći položaji trebali ostati nepromijenjeni. Imajući u vidu da je postojala suglasnost strana u sukobu, dogovoreno je raspoređivanje snaga UNPROFOR-a na osjetljiva područja, stavljanje teškog naoružanja iznad 12,7 mm pod kontrolu UNPROFOR-a, minobacača iz 10, a tenkova i topova iz 20 km. Zajednička komisija koju je trebalo uspostaviti imala je zadatak implementirati ovaj Sporazum.

Pažljivom analizom događaja koji su prethodili Washingtonskim sporazumi ma jasno ukazuju na činjenicu da do promjene hrvatske politike nije došlo samo zbog vlastitih procjena situacije, već je očigledno da su SAD odlučile da preuzmu vodeću ulogu u cijelokupnom procesu rješavanja jugoslovenske krize. Na tom putu prvi korak koji je američka administracija preuzeila jeste prekid sukoba između hrvatske i zvanične bosanskohercegovačke politike. Nagrada ovakve politike ogledala se u kasnijoj svesrdnoj američkoj pomoći Republici Hrvatskoj prilikom oslobođajućih operacija "Bljesak" i "Oluja".

WASHINGTONSKI SPORAZUMI

Nakon što je osiguran trajan prekid neprijateljstava na terenu, pristupilo se finaliziranju političkog okvira u kojem će bosanskohercegovački Hrvati i građani RBiH koji su se nalazili na teritoriji pod kontrolom ARBiH. Taj set sporazuma koji je usuglašen u Washingtonu 01.03. 1994. godine nazvan je Okvirni sporazum o Federaciji BiH, a obuhvatio je i Nacrt prethodnog sporazuma o Konfederaciji između Republike Hrvatske i Federacije BiH. Svoje potpisne na Izjavu o suglasnosti stavili su Krešimir Zubak, Haris Silajdžić i Mate Granić, slažeći se s priloženim Okvirnim sporazumom kojim se "uspostavlja Federacija na područjima Republike Bosne i Hercegovine s većinskim bošnjačkim i hrvatskim pučanstvom i s priloženim Nacrtom prethodnog sporazuma o Konfederaciji između Republike Hrvatske i Federacije". Oni su se suglasili da će osnovati Prijelazni odbor na visokoj razini, koji će poduzeti hitne i konkretnе korake radi osnivanja Federacije i Konfederacije. Odbor će započeti sa radom 4. ožujka 1994. godine u Beču i nastojat će do 15. marta 1994. donijeti slijedeće:

(1) Ustav Federacije;

- (2) Prethodni sporazum o Konfederaciji između Republike Hrvatske i predložene Federacije;
- (3) Sporazum o vojnom rasporedu na području predložene Federacije;
- (4) Prijelazne mjere za ubrzanje osnivanja Konfederacije i Federacije, uključujući, gdje je to moguće, stvaranje državnog ustroja kako je to naznačeno u Okvirnom sporazumu, kao i sve ostale mjere koje će se smatrati potrebnim.

Okvirni sporazum o Federaciji BiH u dijelu I, pod nazivom "Osnovanje" predviđao je da "Bošnjaci i Hrvati, kao konstitutivni narodi (zajedno s ostalima) i građani Republike Bosne i Hercegovine u vršenju svojih suverenih prava pretvaraju unutrašnje ustrojstvo područja s većinskim bošnjačkim i hrvatskim pučanstvom u Republici Bosni i Hercegovini u Federaciju koja se sastoji od federalnih jedinica s jednakim pravima i odgovornostima. Odluke o ustavnom ustrojstvu područja Republike Bosne i Hercegovine s većinskim srpskim pučanstvom donijet će se tijekom pregovora o mirnom rješenju i na Međunarodnoj konferenciji o bivšoj Jugoslaviji".

Šesti dio Sporazuma koji se odnosi na Vojne dogovore predviđao je osnivanje ujedinjenog vojnog zapovjedništva oružanih snaga Federacije, s napomenom da će tokom prelaznog razdoblja postojeća komandna organizacija biti zadržana, da će se snage obiju strana odmah razdvojiti, s ciljem povlačenja na sigurnu udaljenost koja će biti pobliže određena vojnim sporazumom; te da će sve inostrane vojne snage, osim onih koje su prisutne u sporazumu s Republikom Bosnom i Hercegovinom ili uz ovlaštenje Vijeća sigurnosti UN, napustiti područje Federacije.

Dogovor tokom prelaznog razdoblja (Dio VIII) predviđao je osnivanje Odbora na visokom nivou koji će pripremiti nacrt Ustava Federacije i usklađivati ostala pitanja vezana s provedbom Okvirnog sporazuma, a da će do stupanja na snagu Ustava Federacije vrijediti postojeće upravno uređenje posvuda u Bosni i Hercegovini ako Odbor konsenzusom ne odluci drugačije, osim u općini Mostar, kojom će, kako su se suglasile obje strane, do najviše dvije godine upravljati Upravitelj Evropske Unije. Ovakva odluka može se dovesti u direktnu vezu sa najavljivanjem nove uloge Evropske unije koja će kasnije nastojati da preuzme glavnu ulogu u rješavanju krize u BiH.

Splitski sporazum, od 12.03.1994.godine, dodatno je razradio vojne aspekte kroz prihvatanje vojnih aranžmana iz Okvirnog ugovora i potvrđivanje sporazuma o razdvajanju snaga i oruđa potpisanih na aerodromu Pleso 23.02., u suradnji sa UNPROFOR-om. Također su potvrđene vrijednosti dopunskih mjera (oslobađanje zarobljenika, uspostava Zajedničkih timova za vezu pri štabovima AR BiH i HVO i nižim nivoima komandovanja, razmjena obavještajnih podataka, označavanje minskih polja, prethodne obavijesti o vojnim operacijama,...), a predviđeno je i ustrojavanje savezne vojske kroz formiranje zajedničkog zapovjedništva zaduženog za kontrolu svih oper-

ativnih vojnih zona, Združenog štaba nakon potpisivanja Ustava FBiH, te formiranje vojnih područja s komandantom i zamjenikom kojima će odgovarati sve jedinice AR BiH i HVO.

Konačno je na temelju člana IX, (1) i (3) Ustava Federacije Bosne i Hercegovine Ustavotvorna skupština Federacije Bosne i Hercegovine, na sjednici Ustavotvorene skupštine, održanoj 30. 03. 1994. godine, donijela Odluku o proglašenju Ustava Federacije Bosne i Hercegovine, čime je okončana jedna vrlo teška i značajna faza u odbrani Republike Bosne i Hercegovine.

UMJESTO ZAKLJUČKA

Iako su odnosi hrvatske i zvanične politike RBiH održali određenu dinamiku do potpisivanja Daytonskog mirovnog sporazuma, na ovom se mjestu ipak mogu artikulirati pojedini zaključci.

Historija Bosne i Hercegovine nikada nije registrirala ozbiljnije sukobe između Hrvata-katolika i Bošnjaka-muslimana negoli su to bili sukobi tokom 1992., a posebno 1993. godine, nakon čega njihovi odnosi teško da mogu biti isti. Situaciju dodatno komplikuju rezultati nasilne homogenizacije naroda provedeni stravičnim zločinima, nasiljem i etničkim čišćenjem koji danas isporučuju tri različite historijske interpretacije, tri različite istine, itd.

S druge strane, pak, postoje i područja koja su ostala relativno multinacionalna, među koje spada i područje Srednje Bosne. Iako su tokom sukoba HVO (i HV) i ARBiH teritorije mnogih općina ostale gotovo jednonacionalne, danas ipak svjedočimo brojnim održivim povrácima. Imajući u vidu činjenicu da Bosna i Hercegovina koju poznajemo može o(p)stati jedino kao multinacionalna zajednica tri konstitutivna naroda i ostalih građana, utoliko je izuzetno važno hrvatsko-bošnjačko pomirenje, u kojem taj proces može biti srednjobosanski generiran. Ipak, uvjet za takav pristup podrazumijeva adekvatno razumijevanje "hrvatskog pitanja" od prevashodno bošnjačke politike, s jedne strane, ali i napuštanje herceg-bosanskog separatističkog projekta od hrvatske politike, s druge strane. Potonje posebno dobija na važnosti na prostoru Srednje Bosne, jer je upravo to teritorija koju predviđa da obuhvati teritorijalna organizacija hrvatskog naroda u BiH, kako god se ona zvala. I upravo je to prostor koji bi generirao gotovo siguran sukob u slučaju nastojanja materijalizacije jedne takve ideje.

U svakom slučaju, iskustva iz prethodnog, ali i mnogih drugih ratova jasno ukazuju na činjenicu da je glasnoća nečijeg glasa upravo proporcionalna njegovoj snazi. U tom kontekstu treba posmatrati i razvoj odbrambenih snaga BiH koje su konačno formirale Armiju Republike Bosne i Hercegovine kao jedinog garanta opstojnosti države BiH i građana koji su je doživljivali kao državu i kao domovinu. Na tom putu ARBiH je prošla put od gole borbe

za opstanak do procesa konsolidacije, reorganizacije, naoružavanja, koji je omogućio i prve ozbiljnije vojničke uspjehe, a koji su za rezultat imali skraćivanje fronta, formiranje operativnih grupa i korpusa, te prelazak u operativno-stratešku ofanzivu putem djelovanja grupacija za izvršenje zadataka (iz više korpusa).

Isto tako, koliko god je određena država i njena oružana formacija snažna, postojanje ozbiljnih strateških saveznika je izuzetno važno. Ova činjenica je posebno relevantna za tzv. "male države", kakva je, zasigurno, i BiH. U konkretnom slučaju, SAD su, kao strateški partner RH i RBiH omogućile njihovo "pomirenje" putem Washingtonskog mirovnog sporazuma, ali su preduzele i odlučne korake kako bi zaustavile sukob u cijeloj BiH, što je za rezultat imalo potpisivanje Daytonskog mirovnog sporazuma. Nažalost, oba sporazuma su prihvatile "real-politički" pristup prihvatanja realnosti na terenu i balansa snaga.

LITERATURA

1. Begić, Kasim. Bosna i Hercegovina od Vanceove misije do Daytonskog sporazuma (1991. – 1996.). Sarajevo: Bosanska knjiga, 1997.
2. Bobetko, Janko. Sve moje bitke. Zagreb: Vlastita naklada, 1996.
3. Čekić, Smail. Agresija na Republiku Bosnu i Hercegovinu – Knjiga 2. Sarajevo: Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava, 2004.
4. Dautović, Kenan. Prevencija konflikata u međunarodnim odnosima. Travnik: Preporod, 2007.
5. Jurčević, Josip. Ekspertiza za potrebe MKSJ: Bosna i Hercegovina 1990. – 1995. godine. Zagreb: 2008.
6. Rotim, Karlo. Odbrana Herceg-Bosne. Široki Brijeg: Vlastita naklada, 1997.
7. Shrader, Charles R. The Muslim-Croat Civil War in Central Bosnia: A Military History, 1992-1994. Texas: University Press, 2003.
8. Tuđman, Miroslav i Bilić, Ivan. Planovi, sporazumi, izjave o ustavnom ustrojstvu Bosne i Hercegovine 1991. – 1995. Zagreb: 2005.



Jasmin Ganić

**STANJE NA TERITORIJI SREDNJE BOSNE POSLIJE
POTPISIVANJA PRIMIRJA IZMEĐU ARBIH I HVO,
PRESTRUKTUIRANJE ARMije RBiH I FORMIRA-
NJE 7. KORPUZA ARBiH**

Jasmin Ganić

STANJE NA TERITORIJI SREDNJE BOSNE POSLIJE POTPISIVANJA PRIMIRJA IZMEĐU ARBIH I HVO, PRE- STRUKTUIRANJE ARMije RBiH I FORMIRANJE 7. KOR- PUSA ARBiH

1. IMPLIKACIJE WASHINGTONSKOG MIROVNOG SPORAZUMA NA PROSTORU SREDNJE BOSNE

Kraj 1993. godine bio je u znaku propasti svih angažmana međunarodne diplomatiјe u pokušajima rješavanja krize u Bosni i Hercegovini. Razlog tome je nejedinstven stav zemalja članica Evropske unije i suzdržanost SAD u realizaciji mirovnih pregovora. Skeptičnost američke administracije prema Vance-Owenovom mirovnom planu izražena je iz razloga što su plan smatrali nerealnim, neostvarivim i naklonjenim srpskoj strani koja je nagrađena priznavanjem njihovog vojnog osvajanja.¹ Poboljšanjem Vance-Owenovog mirovnog plana američka vlada htjela je isti učiniti prihvatljivim svim stranama. Sastanak ministara vanjskih poslova članica EU nije donio kompromisno rješenje, jer se francuskom prijedlogu o ultimatumu Srbima usprotivila Grčka. Odluku za dalje djelovanje u rješavanju krize u BiH prepušteno je NATO savezu. Od tog momenta, administracija SAD se aktivno uključuje u rješavanje bosanskohercegovačke krize. Glavni problem koji je bio pred njima, bilo je pitanje kako obnoviti povjerenje između bosanskohercegovačkih vlasti i vlasti u Republici Hrvatskoj, kao i sa bosanskohercegovačkim Hrvatima. To je bilo neophodno postići, jer je jedino koalicijom Bošnjaka i Hrvata bilo moguće ostvariti potpuni mir sa Srbima u BiH.

Od početka ratnih sukoba između Bošnjaka i bosanskohercegovačkih Hrvata potpisivano je nekoliko primirja i prekida sukoba, ali ni jedno nije imalo trajni karakter. Stvarni prekid sukoba postignut je uz posredovanje

¹ Lukić Renéo, "Vanjska politika Clintonove administracije prema ratovima u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini (1993.-1995.)", *Korak*, broj 8, 2006, 25.

međunarodne zajednice, prvenstveno SAD, koje uzimaju odlučujuću ulogu u rješavanju krize na prostorima bivše Jugoslavije. Kao prvi korak primjenjena je opcija bošnjačko-hrvatskog saveza za koju su SAD imale podršku u evropskim silama, prvenstveno u Njemačkoj.² Nastavak prekinutog dogovora na rješavanju krize između Bošnjaka i Hrvata aktueliziran je januara 1994. godine sastankom Izetbegovića i Tuđmana u njemačkom gradu Bonnu. Sastanak se odvijao u periodu najteže situacije u BiH, kada su u pitanju odnosi Bošnjaka i Hrvata, jer je u to vrijeme jedna od varijanti bila da se Republika Hrvatska zvanično uključi u ratni sukob i stavi svoje vojne kapacitete snagama HVO na prostoru Bosne i Hercegovine.

Svoje strateške ciljeve Republika Hrvatska trebala je definisati kojoj opciji da se orijentiše, da li da definiše strategiju pregovora sa Bošnjacima ili sa Srbima? U toj dilemi kada su Srbi kontrolisali 27% teritorije Republike Hrvatske, a pregovori sa Bošnjacima značili bi redefinisanje stanja na teritoriji HR HB, hrvatske vlasti su odabrali pravac djelovanja ka pregovorima sa Bošnjacima. Toj odluci doprinijelo je i djelovanje međunarodne zajednice koja je pritiscima ubrzala odluku Hrvata.

Zaokret politike Republike Hrvatske i njenu orijentaciju prema Bošnjacima, Tuđman je objašnjavao obećanom pomoći SAD i zapadnih zemalja Hrvatskoj u obnovi zemlje i njihovoj garanciji za regulisanje statusa teritorije Hrvatske koju su Srbi držali pod okupacijom. Međutim, postojali su i drugi razlozi koji su hrvatsku vlast usmjerili u ovome pravcu. U prvom redu to je pojava opozicije u samim redovima HDZ prema politici koja je vođena u BiH, kao i nepostojanje prečutne saglasnosti katoličke crkve prema aktuelnoj politici koju je preferirao HDZ Hrvatske. Možda, glavni razlog redefinisanja političkog kursa političkih subjekata Hrvatske prema BiH leži u činjenici sve lošijeg stanja po bosanskohercegovačke Hrvate na prostoru Srednje Bosne, gdje su snage HV i HVO doživljavale poraze od pripadnika ARBiH.

Februara 1994. godine, u Sarajevu, održan je Sabor Hrvata i formirano je Hrvatsko narodno vijeće (HNV) koje predstavlja prijedlog na koji način riješiti odnose Bošnjaka i bosanskohercegovačkih Hrvata. Predstavljeni prijedlog odgovarao je američkoj administraciji, jer je podrazumijevao federalno uređenje sa formiranjem kantona/županija. Krajem februara, posredstvom SAD-a, nastavljaju se započeti pregovori Bošnjaka i Hrvata. Pregovori su dobili novu političku dimenziju, jer je Tuđman za predsjednika HDZ, umjesto Mate Bobana, postavio Krešimira Zubaka.³ U tom momentu bilo je jasno da se Tuđman odriče dotadašnje ratne opcije, koju je provodio radikalno orijentisani Mate Boban i da prelazi na diplomatsku opciju u realizaciji svojih ciljeva za stvaranje čisto etničkih hrvatskih teritorija na prostoru Bosne i Hercegovine.

² R. Holbrooke, *Završiti rat*, 56.

³ *Stenogrami o podjeli Bosne*, Vol. I., str. 497-498.

Suština pregovora bila je usmjerenja na uspostavu novog načina ustrojstva teritorije BiH gdje su Bošnjaci i Hrvati bili u dominaciji, što je realizovano kroz kantonalno uređenje teritorije. Frankfurtski sastanak, koji je održan 19. februara 1994. godine između predstavnika bosanskohercegovačke vlasti, Harisa Silajdžića, i ministra vanjskih poslova Republike Hrvatske, Mate Granića, odvijao se u pravcu rješavanja spornih pitanja u vezi budućeg ustava, kao i prekida oružanih sukoba između postrojbi HVO i jedinica ARBiH. Washingtonski pregovori između Bošnjaka i Hrvata proizveli su dogovor o stvaranju Federacije BiH i njenom teritorijalnom uređenju na bazi kantona sa velikom autonomijom i zajedničkom vladom. Kao vrhunac dogovora, predstavljen je zajednički prijedlog da Federacija BiH ostvari konfederalni odnos sa Republikom Hrvatskom. Uspostavljanje konfederalnog odnosa predstavljalo je jednu neminovnost za hrvatske vlasti, jer su u tom odnosu vidjeli mogućnost kompenzacije za redefinisani teritoriju HZ HB na način da tim odnosima uspostave ravnotežu u brojnom stanju između bosanskohercegovačkih Hrvata i Bošnjaka.

Na osnovu dogovora sa sastanaka u Washingtonu, u Zagrebu je 23. februara 1994. godine potpisana sporazum o prekidu sukoba, od strane komandanata ARBiH i HVO Rasima Delića i Ante Rose. Sporazumom, primirje je trebalo stupiti na snagu 25. februara 1994. godine, u 12:00 sati.⁴ Tim činom završena je jedna krvava etapa odbrambenog rata, koja je za rezultat imala potpisivanje Washingtonskog mirovnog sporazuma i formiranje Federacije Bosne i Hercegovine, čime je projekat stvaranja i djelovanja Hrvatske zajednice Herceg Bosne od strane bosanskohercegovačkih Hrvata propao.

Posredovanje SAD bilo je ključno za prekid sukoba između bosanskohercegovačkih Hrvata i Bošnjaka, kao uslova za stvaranje Federacije Bosne i Hercegovine. Namjera administracije SAD-a bila je formiranje jedinstvene Bosne i Hercegovine kroz [...] stvaranje dvonacionalne države BiH, kojoj bi se kasnije pridružili i Srbi.⁵ Razgovori u Washingtonu završeni su 2. marta 1994. godine, uz zaključak - da u Beču, Visoki odbor, koji je imao ulogu prijelaznog tijela, pripremi nacrt sporazuma i Ustav Federacije Bosne i Hercegovine.⁶

Poslije izvršenih priprema i neophodnih radnji koje su prethodile konačnom dogovoru, u Washingtonu je 18. marta 1994. godine potpisana sporazum o Federaciji Bošnjaka i Hrvata, koji su potpisali Haris Silajdžić i Krešimir Zubak.⁷

⁴ *Kronologija rata: agresija na Hrvatsku i Bosnu i Hercegovinu* , 351.

⁵ Ibid., 350.

⁶ *Večernji list* , 2. III. 1993., 3.

⁷ Washingtonski mirovni sporazum potpisana je 18. mart 1994. godine, Miroslav Tuđman, Ivan Bilić, *Planovi, sporazumi, izjave o ustavnom ustrojstvu Bosne i Hercegovine*, 392.; Prilikom potpisivanja sporazuma gosp. Ivo Komšić, koji je bio u ulozi predstavnika HNV-a, iskazao je nezadovoljstvo zbog navedene titule koja je dodijeljena gosp. Krešimiru Zubaku, koji je predstavljen kao predstavnik

U isto vrijeme, predsjednici Bosne i Hercegovine i Hrvatske, Izetbegović i Tuđman, potpisali su Sporazum o uspostavi konfederacije između Federacije BiH i Republike Hrvatske, čime su definisani bošnjačko-hrvatski odnosi u Bosni i Hercegovini. Na konstituirajućoj sjednici Parlamenta Bošnjaka i Hrvata, 30. maja 1994. godine, prihvaćen je Ustav Federacije BiH, a sutradan su jednoglasno izabrani za predsjednika Federacije Krešimir Zubak i za potpredsjednika Ejup Ganić, dok je ovlaštenje za formiranje Vlade Federacije dobio Haris Silajdžić. Tim činom uspostavljen je novi oblik funkcionisanja dva naroda, sa zajedničkim osnovama i jedinstvenim opredjeljenjem za dalju opstojnost Bosne i Hercegovine koja je trebala biti zajednički sadržilac i za pripadnike trećeg naroda koji je neizostavni dio njene multietičnosti.

Karakter sukoba između HVO i ARBiH na prostoru Srednje Bosne možemo posmatrati kroz prizmu novog oblika u pokušaju uspostave uređenja stanja na jednom dijelu teritorije. Taj način još nije naučno valorizovan i pojmovno definisan, a da za tim postoji potreba jasno je i iz postojanja drugih sukoba koji imaju sličan karakter, prvenstveno mislimo na sukobe etničkih skupina sa karakterističnim spoljnim utjecajem, koji su prožeti kroz zahtjeve o podjeli teritorijalnog jedinstva sukobljenih strana.

U jednom trenutku postojali su realni uslovi da karakter rata na prostoru Srednje Bosne preraste u otvorenu agresiju Hrvatske, jer je državni vrh Hrvatske bio u dilemi o daljem vođenju spoljne politike prema BiH krajem 1993. i početkom 1994. godine, kada je dosegnut vrhunac u sukobima između ARBiH i HVO. Međutim, ta opcija nije bila prihvatljiva za hrvatski politički vrh i odustali su od ideje daljeg sukoba sa Bošnjacima i prihvatali saveznštvo sa njima u borbi protiv srpskog agresora. Ni državnom vrhu Bosne i Hercegovine nije bilo u interesu dalji sukobi sa bosanskohercegovačkim Hrvatima koji su imali podršku aktuelne Hrvatske politike, jer je, bez obzira na postojeći embargo o uvozu naoružanja i vojne opreme, veća količina humanitarne i vojne pomoći pristizala preko teritorije Republike Hrvatske. Druga odrednica koja je imala značaj za bosanskohercegovačku vlast je nemogućnost uspješnog vođenja borbenih dejstava na dva fronta. Prestankom sukoba HVO i ARBiH došlo je do smanjenja linije fronta i oslobođanja velikog broja jedinica i njihovo angažovanja prema položajima VRS.

Iako su sukobi Bošnjaka i bosanskohercegovačkih Hrvata završeni bez kapitulacije jedne od strana sa pravom možemo konstatovati da se Bošnjaci na prostoru Srednje Bosne mogu smatrati kao relevantni pobjednici. Razlog tome leži u činjenici da je ARBiH, po završetku sukoba, kontrolisala veći dio teritorije Srednje Bosne, da su snage HVO ostale izolovane na manjem prostoru i nisu imale direktnu komunikaciju sa Hercegovinom, da su odbranjeni

bosanskohercegovačkih Hrvata. Poslije obavljenih konsultacija strana u pregovoru dogovoreno je potpisivanje sporazuma bez navođenja titula. Ivo Komšić, *Preživljena zemlja: tko je i kada dijelio BiH*, 291- 293.

prostori koji su bili primarni za politiku bosanskohercegovačkih Hrvata u namjeri priključenja prostora Srednje Bosne paradržavnoj tvorevini HZ HB. Međutim, najveću korist od bošnjačko-hrvatskih sukoba izvukle su srpske snage, dok su ARBiH i HVO ratovali, trpeći gubitke u ljudstvu, potrošnji MTS i trošenju svih ostalih resursa za potrebe oružanog sukoba, u isto vrijeme su snage VRS imale mogućnost odmora jedinica i konsolidaciju snaga i sredstava koje su angažovale na linijama odbrane u Srednjoj Bosni. Na jednom dijelu fronta VRS je, bez borbe, poboljšala svoju taktičku poziciju u odnosu na ARBiH, jer su im te položaje prepustili pripadnici HVO. Karakteristični primjeri saradnje srpskih snaga sa postrojbama HVO na prostoru Srednje Bosne jasni su u primjerima Žepča, Vareša, Kiseljaka, Novog Travnika, Travnika, Bugojna i Jajca.

2. PRESTRUKTUIRANJE ARBIH I FORMIRANJE 7. KORPUSA

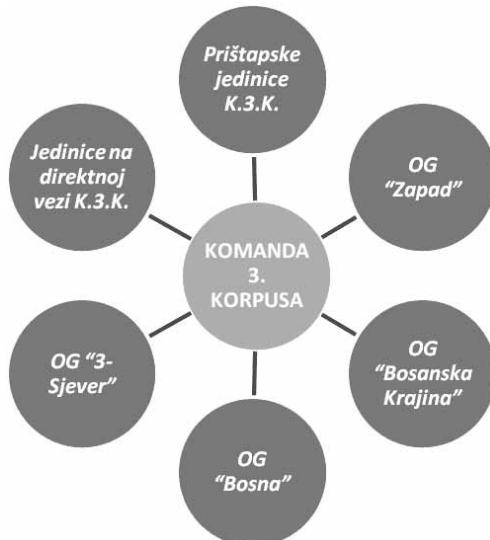
Organizacijsko-formacijske promjene ARBiH bile su neprekidni i sastavni proces u njenom razvoju kojim se težilo pronaalaženje najadekvatnijih sastava za uspješnije vođenje oružane borbe. Jedan od ključnih momenata za ustrojavanje sastava ARBiH desio se 21. avgusta 1993. godine, kada je u Zenici održano referisanje članova Vrhovne komande sa komandantima korpusa, izuzev predstavnika 5. korpusa i IBOG, koji, iz objektivnih razloga, nisu mogli prisustvovati navedenom referisanju. Pored niza zaključaka, dva su bitna za prostor Srednje Bosne. Prvi se odnosi na dodjelu nove zone odgovornosti 3. korpusa ARBiH, kada u njegov sastav ulaze jedinice OG "7-jug" i samostalni Prozorski bataljon, dok je zona odgovornosti 6. korpusa proširena na općine Kreševo, Kiseljak, Fojnica, Visoko, Breza, Ilijaš i Vareš. Druga karakteristika je ta da se tada, po prvi put, govorilo o mogućnosti formiranja 7. korpusa, te je jedan od zaključaka savjetovanja bio "[...] sačiniti prijedlog za formiranje 7. korpusa..."⁸ Ideja za formiranje 7. korpusa nije nastala samo iz vojne, nego i političke potrebe, odnosno želje da se objedini krajiški borbeni element u Srednjoj Bosni u posebnom korpusu čije bi težište djelovanja bilo prema Bosanskoj Krajini. S druge strane, 3. korpus je imao veliku zonu odgovornosti i veliko brojno stanje, što se još dodatno usložilo ulaskom OG "7-Jug" sa potčinjenim jedinicama u sastav 3. korpusa, te je od dijela njegovih jedinica trebalo formirati poseban korpus koji bi na adekvatan način omogućio rukovođenje i komandovanje u 3. korpusu i smanjio njegovu z/o.

Na kraju 1993. i početkom 1994. godine, 3. korpus ARBiH organizacijsko-

⁸ Zaključci i zadaci sa savjetovanja starješina Glavnog štaba i komandanata korpusa, održanog u Zenici 21.i 22. avgusta 1993. godine, strogo pov.broj: 1/297-230, od 29. avgusta 1993. godine, 4. strana: "...Pored ovog zadatka rješiti i slijedeća pitanja:...sačiniti prijedlog za formiranje 7.korpusa..."

formacijski imao je slijedeći sastav: komanda korpusa, operativne grupe, prištapske jedinice i jedinica na direktnoj vezi Komande 3. korpusa. Od operativnih grupa u njegovom sastavu bile su slijedeće: Operativna grupa "Bosna", Operativna grupa "Bosanska Krajina", Operativna grupa "3-Sjever" i Operativna grupa "Zapad". Početkom 1994. godine ukupan broj pripadnika 3. korpusa iznosio je 43.074, što je uveliko prelazilo standardne okvire brojnog stanja jedinice jačine korpusa.⁹

Organizacijsko-formacijska struktura 3. korpusa ARBiH u januaru 1994. godine.



| OG "Bosna" | OG "Bosanska Krajina" | OG "Zapad" | OG "3-Sjever" | Na direktnoj vezi | Prištapske jedinice K.3.K. |
|------------|-----------------------|------------|-----------------------|-------------------|----------------------------|
| 318. bbr | 17. SKbbr | 07. mtbr. | 303. Sbbr | 7. MSbbr | K-da stana |
| 320. bbr | 37. Mlbr | 307. bbr | 314. bbr | 299. lbr | 3. sib |
| 309. bbr | 306. bbr | 317. bbr | 319. bbr | 305. bbr | 3. lard PVO |
| 311. lbr | 308. bbr | 370. bbr | 330. lbr | 333. bbr | 3. bVP |
| | 312. bbr | | Odred "El Mudžahidin" | 3. map | 3. Lob |
| | 325. bbr | | | NRC | 3. čv |
| | 327. bbr | | | | 3. čABHO |
| | | | | | čPEB |
| | | | | | Idč |
| | | | | | 3. tč |
| | | | | | 3. ldb |

⁹ ŠVK OS BiH, Odjeljenje za org. mob. poslove, Podaci o stanju popune jedinica ARBiH, str. pov. broj:05/204-20-3, od 11. januara 1994. godine.

Aktivnosti na prestrukturiranju jedinica jačine korpusa ARBiH poslije Washingtonskog sporazuma bile su uslovljene angažovanju jedinica prema VRS i odnosom snaga koji se mijenjao u korist jedinica ARBiH. Prekidom sukoba sa HVO u zoni odgovornosti određeni dio jedinica na prostoru Lašvanske doline i Uskopljanske kotline izgubio je svoju zonu odgovornosti i omogućio angažovanje svojih sastava na linijama odbrane prema VRS. U tom periodu poboljšano je snabdijevanje naoružanjem, municijom i drugim MTS neophodnim za održavanje borbene gotovosti jedinica.

Predsjedništvo RBiH svojom Odlukom broj: 02-111-19/94, od 11. januara 1994. godine, regulisalo je formiranje 7. i 8. korpusa, rasformiranje 6. korpusa i promjenu zona odgovornosti ostalih korpusa Armije RBiH na osnovu koje je Štab Vrhovne komande OS BiH pokrenuo aktivnosti na formiranju 7. korpusa. Međutim, borbena dejstva sa dva neprijatelja u zoni odgovornosti 3. korpusa i u budućoj z/o 7. korpusa neće dozvoliti da se ova ideja u praksi realizira, ali će se intenzivirati prestankom neprijateljstava između HVO i ARBiH i potpisivanjem Washingtonskog sporazuma.

Naređenjem ŠVK OS, formirana je Komanda 7. korpusa sa prištapskim jedinicama, sa sjedištem u Travniku. Korpus je formiran po privremenoj ratnoj formaciji broj T-412.191, sa dodijeljenim brojnim nazivom T-30009 i brojem vojne jedinice VJ 5029.¹⁰

Zona 7. korpusa obuhvatala je općine: Banja Luka, Bosanska Gradiška, Bosansko Grahovo, Bugojno, Čelinac, Donji Vakuf, Gornji Vakuf, Glamoč, Jajce, Kotor Varoš, Kupres, Laktaši, Livno, Mrkonjić Grad, Novi Travnik, Travnik, Vitez, Skender-Vakuf i Šipovo. Dodijeljenom zonom odgovornosti definisan je pravac djelovanja 7. korpusa ARBiH ka zapadnim granicama BiH i spajanje sa jedinicama 5. korpusa ARBiH u Bosanskoj Krajini.

Granica zone odgovornosti 7. korpusa, zapadna granica prema 5. korpusu protezala se r. Sava (okuka istočno od Mlaka)-Orahova-Prosara (uključno tt.363)-Mrakovica (isključno Lisina tt.976)-Manjača (uključno tt.688)-Čađavica (isključno tt.1615)-Vrbljari (isključno Gola kosa tt.1615)-Jadovi (isključno Lisina tt.1636)-Ujičica (isključno Vrh tt.1664)-granica sa Republikom Hrvatskom. Južna granica z/o 7. korpusa u odnosu na 4. korpus je Kamešnica (uključno Konj tt.1855)-Tušnica (uključno tt.1697)-Raduša (isključno tt.1995)- Vranica (uključno Šćit tt.1949)-Kruščica (isključno tt.1650)-Vlašić (isključno Kapak tt.1411)-Borja (isključno tt.1078)-Dubrava (uključno tt.383)-rijeka Vrbas (isključno Martinci) i dalje do ušća rijeke Vrbas u rijeku Savu.¹¹

U organski sastav 7. korpusa ušle su jedinice koje su bile u sastavu Opera-

¹⁰ Štab Vrhovne komande OS, Naređenje, str. pov. broj: 14/75-160/94 od 11. januara 1994. godine.

¹¹ ŠVK OS BiH, Organizacijske promjene u Armiji RBiH, Naređenje, str. pov. broj:14/75-160/94, od 11. januar 1994. godine.

tivnih grupa "Bosanska Krajina" i "Zapad". U završnom dijelu naređenja istaknuto je da će se posebnim naređenjem regulisati vrijeme formiranja 7. korpusa, preraspodjela zone odgovornosti i početak funkcionisanja istog. Ovo naređenje možemo posmatrati kao pripremno za konačnu realizaciju aktivnosti na formiranju 7. korpusa. Do toga dolazi neposredno po potpisivanju primirja između ARBiH i HVO, jer je novu Odluku o formiranju 7. korpusa Predsjedništvo R BiH donijelo dan nakon stupanja na snagu sporazuma o prekidu neprijateljstava između ARBiH i HVO, 26. februara 1994.godine.¹² Istog dana Predsjedništvo RBiH je donijelo odluku da za komandanta 3. korpusa postavi brigadira Sakiba Mahmujlina, a za komandanta 7. korpusa brigadira Mehmeda Alagića.¹³

Pripreme na formiranju 7. korpusa otpočele su u februaru 1994. godine. Imajući u vidu da će Lašvanska i Vrbaska dolina biti dijelom z/o novoformiranog 7. korpusa, te činjenicu da je 1/7. Mbbr bio popunjen borcima sa ove teritorije, došlo se na ideju da se u sastavu 7. korpusa formira jedna muslimanska brigada. Pošto je već postojalo naređenje za formiranje 37. mtbr od izbjeglog i protjeranog stanovništva sa prostora Bosanske Krajine, Komanda 3. korpusa je predložila da se ova jedinica preformira u 37. Mlbr, a da okosnica formiranja ove jedinice bude 1/7. Mbbr

U organizacijsko-formacijski sastav 7. korpusa ušle su OG "Bosanska Krajina" i OG "Zapad" sa potčinjenim jedinicama, a zona odgovornosti ovih operativnih grupa postala je z/o 7. korpusa. Kada je u pitanju pravac djelovanja, regulisano je da 7. korpus borbena dejstva usmjeri ka zapadnim granicama Bosne i Hercegovine, ka Bosanskoj Krajini, a 3. korpus će težišno djelovati prema sjeveru Bosne i Hercegovine, a po potrebi, oba korpusa će izdvajati dio snaga za djelovanje u zonama odgovornosti drugih korpusa.

Primopredaja dužnosti komandanta 3. korpusa između brigadira Mehmeda Alagića i brigadira Sakiba Mahmujlina zvanično je izvršena 06. aprila 1994. godine¹⁴, a Komanda 7. korpusa i jedinice iz sastava 7. korpusa su, praktično, u funkciji od 07. aprila 1994. godine.¹⁵ Za datum osnivanja 7. korpusa uzet je 7. april, iz razloga što je toga dana iz Komande 7. korpusa upućen prvi zvanični operativni izvještaj prema prepostavljenoj komandi ŠVK OS BiH. Novonastali uslovi podrazumijevali su i novu organizacijsku strukturu jedinica ARBiH. U prvom smislu, trebalo je operativne grupe, kao privremene

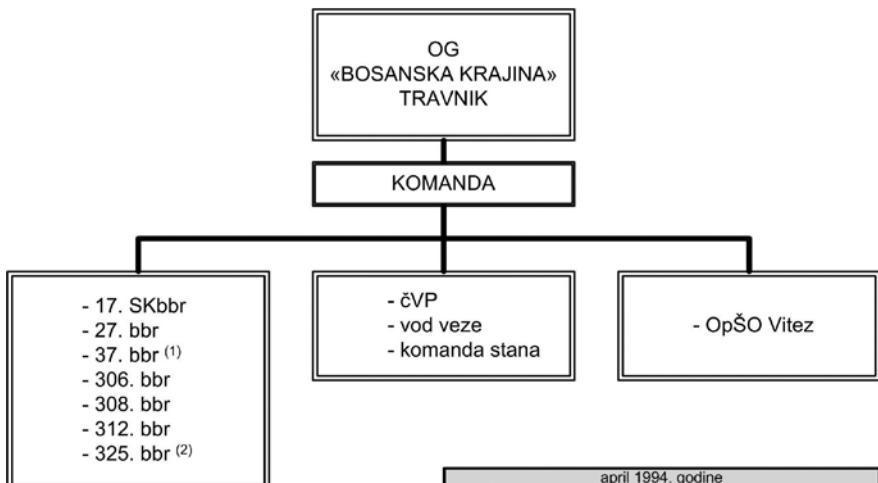
¹² Odluka Predsjedništva RBiH o formiranju 7., rasformiranju 6. korpusa i promjenama zona odgovornosti ostalih korpusa Armije RBiH, broj: 02-8-135/94, od 26.02.1994.godine, www.slobodanpraljak.com

¹³ Odluka Predsjedništva RBiH o postavljenju Sakiba Mahmujlina za komandanta 3. korpusa i Mehmeda Alagića za komandanta 7. korpusa, broj: 02-111-134/94, od 26.02.1994.godine.

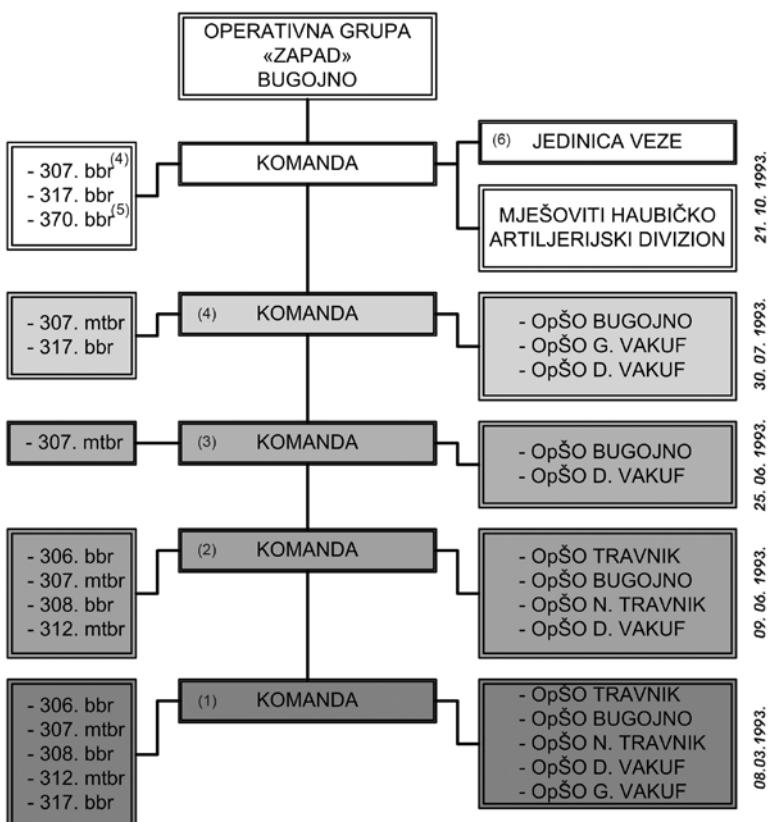
¹⁴ Zapisnik o primopredaji dužnosti komandanta 3.korpusa, pov.broj: 05/4-858, od 06. aprila 1994.godine

¹⁵ Ratni dnevnik 7. korpusa, 1.strana: "...Organji Komande 7. korpusa po svim elementima stavljeni u funkciju..."

ORGANIZACIJSKA STRUKTURA OPERATIVNE GRUPE "BOSANSKA KRAJINA" APRILA 1994. GODINE



ORGANIZACIONA STRUKTURA OPERATIVNE GRUPE "ZAPAD" BUGOJNO



NAPOMENA:

1. Naredbom komandanta 3. korpusa br. 02/3-628 od 08. 03. 1993. godine formirani su privremeni sastavi-operativne grupe „Lašva”, „Zapad”, „Bosna” i „Bosanska Krajina”.
2. Naređenje GŠ OS str. pov. 14/75-51 od 09. 06. 1993. godine pod tč. I (b) pomenutog naređenja, 317. bbr Gornji Vakuf i OpŠO Gornji Vakuf ulaze u sastav 6. korpusa, a izlaze iz sastava OG „Zapad” 3. korpusa. Rok za realizaciju ovog naređenja bio je 25. 06. 1993. godine. Prvi dnevni operativni izvještaj iz 317. bbr Gornji Vakuf upućen je komandi 6. korpusa 22. 06. 1993. godine čime od tog datuma se nalazi u sastavu 6. korpusa.
3. Pojašnjenje komande 3. korpusa, u vezi zona odgovornosti OG „Zapad” i OG „Bosanska Krajina” str. pov. br. 02/33-1584-1 od 25. 06. 1993. godine, te sukoba sa HVO u Srednjoj Bosni, a u cilju poboljšanja i efikasnijeg sistema RiK, te čvršćeg sadejstva jedinice: 306. bbr, 308. bbr i 312. mtbr, OpŠO Travnik i N. Travnik, predpočinjavaju se OG „Bosanska Krajina” izlaze iz sastava OG „Zapad” i nakon tog se više ne vraćaju u OG „Zapad”.
4. 317. bbr i OpŠO Gornji Vakuf vraćaju se u sastav OG „Zapad” 3. korpusa posljednji dnevni operativni izvještaj iz 317. bbr poslat prema komandi 6. korpusa bio je 30. 07. 1993. godine, od narednog dana 31. 07. 1993. godine i nadalje izvještaji idu samo za OG „Zapad” Bugojno.
5. Naredbom ŠVK str. pov. br. 14-75-121 od 21. 10. 1993. godine ukidaju se (rasformiraju) OpŠO Bugojno, Gornji Vakuf i Donji Vakuf. Istom naredbom preformirana je 307. mtbr Bugojno u 307. bbr Bugojno, formirana je 370. bbr Donji Vakuf i mješoviti haubičko-artiljerijski divizion (mhad) na direktnoj vezi komandi OG „Zapad” Bugojno.
6. U Decembru mjesecu 1993. godine formirana je jedinica veze u komandi OG „Zapad”.

sastave transformisati u novi oblik organizovanja vojnih sastava koji bi u daljem izvođenju borbenih dejstava preuzeo inicijativu na ratištu. Teorija o ratnoj vještini podrazumijeva inicijativu u izvođenju borbenih dejstava kao jedan od principa ratovanja, a za ispoljavanje najšireg oblika inicijative u izboru i primjeni izvođenja borbenih dejstava organizacijsko-formacijska struktura divizije to omogućava.

Imajući u vidu teorijska razmatranja, Štab Vrhovne komande OS RBiH vrši reorganizaciju ARBiH svojim organizacijskim naređenjem Reorganizacija Armije RBiH broj: 01-1/1273-3, od 18. novembra 1994. godine, tačkom 19. navedenog naređenja organizuje 7. korpus ARBiH mješovitog sastava i to:

- Komanda 7. korpusa sa prištapskim jedinicama
- Komanda garnizona
- Jedna divizija KoV
- Postojeće brigade i druge samostalne jedinice.

Naziv korpusa ostaje nepromjenjiv, dok su se oznake za divizije formirale na način da se uz indeks korpusa doda još jedan broj. Postojala je mogućnost da divizija ima brojčanu oznaku od 71 do 79, ali obzirom da su u njenom sastavu bile brigade koje su imale broj sedam, najlogičnije je bilo da oznaka divizije, pored sedmice od korpusa, dobije još jednu sedmicu. Tako je u 7. korpusu nastala 77. divizija KoV, koja je u svom sastavu imala, pored komande i prištapskih jedinica, tri brdske brigade i to 705. Sbbr, 707. Sbbr i 770. Sbbr, uz jednu lahku brigadu - 717. Slbr

Kraj 1995. godine i potpisivanje Dejtonskog mirovnog sporazuma prekinuo je prirodni tok ustrojstva i razvoja jedinica ARBiH. Kao finalna faza bilo je planirano formiranje jedinica, jer je ukupan broj njenih pripadnika brojao oko 230.000. Planirano je bilo formiranje tri Armije divizijsko-brigadnog sastava i jedan korpus brigadnog sastava. Jednu Armiju bi činile jedinice iz sastava 5. i 7. korpusa, drugu jedinice 3. i 2. korpusa, a treću Armiju jedinice 1. i 4. korpusa. Dok je korpus trebao biti formiran od 14. i 18. divizije sa Žepačkom brigadom.¹⁶

Ustrojstvo Armije RBiH po ovoj planiranoj dinamici nikada nije realizovano iz razloga prekida oružanih sukoba u Bosni i Hercegovini. Potpisivanjem Dejtonskog mirovnog sporazuma nastupila je mirnodopska faza koja je podrazumijevala demobilizaciju suprotstavljenih ratnih sastava na području Bosne i Hercegovine.¹⁷

¹⁶ Avdulah Kajević, Separat, "Razvoj odbrambeno-oslobodilačkih snaga Bosne i Hercegovine u periodu 1992-1995. godine", NIP: Vojna iskustva iz rata u Bosni i Hercegovini 1992.-1995.

¹⁷ Daytonski mirovni sporazum potписан je 21. novembra 1995. godine.



General, Mustafa Polutak

**UTICAJ GŠ ORUŽANIH SNAGA RBiH
NA PLANIRANJE I IZVOĐENJE B/D NA
PODRUČJU SREDNJE BOSNE**

General, Mustafa Polutak

UTICAJ GŠ ORUŽANIH SNAGA RBIH NA PLANIRANJE I IZVOĐENJE B/D NA PODRUČJU SREDNJE BOSNE

1. OSVRT NA KLJUČNA DEŠAVANJA U 1993. GODINI – ODBRAÑI BIH NA TRI FRONTA

Agresija na Republiku Bosnu i Hercegovinu u 1992. godini nastavlja se pojačanim intenzitetom i 1993., kako od strane srpsko-crnogorskog, tako i hrvatskog agresora. Krajem 1993. godine na zonu odgovornosti 5. korpusa ARBiH napadaju i snage pod komandom Fikreta Abdića, uz neposrednu pomoć i jednog i drugog agresora, pa tako Armija RBiH u 1993. vodi borbu na tri fronta. Zbog toga, a i drugih bitnih okolnosti, 1993. godina se smatra prelomnom godinom za odbranu Bosne i Hercegovine.

Ne ostvarivši u potpunosti strategijske ciljeve srpskog naroda u Bosni i Hercegovini 1992. godine¹⁸, srpsko-crnogorski agresor je nastojao u 1993. godini:

1. slomiti otpor branilaca Sarajeva, okupirati ili bar podijeliti glavni grad BiH;
2. eliminisati granicu na Drini, okupirati okružene prostore: Srebreniku, Žepu i Goražde;
3. proširiti posavski koridor.

Srpski agresor je 1993. držao pod okupacijom oko 70 % teritorije Bosne i Hecegovine, hrvatski agresor oko 20 %, a Armija RBiH je kontrolisala svega 10 % teritorije Bosne i Hercegovine (oko Sarajeva, Tuzle, Zenice, u dolini Lašve, Neretve i u okruženim enklavama Bihać, Tešanj, Maglaj, Goražde, Sre-

¹⁸ Riječ je o šest "strateških ciljeva" srpskog naroda u BiH, usvojenih na zasjedanju Skupštine srpskog naroda u BiH 12. maja 1992. godine, u Banja Luci. Ti "strateški ciljevi" su:

1. državno razgraničenje od druga dva naroda;
2. koridor između Semberije i Krajine;
3. uspostavljanje koridora u dolini rijeke Drine, odnosno eliminisanje rijeke Drine kao granice između srpskih država;
4. uspostavljanje granice na rijekama Uni i Neretvi;
5. podjela grada Sarajeva na srpski i muslimanski i uspostavljanje granice;
6. izlazak Republike Srpske na more.

brenica i Žepa).

Iako je srpsko-crnogorski agresor u 1993. godini dejstvovao po svim slobodnim dijelovima Bosne i Hercegovine, ipak najintenzivnije dejstvo je ispoljio prema Sarajevu, enklavama Srebrenici, Žepi i Goraždu, te u Posavini i u dolini rijeke Krivaje.

Djelimično je ostvario zacrtane ciljeve, i to:

- uspio je stegnuti obruč oko Sarajeva;
- uspio je znatno smanjiti slobodni prostor oko Srebrenice, Žepe i Goražda;
- uspio je proširiti posavski koridor;
- uspio je, zajedno sa hrvatskim agresorom, dovesti u okruženje Tešanj i Maglaj.

Radikalizacija velikohrvatske politike u 1993. godini se nastavlja u skladu sa postignutim dogовором Milošević-Tuđman i Karadžić-Boban o podjeli Bosne i Hercegovine. U tom cilju, Hrvatska, na čelu sa Tuđmanom, uz saradnike u BiH - čelnike HDZ i HVO, planirala je, angažovanjem Hrvatske vojske i HVO-a, okupirati teritorije koje su Vens-Ovenovim mirovnim planom bile predviđene da pripadnu hrvatskoj strani.

Ali, napadi HV i HVO na zonu odgovornosti 3. korpusa Armije RBiH doživljavaju pravi fijasko. HV i HVO gube bitke oko Kiseljaka, Kreševa, Busovače, Viteza, Travnika, Novog Travnika i Bugojna. Polovičan uspjeh imaju oko Gornjeg Vakufa i Žepča.

U zoni 4. korpusa Armije RBiH napadi HV i HVO imaju uspjeha u Čapljini i Stocu, gdje na podmukao način razoružavaju dio Bošnjaka - pripadnika HVO i odvode ih u logore. U napadu na Mostar imaju polovičan uspjeh, a u Jablanici i Konjicu doživljavaju potpuni poraz.

Konačno, kada su čelnici Hrvatske i Herceg-Bosne shvatili da silom i ratom nisu i ne mogu postići što su željeli, a već su puno izgubili¹⁹, a i pod pritiskom SAD, pristaju na pregovore i sporazume.

Koliko god se na dušu srpsko-crnogorskog agresora stavila stradanje Sarajeva, genocid u Srebrenici i Žepi, pa stradanje Goražda, dio krivice snose politika i oružane snage Hrvatske i tzv. Herceg-Bosne. Pored toga što nisu učestvovali u borbama protiv agresora, oni su i nas onemogućavali u uspješnoj borbi, sprečavajući nam dopremu naoružanja i druge opreme za odbranu.

Poslije žestokog rata između Hrvatske i Srbije u Hrvatskoj - u Vukovaru, Istočnoj Slavoniji, Lici i Kordunu, neshvatljiva je njihova saradnja i njihovo sadejstvo na prostoru Bosne i Hercegovine u borbi protiv Armije RBiH. I pored zla što su učinili jedni drugima u Hrvatskoj, srpsko rukovodstvo, na čelu sa Miloševićem i hrvatsko, na čelu sa Tuđmanom, potpomognuti sa-

¹⁹ Od 20 % teritorije koju su HVO i HV kontrolisali prije sukoba, u februaru 1994. godine, pred Vašingtonski sporazum, kontrolisali su svega 10 % teritorije.

telitima u Bosni i Hercegovini, veoma dobro su se slagali kada je u pitanju agresija na Bosnu i Hercegovinu i njena podjela.

Fikret Abdić, član Predsjedništva RBiH, oduvijek je želio da bude u centru zbivanja i pažnje. Kada poslije poznatih događaja od 2. maja 1992. godine nije uspio stupiti na čelo države, sve više se distancirao od rada u Predsjedništvu Bosne i Hercegovine. Svoju šansu da bude "prvi", pa makar i na jednom malom dijelu teritorije Bosne i Hercegovine, video je u prijedlogu mirovnog plana Oven-Stoltenberg. Počeo je sa aktivnostima na formiranju i uspostavi autonomne pokrajine "Zapadna Bosna".

Interesantno je da Fikret Abdić nailazi na blagonaklonu podršku Ovena i Stoltenberga koji ga promoviraju u još jednog pregovarača u mirovnom procesu. U namjeri da dalje cijepa Bosnu i Hercegovinu, saveznici su mu bili Milošević i Tuđman, naravno, zarad svojih ciljeva, odnosno ciljeva Srbije i Hrvatske. Kada Fikret Abdić sa svojim pristalicama i saveznicima ne uspijeva na miran način preuzeti Bosansku Krajinu, krajem 1993. godine kreće u otvoreni napad na 5. korpus Armije RBiH.

Zna se kako je prošao. Za ratne zločine koje je počinio u Bosanskoj Krajini, u Republici Hrvatskoj je optužen i osuđen na višegodišnju zatvorsku kaznu, koju je već izdržao.

Suočeno sa vođenjem oružane borbe protiv dva agresora i snaga Fikreta Abdića tokom 1993. godine, političko i vojno rukovodstvo RBiH čini sve što je u njihovoј nadležnosti i moći da odbrane Bosnu i Hercegovinu i njene građane i ne dozvole ostvarenje agresorskih namjera da okupiraju i podijele Bosnu i Hercegovinu. Permanentno vrši pritisak na međunarodnu zajednicu da zaustavi agresiju na Bosnu i Hercegovinu. Inicira i učestvuje u mirovnim pregovorima. Predsjedništvo Republike Bosne i Hercegovine, na čelu sa gospodinom Alijom Izetbegovićem, prihvata Vens-Ovenov, odnosno Oven-Stoltenbergov mirovni plan, iako su nepravedni. Čini sve da spriječi okupaciju opkoljenih enklava: Srebrenice, Žepe i Goražda, kao i potpuno zatvaranje obruča oko Sarajeva.

Posebno je angažovanje državno-političkog i vojnog rukovodstva Bosne i Hercegovine na sprečavanju sukoba između ARBiH i HV, odnosno HVO. Zbog toga su pregоворi i dogovori tokom 1993. godine između rukovodstava Bosne i Hercegovine i Hrvatske permanentni, ali se agresija HV i HVO nastavlja, posebno na prostorima Hercegovine i Srednje Bosne.

Tek nakon "Vareške operacije", koju su uspješno izvele snage 1., 2. i 3. korpusa ARBiH, hrvatski čelnici i čelnici Herceg-Bosne shvataju da nisu u stanju ostvariti svoj cilj. Sada oni traže mirno rješenje sukoba. O poražavajućim rezultatima HV i HVO u sudaru sa ARBiH general Hrvatske vojske Anton Tus je rekao: "HVO je u ratu sa ARBiH bio na rubu poraza. Na početku rata nadzirao je više od 20 % teritorije Bosne i Hercegovine, a uoči potpisivanja Vašingtonskog sporazuma 10 %."

Bitno je da su veliku ulogu u približavanju hrvatske i bosanskohercegovačke strane i konačnom uspostavljanju primirja imale SAD.

Komanda 5. korpusa je shvatila pogubnost politike Fikreta Abdića kako za Krajinu, tako i za Bosnu i Hercegovinu. Zato, upućuju pismo Fikretu Abdiću, ukazujući mu na štetnost takvog djelovanja, pozivajući ga na sastanak s ciljem rješenja nesuglasica. Umjesto pozitivnog odgovora, Fikret Abdić nastavlja još intenzivnije raditi na pripremama za proglašenje autonomne pokrajine "Zapadna Bosna".

Na ovako neprijateljsko djelovanje Fikreta Abdića reaguje Predsjedništvo RBiH, šaljući mješovitu delegaciju u Krajinu da pokuša urazumiti Fikreta Abdića i spriječiti obračun između Bošnjaka. Državna delegacija se nije saštala sa Fikretom Abdićem jer on to nije htio. Međutim, delegacija je uspjela u svojoj misiji. Najveći dio Bošnjaka Krajine je stao uz 5. korpus Armije RBiH. To je, u konačnici, značilo poraz snaga Fikreta Abdića.

Organizaciono jačanje A RBiH u toku 1993. godine

Opterećeni mirovnim pregovorima, borbom za očuvanje kontinuiteta državnosti i međunarodnog subjektiviteta Bosne i Hercegovine, te razrješavanjem unutrašnjih problema u zemlji, Predsjedništvo i drugi organi vlasti u Bosni i Hercegovini našli su vremena za angažovanje na dalnjem jačanju ARBiH. Učinili su koliko su mogli u datim okolnostima na:

1. poboljšanju organizacije i sistema RiK-a u ARBiH;
2. provođenju mobilizacije vojnih obveznika i materijalno-tehničkih sredstava za potrebe Armije;
3. stvaranju prepostavki za bolju logističku podršku Armiji.

Najbitnije organizacijske promjene tokom 1993. godine bile su:

- ustanovljenje funkcije komandanta Glavnog štaba Armije RBiH;
- formiranje 6. korpusa;
- uvođenje činova u ARBiH.

Uspostavljanjem funkcije komandanta Glavnog štaba i dovođenjem na čelo ARBiH stručnog čovjeka lojalnog državnom rukovodstvu umjesto dotadašnjeg manje stručnog, a posebno sve više samovoljnog i suprotstavljenog Vrhovnom komandantu ARBiH, učinjen je pravi potez. Uspostavljen je funkcionalan sistem rukovođenja i komandovanja u ARBiH i u Oružanim snagama RBiH u cjelini. Stavovi pojedinaca, a posebno Sefera Halilovića, smijenjenog sa čelne funkcije, da su promjene bile nepotrebne i da su negativno djelovale na sistem RIK-a, ne stoje. Najbolji pokazatelji da je to bio

pravi potez Vrhovne komande su rezultati ARBiH u drugoj polovini 1993. godine, a posebno tokom 1994. i 1995. godine. ARBiH je neprekidno jačala, pobjeđivala u odlučujućim bitkama, oslobođila dijelove Bosne i Hercegovine od agresora i, na kraju, da nije zaustavljena od strane međunarodnih faktora, sigurno bi izašla kao pobjednik nad agresorima.

Činovanje u ARBiH, iako je puno kasnilo, imalo je pozitivno djelovanje u sistemu RIK-a.

U jeku najžešćih borbi protiv agresora, državno i vojno rukovodstvo našlo je snage i vremena da se obračuna sa kriminalom i drugim negativnim djelovanjem u Oružanim snagama. Ovdje treba posebno spomenuti obračun sa neposlušnim i odmetnutim komandantima u 1. korpusu ARBiH u Sarajevu.

Godina 1993. je prelomna u odbrani Bosne i Hercegovine. Uspješno smo se odbranili od agresije sa istoka i sa zapada. Uspješno smo se obračunali sa negativnostima u sopstvenim redovima. Pokazali smo i svijetu i agresorima da su se prevarili u svojim procjenama i ocjenama. Stvorili smo uslove da se u narednim godinama izborimo za slobodnu, nezavisnu i cjelovitu Bosnu i Hercegovinu.

Poseban odraz i pozitivno djelovanje na sva ukupna zbivanja u odbrani BiH imalo je "Savjetovanje starješina GŠ i komandanata korpusa" u Zenici 21. i 22. 08. 1993. godine, poslije kojeg su usvojeni zaključci i izdati zadaci. U tački 11 izdatih zadataka nalaže se Upravi za organizacijsko-mobilizacijske poslove da, između ostalog, pripremi i sačini prijedlog za formiranje 7. korpusa Armije RBiH.

Glavni štab OS RBiH je, nakon izdatih zadataka sa savjetovanja u Zenici, usmjeravao i pružao adekvatnu pomoć organizovanju, planiranju i izvođenju borbenih dejstava. Uloga Glavnog štaba OS RBiH je došla do punog izražaja u pružanju pomoći u planiranju i koordinaciji izvođenja b/d u dolini Neretve, gdje je ostvareno sadejstvo između jedinica 4., 6. i 1. korpusa i u operaciji za oslobođanje Vareša, gdje je ostvareno sadejstvo između snaga 3., 2. i 6. korpusa. Uspješnim borbenim dejstvima pred kraj 1993. godine stvoreni su uslovi za još uspješnije djelovanje u 1994. godini.

2. AKTIVNOSTI GLAVNOG ŠTABA OS RBIH U 1994. GODINI

Zaustavljanje agresije Hrvatske vojske i Hrvatskog vijeća obrane

Krajem 1993. i početkom 1994. godine hrvatsko rukovodstvo, na čelu sa Franjom Tuđmanom, analizirajući b/d u BiH, konačno je shvatilo da cilj koji su postavili u vezi sa podjelom BiH nisu u mogućnosti ostvariti. Već su bili izgubili polovinu teritorije u BiH koje su kontrolisali na početku rata. Shvatili

su i da Armija RBiH jača iz dana u dan i sve više ima uspjeha u borbi protiv agresora. Plašeći se da ne dožive potpuni poraz, a i pod pritiskom i nagovor SAD, hrvatski političari mijenjaju stav i pribjegavaju mirovnom rješenju sukoba u BiH između HV i HVO, sa jedne, i ARBiH, sa druge strane.

Kao rezultat te promjene, uslijedili su mirovni sporazumi u Zagrebu, Splitu i Vašingtonu. Prvi konkretni korak ka zaustavljanju hrvatske agresije i traženju mirovnog rješenja učinili su Haris Silajdžić i Mate Granić, predsjednici vlada BiH i Hrvatske, na sastanku 10. februara 1994. godine, u Ženevi. Dogovorili su se da se vojni zapovjednici Roso i Delić sastanu i dogovore prekid rata između HVO i ARBiH.

Dogovor Roso – Delić realizovan je u Zagrebu 23. februara 1994. godine, uz prisustvo Žana Kota, komandanta međunarodnih mirovnih snaga za bivšu Jugoslaviju i Majkla Rouza, komandanta snaga UNPROFOR-a za BiH. Ključne tačke Mirovnog sporazuma iz Zagreba su:

- prekid vatre i potpuni nestanak neprijateljstava do 25.02.1994. godine, u 12 h;
- postavljanje snaga UNPROFOR-a za kontrolu prekida vatre i neprijateljstava;
- stavljanje teškog naoružanja iznad 12,7 mm pod kontrolu UNPROFOR-a, ili povlačenje 10 km od linije fronta, a 20 km za tenkove i artiljerijska oruđa;
- uspostavljanje zajedničke komisije ARBiH i HVO;
- otvaranje puteva;
- oslobođanje ratnih zarobljenika;
- uspostava snabdijevanja strujom, vodom, plinom i ostalim.

Splitski sporazum je, u suštini, vojni dio Vašingtonskog sporazuma u kome je definisano ustrojavanje buduće Vojske Federacije BiH. U prvom dijelu naglašeni se zadaci definisani Zagrebačkim sporazumom, a u drugom definisani zadaci na ustrojavanju federalne vojske. Najbitnije odrednice Sporazuma su:

- Vojska Federacije BiH nastaje združivanjem ARBiH i HVO;
- uspostava Zajedničke komande;
- formiranje Združenog štaba;

Bitno je da su poslije Zagrebačkog, Vašingtonskog i Splitskog sporazuma otvoreni putevi kroz Hrvatsku i Herceg-Bosnu za transport naoružanja i vojne opreme za potrebe ARBiH i omogućen uvoz sirovina i repromaterijala za domaću namjensku industriju.

Bitne odluke Vrhovne komande na promjenama organizaciono-formacijske strukture u ARMIIJI RBiH

Na osnovu zaključaka i zadataka sa savjetovanja u Zenici, Glavni štab OSRBiH podnio je prijedlog Predsjedništvu RBiH 11. 01. 1994. godine, a Predsjedništvo, u ulozi Vrhovne komande OSRBiH, 26. 02. 1994. godine, donijelo Odluku o rasformiranju 6. korpusa i formiranju 7. korpusa Armije RBiH. Odluka je posljedica zaustavljenje agresije HV i HVO na Bosnu i Hercegovinu. Zone odgovornosti 4. i 6. korpusa su u vrijeme sukoba sa HV i HVO bile razdvojene. Prestankom tog sukoba zone odgovornosti su spojene, pa su stvoreni oslovi da se 6. korpus rasformira, a njegove komande i jedinice uđu u sastav 4., 1. i 3. korpusa Armije RBiH, kojima su i pripadale prije formiranja 6. korpusa.

Nakon prestanka sukoba sa HVO i na prostoru Srednje Bosne su stvoren uslovi za organizacione promjene u dotadašnjoj zoni 3. korpusa. Namjera Glavnog štaba OS RBiH je bila da se formiraju što jače slobodne snage za ofanzivna borbena dejstva. Iz tih razloga je i donesena Odluka o formiranju 7. korpusa. Od donošenja Odluke o formiranju 7. korpusa, pa do zvaničnog organizovanja i formiranja proteklo je samo 40 dana. Sedmi korpus ARBiH je zvanično formiran i počeo da funkcioniše 7. aprila 1994. godine.

Na prijedlog Glavnog štaba OSRBiH, Predsjedništvo RBiH je 24. oktobra 1994. godine preimenovalo Glavni štab OSRBiH u Generalštab ARBiH. Istrom odlukom operativne grupe su preformirane u komande divizija.

Uspostavljanje strategijske ravnoteže

Tokom druge polovine 1993. godine i u prvim mjesecima 1994. godine uspjesima u borbenim dejstvima, jačanjem sistema rukovođenja i komandovanja, boljim logističkim obezbjeđenjem, jačanjem morala kod boraca i stručnim sposobljavanjem starješinskog i boračkog kadra, stvoren su uslovi za strateško planiranje i djelovanje ARBiH.

Na osnovu sagledavanja mogućnosti, GŠ OSRBiH je donio "Direktivu za početni period ofanzivnih borbenih djelovanja ARBiH". Direktiva je uručena komandantima korpusa, 6. februara 1994. godine. Njome je, između ostalog, regulisano:

- čvrsto držanje linija odbrane;
- priprema i izvođenje ofanzivnih borbenih djelovanja;
- stvaranje povoljnih uslova za prelazak na ofanzivna djelovanja širih razmjera i postepeno preuzimanje strateške inicijative.

Direktivom su dati sljedeći konkretni zadaci korpusima i ostalim sastavima

na vezi Glavnog štabu OSRBiH:

1. 1. korpus: ofanzivno djelovanje na Crnoriječkoj visoravni, na bjelašničko-treskavičkom platou i olovskom ratištu;
2. 2. korpus: deblokada OG 7-Jug, djelovanje na majevičkom, zvorničkom i kladanjskom bojištu;
3. 3. i 7. korpus: djelovanje na ozrenском, vlašićko-komarskom i vrbasko-kupreškom pravcu;
4. 4. korpus: djelovanje prema Boračkom jezeru i Nevesinju.

Komandama korpusa dato je u nadležnost da organizuju i planiraju borbenia dejstva, ali da ih je odobravao komandant Glavnog štaba OSRBiH. Operacije u kojima bi se angažovale jedinice iz dva i više korpusa planira i njime rukovodi Glavni štab OSRBiH. Neposrednim praćenjem i usmjeravanjem borbenih djelovanja Glavnog štaba OSRBiH je osigurano rukovođenje i komandovanje. Vrlo brzo i u kontinuitetu su planirana i uspješno izvođena borbena dejstva:

- Prvi korpus je širio slobodni prostor na Crnoriječkoj visoravni i na bjelašničko-treskavičkom platou;
- Drugi korpus oslobađa Vjenac, širi slobodni prostor na majevičkom, posavskom i kladanjskom bojištu;
- Treći korpus oslobađa objekat Zmajevac, iznad Tešnja, širi slobodan prostor na ozrenском bojištu, oslobađa objekat Husar, širi slobodni prostor na šerićko-tesličkom pravcu;
- Četvrti korpus širi slobodni prostor na prostoru konjičke općine, oslobađajući Ljubinu i selo Bijela;
- Peti korpus izvodi operaciju "Tigar-Sloboda 94", nanosi poraz snaga Fikreta Abdića, a u ofanzivnim djelovanjima protiv srpskog agresora oslobađa veliki dio teritorije, a potom i gubi;
- Sedmi korpus je, na osnovu Direktive, pristupio organizovanju, planiranju i izvođenju b/d na vlašićko-komarskom i vrbasko-kupreškom pravcu. Uspjeh je ostvaren na vrbasko-kupreškom pravcu, pri čemu je oslobođen i grad Kupres.

Značaj Kupreške operacije je višestruk:

- prekinuta je višegodišnja opstrukcija borbenih djelovanja HVO protiv snaga vojske Republike Srpske i otpočelo sadejstvo između jedinica ARBiH i HVO;
- oslobođen je grad Kupres;
- poboljšan je taktički položaj 7. korpusa na vrbaskom pravcu;
- ojačan borbeni moral pripadnika 7. korpusa, a i svih pripadnika ARBiH.

Tokom cijele 1994. godine najodgovornije starješine GŠ OSRBiH neprekidno su pratile b/d po korpusima, pružali im pomoći i usmjeravali ih kako bi se postigli što bolji rezultati. Komandant GŠ OSRBiH nije propuštao niti jednu priliku da se sastane sa komandama korpusa, starješinama i borcima, da sa njima podijeli radost uspjeha i posljedice neuspjeha. Redovno su analizirana b/d, pri čemu se posebna pažnja posvećivala dobrim rješenjima, ali i slabostima u planiranju i izvođenju b/d i davane su upute za naredna b/d. Treba ponovo istaći odlazak u Bihać državno-političke i vojne delegacije u cilju prevazilaženja mogućih sukoba sa snagama Fikreta Abdića. Znamo da Fikret Abdić nije htio da razgovara sa delegacijom, ali je najveći uspjeh odlaska delegacije u tome što su Krajišnici shvatili da nisu prepušteni sami sebi, već da o njima brinu i Predsjedništvo, i GŠ OSRBiH, i Islamska zajednica. Naravno, time su bili posebno obradovani pripadnici 5. Korpusa, na čelu sa komandantom Korpusa. Komandant GŠ OSRBiH je kao član delegacije neposredno dao usmjerenja za dalja djelovanja Komande i jedinica 5. korpusa.

Preuzimanje strategijske inicijative - operacije ARBiH tokom 1995. godine

Tokom 1994. godine, ARBiH je borbenim djelovanjem uspjela uspostaviti strategijsku ravnotežu na ratištu BiH, a krajem 1994. samostalno i u sadejstvu sa HVO, nakon uspješnih ofanzivnih borbenih dejstava, preuzima inicijativu na ratištu. To, i pritisci međunarodne zajednice, učinili su da srpski agresor potpiše četvoromjesečno primirje uoči Nove 1995. godine. Armija RBiH je tada bila prvi put u poziciji da postavlja uslove i zahtjeve.

Četvoromjesečno primirje državno i vojno rukovodstvo iskoristilo je za jačanje organizacione i borbene spremnosti ARBiH. U tom cilju, intenzivirane su aktivnosti za:

- organizacijsko-formacijsko ustrojavanje Armije shodno novonastaloj situaciji;
- vojno-stručno osposobljavanje i uvježbavanje starješina, komandi i jedinica, sa težištem na organizovanju, planiranju i izvođenju ofanzivnih borbenih dejstava. Ovom aktivnošću obuhvaćeni su starješine i komande od nivoa desetine do korpusa. Nosioci aktivnosti su bili Štab i uprave Generalštaba ARBiH i komande korpusa. Između ostalog, u organizaciji GŠ ARBiH izvođena je pokazna vježba "Brigada u napadu" sa bojevim gađanjem na lokalitetu Ponijeri, općina Kakanj;
- popunu jedinica;
- logističko obezbjeđenje;
- jačanje borbenog morala.

Direktiva za nastavak ofanzivnih djelovanja Armije u 1995. godini

Osnovu za djelovanje i rad komandi i jedinica u 1995. godini činila je Direktiva Generalštaba ARBiH od 5. januara 1995. godine, u kojoj su, između ostalih, precizirani zadaci:

- procjena , namjera i mogućnost srpskog agresora u 1995. godini, uključujući i snage Fikreta Abdića;
- procjena mogućeg angažovanja HV i HVO protiv srpskog agresora, te pravaca zajedničkog djelovanja sa Armijom;
- zadaci korpusa i drugih jedinica na neposrednoj vezi GŠ ARBiH;
- uporna odbrana slobodne teritorije;
- izvođenje ofanzivnih b/d taktičkog i operativnog nivoa;
- stvaranje uslova za prelazak u završnu fazu odbrambenog rata.

Na osnovu Direktive, komandant Generalštaba Armije RBiH je 8. januara 1995. godine izdao zadatke potčinjenim komandama:

1. poštovanje sporazuma o primirju. Borbeno djelovati samo ako agresor prekrši primirje;
2. ne smije biti opuštanja bez obzira na primirje;
3. detaljne procjene, organizacija i planiranje dobijenih zadataka iz Direktive;
4. dovršiti započete organizacijsko-formacijske promjene;
5. primirje iskoristiti za logističko obezbjeđenje komandi i jedinica;
6. obezbijediti planski odmor i rehabilitaciju boraca;
7. izvršiti neophodne kadrovske promjene u komandama i jedinicama;
8. primirje maksimalno iskoristiti za obuku i stručno osposobljavanje boraca, starješina komandi i jedinica.

Faktori koji su opredijelili Armiju RBiH za ofanzivna borbena dejstva za vrijeme primirja

Bez obzira na primirje, ono od strane srpskog agresora i snaga Fikreta Abdića nije poštovano od samog početka. Neprekidni su napadi na zonu odbrane 5. korpusa. UNPROFOR, kao i do tada, blagonaklono ili nikako ne reaguje, pa čak i onda kada su napadnuti i pripadnici UNPROFOR-a. Dakle, od predstavnika međunarodne zajednice nema adekvatne reakcije prema kršenju primirja od strane agresora, iako su na to upozoravani od strane zvaničnika RBiH i Armije RBiH.

Uvidjevši da agresor neće prestati sa kršenjem primirja, Generalštab Armije, uz saglasnost Predsjedništva RBiH, 10. februara 1995. godine donosi Od-

luku za izvođenje ofanzivnih borbenih dejstava u svim zonama korpusa i operativnih grupa.

Na sastanku sa komandantima korpusa, 13. februara 1995. godine, a na osnovu referisanja komandanata korpusa, zaključeno je da su jedinice Armije spremne za nastavak ofanzivnih borbenih dejstava. Generalštab Armije RBiH je komandantima korpusa odobrio planove b/d, ostavljajući im mogućnost da sami odrede njihov početak.

Najbitnija dešavanja tokom 1995. godine

1. Vlašićka operacija

Nosilac Vlašićke operacije bila je komanda 7. korpusa, a u njoj su učestvovali i dijelovi 3. i 4. korpusa, kao druge jedinice na neposrednoj vezi GŠ ARBiH. U uspješno izvedenoj Vlašićkoj operaciji Armija RBiH je pokazala snagu i sposobljenost da je u stanju da u svoje ruke uzme odbranu cijele Bosne i Hercegovine.

2. Sarajevska operacija

Od početka agresije na RBiH i opsade glavnog grada, građani i borci u op-sjednutom Sarajevu su željeli i očekivali njihovu deblokadu. Poslije uspješnih b/d, krajem 1994. i početkom 1995. godine, a naročito poslije uspješne izvedene Vlašićke operacije, porasle su nade u uspješnu deblokadu Sarajeva. Organizacija, planiranje, rukovođenje i komandovanje Sarajevskom operacijom bila je u nadležnosti Generalštaba ARBiH. U operaciji su učestvovale snage: 1., 3., 4. i 7. korpusa, kao i jedinice na direktnoj vezi GŠ ARBiH. Iako je operacija dugo i detaljno planirana i pripremana, nije uspjela. Razlozi su višestruki i oni zahtijevaju široku i sveobuhvatnu analizu.

3. Srebrenička i žepska tragedija

Uporedo sa neuspjehom ARBiH u Sarajevskoj operaciji, agresor preuzima odlučujući napad na zaštićene zone UN-a Srebrenicu i Žepu, okupirao ih je i počinio genocid nad Bošnjacima ovih zaštićenih zona naočigled UNPROFOR-a i drugih institucija međunarodne zajednice.

4. Splitska deklaracija

U vrijeme Sarajevske operacije i srebreničke i žepske tragedije državno i vojno rukovodstvo RBiH radi na proširenju i jačanju saradnje ARBiH sa HV i HVO. Tako je 22. jula 1995. godine održan sastanak delegacija RBiH i RHrvatske na najvišem nivou u Splitu. Razgovaralo se o:

- političkoj i vojnoj saradnji;
- spremnosti Hrvatske da pomogne RBiH;
- zajedničkim borbenim djelovanjima.

Usvojena je zajednička deklaracija (Splitska deklaracija). U Vitezu je 26. jula 1995. godine održan sastanak komandanata Generalštaba ARBiH i zapovjednika Glavnog stožera HVO, gdje su precizirana zajednička borbena djelovanja Armije, HV i HVO, čime je ostvarena nadmoćnost nad snagama srpskog agresora.

5. Borbeno djelovanje NATO-a po snagama i objektima VRS

Poslije stradanja Bošnjaka u Srebrenici i Žepi, a neposredno nakon masakra nad nedužnim civilima na pijaci Markale 28. 08. 1995. godine od strane agresora, konačno je proradila savjest istaknutih ličnosti međunarodne zajednice (Klinton, Širak) i oni su odlučili da kazne agresora. Zračne snage NATO-a su 30. 08. 1995. godine otpočele operaciju "Noćni let", dejstvujući po položajima agresora. Istog dana, shvativši odlučnost NATO-snaga, na vlastiti zahtjev agresorska strana se sastaje sa rukovodstvom UNPROFOR-a. Za prekid i obustavu udara agresorskoj strani je postavljen ultimatum:

- povlačenje ili uništenje teškog naoružanja iz zone isključenja oko Sarajeva (20 km);
- ponovno otvaranje Sarajevskog aerodroma;
- otvaranje uslova za snabdijevanje Sarajeva strujom, vodom i plinom;
- otvaranje komunikacije od Sarajevskog aerodroma, preko Stupa prema centru Sarajeva.

Srpske snage nisu ispunile uslove ultimatuma i "Noćni let" je nastavljen, a NATO snage su proširile dejstva po agresorskim položajima i bazama na cijeloj okupiranoj teritoriji Bosne i Hercegovine.

Udari NATO-a po objektima VRS su prestali tek kada su 13. septembra 1995. godine Milošević, Karadžić i Mladić prihvatali ULTIMATUM.

NATO zračnim udarima poboljšana je nepodnošljiva situacija u Sarajevu i prvi put pokazana odlučnost međunarodne zajednice.

6. Oslobađanje šireg područja Vozuće

Uz koordinaciju i neposrednu pomoć GŠ ARBiH operaciju za oslobađanje Vozuće su izvele snage 2. i 3. korpusa Armije RBiH.

7. Oslobađanje Nišićke (Crnoriječke) visoravni

Organizovao i izveo 1. korpus.

8. Oslobađanje rejona Glavatičeva, odnosno, šireg rejona u gornjem toku rijeke Neretve.

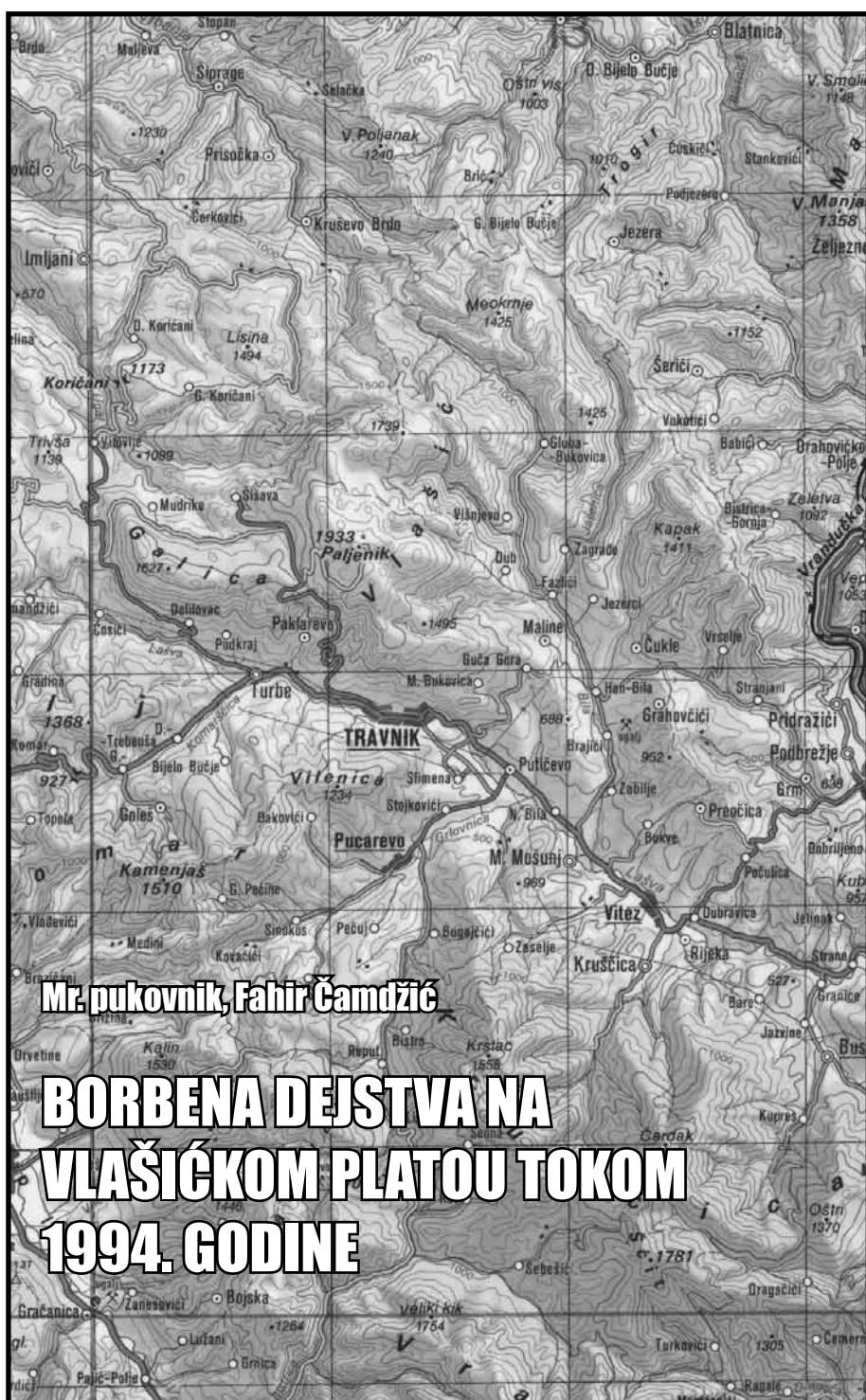
Organizovao i izveo 4. korpus.

9. Operacija snaga ARBiH, HV i HVO u zapadnoj Bosni (Bosanska Krajina)

U cilju konkretizacije zadatka iz Splitske deklaracije 1. avgusta 1995. godine u Livnu je održan sastanak delegacija ARBiH i Ministarstva obrane Hrvatske, na kojem je dogovoren sadejstvo 5. i 7. korpusa Armije RBiH sa Hrvatskom vojskom i HVO-om na Kupreškom i Komarsko-vrbaskom pravcu i u Zapadnoj Bosni.

Ne ulazeći u stvarne i prikrivene namjere HV i HVO, sadejstvo i zajedničko borbeno djelovanje je odgovaralo ARBiH za nastavak oslobodilačkog rata. Početkom operacije HV, pod nazivom "Oluja", stvoreni su uslovi 5. i 7. korpusu Armije RBiH za ofanzivno djelovanje, što oni i čine. Uspjesi nisu izostali, a stvoren su i uslovi za daljnje oslobođanje okupirane teritorije. Zbog toga Generalštab Armije RBiH donosi odluku da na prostor Zapadne Bosne pošalje pojačanja radi širenja slobodne teritorije. Prvi su u Bosansku Krajinu iz Travnika, 21. septembra 1995. godine, stigli 17. krajška viteška brigada i Izviđačko-diverzantski bataljon 7. korpusa, kao i dijelovi Komande 7. korpusa. Potom je Generalštab ARBiH odlučio da u Krajinu pošalje nove, elitne jedinice ARBiH vazdušnim i kopnenim putem. Tako su u četiri helikoptera MI-8 tokom 2. i 3. oktobra u Krajinu prebačeni iz Zenice i Kaknja dijelovi 120. lbr "Crni labudovi" i Gardijske brigade. Kopnom su do 7. oktobra 1995. godine u zonu 5. korpusa prebačeni i dijelovi Specijalnog odreda MUP-a RBiH "Bosna" i jedinice "Lasta", zatim dijelovi jedinica 7. korpusa, 146. br 1. korpusa, 309. brigade 3. korpusa, 210. br i 225. br 2. korpusa.

Do 12. oktobra 1995. godine, kada je potpisana prekid ratnih dejstava, Armija RBiH, u sadejstvu sa HVO i Hrvatskom vojskom, ali i sama, oslobodila je veliki dio okupirane Bosne i Hercegovine, što je bio ključni argument državnoj delegaciji RBiH za mirovne pregovore u Dejtonu.



Mr. pukovnik, Fahir Čamđić

BORBENA DEJSTVA NA VLAŠIĆKOM PLATOU TOKOM 1994. GODINE

Završetkom sukoba sa jedinicama HVO, u februaru 1994. godine, pristupilo se transformaciji i razmještaju jedinica unutar ARBiH, s ciljem stvaranja preduslova za ofanzivna dejstva i oslobađanje privremeno zauzete teritorije od strane SCA. Pored toga što su jedinice Operativne grupe "Bosanska Krajina" 3. korpusa ARBiH bile angažovane u sukobu sa jedinicama HVO jedan dio jedinica bio je angažovan i na vlašićkom platou gdje su se nalazili dijelovi jedinica OG "Bosanska Krajina" 3. korpusa ARBiH (27. bbr, 17. Skbbr i 306. Bbr). Prve jedinice OG "Bosanska Krajina" koje su u potpunosti izvučene i upućene na vlašićki plato bile su 17. Skbbr i 27. bbr. Zadatak ovih jedinica je bio prekid trgovine sa SCA u rejonu Meokrnja i organizovanje napadnih dejstava na pravcu Meokrnje - Usko brdo i Meupić - Svinjska glava. Prvi pravac dobili su pripadnici 27. bbr, a drugi 17. Skbbr. Nakon svih izvršenih priprema, napad je trebao otpočeti 27. marta 1994. godine, međutim zbog izuzetno loših meteo uslova koji su tih dana vladali na vlašićkom platou napad je izvršen 31.03.1994. godine. Tog dana pripadnici 27. bbr su izvršili planirani napad i ovladali linijom Vučja glava – Kosine – Bezimeni vis, dok je očekivani udar na drugom pravcu izostao. Ovim napadnim dejstvom 27. bbr u potpunosti je izvršila dobijeni zadatok.

Uporedo sa ovim aktivnostima formira se i 7. korpus ARBiH u čiji sastav ulaze jedinice OG "Bosanska Krajina" i OG "Zapad". Ostale jedinice koje su bile angažovane u sukobu sa HVO vrše izvlačenje sa linija i razmještaju se na vlašićki plato. Dana 10.04.1994. godine u z/o 27. bbr desni susjed ove brigade SDB/3. korpusa povukao se sa linije koju je držao zbog čega se dio naših snaga u rejonu Bezimeni vis (jugoistočno od kote 1363 oko 300 m) našao u poluokruženju. Četnici vrše artiljerijsko pješadijske napade, a zbog napuštanja jedinice sa desne strane pripadnici 27. bbr morali su se povući za oko 1 kilometar u odnosu na ranije dostignutu liniju Vučja glava - Karanovice i posjeti rezervni položaj Šadištorine - Torovi - Jasenica.

Dana 24.04.1994. godine, koristeći našu uspavanost i vjerovanje da neprijatelj neće vršiti nikakva borbena dejstva, SCA je iznenada, uz jaku artiljeri-

jsku pripremu, izveo tenkovsko pješadijski napad iz pravca s. Jezero - Vučja planina na liniju odbrane 27. bbr, pri čemu su uspjeli ovladati širim rejonom Meokrnja i Šadištorina. Tokom tih dejstava, 27. bbr je imala 2 poginula, 3 nestala i 9 teže i lakše ranjenih boraca.

Ovaj događaj je bio povod da jedinice tek formiranog 7. korpusa odmah krenu u oslobođanje privremeno zauzetih teritorija od strane SCA na vlašićkom platou (306. bbr, 325. bbr, 17. Skbbr, 27. bbr i 37. Mlbr). Cilj ovih dejstava je bio da se ponovo zauzme rejon Meokrnja, a da ostale jedinice 7. korpusa pokušaju na svojim pravcima ovladati što većom teritorijom na vlašićkom platou. Po dobijenim zadacima, jedinice su intenzivno vršile izviđanje dodijeljenih pravaca za izvođenje napada, kao i ostale pripreme kako bi što uspješnije izvršili zadatke.

U jutarnjim satima 27.04.1994. godine, oko 06,45 časova, otpočeo je napad naših snaga po ranije dobijenim zadacima. Dvadeset sedma bbr i 37.Mlbr vršile su protivnapad na rejon objekata Meokrnje, Šadištorine i Glavice. Nakon žestokih borbi, navedene jedinice uspjele su ovladati objektima koje je neprijatelj nekoliko dana ranije privremeno zaposjeo, te ponovo uspostaviti l/o Šadištorine (tt.1398) - Meokrnje (tt.1425) - Glavica (tt.1400) - Kik (tt. 1200) - Pašinac - Četnička greda. Tokom izvođenja b/d navedene jedinice su imale 3 poginula (37.Mlbr 1 i 27.bbr 2) i 15 ranjenih boraca (37.Mlbr 7 i 27.bbr 8).

Sedamnaesta "S" Kbbr, po dobijenom zadatku, izvršila je posjedanje objekta Kvrkuše i pomjerila liniju naprijed. Borci 306./706. bbr su oslobodili objekte Hrust (tt.1641) i Tvrda ravan. U borbenim dejstvima koja su tada izvedena, slobodna teritorija je znatno povećana, a sve jedinice su u potpunosti izvršile dobijene zadatke, čime su trasirale put kojim će sve jedinice 7. korpusa ići do kraja ratnih zbivanja u našoj jedinoj domovini Bosni i Hercegovini. Po okončanju ovih dejstava, na l/o na vlašićkom platou uvedena je i jedinica 325./725. bbr, koja je preuzela dio l/o od 27./727. bbr Šadištorine - Meokrnje - Glavica.

Nakon navedenih borbenih dejstava, koja su jedinice vršile tokom mjeseca aprila, tom dinamikom nastavljeno je i u petom mjesecu. Tako je 03.05.1994. godine, u 06,15 časova, izvršen napad pravcem Usko brdo - Meupić - Svinjska glava - Vjenac. U početnom dijelu, jedinice su uspjеле ovladati Meupićem i Svinjskom glavom, ali nakon što je neprijatelj doživio početni neuspjeh, uveo je svoje rezervne snage zbog čega su naše jedinice bile primorane da se vrate na početne položaje. Na desnoj strani borbena dejstva izvodile su jedinice 3. Korpusa, koje su uspjele ovladati i zadržati kontrolu nad objektom Velike Karanovice. Tokom ovih dejstava gubici naših snaga bili su 2 poginula, 2 nestala i 3 ranjena. Dana 07.05.1994. godine pripadnici 306. bbr izvršili su posjedanje objekta Kraljevo guvno, koji će, kasnije će se pokazati, biti jako bitan za nastavak borbenih dejstava na vlašićkom platou. Nakon

ovih dejstava, jedinice su dobile zadatak da odmore ljudstvo, ali da aktivno vrše izviđanje ispred svog prednjeg kraja i da se pripreme za nova borbena dejstva koja će uslijediti.

U ranim jutarnjim satima 18.05.1994. godine vršena su aktivna borbena dejstva po slijedećem:

Borci 727. bbr izvršili su napad na tt.1407 (IDV) i objekat Bijeljik (tt.1488) (ostatak jedinice koji je vršio ofanzivna borbena dejstva). Pripadnici ove jedinice uspješno su izvršili zadatak i ovladali objektima tt.1407 i Bijeljik (tt.1488) naniješi neprijatelju znatne gubitke u ž/s i MTS. Borbena dejstva na ovim prostorima trajala su cijeli dan. Nakon cijelodnevnih borbi, a zbog gubitaka koje su imali pripadnici IDV (1 borac poginuo i 4 ranjena), padom mraka morali su napustiti tt.1407 i povući se na polazne položaje, dok je ostatak jedinice uspješno odolio svim protivnapadima neprijatelja i uspio zadržati objekat Bijeljik (tt.1488). Po okončanju ovih borbenih dejstava pripadnici jedinice vršili su inžinjerijsko utvrđivanje zaposjednutog objekta.

Borci 17. Skbbr tokom dana su izvršili planirana borbena dejstva. Nakon borbi koje su vodili tokom dana, uspjeli su ovladati objektom Javorak (raskrsnica puteva Srneća brda - Javorak) - 500 m sjeveroistočno od k.1529 - 250 m sjeverno od tt. 1597 - duž puta Dolaš i Perle - k.1578 - Žderin potok (500 m istočno od k.1678). Gubici 1 poginuo i 15 ranjenih.

Borci 706. bbr u popodnevni satima izvršili su nasilno izviđanje i posjeđanje objekta Stojanovac (tt.1300) i veoma važnog prostora doline rijeke Ugar, čime je izvršeno presijecanje vrlo važne komunikacije na vlašićkom platou Javorak - Babanovac.

Tokom 19.05.1994. godine nastavljena su b/d u širem rejonu Bijeljika, gdje su borci 17. Skbbr i 727. bbr izvršili pomjeranje linije zapadno od Bjeljika (tt.1488) za oko 750 m. Nakon toga vršeno je pregrupisavanje ljudstva i posjeđanje povoljnijih taktičkih pozicija za nastavak borbenih dejstava. U ovim borbenim dejstvima imali smo 5 ranjenih boraca (17. Skbbr 3 i 727. bbr 2).

Pored ofanzivnih borbenih dejstava, jedinice 7. korpusa (706. bbr, 712. bbr, 725. bbr, 727.bbr) na vlašićkom platou uspješno su izvodile i odbrambena dejstva koja je SCA izvodio na ovom platou. Tako je 27.05.1994. godine, u 07,00 časova, iznenada, iz pravca Polica sa jednom pješadijskom četom otpočeo jak pješadijski napad na objekte Kraljevo guvno i Stojanovac, u z/o 706. bbr Samo zahvaljujući budnosti boraca na liniji odbrane osuđen je prvi napad i iznenađenje, zbog čega je linija odbrane zadržana. Nakon toga, neprijatelj je tokom dana u više navrata pokušao da ovlada navedenim objektima, ali bez uspjeha. Intenzivni napadi neprijatelja trajali su sve do 14,00 časova, kada se neprijatelj povukao u pravcu objekta Police. Pripadnici ove jedinice u potpunosti su sačuvali zaposjednutu liniju odbrane. U ovoj borbi pripadnici 706. bbr su imali 2 poginula i 4 ranjena borca.

Po završetku ovih događaja na vlašićkom platou, uslijedilo je zatišje zbog

borbenih dejstava koja su se prenijela na komarski pravac. Dio slobodnih jedinica izvučen je sa ovog dijela ratišta i upućen na komarski pravac gdje su naše snage uspješno izvodile ofanzivna borbena dejstva. Ostatak jedinica na ovom dijelu ratišta imao je zadatak da dodatno utvrdi liniju odbrane, odmore dio ljudstva i odsudno čuvaju dostignutu liniju odbrane, kao i osmatranje, praćenje i izviđanje terena ispred svog prednjeg kraja, a u cilju priprema za nastavak b/d na platou Vlašića.

Kako su sukobi sa HVO u potpunosti riješeni dana 01.07.1994. godine, na vlašićki plato izmještena je i na I/o uvedena 333./733. Bbr, koja je od pripadnika 712. preuzeila cijelokupnu z/o, kao i dio z/o od 17. Skbbr Neprijatelj je stalno vršio izviđanje i procjenu naših snaga na vlašićkom platou. Neprijateljska procjena je, vjerovatno, bila i ta da je na vlašićki plato stigla nova jedinica, pa je želio iskoristiti priliku dok se jedinica upotpunosti ne upozna sa terenom i položajima, izvršiti napad i ovladati I/o novoprdošle jedinice na vlašićki plato. Tako je 08.07.1994. godine izvršio jak napad na z/o 733. bbr Međutim, pripadnici ove jedinice su pokazali da su već prekaljeni borci tako što su u više navrata uspješno odbili sve pješadijske napade neprijatelja. Linije odbrane su ostale nepromijenjene. Tokom borbi, 3 pripadnika brigade su ranjena.

Potom je SCA konstantno pokušavao sa napadnim dejstvima u z/o jedinica na vlašićkom platou. Posebno jaki pješadijski napadi uslijedili su 12.07.1994. godine na k.1407 (z/o 733. bbr) i objekat Javorak (z/o 17. Skbbr). I pored jakih napada, borci navedenih jedinica uspješno su odbili sve napade i sačuvali postojeće I/o.

U ovom periodu neprijatelj je konstantno pokušavao izvesti napadna dejstva, dok su naše jedinice uspješno vršile odbranu istih, a uporedo s tim, pripremale se za izvođenje ofanzivnih borbenih dejstava. Tako su 25.07.1994. godine u popodnevnim satima (13,50 časova) otpočela ofanzivna borbena dejstva u z/o 17. Skbbr i 727. bbr Tokom ovih borbenih dejstava navedene jedinice 7. korpusa ARBiH uspjele su ovladati linijom: južno Prelivode, jugoistočno Jasen (tt.1492) - Kujin do - jugoistočno Srneća brda. Na dostignutim linijama odmah je vršeno inžinjerijsko uređenje dostignutih položaja stvarajući uslove za potpuno ovladavanje objektom Srneća brda (tt. 1502). Dana 26.07.1994.godine pripadnici 17. Skbbr uspjeli su u potpunosti ovladati objektom Srneća brda (tt.1502). Tokom ovih borbenih dejstava imali smo 2 poginula i 36 ranjenih boraca.

Dana 30.07.1994. godine SCA je bezuspješno vršio kombinovane napade na k.1578, u z/o 733. bbr U z/o 706. bbr neprijatelj pokušao vratiti od prije nekoliko dana zauzet objekat Srneća brda. Svi pokušaji neprijatelja da vrati zauzete položaje nisu uspjeli, a linije odbrane su ostale nepromijenjene. Tokom borbi u jedinicama bilo 10 ranjenih boraca.

Dana 02.08.1994. godine, u večernjim satima, SCA je ponovo napao na ob-

je kat Srnečih brda, u z/o 706. bbr, kao i na spoju 733. bbr i BVP. Svi pokušaji neprijatelja ostali su samo na pokušajima. Linije odbrane sačuvane, a nakon borbi dodatno utvrđene.

Da je objekat Srnečih brda od veoma velikog interesa za neprijatelja to je pokazao i ponovnim napadom na isti nakon desetak dana, tačnije 11.08.1994. godine ponovo su pokušali sa istim scenarijom da ovladaju objektom Srneća brda u dodijeljenoj zoni odgovornosti 706. bbr Ovaj put intenzitet napada je bio jači od prethodnih, ali su pripadnici jedinice uspješno odoljeli svim napadima i sačuvali dodijeljenu liniju odbrane. U ovim borbama 3 borca su poginula, a 3 su ranjena.

Naše snage su tokom 16.08.1994. godine otpočele sa izvođenjem ofanzivnih borbenih dejstava. Borci 727.bbr su na svom pravcu napada uspjeli ovladati Bezimenim visom tt. 1221 i objektom Prelivode, a borci 37. Mlbr djelimično ovladali tt. 1407, neposredno uz objekat Zmajevac. I pored početnih uspjeha, naše snage nisu uspjеле održati dostignute linije zbog slabo organizovanog sadejstva sa drugim jedinicama i nepovoljnog taktičkog položaja, te su se padom mraka povukle na polazne položaje. Tokom ovih borbi u našim redovima imali smo 4 poginula i 31 ranjenog borca.

Dana 06.09.1994. godine pripadnici 17. Skbbr u poslijepodnevnim satima izvršili su napad na objekat tt. 1390, kojim su, nakon kraćih borbi, uspjeli ovladati. U toj borbi pripadnici 17. Skbbr su imali 17 ranjenih pripadnika. Dana 07.09.1994. godine nastavljeno je sa napadnim borbenim dejstvima, s ciljem zauzimanja k. 1485. Nakon cijelnevnih borbi djelimično je ispunjen cilj. U nastavku borbenih dejstava jedinica je imala 2 poginula i 10 ranjenih boraca.

SCA je dana 09.09.1994. godine, oko 17,30 časova, uz jaku artijerijsku pripremu, otpočeo pješadijski napad na l/o 17. Skbbr, s ciljem vraćanja zaposjednutih objekata koje su u prethodnim borbama zauzeli pripadnici 17. Skbbr Nakon žestokih borbi, neprijatelj je uspio povratiti zauzete objekte. U ovim borbenim dejstvima naše snage imale su 1 poginulog borca, 1 nestalog i 23 ranjena borca.

U postojećoj situaciji u kojoj su se našle jedinice 7. korpusa na vlašićkom platou najveći izazov poslije radio-relejnog čvorišta na Opaljeniku predstavljao je objekat Police.

Konfiguracija zemljišta za odbranu, s jedne strane, i napad s druge strane, bila je takva da je pri samom pogledu na isti "ubijala u pojам" svakoga pri pomisli da se izvede bilo kakva ofanzivna akcija. Taj zadatak povjeren je pripadnicima 706. bbr, za koje je taj faktor bio dodatni motiv, pa su 24.09.1994. godine u dodelje isplaniranoj akciji oko 17,00 časova otpočeli bitku za Police. U furioznom i neustrašivom naletu boraca 706. bbr, maksimalno psihofizički pripremljenih, taj bastion četništva oslobođa za svega nekoliko desetina minuta. Četnicima su naneseni veliki gubici u živoj sili i MTS-

u. O samoj akciji, te načinu i odlučnošću sa kojom je izvedena, najilustrativnije govore riječi tadašnjeg NŠ 7. Korpusa, generala Fikreta Ćuskića, na referisanju kod komandanta 7. Korpusa, generala Alagića: "Ovako nešto još nisam video. Ovo ne bi mogli uraditi ni američki marinci".

Nepostizanje uspjeha na drugim pravcima i nedostatak svježih snaga za eksploataciju postignutog uspjeha na ovom pravcu, omogućilo je četnicima da se priberu i organizuju protivnapad sa svim raspoloživim snagama.

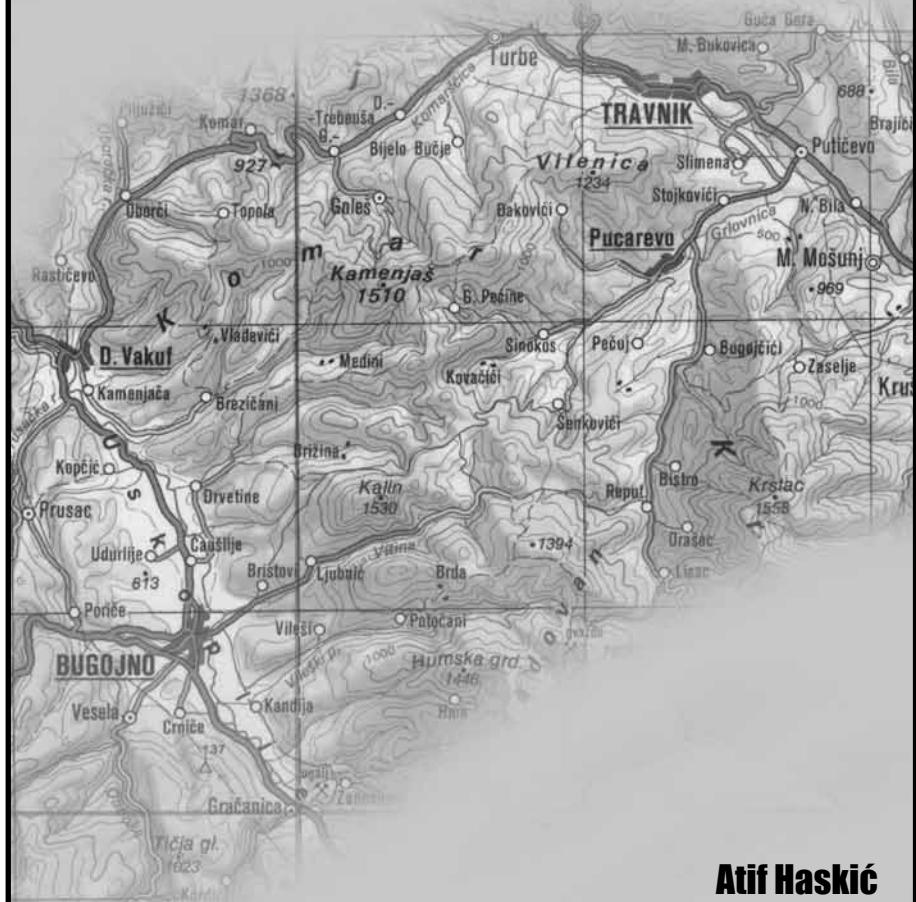
Dana 26.09.1994. godine SCA je, uz strahovitu artiljerijsku pripremu koja je trajala pet sati i u kojoj su četnici ispalili oko 2000 granata različitih kalibara, otpočeo protivnapad na položaje 706. bbr Borci 706. bbr sve su to hrabro i stojički podnosili. Granate su bukvalno iz rovova i tranšea izbacivale naše hrabre borce.

Zbog situacije u kojoj su se našli borci 706. bbr, te velikog broja ranjenih, Komandant brigade tri puta je izdavao naređenje za povlačenje. Međutim, kod prva dva naređenja dešava se nešto što je rijetko zabilježeno u ovom odbrambeno-oslobodilačkom ratu. Borci odbijaju naređenje i nastavljaju da se bore. Ranjeni borci, po previjanju rana, ne idu u bolnicu nego se vraćaju nazad u borbu, da pomognu svojim saborcima. Tek nakon trećeg ponavljanja naređenja za povlačenje, borci se sa suzama u očima povlače. Jedinstven primjer hrabrosti i pozrtvovanja. Tokom ovih borbi pripadnici 706. bbr imali su 6 poginulih i 78 ranjenih boraca.

Po okončanju ovih borbenih dejstava uslijedilo je zatišje. Težište b/d u z/o 7. korpusa prenijeto je na kupreško ratište. Iz z/o 7. korpusa na vlašićkom platou izvučen je dio jedinica i upućen na ovo ratište. Jedinice 706. bbr, 725. bbr i 733. bbr dobijaju zadatku da odsudno čuvaju dodijeljene linije odbrane. Sve navedene jedinice na ovom dijelu ratišta vrše dodatno utvrđivanje linija i pripremu jedinica za nastupajuću zimu. Značajnih borbenih dejstava do kraja godine više nije bilo. Neprijatelj je stalno vršio provokativna dejstva i demonstrativne napade duž cijele z/o 7. korpusa na vlašićkom platou. Dana 03.11.1994. godine još jednom je pokušao sa jakim pješadijskim napadima na dva pravca. Prvi u zoni odgovornosti 706. bbr u 11,30 časova, kada je otpočeo sa napadom na pravcu Ledenica – Čardakov, a drugi u zoni odgovornosti 733. bbr u 13,00 časova iz pravca Šepirice. Neprijatelj je osujećen u svojim namjerama i nakon jednog sata žestokih borbi odbačen na polazni položaj. Dostignute linije odbrane u upotpunosti su sačuvane. Nakon ovih borbi naše snage koje su bile na vlašićkom platou u potpunosti su se okreule uređenju položaja i pripremi za zimske uslove boravka i čuvanja linija.

ZAKLJUČAK

Iz svega navedenog vidljivo je da je na vlašićkom platou tokom 1994. godine bilo veoma "živo". Gotovo sve vrijeme, uz kratkotrajne predahе, su vođena ofanzivna i odbrambena borbena dejstva. Svi postavljeni zadaci jedinicama koje su se nalazile na Vlašiću, bilo da su izvodile ofanzivna ili odbrambena dejstva, su u potpunosti izvršavani. Oslobođen je veliki dio privremeno zaposjednute teritorije od strane SCA. Neprijatelju su naneseni veliki gubici u živoj sili i MTS-a. Oslobođeni su strateški objekti koji su neprijatelja doveli u znatno nepovoljniji položaj od onog u kojem se nalazio početkom 1994. godine. Stvoreni su uslovi za još značajnija borbena dejstva koja će uslijediti tokom 1995. godine.



Atif Haskić

BORBENA DEJSTVA NA RAZMEĐU OPĆINA NOVI TRAVNIK, TRAVNIK, BUGOJNO I DONJI VAKUF 1994. GODINE

Atif Haskić

BORBENA DEJSTVA NA RAZMEĐU OPĆINA NOVI TRAVNIK, TRAVNIK, BUGOJNO I DONJI VAKUF 1994.GODINE

Nakon potpisivanja Vašingtonskog mirovnog sporazuma, kojim je zaustavljen sukob između jedinica ARBiH i HVO, 308. brdska brigada dobija naređenje od komandanta 7. korpusa ARBiH da se formira taktička grupa "Komar", u cilju nastavka borbenih dejstava prema srpsko-crnogorskom agresoru. Za komandanta TG "Komar" imenovan je komandant 308. brdske brigade major Bislijim Zurapi.

U sastav TG "Komar" ulaze slijedeće jedinice:

- 3/308. brdske brigade;
- 2/312. brdske brigade;
- 1/305. brdske brigade;
- 1/1/308. brdske brigade.

Glavni zadatak TG "Komar" bio je oslobođanje sela Goleš, na području opštine Travnik, zatim sela Đulovići, na području opštine Donji Vakuf, kao i oslobođanje visoravnini potezu Kamenjaš – Vučija Glavica - Pogana Ravan – prevoj Komar, te stvaranje preduslova za oslobođanje opštine Donji Vakuf.

Jedinice iz sastava TG "Komar" zaposjedaju dodijeljene rejone razmještaja:

- 1/305. bbr razmješten je u rejonu sela Donje Pećine;
- 3/308. bbr i 1/1/308. bbr razmješteni su u selu Ruda, na području opštine Novi Travnik;
- 2/312. bbr razmješten je u selu Bijelo Buće, na području opštine Travnik.

Svu potrebnu podršku, kako artiljerijsku tako i logističku, bila je dužna obezbijediti 308. brdska brigada sa osloncem na logistiku 7. korpusa ARBiH. Na sastanku u Komandi 7. korpusa, a koji je održan s ciljem upozna-

vanja komandanta korpusa o stanju morala u jedinicama, istaknuto je da je stanje morala kod svih jedinica na izuzetno visokom nivou, te da na ovom pravcu nije dugo bilo borbenih dejstava, što je izuzetno dobar preduslov za uspješno okončanje ovog zadatka.

Prva komandantska izviđanja jasno su precizirala pravce napada jedinica, tako da je 3/308. bbr dobio zadatak da izvrši napad na pravcu: Kamenjaš – Ovčnjak – Ovčinski Brijeg – Vučija Glava – Veliki Šiljkovac – Pogana Ravan – Vezovine, 1/305. bbr izdvojiti će jedinicu jačine čete koja će biti ubaćena u pozadinu neprijateljskih snaga, između sela Đulovići i Plandišta, a ostatak jedinice bit će u gotovosti za forsiranje uspjeha prema selu Rakite i dalje prema Hodžinoj Rupi. Zadatak 2/312. bbr bio je ovladavanje sela Goleš, zatim sela Pačavre i dalje prema prijevoju Komar. U rejонима razmještaja vršene su intenzivne pripreme jedinica, kao i uvježbavanje dodijeljenih zadataka.

Napad je počeo u ranim jutarnjim satima u 07:00. Faktor iznenađenja bio je ključan u realizaciji ovih zadataka. Izuzetno brzo razbijene su neprijateljske snage i oslobođeno je selo Goleš. Napad je izveo 2/312. bbr, dok je na pravcu napada 3/308. bbr došlo do zastoja, jer su neprijateljske snage u rejoni Ovčnjaka postavile minska polja, a linije odbrane bile su izuzetno utvrđene. U toku napada, pored jedinica 3/308. bbr, komandant TG uvodi i 1/1/308. bbr koja je umnogome doprinijela vraćanju morala borcima 308. bbr, koji je bio poljuljan nakon pogibija i ranjavanja određenog broja boraca. Prva četa prvog bataljona 305. bbr stvorila je ogromnu pometnju u neprijateljskoj pozadini i umnogome doprinijela zauzimanju kote Vučija Glava i rejona Plandišta, a što je bio preduslov za nastavak borbenih zadataka pripadnika 305. bbr prema selu Đulovići, selu Šahmani i selu Korenići. Izuzetno dobro isplaniranom artiljerijskom vatrom i uvođenjem svježih snaga 1/1/308. bbr, zatim pregrupisavanjem jedinica unutar 3/308. bbr, te izuzetnim zalaganjem komandira jedinica uništena su uporišta neprijatelja na svim pravcima napada i otpočelo se sa eksplatacijom uspjeha. Ushićenje i moral kod boraca nakon probijanja prvih neprijateljskih borbenih pozicija toliko je porastao da nije bio prepreka koje su ih mogle zaustaviti. Veliki uspjeh zabilježile su i jedinice 1/305. bbr, koje su u pozadinu neprijatelja upućene sa jako slabim naoružanjem i skromnim borbenim kompletom municije.

U prvom danu borbenih dejstava oslobođeno je oko 27 km² teritorije, zaplijenjena veća količina materijalno-tehničkih sredstava i oprema, a u povlačenju neprijatelj je ostavio i dokumentaciju o rasporedu svojih jedinica na ovom prostoru, naređenja za odbranu i topografske karte. Zarobljena je kompletna baterija minobacača M82, 2 protivavionska topa 20 mm jednogjevca, velike količine municije i protivoklopnih sredstava. To je jedan od pokazatelja da je ovaj pravac bio od velike strateške važnosti za neprijateljske snage.

Poslije uspješno izvedenih borbenih dejstava i nemogućnosti daljeg napredovanja zbog iscrpljenosti jedinica, a i dolaska noći, jedinice su zaustavljene na dostignutim položajima, te je organizovana odbranu nabru ruku. U prvom danu borbi oslobođeni su: selo Goleš, selo Šahmani, selo Rakite, kote Ovčnjak, Ovčinjski brije, Vučja Glava i Veliki Šiljkovac. Jedinice 308. bbr bile su zaposjele i Poganu Ravan, ali konsolidacijom odbrane morale su se povući na V. Šiljkovac. Tokom noći jedinice TG "Komar" improvizirale su liniju odbrane: selo Rakite – Veliki Šiljkovac, selo Pačavre – selo Goleš i izvršile neznatno inžinjerijsko utvrđivanje, a ujedno su korišteni i neprijateljski utvrđeni objekti. Ratni pljen do kojeg se došlo u borbenim dejstvima, preraspoređen je po jedinicama, što je umnogome doprinijelo dopuni borbenih kompleta kod boraca. Minibacači, protivoklopna sredstva i protivavionski topovi preusmjereni su prema neprijatelju u cilju pružanja podrške za nastavak borbenih dejstava.

U jutarnjim satima neprijatelj je izvršio konsolidaciju svojih snaga, te je, po svaku cijenu, htio povratiti izgubljenu teritoriju. Jake neprijateljske snage za glavni pravac napada odabrale su Poganu ravan – Šiljkovac – Kamenjaš, napadajući svim raspoloživim sredstvima, ali bezuspješno, jer uspjesi ARBiH na području cijele Srednje Bosne umnogome su doprinisili održavanju stanja visokog borbenog morala naših jedinica.

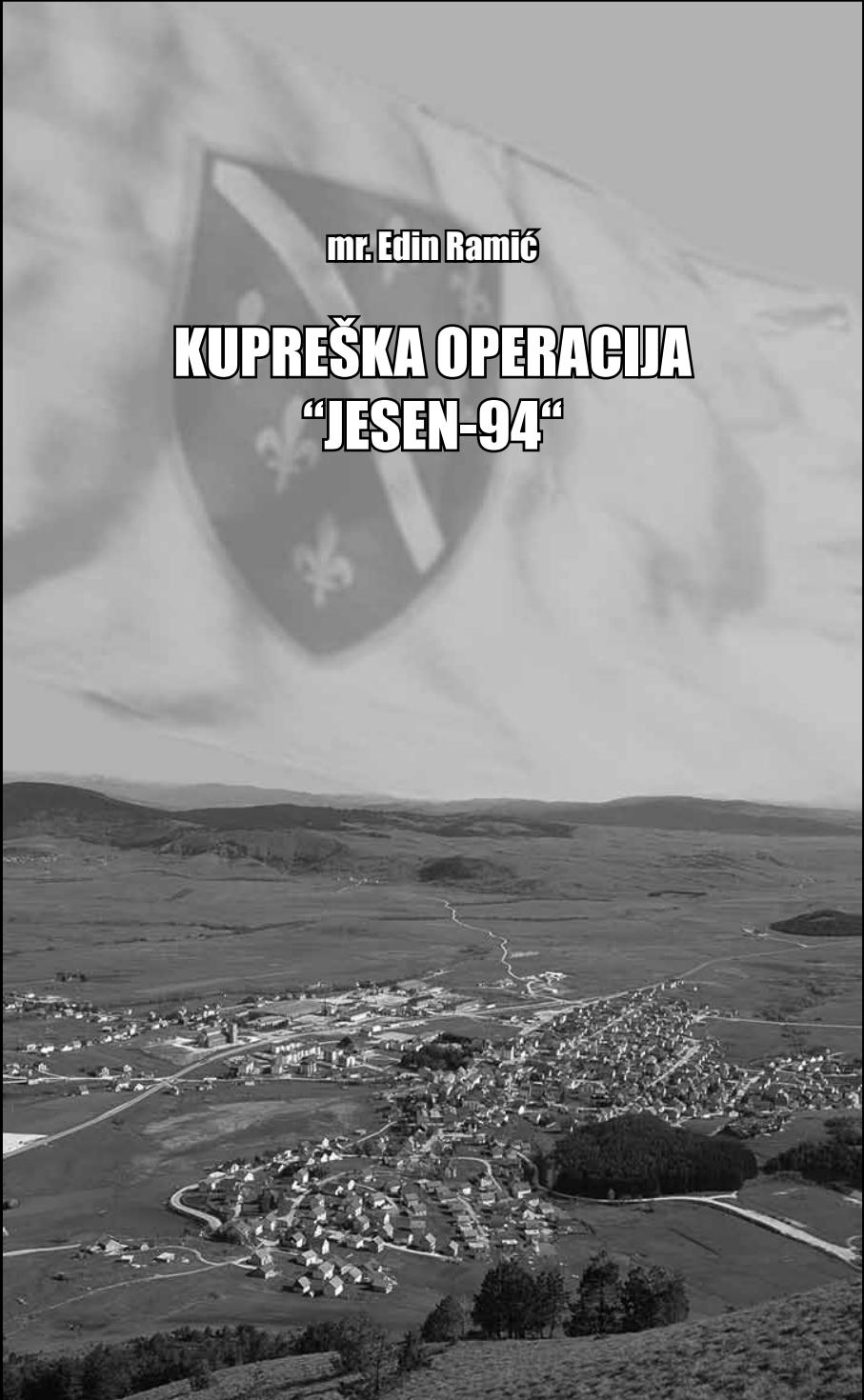
Na položaje 3/308. bbr, pored napada specijalnih neprijateljskih snaga, neprijatelj je koristio i posebno izrađene modifikovane aviobombe sa vremenским upaljačem. Sa ovakvim bombama naše jedinice se do tada nisu susrelate. Hrabrost i odlučnost boraca da odbrane oslobođenu teritoriju rezultirao je velikim gubicima u ljudstvu vlastitih snaga, ali ni pedalj oslobođenog teritorija nije prepušten neprijatelju. Na glavni pravac odbrane u pomoć su pristigle jedinice iz Gornjeg Vakufa, koje su imale zapaženu ulogu. Nakon sedmodnevnih borbi koje su bile nezapamćene na ovim prostorima zadržane su dostignute linije odbrane, a neprijatelju naneseni veliki gubići u živoj sili i materijalno – tehničkim sredstvima. Logistička i artiljerijska podrška funkcionalne su besprijekorno. Iscrpljene jedinice koje su izvodile borbena dejstva zamijenjene su i upućene u rejone razmještaja kako bi se konsolidovale za nastavak b/d, dok su linije odbrane zaposjele jedinice 1/308. bbr i 2/308. bbr. U ovim borbenim dejstvima, kako u napadu tako i očuvanju dostignutih linija odbrane, živote je položilo sedam pripadnika 308. bbr, među kojima je i Hajrić Sabit, pomoćnik komandanta za bezbjednost 3. bb i dobitnik ratnog priznanja "Zlatni Ilijan".

Uspjesi jedinica ARBiH na bugojanskom i donjevakufskom ratištu dovele su agresorske jedinice u veoma težak položaj. Napadima na položaje neprijateljskih jedinica kod sela Koščani jedinice ARBiH bila je nadomak oslobođenja opštine Donji Vakuf. Znajući za to i pripadnici jedinica TG "Komar" ponovo su prikupili snagu i izvršili napad u pravcu selo Rakite –

Hodžina Rupa – Vezovine. Poučeni ranijim iskustvom, četničke jedinice koncentrisale su i ljudstvo i tehniku na ovom pravcu, tako da zamišljene zadatke nije bilo moguće realizovati.

Nakon pokušaja zaustavljanja napada na Poganu Ravan, Vezovine i Hodžine Rupe, jedinice 2/312. bbr i 1/305. bbr vraćaju se u matične jedinice i raspoređuju na nove zadatke, a 1., 2., 3. bb i prištapske jedinice 308. bbr zaposjedaju dostignute linije odbrane selo Rakite – Veliki Šiljkovac – selo Pačavre. Poslije ovih aktivnosti pristupilo se utvrđivanju linija odbrane i planski odmor jedinica. Sa borbenim dejstvima nije se prestajalo. Zbog napada ARBiH na drugim pravcima u Bosanskoj Krajini i na drugim mjestima neprijatelj je morao stalno držati na okupu veliki broj vlastitih snaga na ovom području, što je umnogome doprinisalo olakšanju izvršenja zadatka drugih jedinica.

Napadi na četničke položaje na ovom prostoru bili su stalni, a učešća su uzmale i jedinice iz Sarajeva: Gardijska brigada i Laste 1. korpusa ARBiH. Iako su napadi bili bezuspješni, vezali su neprijateljske snage za sebe i ulijevali stalnu nesigurnost u neprijateljskoj odbrani. Nakon ovih operacija ponovo dolazi do formiranja probojnih jedinica, kako na nivou 308. bbr tako i na nivou 7. korpusa. Cilj je bio nastavak b/d na kupreškom ratištu.



mr. Edin Ramić

KUPREŠKA OPERACIJA “JESEN-94”

mr. Edin Ramić

KUPREŠKA OPERACIJA "JESEN-94"

Kupreška operacija predstavlja najznačajnije borbeno djelovanje izvedeno u zoni odgovornosti (z/o) 7. korpusa Armije RBiH tokom 1994. godine. Značaj ove operacije proizilazi iz ostvarenih rezultata, dužine trajanja, dinamike borbenih djelovanja i obima angažovanih snaga i sredstava, što do tada nije zabilježeno na prostoru Srednje Bosne.

Potpunije razumijevanje Kupreške operacije nije moguće bez sagledavanja šireg konteksta ratnih događanja tokom 1994. godine u z/o 7. korpusa Armije RBiH, a posebno na prostoru gornjovrbaske doline (z/o OG Zapad). U nastavku rada razmotrena su sljedeća pitanja: borbena djelovanja sa hrvatskim snagama na prostoru Gornjeg Vakufa tokom 1994. godine, borbena djelovanja prema srpskim snagama na kupreškom pravcu od marta do oktobra 1994. godine, borbena situacija u z/o 7. korpusa Armije RBiH neposredno pred izvođenje Kupreške operacije, planiranje i izvođenje Kupreške operacije i ostvareni rezultati, te dileme prisutne u javnosti oko oslobođenja Kupresa i Kupreške visoravnji.

BORBENA DJELOVANJA SA HRVATSKIM SNAGAMA TOKOM 1994. GODINE

Glavnina snaga OG Zapad (317. Sbbr, 307.bbr i 370.bbr), čija je z/o pokrivala gornjovrbasku dolinu početkom 1994. godine, je bila usmjerena na front prema hrvatskim snagama na prostoru gornjovakufske općine.

Početak 1994. godine odlikuju intenzivna borbena djelovanja sa hrvatskim snagama na prostoru gornjovakufske općine. Od šestog januara na prostoru Gornjeg Vakufa je započela koncentracija snaga i sredstava HV/HVO, što je upućivalo na pripreme za ofanzivu koju su već duži period najavljivali hrvatski mediji. Ofanziva hrvatskih snaga, u medijima nazvana "SVE ILI NIŠTA", imala je za cilj osigurati fizički spoj hrvatskih snaga iz Hercegovine sa onima u Srednjoj Bosni, te u konačnici ovladati teritorijem zamišljene paradržavne tvorevine HZ HB. U skladu sa situacijom, armijske snage su preduzele aktivnosti na podizanju spremnosti svih jedinica na gornjovakufskom prostoru na viši

nivo. Pored ranije formirane TG "Privor" (novembar 1993. godine) i ojačavanja snaga 317. Sbbr na prostoru Privora snagama iz 305. bbr, (formiranje IKM 305. bbr u Privoru),²⁰ Komanda OG Zapad je formirala privremenu grupaciju snaga - TG Vrbas (snage angažovane na pravcu Gornji Vakuf -Bugojno iz sastava 307. bbr, 370. bbr, 317. Sbbr i mlarb PVO OG Zapad) sa zadatkom odbrane jugozapadnog dijela općine Gornji Vakuf.²¹

Dvadeset četvrtog januara 1994. godine hrvatske snage su započele ofanzivu "SVE ILI NIŠTA". Napadi su započeli na teritoriji prozorske općine, selo Here, a potom se intenzivirali i prenijeli na kompletan prostor općine Gornji Vakuf, sa težištem na prostor Privora. Tokom 24. i 25. januara hrvatske snage su ostvarile značajne rezultate na prostoru Privora, prisilile armijske jedinice na odstupanje sa dijela položaja i nanijele velike gubitke u ž/s, uz istovremeno masovno uništavanje materijalnih dobara na području privorskih sela. Tokom spomenuta dva dana armijske jedinice su imale 25 poginulih i 70 ranjenih boraca, što dovoljno govori o silini ofanzive hrvatskih snaga, ali su ubrzo konsolidovale i uspjele spriječiti dalja napredovanja hrvatskih snaga, te vratiti dio izgubljenih položaja.

Četrnaestog februara hrvatske snage izvode, do tada, najžešći artiljerijsko-tenkovsko-pješadijski napad na Gornji Vakuf, sa težištem na prostoru Ciganskih njiva. U početnoj fazi napada, hrvatske snage su ostvarile određene uspjehe i potisnule armijske jedinice sa dijela borbenog položaja Ciganske njive. Međutim, zajedničkim djelovanjem snaga 317. Sbbr i IDv 307. bbr, hrvatske snage su 19. februara razbijene u rejonu Ciganskih njiva i prisiljene na povlačenje na polazne položaje. U drugoj polovici februara ofanziva hrvatskih snaga, zbog čvrste odbrane jedinica Armije RBiH, ali i visokih snježnih nanosa gubi na intenzitetu i prelazi u aktivnu odbranu. Iako krajem februara dolazi do potpisivanja primirja između snaga Armije RBiH i HVO, hrvatske snage nastavljaju sa povremenim borbenim djelovanjima, uglavnom koristeći snajpersko naoružanje.

Borbena djelovanja sa hrvatskim snagama tokom 1994. godine na području gornjovakufske općine predstavljala su nastavak ofanzive pokrenute početkom novembra 1993. godine, s ciljem ovladavanja područjem Gornjeg Vakufa i stvaranja uslova za dalje napade prema Novom Travniku, Vitezu i Bugojnu. Ustvari, osnovni cilj je bio uvezivanje prostora Hercegovine sa Srednjom Bosnom i osiguranje kompaktne teritorije paradržavne tvorevine HZ HB neposredno pred mirovne pregovore organa vlasti RBiH i paradržavne tvorevine HZ HB.

Međutim, i pored značajne podrške Hrvatske vojske i ostvarene značajne

²⁰ Komanda 3. korpusa, Unapređenje sistema RiK-a, Naređenje, str.pov.br: 02/3-1-25, od 04.01.1994. godine.

²¹ Komanda OG "Zapad", Objedinjavanje RiK, Naređenje, str.pov.br: 01/159-1, od 14.01.1994. godine.

premoći u borbenim sredstvima, uz gotovo nikakvo logističko osiguranje armijskih jedinica i velika ograničenja u pogledu manevra, hrvatske snage nisu ostvarile značajnije rezultate na prostoru gornjovakufske općine tokom 1994. godine. Potpunim korištenjem ljudskih i materijalnih resursa OG Zapad i dijela 305. bbr, ali i resursa MUP RBiH i civilnih institucija vlasti, uspješno je zaustavljena hrvatska ofanziva i zauvijek poražena ideja stvaranja paradržavne tvorevine Herceg Bosne na prostorima gornjovrbaske doline.

Nakon potpisivanja i provođenja Vašingtonskog mirovnog sporazuma, jedinice Armije RBiH, koje nisu bile sa prostora gornjovakufske općine, su vraćene u matične zone odgovornosti i odmah angažovane u borbenim djelovanjima prema srpskim snagama. Svakako da je ovo bio najbitniji preduslov za uspješna borbena djelovanja armijskih snaga prema Kupresu i Kupreškoj visoravni.

BORBENA DJELOVANJA NA KUPREŠKOM PRAVCU OD MARTA DO OKTOBARA 1994. GODINE

Početkom marta 1994. godine, nakon potpisivanja Washingtonskog sporazuma, borbene aktivnosti na prostoru gornjovrbaske doline su usmjerene na pripremu napadnih borbenih djelovanja na kupreškom pravcu. Odmah nakon izvlačenja jedinica 307. i 370. brdske brigade sa teritorije gornjovakufske općine započeto je sa realizacijom gotovo svakodnevnih izviđanja borbenog rasporeda srpskih snaga na kupreškom, a dijelom i donjovakufskom pravcu. Prvi rezultati na kupreškom pravcu su ostvareni već sredinom marta 1994. godine.

Šesnaestog marta 1994. godine, 370. brdska brigada je u izuzetno uspješnoj i efektno izvedenoj akciji uspjela razbiti srpske snage i ovladati objektom Mala Šuljaga tt 1253, dijelom Osmanagine kose, te prostorima Bilanovića koša, Šipinog mosta, Kazanovca, Paljevina i Samarića (*Topografska karta 1 - strana 255*). Rezultati su bili impozantni. Neprijatelju su naneseni značajni gubici u živoj sili, a zarobljena su i značajna borbena sredstva (1 tenk T-55, 1 PAT 20/1, 2 minobacača 82 mm, 1 minobacač 60 mm, teretno motorno vozilo TAM 110, velike količine tenkovskih granata, MB mina, opreme i sredstava veze).²² Poseban značaj oslobođenja objekta Mala Šuljaga leži u činjenici da su srpske snage odbačene sa objekta koji im je omogućavao neposredno borbeno djelovanje tenkovima po gradskom području i prigradskim naseljima Bugojna, što su oni i činili gotovo svakodnevno, od sredine novembra 1992. godine, kada su potpisnuli snage HVO sa ovog objekta. Oslobođenjem Male Šuljage sistem odbrane na kupreškom pravcu je

²² Ramić, Edin 2004, Kupreška operacija, jesen 1994. godine, BZK Preporod Bugojno, Bugojno, str. 49 – 51.

značajno unaprijeđen, kao i sigurnost na prostoru grada.

Istovremeno sa oslobođenjem Male Šuljage, Komanda 307. bbr je provodila aktivnosti pripreme i planiranja izmještanja borbenih položaja u većem dijelu zone odgovornosti brigade na kupreškom pravcu. Planirane aktivnosti su realizovane 21./22. marta 1994. godine.²³ U ranim jutarnjim satima izvršeno je pomjeranje jedinica i zaposjedanje linije odbrane: Livadica - Planinarski dom Duboka - Mali Jakir - Bukova glava - Jezerce - Crna vrila - Bungurova glava - Vesovski podovi (*Topografska karta 1 - strana 255*). Odmah se pristupilo uređenju novodostignutih linija i putnih komunikacija neophodnih za logističku podršku jedinica. Realizacijom zadatka, 307. bbr je stavila pod kontrolu novih 30 km^2 teritorije općine Bugojno, koju su do tada uglavnom kontrolisale srpske snage, unaprijeđen je sistem odbrane i poboljšan taktički položaj u odnosu na neprijatelja.

Ovladavanjem objektima Mala Šuljaga, dijelom Osmanagine kose, te prostorima Bilanovića koša, Šipinog mosta, Kazanovca, Paljevina i posjedanjem platoa Hotigišća i Veseoskih podova, stvorene su realne prepostavke za nastavak napadnih borbenih djelovanja prema Kupresu i Kupreškoj visoravni i oslobođanje privremeno zaposjednute teritorije od srpskih snaga. U prvoj polovini maja 1994. godine nastavljeno je sa pripremama za nastavak napadnih borbenih djelovanja na kupreškom pravcu. Kontinuirano su vršena izviđanja prednjeg kraja odbrane srpskih snaga s ciljem utvrđivanja borbenog rasporeda, jačine, lokacije oruđa i minskih polja, te eventualnih međuprostora pogodnih za ubacivanje armijskih snaga. Najbolji primjer potpunosti izviđanja je podatak da su na zadatak sa izviđačima upućivane starješine komandi bataljona i video snimatelji, radi kasnije potpune analize borbene situacije i terena. Tokom izviđanja, u nekoliko navrata je došlo i do borbe u susretu sa izviđačima i borbenim osiguranjima srpskih snaga, kao i do pogibije i težeg ranjavanja uslijed aktiviranja neprijateljskih protivpješadijskih mina. Borbena djelovanja su realizovana 18. maja 1994. godine.²⁴ Jedinice 307. bbr su ovladale većim dijelom objekta Crni vrh i regionom Šapčenice i zaposjele prostor prema Previjoci i Bencunov koš (*Topografska karta 1 - strana 255*). Uspješno izvedenim napadnim djelovanjem popravljen je taktički, a i nova 4 km^2 teritorije općine Bugojno su oslobođena. Krajem maja i početkom juna 1994. godine pristupilo se izvođenju napadnih borbenih djelovanja na komarsko – vrbaskom pravcu.²⁵ Na vrbaskom pravcu napadna djelovanja su izvodile snage 370. bbr, koje su 29. maja u dobro planiranoj i pripremljenoj akciji uspjele ovladati kompletnim objektom Crni vrh i većim dijelom koščanskog platoa (*Topografska karta 1 - strana 255*). Iako su srpske snage u protivnapadu uspjele potisnuti armijske jedinice sa dijela

²³ Ibidem.

²⁴ Ibidem.

²⁵ Ibidem.

Košćana, oslobođenja Crnog vrha je imalo poseban značaj. Može se reći da je to bila zadnja kapija za ulazak armijskih snaga u odlučujuća djelovanja na kupreškom pravcu.

Desetog juna, srpske snage su iz pravca Male Koprivnice i Kožvarica izvele snažan pješadijski napad na položaje 307. brigade u rejonu Mala Šljaga – Lukića koš i iskoristivši iznenađenje, uspjeli potisnuti armijske snage sa tih položaja. Brzom reakcijom komande 307. bbr organizovan je i izведен protivnapad iz više pravaca. Paralelno sa pješadijskim udarima armijskih jedinica, brigadna i korpusna artiljerija je pokrivala pravce koji su neprijatelju omogućavali uvođenje rezerve. Borbe su vođene do 17,00 sati kada su armijske snage u potpunosti ovladale izgubljenim položajima.

U augustu su nastavljene intenzivne pripreme za nastavak napadnih djelovanja prema Kupresu. Aktivnosti su usmjerene na izviđanje prednjeg kraja i dubine srpskih snaga na kupreškom pravcu. Jedinice se ubacuju u dubinu, otkrivaju se međuprostori u prednjem kraju srpskih snaga, snimaju se njegovi pravci dotura i evakuacije i vrši se zaprečavanje u njegovoj dubini. Sve se bilježi foto i video snimcima radi detaljnije analize i boljeg planiranja. Početkom septembra pripreme se dodatno intenziviraju. U okviru priprema za napadna djelovanja prema Kupresu, 02./03. septembra ubaćena je izviđačko – diverzantska grupa 307. bbr u neprijateljsku pozadinu, koja je izvršila zaprečavanje putne komunikacije Viljičevac – Strujin pod – Crni vrh i bez gubitaka se vratila na teritoriju pod kontrolom Armije RBiH.²⁶ Četvrtog septembra jedinice 307. bbr su izvele napadna djelovanja na više pravaca prema Kupresu. Tokom čitavog dana vođene su žestoke pješadijske borbe uz snažnu vatrenu podršku. Uništeno je više neprijateljskih borbenih položaja, ali zbog snažnog otpora srpskih snaga i gustine minskih polja nisu ostvareni značajniji rezultati.

BORBENA SITUACIJA U Z/O 7. KORPUSA PRIJE IZVOĐENJA KUPREŠKE OPERACIJE

Sedmi korpus je u svom sastavu imao 11 brdskih i 1 lahku brigadu, te ostale samostalne i prištapske jedinice. Korpus je izvodio odbrambena i napadna borbena djelovanja prema srpskim snagama u zoni odgovornosti čija je dužina iznosila oko 140 km i angažovao dio snaga na linijama razdvajanja prema snagama HVO u lašvanskom džepu i na prostoru Gornjeg Vakufa, čija je dužina iznosila oko 120 km.

Zona odgovornosti 7. korpusa Armije RBiH se preklapala sa dijelovima zona odgovornosti dva korpusa "VRS": 1. krajiskog korpusa i 2. krajiskog kor-

²⁶ Ramić, E. 2000, Monografija Općinskog štaba odbrane Bugojno i 307./707. Sbbr, neobjavljeno djelo i Marić, Dušan: Kako je pao Kupres, Revija 92, SJU Borba, Beograd, 1995., str. 8-11.

pusa. Snage ta dva korpusa posjedale su linije odbrane prema 7. korpusu, uz angažovanje oko: 12.000 vojnika, oko 30 tenkova, oko 50 oruđa kalibra preko 82 mm i većim brojem ostalih oruđa. Iz sastava 1. krajiskog korpusa angažovani su dijelovi OG "Vlašić" i 30. laka pješadijska divizija, dok su iz 2. krajiskog korpusa angažovane snage 7. motorizovane brigade.²⁷

Snage 7. korpusa su prema srpskim snagama bile angažovane na dva operativno-taktička i jednom taktičkom pravcu (*Topografska karta 2 - strana 256*). Na *vlašićkom pravcu* su angažovane snage: 306. bbr, 312. bbr, 325. bbr, 333. bbr i 27. bbr uz korpusne jedinice podrške, nasuprot srpskim snagama iz sastava OG "Vlašić". Na *komarsko-vrbaskom pravcu* su angažovane snage: 305. bbr, 308. bbr, dio 317. Sbbr i dio 370. Sbbr, uz korpusne jedinice podrške, nasuprot srpskim snagama iz sastava 30. pd. Na *kupreškom pravcu* su angažovane snage 307. bbr i dio snaga 317. Sbbr i 370. Sbbr, uz korpusne jedinice podrške, nasuprot srpskim snagama iz sastava 7. mtbr i manjih snaga 30. pd.

Hrvatske snage sa prostora Gornjeg Vakufa, Prozora i Livna (Šujice) izvodile su odbrambena borbena djelovanja prema srpskim snagama na kupreškom frontu iz pravca jugoistoka, juga i jugozapada, s tim da je na tom frontu vladalo gotovo neprekidno primirje između hrvatskih i srpskih snaga.

Sedmi korpus je od svog formiranja, u aprilu 1994. godine, bio u stalnim borbenim djelovanjima prema srpskim snagama, u kojima su postignuti značajni rezultati, od kojih, svakako, vrijedi istaći borbena djelovanja pod kodnim nazivom "Proljeće-94", kada je oslobođeno selo Goleš, veći broj sela u donjovakufskoj općini, ali i značajni objekti u blizini prijevoja Komar, te Crni Vrh i dio košćanskog platoa na kupreškom pravcu. Tokom ljeta, korpus je ostvario značajne rezultate i na vlašićkom pravcu. Ovim borbenim djelovanjima oslobođena je značajna teritorija, a srpskim snagama naneseni veliki gubici, uz postepeno preuzimanje inicijative od armijskih jedinica. Nakon intenzivnih i višemjesečnih djelovanja jedinica 7. korpusa, srpske snage su nakon značajnih gubitaka u živoj sili, materijalno-tehničkim i drugim sredstvima, uz gubitak značajnog prostora i gubljenje operativno-taktičke inicijative, pokušavale dodatnim angažovanjem snaga iz dubine ponovo ovladati izgubljenim prostorom, ali im to nije uspijevalo. Istovremeno, armijske snage su postignutim rezultatima stvorile kvalitetne preduslove za dalja napadna djelovanja i oslobođanje okupiranih dijelova BiH.

PLANIRANJE KUPREŠKE OPERACIJE

Iako je formalno planiranje borbenih djelovanja prema Kupresu i Kupreškoj visoravni realizovano u septembru i oktobru 1994. godine, neophodno je

²⁷ Komanda 7. korpusa Armije RBiH, Borbena situacija u zoni odgovornosti 7. korpusa, septembar 1994. godine i Procjena snaga neprijatelja, Ob.br. 4, august 1994. godine.

napomenuti da je od samog početka agresije na BiH kod komandanata armijskih jedinica na području Bugojna postojalo opredjeljenje za pripremanje i izvođenje borbenih djelovanja prema Kupresu. Osnovni cilj ovih borbenih djelovanja trebao je biti odbacivanje artiljerijskih i tenkovskih jedinica srpskih snaga sa položaja sa kojih su svakodnevno djelovali po gradskim i prigradskim naseljima Bugojna, te oslobođenje teritorije bugojanske općine silom okupirane od srpskih snaga. Realizacija ovih ideja tokom 1992. i 1993. godine nije bila moguća iz više razloga, od kojih su, svakako, važniji nedovoljna početna opremljenost armijskih jedinica, potom nespremnost jedinica HVO za napadna djelovanja širih razmjera prema Kupresu, kao i oružani sukobi armijskih i hrvatskih snaga tokom 1993. godine. Međutim, neposredno nakon okončanja oružanih sukoba sa hrvatskim snagama, ideje su doobile na aktuelnosti i krenulo se u njihovo oživotvorene.

Planiranje i pripremanje borbenih djelovanja po planu "JESEN - 94", vršeno je u Komandi 7. korpusa i komandama brigada planiranih za učešće u borbenim djelovanjima, u skladu sa Direktivom za izvođenje borbenih djelovanja ŠVK OS-RBiH iz ljeta 1994. godine. Planom, odnosno zapoviješću za napad, predviđeno je angažovanje snaga korpusa na dva pravca napada, glavnih snaga na komarsko-vrbaskom pravcu i pomoćnih snaga na kupreškom pravcu.

Neosporna je činjenica da Kupreška operacija, kao posebno borbeno djelovanje nije planirana, već da je nakon početnih uspjeha snaga 307. bbr i 370. Sbbr na pomoćnom, kupreškom pravcu i ograničenih rezultata na glavnom, komarsko-vrbaskom pravcu, borbeno djelovanje pod kodnim nazivom "JESEN-94" preraslo u Kuprešku operaciju.

U skladu sa Direktivom ŠVK OSRBiH, a na osnovu prikupljenih i obrađenih podataka o srpskim snagama, Komanda 7. korpusa Armije RBiH je 14. oktobra 1994. godine izdala Zapovijest za napad operativni broj: 22-116 (*dokument 1*).

Snagama angažovanim na glavnom, komarsko-vrbaskom pravcu napada dodijeljeni su zadaci izvođenja napadnih djelovanja prvcima (*Topografska karta 3 - strana 257*):

- Vučija glava (tt1370) - Pogana ravan - Vezovine (tt1242) -Topolice (k.1117);
- Veliki Šiljkovac - Jasike - s. Pačavre - Glavičica (tt956) i
- Kik (tt1145) - Vis (k.1151) - Kik (tt1173) - Odžina rupa -Riđuša (k.1157).

Snagama angažovanim na pomoćnom, kupreškom pravcu napada dati su zadaci izvođenja napadnih djelovanja prvcima (*Topografska karta 3 - strana 257*):

- Đolina kosa (k.1036) - Risovac (tt1116) - Jarčišće i
- Mala Šuljaga - Osmanagina kosa (k.1331) - Mala luka.

Za realizaciju zadataka predviđenih zapoviješću za napad, Komanda 7. korpusa odredila je 5 (pet) brdskih brigada uz korpusne jedinice podrške, i to 3 (tri) na glavnom pravcu napada i 2 (dvije) na pomoćnom pravcu napada.


Rasim Delić

REPUBLIKA BOŠNE I HERCEGOVINE
ARMIJA BOŠNE I HERCEGOVINE
KOMANDA 7. KORPUSA
Str.pov.broj:02/3/1-22-116
Travnik,14.10.1994.godine
Operativno vrijeme:

ODBRANA REPUBLIKE
VOJNA TAJNA
STROGO POVJERLJIVI
"JESEN '94"
Primjerak bro: 1

K-di 7 korpusa

ZAPOVJEST ZA NAPAD Op.br.22-116

Sekcija 1 : 50000, Jajce-4, Zenica-3, Livno-2, Konjic-1

ODLUCHIO SAM: precci u napad angazzujucci g/s na pravcima:

-Vuchija glava (tt 1370) - Pogana Ravan - Vozovine (tt 1242) -- Topolica (k 1117)
-V.Siljakovac - Jasike - s.Pachavre - Glavichica (tt 956) i
-Kik (tt 1145) - Vis (k 1151) - Kik (tt 1173) -- Odzina rupa - Ridjussa (k 1157)

a pomoćne snage na pravcu:

-Djolina kosa (k 1036) - Risovac (tt 1116) - Jarchissce i
-M.Suljaga - Osmanagina kosa (k 1331) - M.Luka

sa ciljem: koristeći pogodnosti zemljisista i ubacivanja snaga u pozadi nu neprijatelja, razbili snage na pravcima napada i u blizzem zadatku r GPN ovladati linijom: Glavichica (tt 956) - s.Pachavre - Vozovine - Top lice - Ridjussa - Kik (tt 1173), a na PPM: M.Luka - Osmanagina kosa (k 1331) - Zagina livada - Risovac - Hadrovica.

U sljedećem zadatku na GPN pristupiti inžinjerijskom uređenju doči nute linije i odbijanju p/n neprijatelja, a na PPM produzziti dejstva i izbiti na liniju: Osmanagina kosa (k 1331) - Bilje - Jarchissce gdje pristupiti inžinjerijskom uređenju i biti u gotovosti za odbijanje p/neprijatelja.

Borbeni raspored:

- Snage za napad
- Snage za ubacivanje
- Rezerva
- Snage za podršku

Gotovost za napad: 17,00 h 16.10.1994.godine

**Dokument 1: Faksimil dijela Zapovijesti za napad komande 7. korpusa Armije RBiH,
OP. br.: 22-116**

BORBENA DJELOVANJA TOKOM KUPREŠKE OPERACIJE

Kupreška operacija je izvedena u južnom i jugozapadnom dijelu zone odgovornosti 7. korpusa, na teritoriji općina Bugojno, Donji Vakuf i Gornji Vakuf, u periodu od 19. oktobra do 04. novembra 1994. godine.

Borbena djelovanja 7. korpusa započela su 19. oktobra 1994. godine u ranim jutarnjim satima. Na komarsko-vrbaskom pravcu, glavnom pravcu napada, postignuti su manji, neuvezani rezultati koji nisu obećavali postizanje značajnijih uspjeha. Međutim, na kupreškom pravcu, *jedinice 307. bbr i 370. Sbbr*, nakon uspješnog ubacivanja većeg broja jedinica u pozadinu srpskih snaga u ranim jutarnjim satima, *u potpunosti izvršavaju zadatok i stvaraju kvalitetne uslove za nastavak borbenih djelovanja prema Kupresu*. Nakon prvog dana borbenih djelovanja, snage 307. bbr i 370. Sbbr ovlađale su mnoštvom značajnih objekata koji su predstavljali snažna uporišta srpskih snaga i činili okosnicu sistema njegove odbrane, a najznačajnija su, svakako: Jarčišće, Risovac, Mala luka i dio Lukića koša.

Primirje između srpskih i hrvatskih snaga koje je vladalo na kupreškom frontu omogućilo je srpskim snagama da već prvog dana operacije izvrše prebacivanje značajnih snaga iz šireg rejona Ravno na planinu Stožer, s ciljem zaustavljanja armijskih napada.²⁸

I narednog dana, 20. oktobra, nastavljena su napadna djelovanja 307. bbr i 370. Sbbr, vršena su uvezivanja na dostignutim linijama, pretres terena, ali je ostvareno i dalje napredovanje prema Kožvaricama i Velikoj Šuljagi.

Komanda 7. korpusa je nakon prvog dana borbenih djelovanja donijela odluku i prenijela težište napada korpusa na kupreški pravac, s ciljem održavanja tempa napada, eksploatacije ostvarenih rezultata i oslobođanja što je moguće više privremeno zaposjednute teritorije.

U prvoj fazi operacije, za koju uslovno možemo reći da je trajala do 22. oktobra, snage 307. bbr i 370. Sbbr su uspjele organizovati odbranu i osigurati fizički spoj na novodostignutim linijama, te stvoriti preduslove za uvođenje ostalih jedinica 7. korpusa i nastavak napadnih djelovanja. Tokom 21. oktobra u zonu napada su uvedeni dijelovi snaga 305. bbr i 308. bbr

U drugoj fazi operacije, koja je načelno trajala od 22. oktobra do 1. novembra, borbena djelovanja su intenzivirana. Tokom ove faze, Komanda 7. korpusa u napadnim djelovanjima na kupreškom pravcu vrši ojačavanje snaga 305. bbr i 308. bbr, a dodatno angažuje dijelove sljedećih jedinica: 317. Sbbr, 17. SKbbr, 27. bbr, 37. Mlbr, 325. bbr, 7. diverzantskog bataljona, 7. bataljona vojne policije i 7. regrutnog bataljona, uz ojačanja korpusnih jedinica podrške (artiljerijske i jedinice PVO).

Združene snage 7. korpusa su 22. oktobra ovladale izuzetno značajnim objektima: Velika Šuljaga, Mala Koprivnica, Debela kosa, Šabanova kosa, Tito-

²⁸ Marić, Dušan, op.cit.

va vila (stara i nova) i ostvarile potpunu kontrolu nad magistralnim putnim pravcem Bugojno – Kupres do rejona Titove vile.

Za vrijeme intenzivnih borbenih djelovanja Armije RBiH i "VRS", sjeveroistočno od Kupresa i Kupreške visoravni, u Donjem Malovanu je održan sastanak delegacija paradržavnih tvorevina HZ HB i RS na temu ukupnih odnosa hrvatske i srpske etničke grupe na prostorima Bosne i Hercegovine, što dovoljno govori o zainteresovanosti hrvatskih snaga za uključivanje u borbe na Kupresu u toj fazi.²⁹

Tokom borbenih djelovanja od 23. do 26. oktobra, snage 7. korpusa su, u dobro koordiniranim akcijama, ovladale objektima Mali Stožer, Crni vrh, Šapčenica, Rdelj, Kršine i Vinac.

Dvadeset petog oktobra Komanda 7. korpusa je tražila hitno uključivanje snaga HVO u borbena djelovanja prema Kupreškoj visoravni, međutim HVO je održavanje sastanka vezanog za zajednička djelovanja prolongirao za termin iza 28. oktobra, pri tome navodeći sporedne razloge za neodržavanje hitnog sastanka.³⁰

Od 26. oktobra do 1. novembra, jedinice 7. korpusa su ovladale izuzetno značajnim objektima, koji su garantovali siguran uspjeh u borbama za Kupres. Ovladano je objektom Demirovac (27.10.), objektom koji dominira Kupresom i Kupreškom visoravni sa sjevera, odnosno sjeveroistoka, te objektima Ravni Jelin, Jelin i Čador (28.10.), Lupoglava, Stožerac i dijelom objekta Bukovača (30.10.) i objektima Previja, Bukovača i Veliki i Mali Siver (31.10.). Ovim borbenim djelovanjima snaga 7. korpusa oslobođenje Kupresa i izuzetno važnog prijevoja Kupreška vrata je postalo samo pitanje vremena.

Hrvatske snage su odluku za uključivanje u borbena djelovanja donijele tek 29. oktobra. Međutim, ključni razlozi koji su rukovodili hrvatske snage u donošenje odluke o ofanzivnim djelovanjima nisu vezani za želju oslobađanja teritorija okupiranih od srpskih snaga, već isključivo za sprečavanja Armije RBiH u stjecanju nadmoći u međusobnom odnosu sнaga.³¹

Tek 01. novembra, na četrnaesti dan operacije 7. korpusa, zabilježena su prva borbena djelovanja snaga HV i HVO iz pravca juga prema Kupreškoj visoravni. Snage HV i HVO iz pravca Tomislavgrada su izvele silovit artiljerijski napad

²⁹ Ibidem.

³⁰ Vojna pošta br. 1432, Uskoplje, Izvješće po zahtjevu, broj: 1-5-1/94-686, od 25.10.1994. godine.

³¹ HZ HB, Ministarstvo obrane, Sektor sigurnosti, Izvješće, broj: 02-09-94-11, od 04.11.1994. godine, upućeno Ministru odbrane RH, gospodinu Gojku Šušku. Razlozi koji su doveli do odluke o preduzimanju napadnih borbenih djelovanja hrvatskih snaga na kupreškom frontu vezani su za: "Postrojbe HVO-a su bile na pojedinim mjestima u djelomičnom ili potpunom okruženju od strane pripadnike Armije BiH, a prijetila je i direktna opasnost od zauzimanja Kupresa od pripadnika Armije BiH. Pripadnici Armije BiH bi uzimanjem Kupresa izvršili presijecanje ključnih prometnica, djelomično i potpuno bi okružili HVO i u potpunosti minimizirali ulogu i uspjehe HVO-a tijekom dosadašnjeg rata."

na položaje srpskih snaga i srpska naselja u rejonu Malovana, Ravnog i Rilića. Tokom artiljerijskog napada je ispaljeno "više od dvije i po hiljade razornih granata, uglavnom iz višecijevnih bacača raketa... sa očiglednom namjerom da sprže sve ispred sebe i tako poštede pješadiju jačih okršaja".³² Nakon artiljerijskog napada, hrvatske snage su izvele tenkovsko-pješadijski napad prvcima: Zvirnjača – Ravno i Javorov vrh – Zanagline. Budući da su srpske snage bile uglavnom angažovane u borbama sa jedinicama Armije RBiH, u večernjim satima su izvršile povlačenje prema Riliću i Kupresu (*Šematski prikaz 1 - strana 258*).

Prvog novembra srpske snage pokazuju, u pravom smislu, nemoć na bojnom polju. Kako nisu imali adekvatno rješenje za silovite napade snaga 7. korpusa, odlučuju se na osvetu prema civilnom stanovništvu i njihovim materijalnim dobrima. U dva navrata tog dana, djelovali su sa po dvije raketne zemlja-zemlja velike razorne moći, po gradskom području Bugojna, pričinivši velike materijalne štete, ali, na svu sreću, bez ljudskih žrtava.

Snage 7. korpusa drugog novembra započinju konačan udar, na već tada razbijene srpske snage, koje su se našle u bezizlaznoj situaciji nakon otpočinjanja napadnih djelovanja snaga HV i HVO iz pravca juga. Tokom drugog novembra snage 7. korpusa, na lijevom krilu zone napada su ovladale objektima: Ogledala, Crnim vrhom, Javorcem, kompletним područjem sela Kukavice i Kukavičkim vratima, tako da ispred sebe nisu imale više nikakvih prepreka u daljem napredovanju prema samom centru Kupresa. Na desnom krilu zone napada ovladano je rejonom Malih vrata. Hrvatske snage su tokom dana ovladale Donjim Malovanom i Rilićem, čime su srpske snage potisnute sjeverozapadno od linije Donji Malovan – Rilić – Javorac (*Šematski prikaz 1 - strana 258*), a ostvaren je i kontakt armijskih i hrvatskih snaga u širem rejonu Vukovskog (još uvijek bez bilo kakve koordinacije).

U toku noći 02./03. novembra u Gornjem Vakufu je održan sastanak komandanta 7. korpusa sa komandantom Zbornog područja "Tomislavgrad".³³ Predmet sastanka su bili pregovori o zajedničkim borbenim djelovanjima snaga Armije RBiH i HVO u oslobođanju Kupreške visoravni, kao i borbena djelovanja nakon oslobođenja Kupresa. Nakon dugotrajnih pregovora, oko 03,00 sata 03. novembra, postignut je sporazum, kojim je definiran nastavak zajedničkih djelovanja prema srpskim snagama, ali i izvlačenje dijela snaga Armije RBiH sa linija dostignutih prethodnog dana, kako bi se snagama HVO stvorio prostor za uvođenje jedinica. Sporazum potpisani od predstavnika Armije RBiH i HVO najbolja je potvrda rezultata koje su jedinice Armije RBiH ostvarile u periodu do njegovog potpisivanja, odnosno direktno ukazuje na činjenicu da su snage Armije RBiH te koje su svojim 15-dnevnim borbenim djelovanjima stvorile neposredne uslove i dovele do zajedničkog

³² Ibidem i Marić, Dušan, op.cit.

³³ Ramić, Edin 2004, Kupreška operacija jesen 1994. godine, op.cit., str. 140 – 142.

oslobađanja Kupresa i Kupreške visoravni.

Istovremeno sa održavanjem sastanka armijskih i hrvatskih jedinica u Gornjem Vakufu, srpske snage su donijele odluku o napuštanju Kupresa i položaja oko grada i povlačenju snaga na liniju: Velika Plazenica – Mala Plaja – vrhovi sjeverno od Zlosela – Stražbenica i Kurljaj – Hrbina, gdje su prisupili formiranju novih borbenih položaja, uz dovođenje dodatnih snaga iz dubine teritorije.³⁴

Trećeg novembra, manji dio snaga 307. bbr je ušao u sam centar Kupresa. Do 11,00 sati snage 7. korpusa su ovladale svim dominantnim objektima sjeverno i istočno od Kupresa, a dio snaga i samim gradom. Do podneva je uspostavljen punkt na ulazu u grad iz pravca Kupreških vrata i izvršeno izvlačenje snaga 7. korpusa sa prethodno dostignutih borbenih položaja, te snaga iz grada. Snage HVO su u grad ušle oko 13,30 sati i nastavile dalja borbena djelovanja prema sjeverozapadu Kupreške visoravni, gdje su zaustavljene jugoistočno od linije Hrbina – Zlosela (*Šematski prikaz 1 - strana 258*). Po okončanju šesnaestog dana operacije prijevoj Kupreška vrata, grad Kupres i veći dio Kupreške visoravni su oslobođeni od srpskih snaga.

REZULTATI OSTVARENİ TOKOM KUPREŠKE OPERACIJE

Tokom realizacije Kupreške operacije ostvareni su značajni rezultati, od kojih je kao najznačajnije moguće izdvojiti sljedeće:

- Oslobođen je veći dio Kupreške visoravni, grad Kupres i planinski prijevoj Kupreška vrata, sve ukupno oko 350 km² privremeno zaposjednute teritorije (*Topografska karta 4 - strana 259*).
- Razbijena je 7. motorizovana brigada, a i 2. krajiškom korpusu su u cjelini naneseni gubici, jer su istovremeno i snage 5. korpusa Armije RBiH postigle značajne rezultate u djelovanjima prema tom korpusu, od kojih se on nije uspio oporaviti do kraja rata.
- Dužina fronta jedinica 7. korpusa Armije RBiH, ali i snaga HVO, je znatno smanjena, čime su stvoreni uslovi za izvlačenje većeg broja jedinica i pripreme za naredna napadna djelovanja. Sedmi korpus je nakon uspjeha na kupreškom pravcu, iz zone odgovornosti prema srpskim snagama, iz neposrednog borbenog dodira izvukao četiri brigade, sa kojima je provođena intenzivna borbena obuka i pripreme za napadna djelovanja, od kojih je, svakako, najznačajnija Vlašićka operacija, u martu 1995. godine.
- Snage HVO su "vraćene" u rat protiv srpskih snaga nakon dužeg perioda međusobnih sporazuma o primirjima i nenapadanjima.
- "Zajedničkim" djelovanjima snaga Armije RBiH i HVO, međusobno

³⁴ Marić, Dušan, op.cit.

nepovjerenje je potisnuto u drugi plan i sve snage su angažovane u oslobođanju teritorija okupiranih od srpskih snaga.

- Moral pripadnika Armije RBiH, ali i snaga HVO, koje su 1992. godine upravo na Kupresu doživjeli veliki poraz, zabilježio je veliki porast nakon ove operacije, dok je moral srpskih snaga doživio strahovit pad. O stanju u redovima srpskog agresora svakako dovoljno govori i podatak, da je neposredno pred oslobođenje Kupresa, na prostoru od Kupresa do Bihaća boravio i ratni zločinac Radovan Karadžić, prvi put u uniformi i vidno uspaničen zbog situacije na terenu.
- Definitivno je preuzeta inicijativa od srpskih snaga u zoni odgovornosti 7. korpusa Armije RBiH, koja polahko prelazi sa taktičkog na operativni nivo.
- Oslobođanjem većeg dijela Kupreške visoravni od srpskih snaga, u funkciju je stavljena izuzetno važna putna komunikacija, Split - Kamensko - Livno - Kupres - Bugojno. Stavljanjem te komunikacije u funkciju omogućen je znatno veći promet ljudi i roba između Republike Bosne i Hercegovine i Republike Hrvatske, a time je znatno unaprijeđen sistem logističkog osiguranja jedinica Armije RBiH, naročito njenog 7. korpusa.
- Pored utjecaja rezultata ostvarenih tokom Kupreške operacije na vojnu situaciju, značajan utjecaj je ostvaren i na političku situaciju. Svakako da je uspješno zajedničko djelovanje snaga Armije RBiH i hrvatskih snaga u završnoj fazi izvođenja Kupreške operacije pružilo dodatni politički poticaj procesu zaživljavanja tek uspostavljene Federacije BiH, te uticalo na dalje jačanje povjerenja između Bošnjaka i Hrvata.

Tokom izvođenja Kupreške operacije jedinice 7. korpusa Armije RBiH su pretrpjele značajne gubitke u ljudstvu. U periodu od 19. oktobra do 03. novembra 1994. godine, četrdeset jedan pripadnik je poginuo, šezdeset četiri su teže ranjena, a devedeset osam lakše (*tabela 1*).

Tabela 1: Pregled gubitaka jedinica Armije RBiH tokom Kupreške operacije

| r/br | jedinica | broj lakše ranjenih | broj teže ranjenih | ukupan broj ranjenih | broj poginulih | ukupan broj stradalih |
|---------------|-----------------|---------------------|--------------------|----------------------|----------------|-----------------------|
| 1. | K.7.K. | - | 1 | 1 | 1 | 2 |
| 2. | 307. bbr | 30 | 20 | 50 | 20 | 70 |
| 3. | 370. Sbbr | 20 | 11 | 31 | 3 | 34 |
| 4. | 305. bbr | 11 | 4 | 15 | 6 | 21 |
| 5. | 308. bbr | 13 | 5 | 18 | 5 | 23 |
| 6. | 317. Sbbr | - | 3 | 3 | 2 | 5 |
| 7. | 17.SKbbr | 8 | 3 | 11 | - | 11 |
| 8. | 27. bbr | 14 | 1 | 15 | 1 | 16 |
| 9. | 37. Mlbr | 2 | 5 | 7 | 2 | 9 |
| 10. | 325. bbr | - | 4 | 4 | - | 4 |
| 11. | art. j-ce | - | 1 | 1 | - | 1 |
| 12. | PVO j-ce | - | - | - | - | - |
| 13. | 7. Db | - | 1 | 1 | - | 1 |
| 14. | 7. bvp | - | - | - | - | - |
| 15. | 7. rnb | - | - | - | - | - |
| 16. | Gard. br | | | 5 | 1 | 6 |
| UKUPNO | | 98 | 59 | 162 | 41 | 203 |

Izvor: Ramić, Edin 2004, Kupreška operacija, jesen 1994. godine, BZK Preporod Bugojno, str. 153-154.

DILEME VEZANE ZA OSLOBOĐENJE KUPRESA I KUPREŠKE VISORAVNI

Izvori različite provenijencije, prije svega, oni sa prostora Bosne i Hercegovine pod kontrolom legalnih organa vlasti, kao i oni sa prostora Republike Hrvatske i Bosne i Hercegovine pod kontrolom paradržavne tvorevine HZ HB, najčešće imaju dijametralno suprotstavljena mišljenja o ulozi jedinica Armije RBiH i HV/HVO u oslobođanju Kupresa.

Pisanje hrvatske štampe iz tog perioda, ali i kasnije, kao i radovi koji se bave periodom agresije na Republiku BiH, s osvrtom na vojno-politička dešavanja, gotovo da i ne spominju uspjehe jedinica 7. korpusa Armije RBiH na kupreškom pravcu u toku oktobra 1994. godine, koji su upravo i doveli do oslobođanja Kupresa, a kada to i učine, nastoje minimizirati te uspjehe. Naročitu pažnju borbenim djelovanjima na kupreškom pravcu posvetio je zagrebački "NACIONAL", u svom broju objavljenom 04. novembra 1994. godine, neposredno po oslobođenju Kupresa i dijela Kupreške visoravni. U svom članku novinar Denis Kuljiš spominje i uspjehe postignute od jedinica Armije RBiH, ali svjesno ili nesvjesno izostavlja teritoriju koju su snage 7.

korpusa Armije BiH oslobodile na južnom dijelu fronta napada, preko koje su snage HVO i ušle u Kupres, nakon izvlačenja jedinica 7. korpusa sa tog područja (*Ilustracija 2 - strana 260*).

Kada su u pitanju razmišljanja i zvanični stavovi Armije RBiH, prvenstveno njenog 7. korpusa, ali i predstavnika najviših organa vlasti Republike Bosne i Hercegovine, može se reći da nijednog momenta nije dozvoljeno osporavanje postignutih rezultata jedinica Armije RBiH, ali i da je stalno potvrđivano učešće snaga HV/HVO i značaj borbenih djelovanja u završnoj fazi operacije.

Bez namjere da se polemiše o ostvarenim rezultatima i "zaslugama" tokom Kupreške operacije, određena pitanja ipak zavređuju adekvatan odgovor.

- Ko je osloboodio Kuprešku visoravan i grad Kupres?
- Da li je Armija RBiH mogla samostalno oslobooditi Kupres?
- Da li je Armija RBiH trebala dozvoliti hrvatskim snagama da uđu u Kupres, pri tome izvlačeći vlastite snage?

Na prvo pitanje je teško odgovoriti, ali je činjenica da su armijske snage borbena djelovanja izvodile **13 dana** samostalno i tokom tih djelovanja gotovo u potpunosti razbile srpske snage na prostoru Kupresa, oslobodile značajnu teritoriju i objekte koji su omogućavali uspješno dalje djelovanje prema Kupresu. **Tek 14. dana operacije** su zabilježena borbena djelovanja hrvatskih snaga iz pravca juga i jugoistoka.

Hrvatske snage su odluku za borbena djelovanja donijele **29.10.1994. godine** (11. dan operacije), ali su stvarna borbena djelovanja otpočela tek **01.11.1994. godine** u jutarnjim satima.

Nadalje, činjenica je i da je napredovanje i ulazak hrvatskih snaga u grad bio uslovljen izvlačenjem armijskih jedinica sa prostora kojim su ovladale tokom 02. novembra 1994. godine.

Na kraju, možemo zasigurno reći da su **armijske snage stvorile POTPUNE preduslove** za oslobođenje Kupresa i Kupreške visoravni, a da su zajedno sa hrvatskim snagama oslobođenje tog prostora dovele do kraja, što naravno uključuje i uspješno odbijanje svih protivnapada srpskih snaga.

Kao odgovor na drugo pitanje može poslužiti činjenica da su **armijske snage mogle ući u Kupres 03. novembra** nakon povlačenja srpskih snaga, ali da je za uspješnu odbranu i odbijanje protivnapada srpskih snaga bilo neophodno angažovanje značajnijih armijskih snaga iz zona ostalih korpusa, te osiguranje dodatnih oklopno-mehanizovanih jedinica i protivoklopnih sredstava, kao i dodatnih izvora logističke podrške. Sigurno da je Armija RBiH mogla ući u Kupres i ovladati dijelom Kupreške visoravni, ali bez zajedničkog djelovanja sa hrvatskim snagama, to bi bilo znatno teže i značajno bi utjecalo na gubitke, naročito u fazi odbrane od srpskih protivnapada.

U prilog potvrdnom odgovoru na treće pitanje ide činjenica da je **značaj ponovnog ulaska hrvatskih snaga u oružani sukob sa srpskim snagama**, kako u vojnom, tako i političkom pogledu nemjerljiv i sigurno je do kraja rata polučio mnoge rezultate, tako da kada se sve odvaga i sa ove vremenske distance je odluka komandanta 7. korpusa o "uvlačenju" hrvatskih snaga u ofanzivna djelovanja sa srpskim snagama bila odlična i izuzetno mudra.

ZAKLJUČAK

Borbeno djelovanje "JESEN-94", koje je u toku same realizacije preraslo u borbena djelovanja, poznatija pod nazivom "Kupreška operacija", planirano je u cilju održavanja inicijative jedinica 7. korpusa Armije RBiH, koja je već u ljeto 1994. godine polahko prelazila na stranu armijskih jedinica.

Borbeno djelovanje "JESEN-94", zamišljeno kao napadni boj na komarsko-vrbaskom pravcu, predviđalo je napad na dva pravca, od kojih je glavni trebao biti komarsko-vrbaski, a pomoćni kupreški pravac. Međutim, razvoj situacije po samom otpočinjanju borbenih djelovanja, neuspjeh na komarsko-vrbaskom, glavnom pravcu napada i postizanje uspjeha, većih od planiranih, na kupreškom, pomoćnom pravcu napada, uslovio je pregrupisanje snaga 7. korpusa na kupreški pravac i nastavak napadnih borbenih djelovanja, što je, u konačnom, dovelo do postizanja značajnih rezultata.

Izvođenje ovog borbenog djelovanja od komandi i jedinica 7. korpusa pokazalo je da je 7. korpus dorastao izvođenju borbenih djelovanja na širem frontu napada, borbenih djelovanja dužeg vremenskog trajanja i u različitim vremenskim uslovima, ali i brzom i obimnom pregrupisavanju snaga. Može se reći da je poslije ovog borbenog djelovanja bilo očito da su armijski korpsi sposobni i opremljeni za izvođenje najviših oblika borbenih djelovanja - operacija.

Za borbeno djelovanje "Kupreška operacija", sa ove vremenske distance, može se reći da je predstavljalo samo "vježbu" i uvertiru za dalja oslobođilačka djelovanja jedinica 7. korpusa, od kojih su najznačajnija: "Vlašićka operacija", u martu 1995. godine, "Oslobođenje Donjeg Vakufa i prijevoja Komar", u septembru 1995. godine i "Odbrana Ključa i sadejstvo snagama 5. korpusa u oslobođanju Sanskog Mosta", u oktobru 1995. godine.



Brigadir, Remzija Šiljak

OPERACIJA VLAŠIĆ “DOMET-95” I “DOMET 1-95”

*Sa Vlašića krenulo
Bosansko proljeće*

Brigadir Remzija Šiljak

VLAŠIĆKA OPERACIJA

Dragi saborci, poštovani gosti,

O "OPERACIJI VLAŠIĆ", veličanstvenoj pobjedi boraca Armije RBiH protiv agresora i polarnih uslova koji su vladali na Vlašiću - februara i marta 1995. godine, održan je okrugli sto 1999. godine, na kome su učestvovali akteri ove operacije, predvođeni generalima Alagićem, Ćuskićem i Mahmulinjom, ali i druge najodgovornije starješine Vojske Federacije, uključujući generale Rasima Delića i Atifa Dudakovića. Referati sa okruglog stola sublimirani su u knjizi "OPERACIJA VLAŠIĆ", autora Hasiba Mušinbegovića, Remzije Šiljka i Keme Bećirevića, pa sam bio u dilemi o tome šta da o toj operaciji govorim na ovom okruglom stolu.

Odlučio sam da, pored kratkih kazivanja o jedinicama Armije R BiH i njihovom učešću u b/d, više prostora posvetim onome što nismo bili u mogućnosti kazati u knjizi OPERACIJA VLAŠIĆ, odnosno na pomenutom okruglom stolu, o dešavanjima u redovima agresora, a na osnovu izvorne dokumentacije jedinica i komandi agresora koje su učestvovale u ovim b/d. Vlašić, centralni planinski masiv Bosne dominira centralnom Bosnom i teritorijom od Krajine, Posavine do sjeveroistočne Bosne. Sam po sebi se doima surovo i moćno, i za onoga ko ga posjeda izvor je iracionalnog mora- la, ponosa i prkosa. Njegov najviši vrh, Opaljenik, visok je 1933 metra. Na njemu je još prije rata, po strogim zahtjevima izgradnje ovakvih objekata, izgrađeno telekomunikacijsko čvorište, veza istočnog sa zapadnim dijelom Jugoslavije.

Zbog toga je bivša JNA u pripremi agresije na prostore Srednje Bosne, pod supozicijom izvođenja vojnih vježbi krajem 1991. i početkom 1992. godine posjela sve dominantne objekte na Vlašiću, a Radio-relejno čvorište na Opaljeniku opkoljavaju, napadaju svim snagama i sredstvima i 1. maja 1992. godine prisiljavaju malobrojne pripadnike MUP-a na predaju. Pokušaj malobrojnih pripadnika MUP i usitnjениh i slabo organizovanih jedinica TO da se povrati izgubljeni objekat ne daje rezultate, ali to nije pokolebalo borce ARBiH, naprotiv, želja za oslobođanjem Vlašića svakim danom bivala je sve

jača. Već u septembru 1992. godine borci ARBiH oslobađaju Meokrnje, da bi u 1993. i 1994. godini, oslobađanjem više objekata sjeverno od Opaljenika, natkrili Babanovac i stvorili uslove za odsjecanje snaga na Opaljeniku.

Procjenjujući zemljište na kome se relez nalazi, koje je potpuno ogoljelo i minirano, dominantno nad cijelim platoom, vrijeme i budnost neprijatelja, pripadnici Komande 7. korpusa ARBiH došli su do zaključka da je ovaj objekat moguće oslobođiti samo u najnepovoljnijim vremenskim uvjetima, kada se neprijatelj najmanje nuda, a Komandant 7. korpusa je ovu ideju po prvi put saopćio predsjedniku Izetbegoviću 1994. godine, prilikom njegove posjete jedinicama 7. korpusa na Vlašiću: na pitanje Predsjednika - da li je moguće oslobođiti Opaljenik, general Alagić je odgovorio da jeste, ali da treba sačekati zimu.

Od tog trenutka, zadatak starješina komandi i jedinica 7. korpusa bio je da pronađu najbolji način "skidanja kape Republike Srpske", oslobađanje Opaljenika i komplettnog Vlašića.

Tok borbenih dejstava u 1994. godini, a naročito njen kraj, pokazao je da je ARBiH respektibilna sila, da se ona ne može više poraziti i da ona ima taktičku inicijativu na bosanskohercegovačkom ratištu. Znala je to i međunarodna zajednica, znao je to i agresor. Oslobađanjem Kupresa, hrabri borci ARBiH pokazali su da su u stanju oslobađati i gradove. Sve ofanzivne aktivnosti Armije međunarodna zajednica je željela zaustaviti, a stanje na terenu zalediti. Agresor je želio to isto, uz neke manje korekcije stanja na terenu u svoju korist. Nije više mogao voditi dejstva na više frontova. Želio je, krajem 1994. godine, sve slobodne snage skoncentrisati na 5.korpus i Bihaćki okrug, i taj dio slobodne teritorije likvidirati.

Međunarodna zajednica ide naruku agresoru i metodom pritiska i aktivnošću specijalnog predstavnika UN Jasuši Akašija, nameće potpisivanje četveromjesečnog prekida vatre, koji je bio zamijenjen Ugovorom o prekidu neprijateljstava.

Iz Referata o stanju b/g, koga Komanda 1.krajiškog korpusa VRS krajem januara 1995.godine, na osnovu Naređenja GŠ VRS strogo pov.broj: 02/2-181, od 23.01.1995.g, dostavlja Glavnom štabu VRS, više nego jasno je da VRS nema namjeru ispoštovati četveromjesečno primirje, jer, referišući o Rukovođenju i komandovanju, komandant 1. KK VRS kaže: "...*Iz postojećih jedinica Korpusa izvučen je deo snaga i formirana 1. Srpska udarna brigada, 1. Studentska brigada i mešoviti pb, koje su upućene na bihaćko ratište u sastav 2. KK. Krajem godine* (misli na kraj 1994. g, op. autora) *Komanda Korpusa formira* (opet iz sastava formacijskih jedinica) 52. Ipbr koju, takođe, upućuje u sastav 2. KK u širi rejon Glamoča...". Sve ove specijalno formirane jedinice ne idu na odmor u zonu odgovornosti 2. KK VRS, naprotiv, učestvuju u žestokoj ofanzivi na zonu odgovornosti 5. korpusa ARBiH.

ПРВИ КРАЈИШКИ КОРПУС



ВОЈНА ТАЈНА
Строго поверљиво
Примерак број 3

A-35

РЕФЕРАТ

О СТАЊУ БОРБЕНЕ ГОТОВОСТИ 1. КРАЈИШКОГ КОРПУСА

Iz postojećih jedinica Korpusa izvučen je deo snaga i formirana 1. Srpska udarna brigada, 1. Studentska birlgada i mešoviti pb koje su upućene na bihaćko ratište u sastav 2. KK. Krajam godine Komanda korousa formira (oaoet iz sastava formacijskih jedinica) 52. Jobr koju takodje upućuje u sastav 2. KK u širi rejon Glamoča. Pored toga, formirali smo obučili i osposobili IDO, koji je sada angažovan na Tesličkom delu fronta.

-ЈАНУАР 1995. ГОДИНЕ -

Prilog broj 1: Fotokopija naslovne i dijela 6.strane Referata o b/g Komandanta 1. KK
VRS

Samo u početnoj fazi navodnog primirja, od 25.12.1994.g do 24.02.1995.g, 5.korpus ARBiH imao je 114 poginulih, 259 ranjenih boraca sa težim tjelesnim povredama, 430 ranjenih boraca sa lakšim tjelesnim povredama, nestalo je 14, a zarobljeno od strane neprijatelja 23 borca. Za samo dva mjeseca iz stroja je izbačeno čak 840 boraca 5. korpusa, što pokazuje kakvom žestinom

se neprijatelj okomio na Bihaćki okrug i 5.korpus ARBiH.

Kao i u svim ranijim sličnim situacijama, pripadnici ARBiH poštuju potpisani dogovor, a u 7. korpusu četveromjesečno primirje nije korišteno za odmor, nego za konsolidaciju jedinica, intenzivnu vojnostručnu obuku, i čvrsto i sigurno držanje dostignutih linija. (*Shema broj 1: Obostrani raspored snaga u z/o 7.korpusa početkom 1995.godine - strana 263*)

Pošto agresor niti u jednom trenutku nije prestao sa izvođenjem b/d u z/o 5. korpusa i pored svih upozorenja, a povremeno je i u z/o 7. korpusa preduzimao iznenadne napade, jedinice 7. korpusa su morale u svakom trenutku biti spremne odbraniti dodijeljenu z/o, a po potrebi preći u napadna, odnosno oslobođilačka dejstva.

Odmah po dobivanju Direktive GŠ ARBH za izvođenje oslobođilačkih dejstava u 1995. godini (*Shema broj 6: Izvod iz Direktive za 7.korpus za 1995. godinu-strana 268*), Komanda 7. korpusa je pristupila izradi planova za realizaciju prvog zadatka iz Direktive-oslobađanje Vlašića i stvaranje uslova za dalja operativna dejstva prema Jajcu, Skender-Vakufu i Kotor-Varoši. Plan napadne operacije za oslobođanje Vlašića, šifrovan pod imenom "DOM-ET-95" (u narodu poznatije kao "OPERACIJA VLAŠIĆ"), bio je gotov u prvoj polovini februara. Angažiranjem najodgovornijih starješina Komande 7. korpusa u potčinjenim jedinicama stican je neposredni uvid u kvalitet priprema.

Komandant GŠ ARBiH odobrio je Plan Operacije.

Planom Operacije bilo je predviđeno da se linije agresora napadnu na širem frontu, praktično - od desne granice z/o Korpusa (r. Jasenica) do zaključno sa platoom Galice, da se razbije na pravcima napada, da mu se nanesu što veći gubici u ljudstvu i MTS, da se ovlada vlašićkim platoom i izbjije na komunikaciju Smet-Gostilj-Vitovlje-Korićani. Ta linija trebala je biti osnovica za dalja oslobođilačka dejstva prema Skender-Vakufu, Kotor-Varoši i Jajcu. (*Shema broj 2: Plan napadne operacije DOMET-95 - strana 264*)

Ispresijecanost zemljišta i širina fronta napada nametali su potrebu da se snage grupišu na jednom glavnom i dva pomoćna pravca. Glavni pravac išao je preko Vlašića - od Javorka preko Babanovca ka Gostilju, dok su pomoćni pravci predviđali napad pravcima: Srneća brda-Lisina-Runjevica i Vučija planina-Svinjska glava-s.Jezera.

U napad se trebalo krenuti u 02,00 24.02.1995. godine, međutim, jedinice na glavnom pravcu su kasno izvršile podilaženje ka svojim objektima napada. Neke od tih jedinica su bile u povoljnem taktičkom položaju za napad na svoj objekat, međutim, do očekivanog udara nije došlo. Čak neke jedinice nisu ni metka ispalile. Neozbiljni i neuspješni bili su i napadi snaga na pomoćnim pravcima.

Izuzetak i hvale vrijedan podvig će učiniti jedinice iz sastava glavnih snaga, određene za ubacivanje na Galicu sa pravca Turbeta, s ciljem odsijecanja

Opaljenika. Bile su to 5/712.bbr i 737.Mlbr Oko 200 boraca iz ove dvije jedinice 23.02.1995.godine krenulo je oko podne iz Sećeva prikrivenom i stjnovitom maršrutom ka objektu napada.

Nakon dvanaestosatnog marša, pomoću konopca, punih šest sati savladavali su dvadesetmetarsku liticu između Srnskih i Karaglić stijena i bili na platou Galice u jutarnjim satima 24.02.1995.godine. Neprijatelj ih je na tom mjestu najmanje očekivao. Iako je izostao udar glavnih snaga sa pravca Javorka, ove jedinice su smjelo krenule u napad na iznenadenog neprijatelja i za samo petnaestak minuta borbe nanijele mu velike gubitke.

Komanda 7. korpusa je pokušala brzo reagirati, te ovaj uspjeh učvrstiti i proširiti uvođenjem 705.sbb iz II ešalona. Ali taj pokušaj nije uspio. Saznavši da glavne snage na glavnem pravcu s fronta nisu izvršile udar, početni visok moral splašnjava. Neočekivano, 705. sbb kasni sa uvođenjem svojih bataljona na mostobran na Galici. Ona je trebala nastaviti napad sa uspostavljenog mostobrana. Slabo komandovanje snagama na mostobranu, korištenje sredstava veze bez zaštite, neprekidno osipanje ljudstva sa mostobrana, ukazivali su na potrebu izvlačenja i ostalog dijela snaga sa mostobrana. Noć i ogromna šumska prostranstva pojačavali su takvo uvjerenje. U 17,30 dana 24.02.1995. godine, na mostobranu više nije bilo jedinica ARBiH.

Komanda 30. pd VRS u Analizi b/d na Vlašiću³⁵, o ovoj Operaciji ARBiH izvještava Komandu 1. KK VRS: "...1.Neprijatelj: nakon izvršenog detaljnog višednevног izviđanja zone odbrane 22. pbr, te blagovremenih priprema ljudstva i tehnike, kao i dobijenih podataka o našim položajima od NATO avijacije koja je posljednjih dana svakodnevno nadlijetala širi prostor vlašičko-srbobranskog ratišta, neprijatelj je izvršio provjeru i donio odluku o grupisanju snaga za napad, g/s na pravcu: s. Paklarevo-Galica-s. Mudrike, a pomoćne snage na pravcu Javorak (izvor r.Ugar)-Babanovac-s. Šišava. Cilj neprijatelja je da zauzme širi rejon platoa Galice i Babanovca i odsječe naše snage u rejonu Opaljenika i dovede u poluokruženje snage 22. pbr na desnom krilu, a samim tim i ugrozi lijevi bok 30.pd. Ostvarenjem ovog zadatka stvorio bi povoljne uslove za dejstva prema Kneževu, Jajcu i zaleđu Srbobrana..."

...U toku noći 23/24.02.1995.godine neprijatelj je kroz nepokriveni međuprostor (oko 500 metara) istočno od Galice, u rejonu tt 1434, ubacio idg jačine oko 50 (pedeset) vojnika i u 05,30 časova 24. 02. 1995.godine otpočeo je opšti napad na oba navedena pravca bez artiljerijske pripreme, ali sa napadom ubaćene grupe na naše snage sa leđa. Nakon izbijanja na plato Galice, otpočeo je sa artiljerijskim dejstvima po dubini odbrane 22. pbr i uvođenjem svježih snaga za držanje zauzetih položaja nastavio b/d prema Harambašinoj vodi i s. Mudrike. Na pomoćnom pravcu nije uspio probiti odbranu 22. pbr. Do 11,00 časova ne-

³⁵ Izvještaj-analiza b/d na Vlašiću Komande 30. pd VRS, strogo pov.broj:10-118, od 25.02.1995.godine

komanda 30. pd
str.pov.br. 10-118
25.02.1995. godine

Bešićevi TIM
Za predaju Š. K. a

analiza b/d na
vlasicu-izvjestaj



komandi 1. kk
(na licnost komandanta -ns)

1.-neprijatelj:nakon izvrsenog detaljnog visednevног izvidjanja zone odbrane 22. pbr , te blagovremenih priprema ljudstva i tehnike, kao i dobijenih podataka o nasim položajima od nato avijacije koja je poslednih dana svakodnevno nadljetala siri prostor vlasicko-srbobranskog ratista , neprijatelj je izvršio provjeru i donio odluku o grupisalju snaga za napad, g/s na pravcu:

s.paklarevo-galica-s.mudrike, a p/s na pravcu favorak(izvor r. ugar)-babanovac -s.sisava. cilj neprijatelja je da zauzme siri rejon platoa galice i babanovca i odsijece nase snage u rejoni opaljenika i dovede u potluokruzenje snage 22. pbr na desnom krila, a samim tim i ugrozi Levi bok 30. pd, ostvarenjem ovoga zadatka stvorio bi povoljne uslove za dejstvo prema knezevu, jacu i zaledju srbobrana.

~~najdže G/P HAJVEROVATIJE ANGAZOVAO JE OVO 150 VOJNIKA~~

~~0-24349-5-110 2079 n3 9(9 100, efotv 3135) vojnika~~
za ofanzivna b/d, a za posedanje oslojenih položaja i prosirenje uspeha angazovao je 305 bbr (2 bataljona), na pomocnom pravcu 100 (sto), vojnika za ofanzivna b/d i jedan bataljon za prosirenje uspeha. za ubacivanje u pozadinu angazovao je oko 50(pedeset) vojnika na glavnom pravcu.

u toku noći 23/24.02.1995. godine neprijatelj je kroz nepokri-veni medjuprostor (oko 500 m) istочно od galice u rejoni (tt 1434) ubacio idg jacine oko 50 (pedeset) vojnika a u Q5 i 30 casova 24.02.1995. godine otpoceo je opsti napad na oba navedena pravca bez artiljerijske pripreme, ali sa napadom ubacene grupe na nase snage sa ledja.

nakon izbijanja na plato galice otpoceo je sa artiljerijskim dejstvom po dubini odbrane 22. pbr i uvodjenjem svjezih snaga za drzanje zauzetih položaja nastavio b/d prema haranbasinoj vodi i s. mudrikama. na pomocnom pravcu nije uspio probiti odbrnu snaga 22. pbr. do 11,00 casova neprijatelj je na glavnom pravcu uspio prodrijeti duz komunikacije s. paklarevo-s.mudrike do haranbasine vode gdje je zaustavljen.usled snažnog dejstva nasih snaga i pretrpljenih gubitaka doslo je do pada morala jedinica koje su se uvodile u borbu, a potom je doslo do panike i neorganizovanog vodjenja borbe. neprijatelj je razbijen, a potom se povukao sa prethodno zauzetih položaja oko 13,00 casova dana 25.02.1995. godine.

2.-nase snage: nakon izvršenog napada i prodora neprijatelja jedinice su prihvatile borbu a komanda 22. pbr dobro je pročinila situaciju, izvršila pregrupisanje snaga i sredstava i zaustavila dalji prodor neprijatelja.veoma je bitno sto su jedinice na bokovima prihvatile borbu i nisu ~~do 13,00 casova~~ prodor neprijatelja od devecana prema opaljeniku i grebenom galice prema s.potkraju. nakon stabilizacije odbrane i uvodjenjem snaga sa bokova(2tenka i 2 „prage“) sa desnog krila i sa fronta uz snažnu art. podršku . 22. pbr je krenula u protivnapad u cilju razbijanja neprijatelja ! ~~POVEĆATAK IZGUBLJENIH POLOŽAJA.~~

prijatelj je na glavnom pravcu uspio prodrijeti duž komunikacije s.Paklarevo-s.Mudrike do Harambašine vode gdje je zaustavljen. Usljed snažnog dejstva naših snaga i pretrpljenih gubitaka došlo je do pada morala jedinica koje su se uvodile u borbu, a potom je došlo do panike i neorganizovanog vođenja borbe. Neprijatelj je razbijen, a potom se povukao sa prethodno zauzetih položaja oko 13,00 časova 25. 02.1995.godine..." (Prilog broj 2)

Očito je da pripadnici VRS nisu imali hrabrosti cijelu noć i do podne narednog dana vratiti se na plato Galice, iako na njemu nije bilo ni jednog borca ARBiH.

U nastavku ovog Izvještaja koga je potpisao komandant 30. pd, pukovnik Momir Zec, navedene su slabe i dobre strane 22. pbr, a u zaključku se kaže: "...Zaključak: Nakon izvršenog napada neprijatelja i prodora u dubinu naše odbrane Komanda 22. pbr je veoma uspješno procijenila situaciju, organizovala prihvatanje borbe, a potom pregrupisala snage i sredstva i uspješno izvela protivnapad na neprijatelja. Borbu je vodila neprekidno, pri čemu je neprijatelju nanijela znatne gubitke. To je dokaz da neprijatelj, iako se dugo pripremao i pri tome postigao iznenađenje, ne može ostvariti uspjeh ako se prihvati borba i ista umješno i organizovano vodi!"

Ovakav zaključak biće predmetom rasprave Komisije 1. KK VRS i baš ovakvo zaključivanje ocijeniti kao glavni razlog gubitka položaja na Opaljeniku i drugim objektima na Vlašiću u martovskoj operaciji ARBiH.

Informaciju svojim potčinjenim jedinicama i komandama o ovim b/d prenijela je i Komanda 1. KK³⁶, a pored podataka navedenih u Izvještaju 30. pd, ova informacija sadrži i podatke o gubicima u 22. pbr "...29 poginulih, 8 nestalih, 16 ranjenih od kojih jedan teže...", ali i naređenje za otklanjanje nedostataka u cilju jačanja discipline, zatvaranja međuprostora i inžinjerijskog uređenja dostignutih linija. Potpisnik dokumenta, komandant 1.KK VRS general-potpukovnik Momir Talić bio je konkretan u izdavanju zadataka, a vrijeme će pokazati da li će zadaci biti i realizovani, ili će 22.pbr samozadovoljno odmarati slaveći pobjedu nad armijskim snagama. (Prilog broj 3)

Ova b/d su predmet Analize Komande 1.KK VRS, koju general-potpukovnik Momir Talić dostavlja GŠ VRS³⁷. Hvalospjev o uspjehu 22.pbr i drugih snaga 1.KK VRS završava zaključkom: "...Na osnovu iznesenih zaključaka može se konstatovati da su borci i komandni kadar u borbama, i pored pretrpljenih gubitaka (u ovoj Analizi se broj poginulih popeo na 32), odlučili da se bore do poslednjeg, pri čemu je iskazana visoka svest, junaštvo, odlučnost i nepokolebljivost, pri čemu su im pomogle i civilne vlasti i narod koji se priključio borcima. Ovo dokazuje da samo ovako pripremljeni borci, zajedno sa narodom

³⁶ Komanda 1.KK-IKM: Ofanziva muslimana 24. i 25.02.1995.godine.- informacija, str.pov. broj: 75-1/95, od 26.05.1995.godine.

³⁷ Komanda 1.KK VRS-IKM: Analiza neprijateljske ofanzive na Vlašiću 24.i 25.02.1995. godine.- izvještaj, str.pov.broj: 79-1/95, do 01.03.1995.godine.

KOMANDA 1.
КРАЈИШКОГ КОРПУСА ИКМ
STR. POV. Бр. 15-195
26. 02. 1995. год.

**Ofanziva muslimana 24. i 25.02.1995. godine,
 I n f o r m a c i j a -**

**D O S T A V I T I : OG-9; 30. pd; TG: 1, 2, 3, 4, 5 i 6; 22.pbr;
 1. lap; 1. map; 1. inžp; 1. bVP; KM**

Dana 24. i 25.02.1995. godine u 05,30 časova muslimanske snage izvršile su koordinirani napad na 22. pbr TG-2 i 30. pd sa težištem na 22. pbr GS pravcem: s.Poklarevo - Golica - s.Mudrine, a PS pravcem: Javorak (izvor r.Ugar) - Babanovac - s.Sisova. Na TG-2 sa težište na 2. i 1./27. mtbr i 25.02.1995. sa težištem na OG "Janj".

Iskustva iz napada na 22. pbr

Neprijatelj je višednevno neometano vršio izvidjanje pravca napada. Blagovremeno pripremio ljudstvo i MTS. Za prikupljanje podataka korištena je i avijacija NATO Pakta. Uočio je: medjuprostore, neposednute položaje, totalnu nedisciplinu 22. pbr i prema nekim podacima 2 - 3 dana boravio iza položaja naših jedinica.

Neprijatelj je postavio cilj: Zauzeti širi rejon platoa Golice, odsjeći snage u rejonu Opaljenika i dovesti u poluokruženje snage 22. pbr na desnom krilu, time bi se ugrozio i levi bok 30. pd, čime bi stvorio povoljne uslove za nastavak dejstva prema Kneževu, Jajcu i zaledju Srbobrana.

Na g/p angažovao je 100 - 150 vojnika za ofanzivna dejstva, a za posedanje osvojenih položaja i proširenje uspeha angažovao je 305 brbr (2 bataljona). Na pomoćnom pravcu snage čete 60 - - 80 vojnika. Za ofanzivna dejstva i do jednog bataljona za proširenje uspeha.

Za ubacivanje u pozadinu angažovao je oko 50 vojnika. U toku noći 23/24.02.1995. godine, neprijatelj je kroz nepokriveni medjuprostor (oko 500 m) istočno od Galice u rejonu (tt 1434) ubacio IDG jačine oko 50 (pedeset) vojnika, a u 05,30 časova 24.02.1995. godine otpočeo je opšti napad na oba

Prilog broj 3: Fotokopija prve strane Informacije Komande 1.KK VRS o ofanzivi muslimana 24.i 25.02.1995.godine na Vlašiću

Komanda 1. kk - ikm
str. pov. br. 79-1/95.
01.03.1995. god .

analiza neprijateljske
ofanzive na vlasic 24.
i 25.02.1995. godine ,
izvjestaj --

komandi : gs vrs

1. neprijatelj : nakon izvrsenog detaljnog izvidjanja , po -
dataku doobijenih od nato avijacije , koja je tih i pret -
hodnih dana intenzivno nadlijetala vlasicko - srbobransko
ratiste , te blagovremene pripreme ljudstva i tehnike , ne -
prijatelj je izvrsio procjenu i donio odluku o napadu .
g/s grupisao je na pravcu : travnik - ovcarevo - galica , sa
ciljem ovladavanja platoa galica , odsijecanja masih sna -
ga na devecanima i opatjeniku . p/s grupisao je na pravcu
izvod - r. ugar - mali santic - babanovac , sa ciljem okruzenja
snaga 4. pb u sitem rejonu polica i spajanja sa glavnim
snagama , u cilju zauzimanja rpc na opaljeniku . na g/p an -
gazovao je snage jacine 350-400 vojnika za specijalna
djelstva (gavranovi), a za posedanje zauzetih pozicija i
prosirenje uspeha angazovao je jos bivsu 305, sada 705.
brigadu , 712. brigadu , te dijelove 37. brigade . na p/m prav -
cu angazovao je prvi bataljon 17. brigade . u toku noci
23/24.02.1995. godine , koristeci potpuno smanjenu vidilji -
vost i prohodnost terena izmedju linija (sa njihove juz -
ne strane snijeg okopno), neprijatelj je izvrsio dovo -
djenje snaga specijalne namjene oko 06.00 casova (pocet -
tak svitanja) i otpoceo opsti napad na oba pravca bez
artiljerijske pripreme . upadom u medjuprostore izmedju ro -
vova , neprijatelj je otvorio vatru na strazare i osmatr -
ace , a zatim brzim pokretom napao objekte za ~~osmatranje~~

Prilog broj 4: Fotokopija prve strane Izvještaja-analize 1.KK VRS za GŠ VRS o
neprijateljskoj ofanzivi 24. i 25. 02. 1995.godine na Vlašiću

i svim drugim strukturama mogu očuvati granice RS". (Prilog broj 4)
Izgleda da nije samo Komanda 22.pbr slavila svoj uspjeh, nego i Komanda 1. KK VRS, a ovom Analizom se slavlje prenosi i na kompletну VRS.
Na drugoj strani, u redovima ARBiH, 27.02.1995. godine Komanda 7. korpusa je izvršila analizu b/d vođenih na Vlašiću. Bilo je sasvim jasno da je problem kod ljudskog faktora - preciznije rečeno, kod starješinskog kadra od komandanta brigade do komandira čete. Konstatovano je da su dva osnovna uzroka jalovosti tih napada: neodlučnost i strah. Kao da jedan broj komandanata nije vjerovao da napad mora biti "pravi", odlučan, da se u proboj ići mora. Uvidjelo se da se jedan broj starješinskog kadra plaši noći,

dubokog snijega i snježnih vijavica, šume i širokih planinskih prostranstava u kojima je teško orijentisati se i ne zalutati, spasiti se od smrzavanja. Eventualni gubici u borbi sa neprijateljem nametnuli bi najveći problem - kako u ovakvim uvjetima osigurati sigurnu evakuaciju do prvič četnih sanitetskih prihvavnica.

Uopštavajući iskustva stečena u ovim b/d, Komandant 7. korpusa je sazvao zajednički sastanak svih komandnih struktura od Komande Korpusa, zaključno sa komandirima čete, 14.03.1995. godine, na kojem su objašnjene i odagnate sve sumnje i nedoumice koje su stajale na putu do uspjeha i naredio novi napad.

Dileme više nije bilo – u ofanzivu se ići mora. Zna se i kako doći do uspjeha. Na neki način svi komandanti i komandiri su željeli ovaj "popravni", da svojim jedinicama vrate sjaj i mentalitet pobjednika kakav su uživali. Uslijedit će nova ofanziva već 20.03.1995. godine, pod nazivom "DOMET-1".

U cilju otklanjanja uočenih nedostataka nakon februarskih dejstava i stvaranja uvjeta za sigurno probijanje neprijateljskih linija, jedinice ARBiH su primaknute bliže prednjem kraju kako bi se rezerve mogle pravovremeno i bez poteškoća uvoditi, a front napada je smanjen za oko 23 km i sveden je na: desno Bjeljik (tt 1448), lijevo Paklarske stijene (pećina Ledenica). Planirano je da se pravac napada glavnih snaga ne mijenja u odnosu na operaciju "DOMET-95" i da direktrisa napada bude: Tvrda ravan-Babanovac-Gostilj, da se ponovo izvrši ubacivanje snaga u rejon s.Čatići, te da se dubljim prodorima kroz međuprostore, koristeći vremenske uvjete i iznenađenje, razbiju neprijateljske snage i potisnu sa dominantnih objekata. Na taj način bi se Opaljenik doveo u okruženje i stvorili bi se uvjeti za ovladavanje njime. Radi lakšeg komandovanja sve snage na glavnom pravcu bile su pretpočinjene komandantu 17. vkbbr (bataljon Gardijske brigade, 2.manbat 3. korpusa, 7. idč, četa 737. Mlbr, posadne snage 706.lbr), u rezervi su bile jedinice 3. korpusa: 7. Msbbr, 1. manbat i četa 3. bVP, te Bataljon VP 7. korpusa. (*Shema broj 3: Osnovna zamisao Komandanta 7.korpusa za operaciju DOMET 1-95 - strana 265*)

Na pomoćnim pravcima bile su angažovane 727.sbbbr, 705.sbbbr i izdvojene snage za napadna dejstva jačine bataljona, te posadne snage 706.lbr, 725. lbr i 733.bbr

Za pružanje pomoći u radu komandantima brigada, najodgovornije starješine Komande 7. korpusa bile su upućene u jedinice u fazi priprema i izvršenja zadatka. Komanda 7. korpusa sa dijelom Komande 3. korpusa rukovodila je b/d sa IKM na Parić gredi. (*Shema broj 4: Odluka komandanta 7.korpusa za napadnu operaciju DOMET 1-95 - strana 266*)

Nasuprot snagama Armije R BiH, zonu u kojoj će se izvoditi borbena dejstva, posjedala je 22.pbr 1.KK VRS, od rijeke Lašve, preko s Potkraj, Srnskih stijena, Paklarskih stijena, Devećana, Paljenika, M.Ljuljevca, Crnog vrha, Polica,

Simišća, Žežničke grede do uzvodno do Manatovca za 1200 metara.³⁸ Komandno mjesto 22.bbr, po istom izvještaju koga potpisuje komandant 22.pbr, potpukovnik Janko Trivić, bilo je u školi u s.Vitovlje, a razvijala je i tri IKM: Na Babanovcu, u Gornjim Koričanima i na Gostilju. Bataljoni su imali KM: 1.pb u Blatnici, 2.pb u s.Đelilovac, 3.pb na Galici, a 4.pb u planinarskom domu na Malom Šantiću.

Vatreni položaji BrAG nalazili su se u s.Odžak i na Harambašinim vodama (T-130), a HaD 122 mm u rejonu Babanovca.

Bataljonske vatrene grupe bile su razmještene:

- BVG 1 – Obadališta,
- BVG 2 – s.Đelilovac,
- BVG 3 – u rejonu Galica-Devečani-Paljenik,
- BVG 4 – u rejonu Šantić-Crni vrh³⁹ (Prilog broj 5)

U sklopu priprema za nastavak b/d na Vlašiću, Komanda 7. korpusa ARBiH je nastojala operativno-taktičkim maskiranjem stvoriti utisak da će pregrupisati snage i dejstva nastaviti na Komarskom i Kupreškom pravcu, a po izvještaju Obavještajnog odjeljenja 1. KK VRS izgleda da je u tome i uspjela, jer je u toj informaciji, na 2. strani, u 2. pasusu, stoji: "...Jedinice 7. korpusa nastavljaju intenzivno izviđanje, popunu, pregrupisavanje i ojačavanje snaga, posebno u rejonu Vlašića, prema Komaru i na Kupreškom pravcu...može se očekivati udar na Komar, i na kupreškom pravcu..."⁴⁰. (Prilog broj 6)

U noći 19.03.1995.godine, kroz snijeg i mečavu, počelo je uvođenje jedinica do objekta napada.

Na glavnom pravcu napada prvo su krenuli bataljon Gardijske brigade, 7.idč i izviđačka jedinica 17.vkbbr Mećava i snijeg su zatirali tragove jedinica koje su se primicale objektima napada. Želja za oslobođanjem Vlašića vukla je borce Armije R BiH naprijed i već u prvim satima 20.03.1995.godine (oko 02,00) Gardijska brigada je izvijestila da se nalazi na objektu Pavo i da je spremna za izvršenje zadatka.

Izviđačko-diverzantske jedinice su sigurno i neopaženo prošle neprijateljsku liniju i posjele planirane položaje iznad s. Čatići, dok su vitezovi 17.kbbr, također kroz međuprostore, prišli svojim objektima napada.

U ranim jutarnjim satima prvo dolazi do otvaranja vatre na pravcu Srneća brda -Simišće, što je bio znak da se kreće u odlučujući udar po neprijateljs-

³⁸ Dostava traženih podataka, Komanda 22.pbr str.pov.broj: 01-374795, od 11.03.1995. godine

³⁹ Izvještaj Komande 22.pbr, Dostava traženih podataka, str.pov.broj:01-374/95, od 11.03.1995.g, koga Komanda 22.pbr dostavlja Komandi 1.KK VRS.

⁴⁰ Obavještajna informacija Obavještajnog odjeljenja 1.KK VRS, str.pov.broj: 10/7-13, od 11.03.1995.godine, 2.strana, 2.pasus

KOMANDA 22. PBR
 STR. POV. BROJ 01-374/95
 11. 03. 1995. GOD.
 S. VITOVLJE

DOSTAVA TRAZENIH PODATAKA,-

KOMANDI 1. KK
 NACELNIKU OONP

VREZA VAS TELEGRAM STR. POV. BROJ 1/1-36 DOSTAVLJAMO VAM
 TRAZENE PODATKE:

1. LINIJA PREDnjeg kraja proteze se : 881
 C NO R. LASVA (TT637 J/I 500 M) - POTKRAJ - CRKVA - TT 6110
 - MRKI DO - POCIVALE GREBENOM SRNSKIH STIJENA - GREBENOM
 PAKLARSKE STIJENE - J/I 300 M OD PLANINARSKOG DOMA DEVECANI U
 ZAHVATU PUTA PREDA PALJENIKU (TT 1933) - LJULJEVAC - ISTOCNE PADINE

CRNOG VRHA - POLICE - TT 1650 SIMISCE - ISTOCNO ZA 300 M OD TT 1528
 R. UGARIC - ZEZNICKA GREDA ISTOCNO ZA 700 M - ISPRED BARNICA
 ISTOCNO ZA 200 M - R. ILOMSKA - UZVODNO OD MANATOVCA ZA 1200 M.

2. KOMANDNO MJESTO BRIGADE- SKOLA VITOVLJE

IKM 1- BABANOVAC

IKM 2- GORNJI KORICANI

IKM 3- GODSTILJ

3. KOMANDNA MJESTA BATLJONA SU :

1. PB. - BLATNICA

2. PB. - S. DJULILOVAC

3. PB. - GALICA

4. PB. - PLANINSKI DOM MALI SANTIC

4. VP BRAG NALAZI SE:

T1-130 - S. ODZAK

T1-130 - HARAMBASINE VODE

HAD 122 MM -

REJON BABANOVCA

5. VP BFG NALAZI SE:

VP 1. PB - OBADALISTE

VP 2. PB S. DJELILOVAC

VP 3. PB - GALICA DEVECANI PALJENIK

VP 4. PB - SANTIC CRNI VRSK

6. PKM SE NALAZI U SELU VITOVLJE

PÖZADINSKI BATALJON U S. DEDICI

7. NAVEDENI PODACI SU SNIMLJENI SA KARTE RAZMERE 1:50 000 .

KOMANDANT
 OTPUKOVNIK
 JANKO TRIVIC

Komanda 1. krajiskog korpusa
obavestajno deljenje
str. pov.broj 10/7-13
11.03.1995. godine

obo: tg-1, 2, 3, 5, 6, 22.pbr, 1. lap pvo, 80.rabr, 1. map

obavestajna
formacija :

muslimansko politicko i vojno rukovodstvo sprovodi preko muslimanskih klubova u zapadnim zeljama masovnu mobilizaciju izbeglica i radnika na privremenom radu, kao i prikupljanje novca na nabavku naoružanja i vojne opreme, u sprovođenju ovih aktivnosti pojacali su mere represije i ucene, jer apelovanje patriotizmom nisu obezbedili očekivani odziv. teziste moći zaciće je usmereno na muslimane poreklom iz bos. krajine, i područja, radi dopune 7. k (traynik) 81. d (gorazde), 82. d (bazaric) i og-8 (srebenica).

registrovali smo više indikatora da se unpf neće povuci iz rh i rsk, ali je nastavljena intenzivna diplomatska kampanja sa ciljem da mu se promeni mandat, tako da se obezbedi povoljnije uslove za uključivanje rsk u rh, a što se posebno odnosi na posetanje avnojevskih granica bivse srbi. paralelno se vodi kampanja da mjesu un-a zameni regionalna organizacija (oeps i eu) sa svojim snagama.

izvori bliski američkoj administraciji raspolazu saznanjima da se sad i nato neće mesati u sukob, ukoliko rh izvrši agresiju na rsk. razlog je da bi se navodno izbegle konfrontacije sa rusijom i izlaganje opasnosti nacionalnih kontingenata unpf iz zemalj članica nato. verovatno su procenili da su muslimansko-hrvatske snage sposobne da brzim dejstvima na izabranim pravcima ostvare makar ograniceni uspeh (presecanje teritorije rsk, spajanje sa 5. k i eventualno odsecanje kninske krajine), sto bi zapad nastojao da verifikuje i legalizuje politicko diplomatskim merama i dodatnim pritiscima na srbe, nije iskljuceno angazovanje nato-a hrvatsko muslimanskih snaga, pod legendom izvlacenja unpf, posebno u uslovima neuspeha hrvatsko muslimanskih snaga, s obzirom da se nato intenzivno priprema za izdvajanje opreacije povlačenja unpf. cia plasma a zapadni mediji objavljaju optuzbe da su srbi odgovorni za rat na prostorima bivse jugoslavije

9 i da su izvršili

10 odsto etnickog ciscenja teritorija.

nagovestavaju da postoje dokazi da su za etnicko ciscenje odgovorni s. milosevic i r. karadzic, sto je ocito u funkciji pričetnik

ska za izdudjivanje ustupaka u predvarackom procesu.

muslimanske snage (37. m/d/k , og-3 sever / 3. k, og bosna / 3.k i og-2/2.k) nastavljaju sa intenzivnim izviđanjem i podunu, ojačavanje i pregrunisavanje na teslickom, dohojskom ozrenском i trebavkom delu fronta, sto je posebno izraženo na teslickom i dobojskom delu. pregrunisavanje i dovlacenje tenkova i art. najizrazenijije je prema trebavi i teslicu.

vise izvora potvrđuje da muslimanske komande raspolazu kvalitetnim obavestajnim nadacima ojedinicama vrs, koje uglavnom prikupljaju angazovanjem izvidnjackih organa i primenom ei. teziste obezbeđenja ja na otkrivanju propusnutih međuprostora pogodnih za ubacivanje snaga u pozadu

~~11~~ jedinica vrs, te v/p sredstava podrške rdi njihovog unistavanja diverzantskim i predanim dejstvima.

kim snagama na svim pravcima. Vrlo brzo su razbijene neprijateljske snage na pravcu napada glavnih snaga Armije RBiH i na spoju sa 727.sbbri, nakon pretrpljenih gubitaka, neprijatelj otpočinje izvlačenje sa Polica ka Babanovcu u više pravaca: preko Malog Šantića i dolinom rijeke Ugar. Prvog dana oslobođeni su objekti: Pavo, Čavo, Crni vrh, Simišće, veći dio Polica, a Mali Šantić je doveden u poluokruženje.

Prva bitka sa neprijateljem i nevremenom je dobijena, i više nije bilo dileme kako ići dalje. Kod svih boraca ARBiH se na prozeblim licima mogla vidjeti želja da se ide dalje i nastave borbena dejstva. (*Prilog broj 7a i 7b*)

Komanda 22.pbr VRS upućuje vapaje za pomoć⁴¹, čiji zahtjev Komanda 1.KK VRS prosljeđuje GŠ VRS⁴², ali će angažovanje jedinica MUP RS kasno uslijediti zbog propisane procedure, što će usporiti reakciju srpskih snaga i ići naruku Armiji R BiH. Komanda 1.KK VRS pokušava napadima na drugim dijelovima ratišta vezati snage ARBiH i oslabiti napad na zonu odgovornosti 22.pbr. Komandi TG-2 VRS naređuje da izvrši napad na Meokrnje, a 30.pd da izvrši napad u z/o 1.lpbr, te da izdvoji jednu pješadijsku četu kojom će ojačati 22.pbr,⁴³ a od 2.krpbr zahtijeva da u ispomoć 22.pbr uputi jednu pješadijsku četu sa potrebnim ojačanjima: **“...1. Komanda 2. kpbr uputiće jedinicu jačine jedne pešadijske čete sa potrebnim ojačanjem za ispomoć 22. pbr... 3. Može se pozvati i jedinica koja je bila na bihaćko-kladuškom ratištu, s obzirom da neće biti angažovana na bihaćko-kladuškom ratištu....”**⁴⁴ (*Prilog broj 8a i 8b*)

Istog dana Komanda 1.KK VRS obavlještava sve potčinjene komande i jedinice o napadu na z/o 22.pbr i naređuje da se b/g svih jedinica podigne na najviši nivo, te da komande brigada pripreme po jednu četu za upotrebu po naređenju komandanta 1.KK VRS.⁴⁵

Videći “koliko je sati” i cijeneći da vlastitim snagama neće moći zaustaviti nalet ARBiH, komandant 1.KK VRS Momir Talić traži od Komandanta GŠ VRS da se angažuju i dvije čete milicije CSB Banja Luka.⁴⁶

Na Parić gredi, IKM 7. korpusa ARBiH, komandanti potčinjenih jedinica izvještavaju o rezultatima b/d tog dana i predlažu nastavak borbenih dejstava.

⁴¹ Zahtjev 22.pbr VRS za angažovanje snaga PJP CJB Banja Luka, str.pov.broj: 01-436/95, od 20.03.1995.g.

⁴² Zahtjev Komande 1.KK VRS za angažovanje jedinica MUP, str.pov.broj: 113-1/95, od 20.03.1995.g.

⁴³ Naređenje Komande 1.KK VRS str.pov.broj: 110-1/95, od 20.03.1995.godine.

⁴⁴ Naređenje Komande 1.KK VRS, str.pov.broj: 112-1/95, od 20.03.1995.g

⁴⁵ Naređenje Komande 1.KK VRS str.pov.broj: 111-1/95, od 20.03.1995. godine.

⁴⁶ Zahtjev Komande 1.KK VRS za angažovanje jedinica MUP, str.pov.broj: 113-1/95, od 20.03.1995.g.

КОМАНДА 1.
КРАЈИШКОГ КОРПУСА - ИКМ
STR. РОЛ. Бр 113-1 / 95
20.03.1995. ГОД.

Angažovanje jedinica MUP-a.-

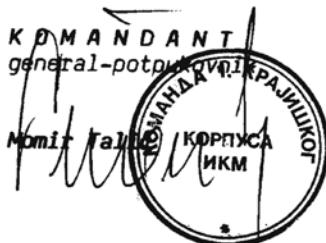
KOMANDI ГŠ VRS i 22. ^{pbr} na znanje
 (na ličnost Komandanta - НŠ)

Dana 20.03.1995. godine u jutarnjim časovima jake muslimanske snage otpočele su napad na širi prostor Vlašića, angažujući g/s na pravcu: Veliki Ljuljevac - Mali Ljuljevac - Crni Vrh, a p/s na Opaljenik i južno od Opaljenika.

Posle dugotrajnog vodjenja borbe muslimanske snage uspele su probiti liniju naše odbrane i delimično ovladati sa objektom Crni Vrh, gde se još uvek vode borbe.

Komanda 1. KK izvršila je potrebno pregrupisavanje i ojačavanje odbrane, ali nisu dovoljne snage za potpuno slamanje muslimanskog napada i povratak izgubljenog objekta, te Vas molimo da HITNO preko MUP RS zatražite odobrenje za angažovanje milicije iz CJB Banja Luka, jačine do dve čete. Angažovanje je moguće odmah samo se čeka odobrenje od MUP RS.

U toku sutrašnjeg dana 21.03.1995. godine sa ojačanjima mogli bi u potpunosti slomiti muslimanski napad i stabilizovati odbranu .



Prilog broj 7a: Fotokopija zahtjeva za angažovanje MUP Naređenja 1.KK VRS za napad, od 20.03.1995.godine

КОМАНДА 1.
КРАЈИШКОГ КОРПУСА-ИКМ
БТАР. РЕЧ. БР. 110-1/95.
20. 03. 1995. год.

Napad na Meokrinje i
druge osjetljive ob-
jekte, Naređenje.-

KOMANDI: TG - 2 i 30.pd

U 04.00 časova dana 20.03.1995.godine 22.pbr napadnuta
je cijelokupnom frontu.U cilju rasterećenja fronta 22.
pbr,

N A R E Đ U J E M :

1. TG - 2 izvršiće napad na Meokrinje radi rastereće-
nja 22.pbr i obezbeđenja svog desnog krila.
2. 30.pd prema svojoj proceni izvršiće napad u zoni
odgovornosti 1.lpbr,a i radi obezbeđenja levog krila.
3. 30.pd izdvojiće snage jačine pč sa kojim će ojača-
ti 22.pbr,zavisno od razvoja situacije i po mom nare-
đenju.
4. Napad izvršiti ODMAH,a najkasnije do 08.00 časova.

K O M A N D A N T,
General-potpukovnik
Nomir Tačkić



komanda 1.

krajiskog korpusa-ikm
str. nov. br 112-1/95
20.03.1995. godine

upucivanje pc

za pomoc 22. pbr.-

komandi : 2. kpbr, tg-5 "crasje" (na znanje)

/ napad na položaje 22. pbr nastavlja se uvođenjem svijezih snaga od strane neprijatelja.
22. pbr. za sada prema izvještajima komande brigade uspešno odoljeva svim pokusajima neprijateljskih napada da ostvare cilj.

brigads je upotrebila vlasite rezerve, ali joj je neophodna pomoc. na osnovu tsveta,

n a r e d j u j e m :

1. komanda 2. kpbr uputice jedinici jacine jedne pesadijske cete sa potrebnim očekanjem za ispodomoc 22. pbr.
2. jedinica ce se javiti u regionon vitovlja najkasnije do 11,00 casova 21.03.1995. godine, gdje ce dobiti naredenje od komandanta 22. pbr o daljem angazovanju.
3. moze se pozvati i jedinica koja je bila na bihacko-kleduskom ratistu, s obzirom da nece biti angazovanana na bihaccko-kleduskom ratistu.
4. za sve nejasna pitanja obratiti se komandi korpusa.

mt/ljd

komandan
general-potpukovnik
memir talic

| | | | |
|--|--------------------|----------------------|---------------------|
| 6925 | (čvor, teleograma) | (igrupa, redoslijed) | (redoslijed ograde) |
| DATUM: | | 20.03.1995 | 13.00 |
| SREDOVINA: | | (dan i mjesec) | (sat i minut) |
| <input checked="" type="checkbox"/> (četiri mjeseca) <input type="checkbox"/> (dvije godine) <input type="checkbox"/> (dvije godine) | | | |

Prilog broj 8a: Fotokopije naređenja Komande 1. KK VRS, od 20. 03. 1995.godine, kojima pokušava sanirati stanje na Vlašiću

komanda 1.

krajiskog korpusa-ikm
str. pov. br-111-1/95
20.03.1995. godine

napada na 22. pbr,
informacija.-

komandi: (km, 30.pd, og-9, tg-1, 2, 3, 4 5 1 6, 89. rabr, 1. lap pvo
1. map, 1. inzp, 1. pontb, 1. bvp, 1. bv, 1. izv. cet,
1. ks, 1.snb, ndc, ipkm, ido

u 03,45 casova dana 20.03.1995. godine neprijatelj je napao 22.
pbr na celom frontu.

napad se odlikuje snaznom i masovnom artiljeriskom vatrom iz svih
artiljeriskih oruzja, posebno sa visecvenim bacacima raketa.

prema izvestaju komandante 22. pbr tezisno napada na objekat ope-
ljenik (repetitor) i dolinom reke ugric.

22. pbr za sada vodi uspjesno borbu sa neprijateljem.

komanda korpusa je u 05,00 casova naredila:
 1. da tg-2 najkasnije do 08,00 casova izvrsi napad na meokrinje
radi rasterecenja 22. pbr i obezbedjenja desnog krila.
 2. 30. pd je naređeno da premasvojoj proceni izvrsi napad na
najosetljivijem delu neprijateljskog rasporeda i pripremi snage jacine
pc, koja ce ovisno os razvoju situacije biti upotrebljena po mom
 naređenju.

3. komandant bataljona vp naređeno je da spremi jednu policijsku
cetu za pomoc 22. pbr.

imajuci u vidu izneta ,

n a r e d j u j e m

1. borbenu gotovost jedinice podici na najvisi nivo.

2. nedozvoliti nikakvo iznenadjenje.

3. komande ranga birgade pripremice rezerve najmanje jedne pc za
upotrebu po mom naređenju.

4. komandni kadar od komandira odeljenja do komandanta korpusa
mora biti na svojim mestima.

5. posebnu paznju obratiti na spojeve i medjuprostore.

6. sadejstvo i ispomoc susednim jedinicama mora biti maksimalno.

k o m a n d a n t
general-potpukovnik
momir talic

6493

| | | | |
|--------------|----------------|-------------|-------------|
| | | (čas/minut) | (potpis) |
| (In telegra) | | | |
| O: | 20 - 00 - 0045 | 0745 | (čas/minut) |
| | | | (potpis) |

10.03.1995. /J/

Prilog broj 8b: Fotokopije naređenja Komande 1. KK VRS, od 20. 03. 1995.godine,
kojima pokušava sanirati stanje na Vlašiću

Komandanti, 7. Korpusa, general Alagić i 3.korpusa, brigadir Mahmuljin, pažljivo slušaju referisanje svojih komandanata i odlučuju:

- Uvesti u borbu 7.Msbbr na pravcu 17.vkbbr, s ciljem razbijanja neprijatelja na pravcu napada, oslobođiti Mali Šantić i produžiti ka Babanovcu;
- 17.vkbbr dijelom snaga uništiti okruženu neprijateljsku jedinicu u rejonu Police-Šantić, a glavninu snaga odmoriti za nastavak b/d na rednog dana;
- 705.sbb da, zadatim, produži pravcem i što prije izbjije na raskrsnicu puta: Šantić-Devečani-Galica;
- 727.sbb da dijelom snaga ponovo i energičnije pokuša oslobođiti Žežničku gredu, a dijelom snaga sadejstvuje 2.manbat 3.korpusa na pravcu Simišće-Čatići.
- 706.lbr, 725.i 733.bbr imaju zadatak uporno braniti dodijeljene zone odgovornosti i posjeti i braniti dostignute linije novooslobođene teritorije.⁴⁷ (*Prilog broj 9*)

Sve jedinice 21.marta i dalje vode vrlo tešku borbu sa nevremenom, ali uspijevaju razbiti neprijateljske snage na Malom Šantiću, uništiti okružene snage neprijatelja i oslobođiti kompletan objekat Police.⁴⁸ (*Prilog broj 10*)

Na drugoj strani, general-potpukovnik Momir Talić izgleda nemoćno. U odbranu uključuje sve raspoložive snage: četu iz 2.Krpbr, četu iz 1.bVP, 1.izviđačko-diverzantski odred⁴⁹, 1.izviđačku četu, četu iz 16.mtbr, četu miličije iz CJB Banja Luka, četu iz 30.pd, vod iz NDC Manjača, sa jednim tenkom, jedan pionirski vod iz 1.inžp, radničku četu iz Kneževa,⁵⁰ ali sve te usitnjene jedinice nisu uspjеле zaustaviti borce ARBiH u nezadrživom naletu. (*Prilog broj 11a i 11b*)

⁴⁷ Borbeno naređenje Komande 7.Korpusa str.pov broj: 02/3/1-97-140, od 20.03.1995. godine u 23,00 sati

⁴⁸ Informacija Komande 3. korpusa o rezultatima b/d na Vlašićkom platou, str.pov.broj: 02/3/1-97-142, od 21.03.1995.godine,

⁴⁹ Naređenje Komande 1.KK VRS za angažovanje 1. izviđačko-diverzantskog odreda, str.pov. broj: 115-1/95, od 21.03.1995.g.

⁵⁰ Naređenje Komande 1.KK VRS, str.pov.broj: 116-1/95, od 21.03.1995.g.

REPUBLIKA BOŠNA I HERCEGOVINA
ARMIJA BOŠNE I HERCEGOVINE
KOMANDA 7. KORPUSA
Str.pov.broj:02/3/1-97-140
Datum,20.03.1995.godine u 23,00

ODBRANA REPUBLIKE
VOJNA TAJNA
STRDOŠ PODVJERLJIVO
"DOMET 1 - 95"

9/9
KOMANDI
BORBENO NAREĐENJE OP.BR.97-140

Sekcija 1 : 50 000 List: Jajce 2 i 4,Zenica 1,2,3 i 4,izdanje 1960.god.

1. NEPRIJATELJ

Na pravcu napada naših snaga razbijena je 22.pbr i sa dijela polozaja uz velike gubitke bila je принудјена да se povuče uz nastojanje da konsoliduje odbranu po dubini. Vjerovatne namere četnika su pregrupisati snage iz dubine i u jutarnjim satima izvršiti p/n s ciljem vracanja izgubljenih polozaja i spašavanja sa okruženim snagama.

2. Odlučio sam proizvesti napad po osnovnoj zamisli uz preduzimanje svih mjera na admoru i zaštiti ljudstva i istovremeno uništenje okruženih-dijelova neprijatelja do jutarnjih sati.

3. ZADACI JEDINICAMA:

- 3.1. 733.bbr sa ojachanjima preuzima dostignutu liniju na dijelu desne Bjeljik, lijevo: r.Ugar i uz engazzovanje dodatnog dijela snaga iz Kaccuna imati dio slobodnih shrga za intervenciju i obezbjedjenje desnog boka Korpusa. Gotovost odmah.
- 3.2. 727.Bbbr proizvesti napad po osnovnom zadatku uz posebno obezbjeđenje spoja sa 17.VKbbr (2.sab 3.k).
Pochetak u 10,00 chasova 21.03.1995.godine.
- 3.3. 17.VKbbr sa ojachanjima po uništenju okruženih snaga neprijatelja u rejon V.SSantice proizvesti napad pravcem: Sinisacca - Krasevi - s.CCaticci - Babanovac, a dio snaga izvuci u r/r gdje biti u gotovosti za uvodenje i proizvestak napada po osnovnom zadatku.
Pochetak napada u 09,00 chasova 21.03.1995.godine.
Gotovost za uništenje okruženih snaga po stvaranju uslova.
- 3.4. 7.MSbbr po uništenju okruženih snaga neprijatelja u rejonu M. SSantice u sadejstvu sa 17.VKbbr proizvesti napad pravcem : SSantice - Babanovac sa zadatkom: razbiti neprijatelja na pravcu napada,nanjeti mu gubitke u z/z i tehnički i ovladati osirin rejonom Babanovca i spojiti se sa snagama koje napadaju sa pravca Sinisacca.
Pochetak napada 09,00 chasova 21.03.1995.godine.
Gotovost za uništenje okruženih snaga po stvaranju uslova.
- 3.5. 705.Bbbr proizvesti napad po osnovnom zadatku,sto prije izbiti na objekat k.1616 i staviti pod kontrolu raskršnicu puteva i po stvaranju uslova proizvesti napad.
Pochetak napada u 08,00 chasova 21.03.1995.godine.

- 2 -

- 3.6. 706.lbr snagama sa linije odbrane preuzinati dostignutu liniju, a slobodnih snaga u sadejstvu sa 705.bbr izvršiti napad na objekat Opaljenik sa sjeverne strane sa zadatkom blokiranja i uništavanja snaga na Opaljeniku. Obezbjediti lijevi bok 705.bbr; dijelom slobodnih snaga napada pravceni: Ledenica - Deveccani.
Pochetak napada u 06,00 chasova 21.03.1995.godine.
- 3.7. 712.bbr po stvaranju uslova i po odluci K-danta preći u napad na zadano pravcu.
Pochetak napada 06,00 chasova 21.03.1995.godine.
- 3.8. Zadaci ostalim jedinicama po ranijoj Zapovijesti za napad.
4. Obezbjedjenje b/d i sadržaji oružane borbe po ranijoj Zapovijesti za napad.

5. KOMANDOVANJE I VEZA

KM i izvještavanje po ranijoj Zapovijesti za napad.

SSR/DH

DOSTAVLJENO:

- a/a
- 733.bbr
- 727.bbr
- 17.VKbbr
- 7.Mbbr
- 705.bbr
- 706.lbr
- 712.bbr



REPUBLIKA BOŠNA I HERCEGOVINA
ARMIJA BOŠNE I HERCEGOVINE
KOMANDA 7. KORPUSA
Str.pov.broj:02/3/1-97-142
Datum,21.03.1995.godina

ODBRANA REPUBLIKE
VOJNA TAJNA
STROGO POVJERLJIVO

Informacija o rezultatima
b/d na Vlašićkom platou,
dostavlja:-

Svim jedinicama 7.Korpusa
Gbr Sarajevo
Jedinicama 3.i 5.Korpusa
na znanje

Zdruzzene snage 7.i 3.Korpusa sa b/8br otpocelo su sa izvodjenjem
borbenih dejstava 20.03.1995.godine.
I pored toga sasto se borbena dejstva izvode u otezzanim uslovima (velika
hladnocca,visok snijeg,neprestana nečeva,loša komunikacije,otezzani
uslovi manevra) biljezze se konstantni uspjesi.
Tokom succerasnijeg dana u potpunosti su razbijeni 1.i 4/22.pbr, a
ovladano je sa slijedećim objektima:dijelomicno Poljanama,Sinjskom,
SSirkom,kosom,Policama,Grnici,vrhon,Pavon i DCavom, a na objektima Molin
i Velikim SSanticem ccetnicke snage su stavljenе u potpuno okruženje.

U toku danasnijeg dana nasne snage su nastavile sa izvodjenjem
ofanzivnih b/d i u potpunosti ovladale objektima : Poljane,M.i V.
SSantice.

Tokom ovih b/d naneseni su veliki gubitci agresoru u zzivoj "sili i MTB,i
tozubljeno je više od 90 ccetnika a zarobljeno je 12.agresorskih
vojnika.

Od MTB je zarobljeno sljedeće:

| | |
|--|-------|
| - tenk T-34 | 1 kom |
| - top 76 mm b-i | 2 kom |
| - MB 82 mm | 2 kom |
| - MB 60 mm | 3 kom |
| - Bst 82 mm | 1 kom |
| - PAM 12,7 mm | 2 kom |
| - PM M-84,7,62 mm | 2 kom |
| - OSA,90 mm | 1 kom |
| - velike količine streljačkog naoružanja | |

Sa ovom informacijom upoznati jedinice i ustanove.

II/II

Dostavljenio:

- Naslovu
- a/a



komanda 1.krajiskog korpusa-ikm

str. pov. br. 115-1/95

dana, 21.03.1995.godine

upucivanje izv.div.odreda

u 22.pbr.-

Komandi: tg-2(za idod),22.pbr,km, 27.mtbr.

zbog veoma slozene situacije u z/o 22.pbr , a u cilju stabilizacije fronta i vracanja izgubljene teritorije,

n a r e d j u j e m :

- 1.- komandant izvidj.diverzantskog odreda odmah ce otpoceti sa pripremom izvidjacko-diverzantskog odreda i njegovog upucivanja u sastav 22.pbr.
- 2.- odred pripremiti i sa marsom otpoceti sa proracunom da na marsevski cilj stigne 22.03.1995.godine do 07,00 casova. mars izvrsiti pravcem: teslic-kotor varos-knezevo-vitovlje i javiti se komandantu 22.pbr koji ce istog angazovati zajedno sa jedinicom vp,izvidjackom cetom i cetom milicije u cilju stabilizacije fronta i vracanja izgubljenih objekata.
- 3.- jedinicu sto bolje opremiti za zimske uslove, a popunu sa mes i p/g izvrsit ce pkpo 1.KK.
- 4.- u dosadasnjem rejonu razmestaja ostaviti nekoliko vojnika koji ce obezbediti mts koja jedinica ne nosi sa sobom.

k o m a n d a n t

general- ppukovnik

mir talic

| | | | |
|--|---------------|---------------|----------|
| PRIMLJENO: | 21-03-1995 | 2130 | 70 |
| 7211 | (dan i mesec) | (cas i minut) | (potpis) |
| (tajni nadzor) (izvještajna) (br.grupa) (hitnost) (br.st.veze) | | | |
| DoprAđeno: | (dan i mesec) | (cas i minut) | (potpis) |
| (dan i mesec) (cas i minut) (potpis) | | | |
| PREDATO: | (dan i mesec) | (cas i minut) | (potpis) |
| (dan i mesec) (cas i minut) (potpis) | | | |

Prilog broj 11a: Fotokopije naređenja komande 1. KK VRS, od 21.03.1995.godine kojima pokušava pomoći svojim snagama na Vlašiću

komanda 1.krajiskog korpusa-ikm

str. pov. br. 116-1/95

dana, 21.03.1995.godine

stabilizacija odbrane,

n a r e d j e n j e . -

komandi: 22.pbr,km,30.pd

odbrana zone odgovornosti 22.pbr ozbiljno je narusena i preti opasnost da objekat opaljenik padne u ruke neprijatelja, u cilju stabilizacije odbrane, slamanja neprijateljskog napada, nanosenja sto vecih gubitaka i odbrane objekta opaljenik,

n a r e d j u j e m :

1.- pored snaga 22.pbr za povratak izgubljenih objekata stabilizaciju odbrane i odsutnu odbranu objekta opaljenik angazovati i sledece snage:

- cetu iz 2.kpbr
- cetu iz 1.bvp
- 1.izvidj.diverzantski odred
- 1.izvidj. cetu
- cetu iz 16.kmtbr
- cetu milicije iz cjb banja Luka
- cetu iz 30.pd
- vod iz ndc manjaca sa jednim tenkom m-84
- jedan pion.vod iz 1.inzp
- radnicku cetu iz knezeva

2.- pridodate snage i sredstva najracionalnije, najefikasnije i najbrze upotrebiti u cilju slamanja nep.napada, stabilizacije odbrane i odbrane objekta opaljenik.

3.- komandant 30.pd prosirite ce zonu odbrane 1.pbr u levo i ostloboditi jednu cetu iz sastava 2/22.pbr, a cetu iz 2.pbr angazovati na ugrozenom prostoru 22.pbr . art.podrskom i dejstvom k-nt 30.pd sprecavac ce dovodjenje muslimanskih snaga , nanositi mu gubitke i podrzati napad snaga 22.pbr . Ostvariti tesno sadejstvo sa 22.pbr i biti u gotovosti za odbijanje napada muslimanskih snaga u z/o 30.pd.

4.- komandant 1.kk odredit ce grupu oficira koja ce pruziti potrebnu pomoc za stabilizaciju odbrane, vracanje izgubljenih objekata i uspesno rik jedinicama.
grupa se javlja na km 22.pbr 22.03.1995.godine do 08,00 casova.

k o m a n d a n t

general-ppukovnik

momir tatic

| | | | |
|--|---------------|-----------|-----------|
| PRIMLJENO: | 21.03.1995 | 22.05 | po potpis |
| (dan i mesec) | (čas i minut) | | |
| 7214 | | | |
| (tajni naziv) (im. i prezime) (br.grupa) (hitnost) | (br.st.veze) | | |
| OBRAĐENO: | | | |
| (dan i mesec) | (čas i minut) | po potpis | |
| | | | |
| PREDATO: | | | |
| (dan i mesec) | (čas i minut) | po potpis | |
| | | | |

General Alagić odlučuje da 22.03.1995.godine sve slobodne snage usmjeri na glavni pravac napada:

- 727. sbbr ne napada prema Žežničkoj gredi, nego je preusmjerena ka Babanovcu sa pravca Simišća, preko Krševa i Čatića;
- Uveden je 5/712. bbr sa pravca Šantića, preko Debele jеле ka Snježnici i Galici;
- Slobodne snage 17. vkbbr su usmjerene pravcem: M.Šantić-Maćak-Srnske stijene, duž komunikacije: M.Šantić-Galica;
- 7.sMbb br trebala je produžiti napad pravcem: M.Šantić-Jezero-Kukotnica;
- 705. sbbr, nakon izbijanja na kotu 1616, trebala je dijelom snaga ovladati objektom Panje, a dijelom Planinarskim domom na Devećanima.⁵¹ (Prilog broj 12)

Cilj ovakvog grupisanja snaga bio je da se što prije izbjije na Galicu, stavi pod kontrolu put: M.Šantić-Galica, da se omogući korištenje puta: Travnik-Ovčarevo-Galica za manevar snaga, dotur i evakuaciju, te da se snage neprijatelja na Opaljeniku dovedu u potpuno okruženje, a na snage na Babanovcu da se vrši stalni pritisak i stvaraju povoljni uvjeti za konačno oslobađanje Babanovca.

U očaju, komandant 1.KK VRS naređuje da se pripreme i angažuju i snage koje su do tada bile angažovane na Bihaćkom ratištu: "...Naređujem: 1. Komanda 16.mtbr odmah će pristupiti pripremi jedinice koja je bila na Bihaćkom ratištu... 2. Komanda 2.Kr pbr pripremit će četu koja je bila na Bihaćkom ratištu...", da 43.mtbr, 16.kmtbr i 27.mtbr "...iz svog sastava izdvoje po 50 boraca za napad i uputiti na raspolaganje 22.pbr..."⁵² radi debllokade okruženih snaga na Opaljeniku. (Prilog broj 13)

Uvjeti na terenu nisu dozvolili da se planovi Komandanta 7. korpusa ARBiH u potpunosti ostvare. Tog dana posebno su bili teški vremenski uvjeti i jedino što se moglo nazirati u snježnoj mećavi bio je put koji vodi sa Šantića ka Galici. lako potpuno zameten snijegom, ipak je on bio jedina nit za koju su se vezale sve jedinice ARBiH koje su tog dana išle u napad.

Direktno putem, prva je išla 7. sMbb br, želeći izbiti na put koji sa Galice vodi ka Babanovcu, kada će preusmjeriti dejstva u odnosu na dobijeni zadatak. Istočno od puta, 705. sbbr je napredovala po svom zadatku, dok su 5/712. bbr i slobodne snage 17.vkbbr krećući se iza 7.smbbr pristigle da u rejonu kote 1616 pomognu u odbijanju napada VRS sa pravca Harambašinih voda, a zatim produže dejstva i izbiju po dobivenom zadatku u rejon Srnskih stijena.

⁵¹ Borbeno naređenje Komande 7. korpusa str.pov.broj: 02/3/1-97-143, od 21.03.1995.

godine u 22,00 sati

⁵² Naređenje Komande 1.KK VRS, str.pov.broj: 117-1/95, od 22.03.1995.g

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA
ARMIJA BOSNE I HERCEGOVINE
KOMANDA 7. KORPUSA
Str.pov.broj:02/3/1-97-143
Datum,21.03.1995.godine u 22,00

ODBRANA REPUBLIKE
VOJNA TAJNA
STROGO PDVJERLJIVO

KOMANDI 712.667 (Kragujevac) i bojišdava koje izvodi
BORBENO NAREĐENJE OP.BR.97-143

Sekcija I:50000 Listi:Jajce 2 i 4, Zenica 1,2,3 i 4, izdanje 1968.godine

1. Neprijatelj uz nastojanje da konsoliduje odbranu intenzivno vrssi pregrupisavanje snaga iz pozadine s vjerovatnim namjerama da izvrssi p/n s ciljem vratcaanja izgubljenih položaja.
2. Odlučio sam dijelom snaga izvoditi odbranu,a slobodnim snagama produziti napad pravcem po osnovnom zadatku,angazujući snage po sljedećem:

 - 2.1. 725.lbr uporno braniti dodijeljenu z/o. Gotovost ODMAH.
 - 2.2. 733.bbr uporno braniti dodijeljenu z/o i preuzinati dostignutu liniju u zoni: Bjeljik - r.Ugar. Gotovost ODMAH.
 - 2.3. 737.Mlbr (- 1) uporno braniti dodijeljenu z/o, Jednu četu imati u r/r u gotovosti za intervenciju po nov naredjenju. Gotovost ODMAH.
 - 2.4. 727.Bbbr slobodnim snagama produziti napad i izbiti na usocene Ugricce u Ugar. Komandant brigade odgovoran za spoj sa 7.MSbr, a sa 733.bbr obezbjediti desni bok Korpusa.
IKM na Simeševcu.
Gotovost u 10,00. Pochetak napada u 11,00 22.03.1995.godine.
 - 2.5. 7.MSbbr sa dostignute linije slobodnim snagama uz vlastitu smjeru produziti napad pravcem: Jezero-Kukotnica-Vuchjak (k 1294) sa zadatkom: razbiti neprijatelja na pravcu napada,nanijeti mu gubitke u zz/s i tehnicu i izbiti na liniju: Babina Ravna-Kukotnica -Vuchjak, presjeci komunikaciju i sprječiti svaki p/n.
Granica desno: Studenac - početak Skilifta
Granica lijevo: Jezero /ukl./ - k 1447 - k 1294
IKM na Policanu.
Gotovost i početak po odluci K-danta brigade.
 - 2.6. 17.VKbbr slobodnim snagama napada pravcem : Pavo - Machak - Brnske stijene sa zadatkom: razbiti neprijatelja na pravcu napada,nanijeti mu gubitke u zz/s i tehnicu, odbiti eventualni p/n i biti u gotovosti za produzetak napada ka Gostilju.
IKM na M.Santicu
Gotovost u 10,00 početak u 11,00
 - 2.7. 712.bbr sa dostignute linije 7.MSbbr napada pravcem: Jezero - Dobešte jele - Snežnica sa zadatkom sto prije ovlađati ovim objektima i biti u gotovosti za produzetak napada ka Gostilju.
IKM na M.Santicu.
Gotovost u 10,00 početak u 11,00.

- 2 -

- 2.8. 705.Sbb br proizvodi napad pravcem: Chavo - tt 1616 - Devečani, razbiti neprijatelja na pravcu napada, nanijeti mu gubitke u zraku i tehnički i u sadejstvu sa 706.lbr dovesti Opaljenik u okruženje. IKM na Crnom Vrhу.
Gotovost u 10,00, početak u 11,00.
- 2.9. 706.lbr dijelom snaga napada pravcem: Ledenica - Devečani, a ostalinim snagama biti u gotovosti za preuzimanje dostignute linije 7.MSbb br.
IKM Crni Vrh.
Početak napada u 0,01 22.03.1995.godine.
- 2.10. Ostalim jedinicama zadaci po osnovnoj Zapovijesti za napad.
3. Sadržaji oružane borbe, obezbjedjenje b/d, Komandovanje i veza po osnovnoj Zapovijesti za napad.

SSR/DH



Dostavljeno:

1. a/a
2. Komandana: 706, 705, 712, 17,
7, 727, 737, 733,
725 lbr.

Tako su snage ARBiH, nakon mjesec dana, ponovo sa Galice gledale Travnik i Lašvansku dolinu, sa položaja odakle je agresor tokom rata granatama zasipao civilno stanovništvo.

U naletu jedinica ARBiH oslobođeni su objekti: k 1616, Panje, Srnske stijene, Mačak, širi rejon Planinarskog doma na Galici, put Šantić-Galica stavljen pod kontrolu, omogućeno korištenje puta Travnik-Ovčarevo-Galica, a snage agresora na Devečanima i Opaljeniku dovedene u potpuno okruženje.

Komanda 7.korpusa razvija IKM u rejonu Galice radi neposrednog rukovođenja i komandovanja borbenim dejstvima na ovom dijelu ratišta.

Četvrtak 23.03.1995.godine. 705.sbb dobiva zadatak da u sadejstvu sa 706.lbr oslobodi Devečane i Opaljenik, a 17.vkbbr sa slobodnim snagama 712.bbr produže napad preko Kostoca ka Bukovačkom brdu.

Istog dana Komanda 1.KK VRS angažuje svoje raspoloživo ljudstvo u zoni 22.pbr.

Komandant Talić naređuje ministarstvima odbrane Banja Luka i Čelinac da mobilišu i opreme po jedan radnički bataljon⁵³, a tog dana Komandant 16.kmtbr pukovnik Vlado Topić izvještava da je uputio jedinicu uispomoći završavajući svoj izvještaj riječima: "...i dalje računajte na nas, neovisno kako nama ovdje bilo... jači smo od ustaša i turaka."⁵⁴ (Prilog broj 14a i 14b)

⁵³ Naređenje Komande 1.KK VRS za dovodenje ljudstva u zonu odgovornosti 22.pbr radi izvršenja zadatka, str.pov.broj: 1/1-85, od 23.03.1995.godine

⁵⁴ Izvještaj Komande 16.kmtbr o jačanju 22.pbr udarnim snagama, str.pov.broj: 2-243, od 23.03.1995.godine

komanda 1.krajiskog korpusa-ikm

str. pov. br. 117-1/95

dana, 22.03.1995.godine

priprema jedinica za upotrebu.-

komandi: og-9(16.kmtbr)
tg-5 orasje (2.kr.pbr)
22.pbr

km

u z/o 22.pbr doslo je do ozbiljenog narusavanja stabilnosti odbrane, izgubljeni su objekti crni vrh,cavo i pavo, a preti opasnost ugrozavanja objekta opaljenik. do sada izvrseno je ojicanje 22.pbr sa snagama iz korpusa, ali to nije dovoljno za potpuno vracanje pomenutih objekata i stabilizaciju odbrane u cijelini.

u cilju izvrsenja gore navedenih zadataka,

n a r e d j u j e m :

- 1.- komanda 16.kmtbr odmah ce pristupiti pripremi jedinice koja je bila na bihackom ratistu i koja se sada nalazi na odmoru , a vraci se 27.03.1995.godine.
- 2.- komanda 2.kr.pbr pripremice cetu koja je bila na bihackom ratistu u sastavu bataljona iz 16.kmtbr., istu predpocinjiti bataljonu iz 16.kmtbr i staviti je pod jedinstvenu komandu.
- 3.- komandant 16.kmtbr ojacace komandu bataljona, po mogucnosti i u vatrenom smislu i bataljon predpocinjiti 22.pbr. predpocinjavanje izvrsiti najkasnije 27.03.1995.godine, a po mogucnosti i prije, jer se radi o vrlo hitnom izvrsenju zadatka. bataljon ce se javiti u rejon vitovlje komandantu 22.pbr od koga ce dobiti konkretan zadatakak.
- 4.- komanda 16.kmtbr po mogucnosti organizovace zajedno sa komandom 22.pbr izvidjanje pravaca za angazovanje bataljona, na izvidjanju je potrebno da ucestvuju svi komandiri ceta i komanda bataljona. ovo usaglasiti sa komandom 22.pbr.
- 5.- pomocnik pkpo 1.kk u granicama svojih mogucnosti organizovace pozadinsko obezbedjenje za izvrsenje ovog zadatka.
- 6.- po izvrsenju ovog zadatka jedinice se vracaaju u svoj formacijski sastav.

k o m a n d a n t
general-ppukovnik
mir talic

| | | | | |
|---------------|-----------------|---------------|---------------|----------------|
| PRIMLJENO: | 7264 | (dan i mesec) | (čas i minut) | (potpis) |
| (tajni naziv) | (br. telegrama) | (č. grupe) | (hitnos) | (č. telefona) |
| OBRAĐENO: | 22-03-1995 | | | (br. st. veze) |
| PREDATO: | | (dan i mesec) | (čas i minut) | (potpis) |

Prilog broj 13: Fotokopija Naređenja Komande 1. KK VRS za vraćanje jedinica sa Bihaćkog ratišta i upućivanje na Vlašić u z/o 22.pbr

komanda 1. kk

str.pov.br. 1/1-85
23.03.1995.god.

- h i t n o -

dovodjenje ljudstva
u zonu odgovornosti
22. pbr radi izvršenja
zadataka, naredjenje.-

dostaviti: km 1. kk, mo banja luka, mo celinac i 22. pbr

zbog ukazane potrebe hitne pomoci u zgrse ju zadatka 22. pbr
a u cilju blagovremene pripreme spremanja i naoružavanja ljudstva
radničkih bataljona te dovodjenja istog u zonu odgovornosti 22. pbr
i uključivanja u uključenje eeeeeee izvrsenje zadatka

n a r e d j u j e m :

1. ministarstvo odbrane banja luka i celinac ce izvrsiti mobilizaciju naoružanje i opremanje radničkih bataljona prema mom usmenom naredjenju od 22. 03.1995. god. i s iste dovesti u z/o 22. pbr s vitovljje najkasnije do 07,00 casova 25.03.1995.god.

2. mo so celinac mobilisace oko 200 boraca radničkog bataljona
istim se predaje jedna ceta iz Laktasa te od tog sastava formirati jedan bataljon koji ce dana 25.03.1995.god. dobiti
zadatak za preuzimanje dijela linije 22. pbr.

3. mo so banja luka izvrsit ce mobilisanje radničkog bataljona
sa komandom bataljona. ljudstvo naoružati naoružanjem studentske
brigade iz kasarne kozara, preko pkpo 1. kk.
- sredstva veze obezbjediti preko pozadinskog orga na 1. kk i
tvornice rudi cajevac.
- cetu iz Laktasa pridodati radničkom bataljonu celinac
- izvrsiti privodenje oko 500 ljudi za koje su pripremljene
prijave za privodenje i poziv u saradnji sa policijom 1. kk. iste
uputiti u ndc manjaca radi obuke i pripreme za izvrsenje zadatka.

4. pozvati sve borce iz radne obaveze iz sastava 22. pbr prema
spiskovima a isti su pripadnici 22. pbr. nastavnike ne pozivati.

5. ljudstvo radničkih bataljona koje nije obuceno obuci preko svile
celinac.

6. prevoz organizovati u sopstvenoj reziji.

ljb/nz

k o m a n d a n t
general-potpukovnik
momir talic

| | | | |
|------------------------------|---------------|---------------|----------|
| IMLJENJE: | (dan i mesec) | (час i minut) | (potpis) |
| 7389 | | | |
| redni naziv) (Ime i prezime) | | | |
| TELEFON: | | | |
| DENO: | 23-03-1995 | 08 | |
| | (dan i mesec) | (час i minut) | (potpis) |
| | | | |

Komanda 16. kmtbr
str. pov. br. 2-243
23.03.1995 god.

Jacanje 22. pbr
udarnim snagam
izvestaj,-

Komandi 1. kk (ikm)

na osnovu vaseg maredjenja, ne cekajući uputili smo ukupno na vlasic u 22. pbr 73 boraca i starešinu. pokret iz s.vitkovci je bio u 01,15 casova 23.03.1995.god. grupu vodi major ivanovic tihomir-tico, ispred k-de brigade. n a kratkom sastanku sa komandom i komandantima odlucni smo da pomognemo nasoj braci i drugovima. osudjujemo svaku malodusnost sto pokazujemo nasim primerom. u vezi smo sa nasima u okruzenju. ono' sto mi, kao komandantu porucuju je iznad svih nivoa patriotizma hrabrosti i pozrtvovanosti - svaka im cast.

i dalje racunajte na nas, neovisno kako nama ovdje bilo, samo vas molimo javite na vreme da se prestrojavamo.

jaci smo od ustasa i turaka.

Komandant
pukovnik
vlado topic

| | | | | | | |
|------------|---------------|-----------------|-------------|-----------|----------------|-----------------|
| PRIMLJENO: | (dan i mesec) | (čas i minut) | (potpis) | | | |
| F386 | | | | | | |
| OBRADENO: | (tajni naziv) | (br. telegrame) | (br. grupa) | (hitrost) | (mesto obrade) | (vr. st. vezet) |
| | | | | | | |
| PREDATO: | (dan i mesec) | (čas i minut) | (potpis) | | | |
| | | | | | | |

Prilog broj 14b: Fotokopija Izvještaja Komandanta 16. kmtbr VRS, od 23. 03. 1995.g

Snijeg i hladnoća, slaba vidljivost nisu više prepreka borcima 705.sbb u nastupu ka "kapi Republike Srpske".

Agresor, vidjevši u kakvom se položaju nalazi, traži rješenje u proboju ka Babanovcu. Koristeći neuvezanost dostonutih linija ARBiH, uspijevaju u ranim jutarnjim satima 23.03.1995.godine probiti se ka Babanovcu.

Prvo, planinarski dom Devečani, a ubrzo i Opaljenik, poželit će dobrodošlicu borcima ARBiH. Na drugom pravcu napada linija je pomjerana polako, ali sigurno, tako da se tog dana izbilo na liniju: Karagić-Snježnica-Debela jela (isklj.)

Čestitke najboljim borcima stižu sa svih strana, a najdraža je ona od Komandanta GŠ Armije R BiH:

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA
GENERALSTAB ARMIJE
REPUBLIKE BOSNE I HERCEGOVINE

ODBRANA REPUBLIKE
VOJNA TAJNA
POVJERLJIVO

Pov.broj:6/372
Sarajevo, 23.03.1995.godine
(fm2303c.txt)

KOMANDANTU 7.KORPUSA
brigadnom generalu
Mehmedu Alagiccu

Posstovani Komandanti Sedmog Korpusa, Trećeg Korpusa i
Gardijaške brigade Generalstava Armije R BiH i dragi borići i starjessine
svih jedinica i komandi neposrednih učesnika u borbama za
protjerivanje agresora sa planine Vlašići!

Chestitan Van na istorijski znachajnom rezultatu oslobođanja
stratesskog objekta i utvrđenja takozvanog repetitora Opaljenik.

Ovaj Vass herojski podvig će uchiniti sreccnim i odussevljenjem
svakog borca Armije R BiH i svakog patriotu nasne zemlje. Vass herojski
podvig oslobođanja planine Vlašić i izlaska na njegov najviši vrh
ulijeva novu snagu nasoj oslobođilachkoj borbi jer ste primjerom
pokazali da za nasne heroje, nasne komande i jedinice nema zadatka koji
se uz Bozju pomoći ne može izvršiti.

Zbog toga sam siguran da će Vass herojski rezultati koje ste
postigli u najtežim uslovima mećave, snijega i hladnoće biti
najkrupniji zahetak brojnih pobjeda koje ceno tokom ove godine i
s' Bozjom pomocci postizati sasiron nasne zemlje na nasem velikom i
chaosnom ratnom putu do konachne pobjede i slobode.

Hvala Van sato ste nas Vassim herojskim uspjehom uchinili
sreccnim. Sreccan je čitav Generalstab, sreccne su sve komande nasne
korpusa, divizija, brigada, bataljona, divizione i cheta cijele nasne
Armije. Sreccni su svi borci Armije R BiH.

Molim Vas da ova moja chestitka bude pročitana u prisustvu
svakog borca, posebno u jedinicama koje su neposredno dejstvovali u
operaciji protjerivanja chetnika sa planine Vlašić.

KOMANDANT
GENERALSTABA ARMIJE R BIH

armijski general Rasim Delić

Prilog broj 15: Čestitka Komandanta GŠ Armije R BiH

Narednog dana, 24.03. oslobođeni su i Kostolac i Bukovačko brdo, tako
da su jedinice ARBiH izbile na položaje koje su držali na Šešićkoj planini
1992.godine, a slobodna teritorija proširena oslobođanjem skoro svih
dominantnih objekata na planinskom masivu Vlašića, a dostignute linije
25.03.1995.godine ostaće nepromijenjene sve do septembarskog pohoda
Armije R BiH.

Želeći svoj polet prenijeti i na druge komande i jedinice Armije R BiH, Kom-
andant 7. korpusa upućuje Prijedlog za izvođenje napadnih dejstava zimi,
prenoseći iskustva iz borbenih dejstava u prethodna tri dana:

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA
ARMIJA BOSNE I HERCEGOVINE
KOMANDA 7.KORPUSA
Str.pov.broj:02/3/1-97-165
Datum,24.03.1995.godine

ODBRANA REPUBLIKE
VOJNA TAJNA
STROGO POUJERLJIVO
"DOMET 1-95"

IZVODJENJE NAPADNIH DEJSTAVA
ZIMI,Prijedlog,
d o s t a v l j a .-

- GENERALSSTAB ARBIH
- KOMANDAMA SVIH KORPUSA
i 81.DIVIZIJE

Zdruzzene snage 7. i 3.Korpusa od 20.03.1995.godine izvode napadna dejstva na Vlašićčkom platou u veoma složenim uslovima. Objekti na kojima su izvodjena b/d su na nadmorskoj visini preko 1500 m, snježni pokrivač je preko 2 metra, temperature su ispod -10 stepeni uz stalne padavine i necevce.

Kad se ovakvi uslovi postave pred komande koje trebaju planirati i organizovati napadna dejstva često se dolazi u dilemu da li se uopšte odlučiti na ovaj korak,ssto je bilo pogresno.

Nakon 3 dana izvođenja i postignutih rezultata nass je odgovor:
SVAKAKO I SUSTO VISSE.

Rezultati u prva tri dana oviadano objektima: Poljenik /tt 1933/, Chavo /tt 1817/,Pava /tt 1807/,Crni Vrh /tt 1732/,Police /tt 1650/, V.Ljuljevac /tt 1727/,M.Ljuljevac /k 1682/,M.Banticc,Bimissce /tt 1528/,Osstrikc,Deveccani,Panje /tt 1606/,dio platoa Galice sa tt: 1553,1526,1600,1488,1428 i dosta manjih objekata.

Pored tenka zarobljen je ogroman broj drugih oruđja,a na reletu Vlašić i druge tehnike.

O znachaju ovih objekata smatramo da nema potrebe govoriti, a chetnici su pretrpili i ogromne gubitke u zz/s.

Do ovih rezultata došlo se zahvaljujući dobrim materijalnim,vojno-stručnim,moralnim i psihofizičkim pripremama,a pri realizaciji zadataka primjenili smo sljedeće taktičke radnje:

- odluchno i snjelo ubacivanje snaga u neprijateljsku pozadinu,
- korišćenje noći za izvođenje b/d,
- korišćenje uslova ograničene vidljivosti za privlačenje objekta napada,
- posjedovanje dominantnih objekata,
- bliski udar sa fronta i iz pozadine,
- razbijanje p/k i snjeli prodrobi u dubinu.

- 3 -

Predlazzucci da se napadna dejstva u ovakvim uslovima izvode u svim jedinicama OSBiH iznosimo i sredstvi i izvodjenje:

- mogućnost postizanja totalnog iznenadjenja,
 - otezan je manjevar jedinica za intervenciju i oklopnih sredstava nepristupača,
 - neefikasnost PP i PT mina (nije bilo ni jednog ranjavanja),
 - smanjena efikasnost sredstava podrzake (MB 60 skoro nikakva, MB 82 vrlo slaba),
 - mogućnost dolaska do većeg ratnog plijena zbog otezanih izvišenja oruđja pri povlačenju,
 - do izrazaja u b/d dolazi pripremljenost borachkog sastava, a tu je nasa ogromna prednost
 - dobra (mat.obezbedjenja) organizacija Inzz.ob., odnosno obezbijedjenje pokreta i manevra.

BBR/DH



Kao da je general Talić tek sada vidio "da je vrag odnio šalu", da neće moći vlastitim snagama zaustaviti prodore ARBiH, obraća se za pomoć GŠ VRS, tražeći da se na Vlašić upute znatne jedinice: "...*Predlažemo: 1. Da se iz TG-5 Oraše izvuče 2.Krpbr i angažuje na prostoru Vlašića u cilju stabilizacije odbrane...2. Da se iz sastava 2.KK što hitnije vrati 4/27.mtbr i da se snagama 2.pos. pbr posednu zonu koju drži 2.Krpbr...*"⁵⁵

Istog dana GŠ VRS naređuje da se 2.Krpbr angažuje po planu Komande 1.KK VRS: "...Iz TG-5 Orašje izvući 2.Krpbr i uputiti po vašoj odluci...2.Ne odobrava se izvlačenje 4/27.mtbr..."⁵⁶, a Komandant 1.KK VRS, ne čekajući ni časa, odmah naređuje njeno izvlačenje i angažovanje u slamanju ofanzive ARBiH na Vlašiću.⁵⁷ (Prilog broj 17a i 17b)

Agresor se nije mogao pomiriti sa gubitkom Opaljenika i drugih dijelova Vlašića, pa je stalno pokušavao kontraudarima vratiti izgubljene položaje. Angažujući sve raspoložive snage, pokušao je izvesti i napadnu operaciju 05.04.1995.godine: "...Zadatak 1.KK: 1.KK delom snaga u širem rejону Vlašića, uz potreбно pregrupisавање, izvodi napadnu operацију општим правцем: Banjanac-Paljenik-Travnik, sa zadatkom: razbiti snage neprijatelja na pravcima napada, vratiti izgubljene položaje i ovladati linijom: Meokrnje-Vlašić(t)

⁵⁵ Prijedlog Komande 1.KK VRS za angažovanje snaga na Vlašiću, str.pov.broj: 121-1/95, od 25.03.1995.godine

⁵⁶ Naređenje GŠ VRS za angažovanje snaga na Vlašiću, str.pov.broj: 03/4-480, od 25.03.1995.g

⁵⁷ Naređenje Komande 1.KK VRS za angažovanje 2.Krpbr na Vlašiću, str.pov.broj:122-1/95, od 25.03.1995.g.

КОМАНДА 1.
КРАЈИШКОГ КОРПУСА-ИКМ
ст. РОН, Бр 121-1/95
25.03. 1996. год.

BOSSINI MONITA

103 ГОД
БАИКАЛКА

Angažovanje 2. Krpbr na Vlašiću.-

- KOMANDI GS VRS

- 22. pbr (na znanje)

- TG -5

Situacija u z/o 22. pbr odadom objekta Opaljenik sve više se usložava jer muslimani angažuju sve jače snage i sve jaču artiljerijsku podršku, a posebno na prostoru Galica, gde su svojim snagama izbili na prostor Karagrić - tt 1600 i preti opasnost zauzimanje celog objekta i time kompromitovanja odbrane 30. pd.

Do sada je u potpunosti narušen borbeni raspored brigade, a snage koje smo angažovali za ojačanje nisu dovoljne. Činimo da bi jedino celishodno bilo angažovanje cijelokupnu brigadu sa svojom komandom i jedinicama, pa u tom cilju

PREDLAZEMO

- 1.- Da se iz TG-5 Orašje izvuče 2. Krbpr i angažuje na prostoru Vlašić u cilju stabilizacije odbrane.
 - 2.- Da se iz sastava 2. KK što hitnije vrati 4/27. mtbr i da sa snagama 2. pos.pbr posedne zonu koju drži 2. Krbpr.
 - 3.- Da se što hitnije Korpusu dodeli najmanje 500.000 metaka 7,62 mm, minobacačkih, afitiljerijskih i tenkovskih projektila po vašoj mogućnosti.
 - 4.- Molimo što hitniji odgovor.



195. 10 30 *Geboluto*
(dan i masec)
P-3203
telegraaf) (Boloto
? (dan i masec) 1045 *Geboluto*
? (dan i masec)

glavni stab vojske
republike srpske
str. nov. br. 03/4-480
25.03.1995. godine

vato hitno

komandi 1.kk

na osnovu svih slczenije situacije u zoni odgovornosti 22.
pbr, te na osnovu predloga komade 1.kk str.pov.br.121-1/95 od
25.03.1995.godine, a u cilju zaustavljanja prodora neprijatelja
u rejonu vlasici i galice,

naredujemo:

1. iz tg-5 orasje, izvuci 2. krpbr i uputiti po vasoj odluci u
zoni odgovornosti 22.pbr.organizaciju odbrane i posedanje dosadašnjih položaja 2. krpbr izvršiti snagame prema vasoj odluci.
2. ne odobrava se izvlačenje 4/27.mtr iz zone odgovornosti 2.kk.
3. vesi zahtevi za municijom, izrazeni u aktu str.pov.br.
35/1-84/1 od 24.03.1995.godine su odobreni i u toku su realizacije.nismo u mogućnosti obezbediti municiju 7,62 mm jer iste
nema u skladistima.

zamenik komandanta
general-potpukovnik
manojlo milovanovic

++++

| | | | |
|-----------------|--------------|--------------|----------|
| PRIMLJENO: | | | |
| 7687 | | | |
| (ime i prezime) | (dan mjesec) | (god minuti) | (potpis) |
| (ime i prezime) | (dan mjesec) | (god minuti) | (potpis) |
| OBRAĐENO: | | | |
| 25-03-1995/341 | | | |
| (ime i prezime) | (dan mjesec) | (god minuti) | (potpis) |
| PREDATO: | | | |
| (ime i prezime) | (dan mjesec) | (god minuti) | (potpis) |

Prilog broj 17b: Fotokopija Naređenja GŠ VRS za angažovanje 2.krpbr na Vlašiću

1920)-Turbe, u gotovosti za dalja dejstva ka Travniku...”⁵⁸ kojom je, pored vraćanja izgubljenih položaja, želio zauzeti Meokrnje i Turbe, te stvoriti uslove za zauzimanje Travnika. (Prilog broj 18)

Naravno da u tome nije uspio, jer se u zoni odgovornosti 7.korpusa, pored jedinica 7.i 3.korpusa, za učvršćivanje dostignutih linija angažuju i jedinice iz 4.korpusa (4.MIbr), te 120.lbr “Crni labudovi”, jedinica na direktnoj vezi GŠ ARBiH i snage MUP R BiH.

Agresoru nije ostalo ništa drugo nego da istraži uzroke gubitka teritorije na Vlašiću, pa Komanda 1.KK VRS, na osnovu Naređenja GŠ VRS⁵⁹, formira Komisiju za ispitivanje odgovornosti za gubitak teritorije u rejonu Vijenca i područja Vlašića.⁶⁰

Pukovnici: Blažanović Jovo (predsjednik Komisije), Lazić Radomir i Medarović Momčilo, potpukovnici: Gajić Branko i Đoković Novak, te kapetan Cerovac Đuro (pravnik) kao članovi Komisije bili su temeljiti, pregledali su svu dokumentaciju, uzeli izjave od odgovornih lica, od komandanta brigade do komandira četa, te sačinili detaljan Izvještaj.⁶¹ (Prilog broj 19a i 19b)

Komisija u tačci 1.7. Izvještaja zaključuje: „...Neprijatelj je izveo dobro planiranu, organizovanu i dugo pripremanu operaciju... Verovatno je u pripremama za operaciju izveo i napad 24.02.1995.godine u cilju prikupljanja podataka o našim jedinicama, čije su posledice poznate, ali isti u potpunosti nije analiziran od strane komande 22.pbr i komandi nižih jedinica... Potrebno je napomenuti da su se sve aktivnosti odvijale u veoma teškim meteo uslovima...“

Nakon uvida u dokumentaciju i izjave učesnika borbenih dejstava, Komisija zaključuje:

“ZAKLJUČAK: Posledice slučaja gubljenja teritorije su vrlo velike:

- U gubitku teritorije oko 30 km kvadratnih daleko je značajnije gubitak jakih operativno-taktičkih objekata, pre svega, većeg dela Galice, Opaljenika i drugih objekata oko njega.

- Pored drugih materijalnih sredstava, u ruke neprijatelja palo je oko 300 komada streljačkog naoružanja, 40 komada topova i minobacača, 1 tenk T-34, 6 motornih vozila i 1 traktor.

⁵⁸ Zapovest za napad Komande 1.KK VRS, str.pov.broj:1-63, od 31.03.1995.godine

⁵⁹ Naređenja GŠ VRS pov.broj:01-1-11, od 18.05.1995.godine

⁶⁰ Naređenje Komande 1. KK VRS za formiranje komisije za ispitivanje odgovornosti za gubitak teritorije u rejonu Vijenca i područja Vlašića, pov.broj:1/1-101, od 20.05.1995.godine

⁶¹ Izvještaj Komisije Komande 1.KK VRS za ispitivanje odgovornosti za gubitke u rejonu Vijenca i Vlašića, pov.broj: 1/1-101/2, od 30.05.1995. godine.

KOMANDA 1. KRAJIŠKOG KORPUSA
 Strogo pov.broj 1-63
 31.03.1995. godine
 s.Vitovlje

KOMANDI: 3o.pd, 16.mtbr, 22.pbr, 27.mtbr, 1.KVlpbr, 2.Kr.pbr, 1.map,
 IKM-1 i 2.

ZAPOVEST ZA NAPAD Op.br. 1

Sekcije: 1:50.000 Banja Luka - 4, Derventa 3 i 4, Jajce 2 i 4
 i Zenica 1, 2, 3 i 4.

1. NEPRIJATELJ

Po izvršenju opštih priprema neprijatelj je otpočeo napadna i ofanzivna dejstva sa težištem na širi prostor Vlašića i delom prema Šrbobranu.

4. ODLUČIO SAM: Uz potrebljno pregrupisavanje i pripremu snaga, izvesti napad u širem rejonu Vlašića, grupišući g/s pravcem: Babanovac-Paljenik-Vlašić (tt 192o), a pomoćne na pravcima: Vjenac-Meokrnje-Gluha Bukovica i s.Varošluk-Turbe-Ovčarevo, sa ciljem: uz art.podršku, energičnim dejstvima, razbiti i uništiti snage neprijatelja na pravcima napada i što pre ovladati linijom: Meokrnje-Ljuta greda-Crni vrh-Dervečani-Paklarevo, ovladati pomenutim objektima, a potom uvedjenjem rezerve, produžiti napad, izbiti i ovladati linijom: Javorak (tt 142o)-Gričaj (tt 1713)-Vlašić (tt 192o)-Paklarske stene-Ovčarevo, stvoriti povoljne uslove za nastavak dejstava ka Travniku.

Na objektu Galica odbranu je organizovao jedan ojačani bataljon, a na ostalom delu linije fronta rasporedio je bataljon u rejonu Harambašine vode, bataljon u rejonu Šantići i jedan bataljon u rejonu Srneča brda. Sa tenkom vrši podršku svojih snaga iz rejona Pl.dom na Galici i M. Šantići. Glavnim snagama je poseo ključne objekte po dubini, a između svojih bataljona angažuje jače izvidjačko-diverzantske grupe posebno kroz kanjone i preko pošumljenog dela fronta. Artiljerijska podrška je i dalje izražena posebno iz MB-82 i 120 mm.

Gubici neprijatelja su veliki, uslovi dalje borbe veoma teški, za dalja pregrupisavanja i dovodenje svežih snaga nema mogućnosti i zbog takvog stanja došlo je do naglog opadanja morala i delom napuštanja položaja na prednjem kraju, te trenutno krajnjim naporom održava dostignute položaje.

Prilog broj 18: Fotokopija prve stranice i 4. tačke (Odluke) Zapovesti za napad Komandanta 1. KK VRS

- ...

Uvažavajući objektivne okolnosti kao što su popunjenošć brigade, dužina fronta, nedostatak goriva i loši vremenski uslovi, težini posledica doprineli su sledeći propusti:

- Potcenjen je značaj nepokrivenosti međuprostora između jedinica i opasnost koja preti od njih. Na zaključak neodgovarajuće procene značaja međuprostora ukazuje činjenica da taj problem skoro uopšte nisu tretirali ni komande bataljona, a ni komanda brigade u svojim referisanjima...

KOMANDA 1.KK
Pov. broj 1/1-101
20.05. 1995.godine

VOJNA TAJNA
POVERLJIVO

Formiranje komisije za
ispitivanje odgovornosti za
gubitak teritorije u rejonu
Vjenca i područja Vlašića,
Naredjenje.-

Na osnovu naredjenja GŠ VRS pov.broj ol-1-11 od 18.05. 1995.godine, a u
vezi formiranja komisije 1.KK, radi utvrđivanja odgovornosti za pogibije,
ranjavanja i nestanak boraca, gubitak teritorije / u rejonu Vjenca 11.05.
1994.godine i na području Vlašića 21.03. 1995.godine / i predaje neprijatelju
borbene tehnike, municije i vojne opreme, a u skladu sa čl. 175. Zakona o
vojski,

N A R E D J U J E M

1.- U komisiju za utvrđivanje odgovornosti odredujem sledeće starešine:

- pukovnik Blažanović Jovo, - predsjednik komisije,
- pukovnik Lazić Radomir, - član
- potpukovnik Gajić Branko, - član
- potpukovnik Djoković Novak , - član
- pukovnik Medarević Momčilo, - član
- kapetan Djuro Cerovac - pravnik , -član

2.- Komisija će utvrditi odgovornost vojne organizacije , pojedinih starješina na svim nivoima komandovanja , vojnika i drugih lica za pogibije, ranjavanja, nestanak boraca, gubitak teritorije i predaju neprijatelju borbene, tehnike, municije i vojne opreme u gore navedenim područjima i jedinicama u 9-OG, i 22. pbr / prilog Naredjenje GŠ VRS pov.br. ol-1-11 od 18.05. 1995.godine/.

U cilju što potpunijeg i objektivnijeg sagledavanja gore navedene odgovornosti komisija će prikupiti sve izvještaje i materijale kojim raspolaze komanda 1.KK, 9-OG i 22. pbr, te obilaskom na licu mjesta obaviti razgovor i uzeti izjave od odgovornih lica u 9-OG i 22. pbr, kom prilikom utvrditi stepen odgovornosti pojedinaca u komandama i jedinicama.

3.- Protiv svih odgovornostih lica pokrenuti krivični postupak pred nadležnim Vojnim sudom.

4.- Protiv odgovornih starješina provesti disciplinski izvidjaj, a nakon provedenog izvidjaja, staviti ih pod vojno-disciplinski sud.

5.- O pokrenutim krivičnim i disciplinskim postupcima dostavite mi detaljan izveštaj do 30.05. 1995.godine, kako bi komanda 1.KK dostavila blagovremeno izveštaj GŠ VRS do ol.06. 1995.godine.

a.a. Čuvati do 19 IPADHO

KOMANDA 1.KK
Pov.br. 1/1-101/2
30.05.1995.godine

Izveštaj komisije za
ispitivanje odgovorno-
sti za gubitke u rejonu
Vijenca i Vlašića,
dostavlja.-

KOMANDI 1.KK

Na osnovu naredjenja komandanta 1.KK pov.br. 1/1-101 od 20.05.1995.
godine komisija odredjena za ispitivanje odgovornosti za gubitak
teritorije vijenac i područja Vlašića zadatak je izvršila na sledeći
način:

- Sačinila je pitanja, podsetnik za sagledavanje odgovornosti, koji
je istovremeno i plan pisanja izveštaja komisije, akt pov.br. 1/1-101-1
od 20.05.1995. godine.

- Radi sticanja uvida i zasnivanja stava i ocene po pitanjima iz podse-
tnika komisije je:

a/ Ostvarila uvid u dva poslednja referisanja pred napad na Vlašić,
komandanta bataljona, komandantu brigade, komandanta brigade koma-
ndantu korpusa, dnevne borbene izveštaje komande brigade komandi
korpusa, neposredno pred napad i posle njega, analizu komande
brigade o događaju na Galici od 24.02.1995. godine i borbena

K O M I S I J A

1. Pukovnik Blazanović Jovo, predsednik,
2. Pukovnik Mesarović Momčilo, član
3. Pukovnik Lazić Radomir, član
4. Potpukovnik Gjoković Novak, član
5. Kapetan Cerovac Stjepo, član
6. Potpukovnik Gajić Branko, član
nije uzeo učešće u radu komisije.



Na osnovu ostvarenog uvida u dokumenta i razgovora sa borcima i
starešinama komisija je konstatovala sledeće:

*Prilog broj 19b: Fotokopija Izveštaja Komisije, sa potpisima na posljednjoj stranici
Izveštaja*

- U referisanjima i aktima koja govore o borbenoj gotovosti primetno je odsustvo kritičnog odnosa prema stanju b/g. Nekritički odnos posebno je izražen u analizi događaja na Galici 24. 02. 1995. godine, kada je poginuo 31 borac. U ovoj analizi je potpuno prečutano da je neprijatelj istovremeno izvršio napad s čela i iza leđa gde je došao kroz međuprostor između drugog i trećeg bataljona. Takav odnos prema slučaju međuprostora odrazio se i na nekritički odnos prema međuprostoru u dolini r. Ugar kroz koji su se zabacili za leđa 4. bataljona, čime su napadači ostvarili ogromnu prednost, izazivajući paniku i pometnju u bataljonu, a sve je to bilo presudno za ishod kakav je.

- ...

- Faktor vreme, kao meteorološka pojava (dubok sneg, hladno) precenjen kao prednost branioca, odnosno mana napadača. Na precenjenost vremena kao sopstvene prednosti ukazuje konstatacija komandanta brigade u referisanju komandantu Korpusa, gde kaže da će početak napada neprijatelja opredeliti vremenski uslovi a ne istek primirja. U konkretnim vremenskim uslovima potpuno je zanemareno preduzimanje mera za obezbeđenje manevra sredstvima (nije čišćen sneg oko i sa sredstava, neočišćeni prilazni putevi, vučna vozila predaleko od vučnih sredstava, izostalo povremeno paljenje motora i slično).

- Na ukupan ishod odgovarajućeg uticaja imali su i nedovoljna obučenost komandnog kadra i jedinica za borbu u raznim situacijama, kao što su poluokruženje, okruženje, napad s boka, i slično, što je u dinamici izvođenja b/d dovodilo do sporosti i pometnji..."

Komisija u Izvještaju ukazuje i na odgovornost lica za gubljenje teritorije:

"...Za gore navedene propuste i slabosti, koje su nesumnjivo ključni uzroci ishoda, odnosno gubitka, odgovornost snose:

- komandant i načelnik štaba 22.pbr,
- komandanti 3.i 4.pb, a komandant 4.pb dodatno zbog izuzetno visokog procenta odsustva boraca, posebno starešina.

Odgovornosti ima i do komandira četa, nekih komandira vodova i pojedinih boraca, što konkretno treba da utvrde komanda brigade i komande bataljona svojim analizama i komanda brigade preduzme mere odgovornosti..."

Ne raspolažemo podacima o ljudskim gobicima u svim jedinicama agresora, a za 22.pbr je u Izvještaju Komisije na 6.strani konstatovano da je u vremenu od 20.do 23.03. "...poginulo 49 boraca, 35 ranjeno i 9 samoranjanjavanja, zarobljeno 14 boraca (živi zarobljeni), nestalo 5 boraca (ne zna se da li su živi ili ne), promrzlih 19 boraca...ukupni gubici po kategorijama vojnih lica: 7 podoficira, 135 vojnika, svega 142..."⁶² Ukoliko ovom broju dadamo i 31 pogijenih

⁶² Izvještaj Komisije Komande 1.KK VRS za ispitivanje odgovornosti za gubitke u rejону Vijenca i Vlašića, pov.broj: 1/1-101/2, od 30.05.1995. godine.

nulog 24. 02. 1995.godine, onda se cifra izbačenih iz stroja približava broju dvije stotine.

Ukupni gubici jedinica Armije R BiH u periodu od 24.02. do 15.04.1995.godine, znači od OPERACIJE DOMET - 95, do vremena kada se sa sigurnošću može reći da su dostignute linije stabilizovane, iznosili su 70 poginulih boraca (50 iz jedinica 7. korpusa, 20 iz 3. korpusa, 6 iz 4. Mlbr i 1 iz Gbr), 78 boraca je bilo sa TTP, 312 sa LTP. Promrzlih boraca je bilo 54.

U periodu kada su jedinice Armije R BiH napredovale, od 20-25.03.1995.godine poginulo je 12 boraca, 4 borca su zarobljena, 6 sa TTP, 55 sa LTP, 54 promrzla borca, što ukupno iznosi 131.

O ratnom plijenu najbolje govori Izvještaj Komisije 1.KK VRS, u kome se na 8.strani kaže: "...Po podacima prikupljenim po jedinicama izgubljeno je 199 komada ličnog naoružanja, 71 puškomitrailjer, 2 mitraljeza 7,9 mm, 4 spregnuta mitraljeza, 19 ručnih bacaka, 23 minobacača (MB 120 mm 5, MB 82 mm 9, MB 60 mm 9), 9 BsT 82 mm, 2 topa B-1, 2 oruđa 76 mm ZIS, 1 RBR 90 mm, 4 PAM 12,7 mm, 1 PAM 14,5 mm, 4 PAT 20/3 mm, 2 lansera za rakete i 2 pulta za vođenje raket. Ukupno izgubljeno 343 komada oružja. Izgubljen je i 1 tenk T 34 B..."⁶³

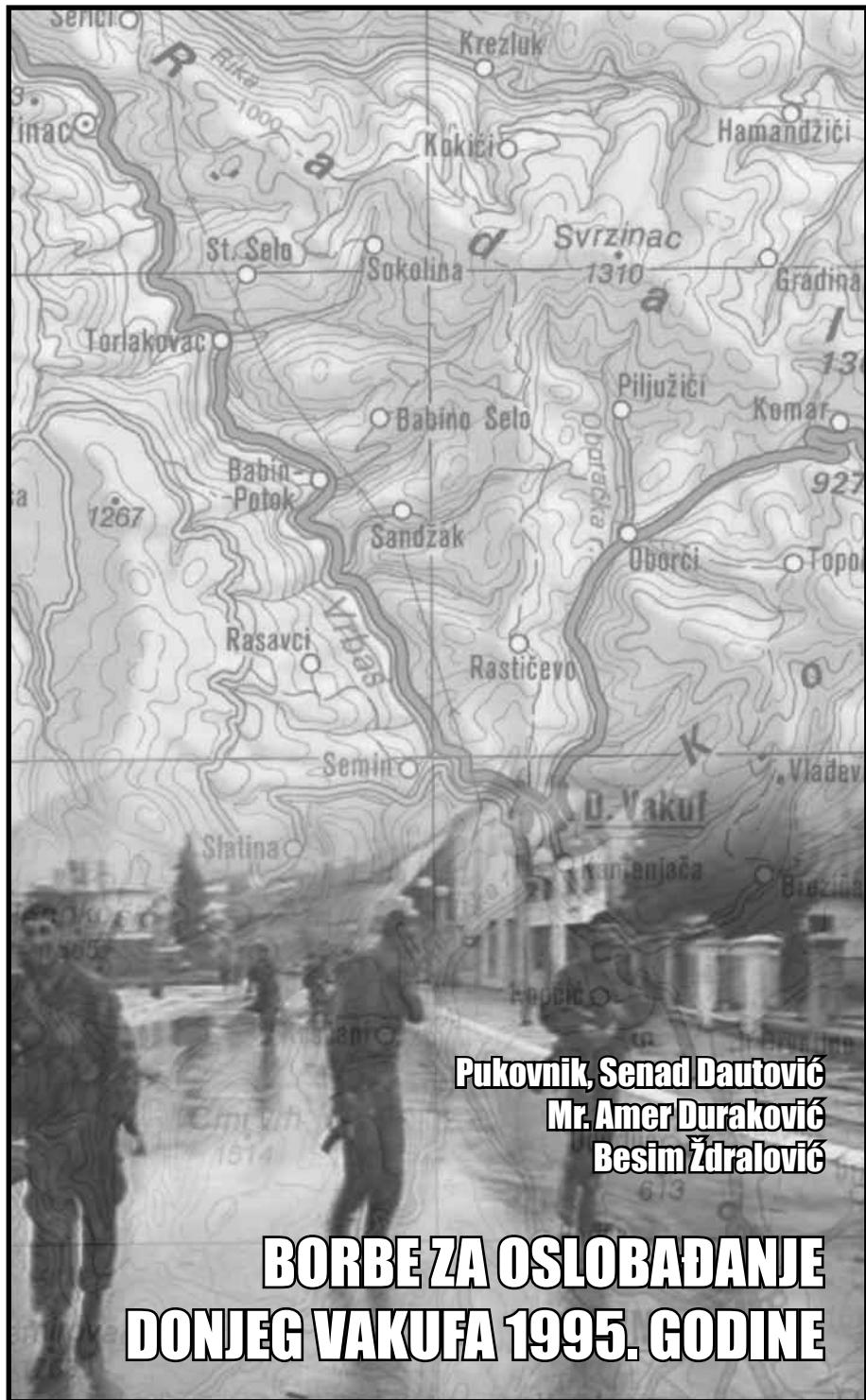
Iako se ne doima da je velika teritorija oslobođena, cijenim da je o značaju ove teritorije dovoljno navesti dio zaključka Komisije 1.KK VRS u kome se kaže: "...U gubitku teritorije oko 30 km kvadratnih daleko je značajnije gubitak jakih operativno-taktičkih objekata, pre svega većeg dela Galice, Opaljenika i drugih objekata oko njega...", jer što je za agresora bio gubitak, za Armiju R BiH, a posebno za stanovnike Lašvanske, Biljanske, pa čak i Vrbaske doline, bio je ogroman dobitak. (Shema broj 5: Rezultati borbenih dejstava u operaciji DOMET 1-95 od 20-25. 03. 1995. godine - strana 267)

⁶³ Izvještaj Komisije Komande 1.KK VRS za ispitivanje odgovornosti za gubitke u rejonu Vrijenca i Vlašića, pov.broj: 1/1-101/2, od 30.05.1995. godine.

Veličanstvenu pobjedu izvojevali su borci Armije i MUP R BiH slijedećih jedinica:

| JEDINICA | PRVA PRETP. KOMANDA | VRIJEME ANGAŽIRANJA | | BROJ LJUDI | | |
|--|---------------------------|------------------------|-----------|--------------|---------------|---------------|
| | | od | do | ODBRA- NA | NAPAD | UKUPNO |
| Bataljon Gbr | GŠ Armije R BiH | 20.03.95. | 26.03.95. | | 200 | 200 |
| 120.lbr C.labudovi | GŠ Armije R BiH | 25.03.95. | | | 300 | 300 |
| SVEGA GŠ A R BiH | | | | | 500 | 500 |
| K-da 7.K Sa prišt.jed | 7.korpus | 20.03.95. | | 130 | 527 | 657 |
| 17.vkbbr | | 20.03.95. | | | 1.997 | 1.997 |
| 737.Mlbr | | 20.03.95. | | 458 | 120 | 578 |
| 705.sbbbr | | 20.03.95. | | | 1.828 | 1.828 |
| 727.sbbbr | | 20.03.95. | | | 1.430 | 1.430 |
| 712.sbbbr | | 22.03.95. | | 1.782 | 660 | 2.442 |
| 706.lbr | | 20.03.95. | | 1.533 | 115 | 1.648 |
| 725.lbr | | 20.03.95. | | 1.876 | 105 | 1.981 |
| 733.bbr | | 20.03.95. | | 2.040 | 113 | 2.153 |
| b/707.sbbbr | | Početkom aprila | | 450 | | 450 |
| 2č/770.sbbbr | | Početkom aprila | | 168 | | 168 |
| 7.lardPVO | | 20.03.95. | | 109 | 72 | 181 |
| 7.map | | 20.03.95. | | 202 | 220 | 422 |
| 7.bVP | | 20.03.95. | | 405 | | 405 |
| 7.inžb | | 20.03.95. | | | 204 | 204 |
| 7.tč | | 20.03.95. | | | 89 | 89 |
| 7.lob | | 20.03.95. | | 200 | 307 | 507 |
| 7.snb | | 20.03.95. | | | 55 | 55 |
| SVEGA 7.KORPUS | | | | 9.353 | 7.842 | 17.195 |
| 7.Mvbbr | 3.korpus | 21.03.95. | 12.04.95. | | 1.950 | 1.950 |
| 1.manbat | | 25.03.95. | | | 300 | 300 |
| 2.manbat | | 20.03.95. | | | 303 | 303 |
| Ptč/3.bVP | | 22.03.95. | | 80 | | 80 |
| SVEGA 3.KORPUS | | | | 80 | 2.553 | 2.633 |
| 4.Mlbr | 4.Korpus | 29.03.95. | | | 300 | 300 |
| CSB Banja Luka | MUP | 26.03.95. | | 110 | | 110 |
| CSB Zenica | | | | 70 | | 70 |
| SJB Travnik | | | | 80 | | 80 |
| SVEGA MUP | | | | 260 | 260 | |
| UKUPNO ANGAŽOVANE SNAGE TOKOM OPER- ACIJE | | | | 9.693 | 11.195 | 20.888 |

Ni dobra analiza nije pomogla agresoru da povrati izgubljene položaje, a borci ARBiH, osokoljeni ovim uspjehom, u operaciji "DOMET-3", u septembru 1995. godine će oslobođiti i ostatak Vlašića, Komar, Donji Vakuf i veći dio općine Jajce, tako da se sa pravom može reći da je sa Vlašića krenulo 'bosansko proljeće'.



Pukovnik, Senad Dautović

77. VRBASKA DIVIZIJA

Lična karta 77. vrbaske divizije

Sedamdeset sedma vrbaska divizija (77. Vd) je formirana naredbom Generalštaba Armije RBiH 12. januara 1995. godine od armijskih jedinica iz sastava najmlađeg, ali i najofanzivnijeg 7. korpusa Armije RBiH.

U okviru ukupne reorganizacije Armije RBiH, formiranje divizija predstavlja napredak u ukupnoj organizaciji i označava, prije svega, potpuni prelazak iz odbrambenih u ofanzivna i oslobođilačka borbena djelovanja.

Poseban napredak je postignut u sistemu rukovođenja i komandovanja sa nivoa komande 7. korpusa, obzirom da je do tada komandant korpusa na vezi imao 19 jedinica.

Na vezi rukovođenja i komandovanja komandantu 7. korpusa u to vrijeme bile su: 17. slavna krajška brdska brigada, 705. brdska brigada Jajce, 706. brdska brigada Travnik, 707. slavna brdska brigada Bugojno, 708. brdska brigada Novi Travnik, 712. brdska brigada Travnik, 717. slavna lahka brigada Gornji Vakuf, 725. brdska brigada Vitez, 727. brdska brigada (eksteritorijalno popunjena), 733. brdska brigada Busovača, 737. muslimanska lahka brigada (eksteritorijalno popunjena), 770. slavna brdska brigada Donji Vakuf, kao borbene jedinice, a od pratećih i jedinica za podršku: artiljerijski puk, diverzantski bataljon, divizion PVO, inžinerijski bataljon, bataljon vojne policije, logistička baza, tenkovska četa, četa veze, četa za PEB i četa ABHO.

Od 24.2.1995. godine, pa gotovo do 10. aprila 1995. godine, 7. korpus je izvodio borbena djelovanja na vlašićkom pravcu, koja su rezultirala oslobođanjem vlašićkog platoa. Veliki doprinos sigurnosti utvrđivanju i obrani dostignutih linija dale su i jedinice iz sastava 77. vrbaske divizije i to bataljon 707. slavne brdske brigade (mješoviti bataljon formiran od jedinica brigade) i dvije čete iz sastava 770. slavne brdske brigade.

Pored toga, neophodno je imati u vidu i veliku zonu odgovornosti 7. korpusa, koja se protezala od Kupresa do Vlašića, brdsko-planinsko, ispresijecano zemljишte koje je dominiralo zonom odgovornosti, kao i četiri odvojena pravca: Vlašićki, Komarski, Vrbaski i Kupreški.

Proces ustrojavanja komande 77. vrbaske divizije, formiranje njenih prištapskih jedinica, kao i uvezivanje brigada vršeno je u hodu, a zvanično je završen 1. marta 1995. godine, kada komanda 77. vrbaske divizije preuzima odgovornost komandovanja jedinicama koje su ušle u njen sastav u dodijeljenoj zoni odgovornosti. Iz tog razloga je 1. mart i ozvaničen kao Dan formiranja 77. vrbaske divizije.

Operativno-taktičko usmjerenje borbenog djelovanja 77. vrbaske divizije je bilo prema sjeverozapadu, kanjonom rijeke Vrbas do ušća Vrbasa u rijeku Savu (Okučani). U odnosu na ostale snage 7. korpusa, divizija se nalazila na lijevom krilu 7. korpusa, sa zonom odgovornosti: Kupres (isključno - spoj sa Prvom gardijskom motorizovanom brigadom HVO) – Turbe (isključno - spoj sa 312. brdskom brigadom). Komandno mjesto 77. vrbaske divizije bilo je smješteno u Bugojnu, u upravnoj zgradbi Tvornice Kvalitet.

Za komandanta 77. vrbaske divizije, naredbom predsjednika Predsjedništva RBiH, Alije Izetbegovića, postavljen je pukovnik Senad Dautović, do tada načelnik operativno-nastavnog organa u Komandi 7. korpusa Armije RBiH. U sastav 77. vrbaske divizije ušle su sljedeće jedinice:

- 707. Slavna brdska brigada - Bugojno, pod komandom majora Faruka Aganovića – Jupija,
- 708. Lahka brigada - Novi Travnik, pod komandom rahmetli majora Osmana Porića,
- 717. Slavna lahka brigada - Gornji Vakuf, pod komandom majora Džemala Hadžića i
- 770. Slavna brdska brigada - Donji Vakuf, pod komandom natkaptana Amera Durakovića.



Grb 77. Vrbaske divizije

Na grbu 77. vrbaske divizije sa četiri koplja su simbolički predstavljene osnovne jedinice divizije - brigade u njenom sastavu, dok je plavom i crnom bojom predstavljena rijeka Vrbas i njen kanjon koji je označavao predviđeni pravac djelovanja divizije u oslobođanju okupiranih teritorija od Bugojna, preko Donjeg Vakufa i Jajce, pa sve do Banja Luke.

Jedinice koje su ušle u sastav divizije su već bile prekaljene u borbama za odbranu slobodne teritorije od napada SCA, kao i HV i HVO. Ove jedinice su, također, imale i iskustvo u ofanzivnim djelovanjima i prije oslobođanja okupirane teritorije od SCA - Kupres i Vlašić.

Dakle, 77. vrbasku diviziju su popunjavali već prekaljeni, iskusni borci i starješine, bogati ratnim iskustvom i znanjem, uglavnom s područja općina: Bugojno, Gornji Vakuf, Donji Vakuf i Novi Travnik, ali ne treba zaboraviti da je u njenom sastavu bilo i boraca i starješina i iz drugih mjesta RBiH. Sve brigade iz sastava divizije su nosile naziv SLAVNA, osim 708. luke brigade iz Novog Travnika, koja će taj epitet dobiti nešto kasnije, što dovoljno govori o kakvim jedinicama se radilo, a to najbolje potvrđuju činjenice da je Bugojno u cijelosti odbranjeno, kao i veći dio teritorija općina Novi Travnik i Gornji Vakuf od napada SCA, HV i HVO.

Snaga, iskustvo i hrabrost boraca je svakako opredijelila i uspjehe 77. vrbaske divizije u oslobođilačkim pohodima.⁶⁴

O kvalitetu jedinica u sastavu 77. vrbaske divizije najbolje govori činjenica da je komandant 7. korpusa, rahmetli general Mehmed Alagić, za potrebe izvođenja borbenih djelovanja na drugim pravcima svojim naređenjem iz sastava divizije privremeno izdvajao:

- 707. Slavnu brdsku brigadu iz Bugojna za pravac Bijelo Bučje - Komar, a zatim Visoko i Treskavica (Deblokada Sarajeva), odmah po formiranju divizije, od aprila do augusta 1995. godine,
- 708. luku brigadu iz Novog Travnika na pravcu: Turbe - Vitovlje, a zatim u Bosanskoj Krajini (odbrana Ključa iz pravca Sanskog Mosta).
- 717. Slavnu luku brigadu iz Gornjeg Vakufa, kao rezervu Komande 7. korpusa u Bosanskoj Krajini (rejon Bosanskog Petrovca), a po tom u napadnim djelovanjima na pravcu Sanski Most –Banjaluka.

U sastav 77. vrbaske divizije u toku njenog postojanja ulazila je i 705. Sbbr iz Jajca (posebno u vrijeme borbenih djelova na pravcu Donji Vakuf – Jajce).

⁶⁴ Grupa autora 1999, Vlašićka operacija, izdavač, Sarajevo. Jedinice koje su ušle u sastav 77. vrbaske divizije, u januaru 1995. godine u svom sastavu su imale 7.688 pripadnika.

Značaj formiranja 77. vrbaske divizije i njen uticaj na planiranje i izvođenje borbenih dejstava

Formiranjem 77. vrbaske divizije, kao združeno taktičke jedinice, na jednom od pravaca u zoni 7. korpusa Armije RBiH izvršeno je objedinjavanje značajnih snaga 7. korpusa, osigurana je manevarska sloboda, jedinstvo cilja i ekonomija snaga, neposredniji proces rukovođenja i komandovanja jedinicama tokom borbenih djelovanja, ali istovremeno i povećana mogućnost Komande 7. korpusa da težište svog rada izrazi na jedinice van zone odgovornosti divizije, čime su borbena djelovanja nakon formiranja divizije zasigurno dobila na intenzitetu i uspješnosti.

Značaj formiranja 77. vrbaske divizije najbolje se ogleda kroz sljedeće činjenice:

1. Formiranjem 77. vrbaske divizije stvorene su prepostavke za izvršavanje određenih zadataka u slivu rijeke Vrbas:
 - a) Sigurnost u odbranu slobodne teritorije općina Bugojno, Gornji Vakuf, Novi Travnik i Kupres, spoj sa hrvatskim snagama, a time i ljevog krila 7. korpusa.
 - b) Mogućnost ofanzivnog djelovanja i oslobođanje okupiranih područja nizvodno rijekom Vrbas - općina Donji Vakuf, Šipovo, Jajce i dalje Banja Luka prema ušću u rijeku Savu.
2. Značajno je učvršćena vojna organizacija, kako u jedinicama 77. vrbaske divizije tako i 7. korpusa.
3. Formiranjem komande divizije razvijen je visok nivo odgovornosti i discipline naročito kod starješinskog kadra i stvoren optimistički i oslobodilački duh, posebno nakon oslobođanja Kupresa i Vlašića.
4. Unaprijeđen je sistem rukovođenja i komandovanja, kako u jedinicama divizije, tako i u komandi 7. Korpusa, jer je značajno smanjen broj jedinica na direktnoj vezi komandantu 7. korpusa.
5. Intenzivirana je oružana borba i oslobođanje novih dijelova privremeno zaposjednute teritorije.
6. Povećana je manevarska sposobnost komandi i jedinica.
7. Logističko obezbeđenje je značajno poboljšano, kako planskim snabdjevanjem, tako i iz izvora ratnog plijena.
8. Komanda divizije bila je sposobljena da uspješno osmišljava, planira, organizuje i rukovodi borbenim djelovanjima najvišeg nivoa.

Sve navedeno najbolje potvrđuje i podatak da je 77. vrbaska divizija jedina divizija u Armiji RBiH koja je uspješno iz svoje zone, nakon oslobođanja Donjeg Vakufa, Šipova i Jajca, kompletna prebačena u Bosansku Krajinu, širi

rejon Ključa i Sanskog Mosta⁶⁵, gdje je uspješno, sa drugim jedinicama 7. korpusa zaustavila žestoku ofanzivu SCA na pravcu Mrkonjić Grad - Ključ i Sanski Most - Krasulje - Ključ.

Ovim je divizija potvrdila svoje manevarske sposobnosti, kao i sposobnost samostalnog izvođenja borbenih dejstava na nepoznatom terenu u sadejstvu sa drugim jedinicama 7. i 5. korpusa, ali i hrvatskim snagama.

Zadaci 77. vrbaske divizije

Na jednom od prvih referisanja Komande 77. vrbaske divizije, u prisustvu komandanta 7. korpusa Armije RBiH, generala Mehmeda Alagića, diviziji su dodijeljeni težišni zadaci.⁶⁶ Po svom osnivanju, 77. vrbaskoj diviziji su od Komande 7. korpusa dodijeljeni sljedeći, okvirni zadaci:

1. Obrana ranije dostignutih linija odbrane na kupreškom i vrbasko-komarskom pravcu.⁶⁷
2. Izdvajanje dijela snaga za ofanzivna djelovanja shodno zadacima 7. korpusa iz Direktive GŠ Armije RBiH za nastavak borbenih dejstava u 1995. godini, 7.korpus je dobio zadatak da osloboди širi rejon Vlašića, Donjeg Vakufa i nastavi dejstva ka Jajcu, Skender Vakufu i Kotor Varoši, te da sa dijelom snaga učestvuje u debllokadi Sarajeva i Podrinja (zadatak na oslobođanju Vlašića je ranije već djelimično izvršen, a u njemu su učestvovali i dijelovi 77. vrbaske divizije).
3. Permanentno raditi na podizanju svih elemenata borbene gotovosti u jedinicama divizije na viši nivo, prvenstveno kroz obuku i izmještanje komandnih mjeseta brigada i bataljona bliže prednjeg kraja odbrane.

Borbena dejstva 77. vrbaske divizije

Učvršćivanjem primirja sa HVO, posebno nakon oslobođanja Kupresa, u novembru 1994. godine, njegovo zaživljavanje i vraćanje međusobnog povjerenja, nakon izvlačenja armijskih jedinica iz Kupresa i prepuštanja grada snagama HVO,⁷⁶⁸ stvorena je realna prepostavka za izdvajanje slobod-

⁶⁵ Komanda 7. korpusa Armije RBiH, Zapovijest za marš, Op.br.: 124-22, str.pov.br.:02/3-1-124-22, od 02.10.1995. godine.

⁶⁶ Ratni dnevnik komandanta 77. vrbaske divizije za dan 27.04.1995. godine.

⁶⁷ Prednji kraj (p/k) 77. vrbaske divizije protezao se na liniji: Demirovac (uključno), spoj sa HVO - Crni vrh (tt 1514) - s. Prusac - s. Kopčić - Koš – Vidrička – Kamenjaš - s. Goleš (uključno), spoj sa 312. bbr Liniju odbrane s. Goleš (isključno) - s. Turbe (isključno) posjela je 707. slavna brdska brigada nakon izdvajanja iz sastava divizije radi ofanzivnih djelovanja 7. korpusa na pravcu Bijelo Bučje - Radalj do odlaska na visočko ratište, tako da se može reći da je divizija od aprila do augusta 1995. godine branila liniju odbrane na frontu od Kupresa do Turbeta, što je omogućilo Komandi 7. korpusa izdvajanje i grupisanje snaga za ofanzivna djelovanja na debllokadi Sarajeva.

⁶⁸ U skladu sa sporazumom iz Gornjeg Vakufa, koji je postignut 03. novembra 1994. godine,

nih snaga 7. korpusa za ofanzivna djelovanja koje su do tada bile vezane na linijama prema HVO, a također je i u HVO-u dobijen saveznik u borbi sa SCA. Iako je 23.12.1994. godine potpisani četveromjesečni prekid vatre sa SCA, nije trebalo dugo čekati potvrdu da SCA ne poštuje primirje, jer napadi i pritisak na okruženi 5. korpus i Bihaćki okrug nisu nikad ni prestali, što je i rezultiralo ranijim djelovanjem snaga 7. korpusa na Vlašićkom pravcu, čime se trebalo pomoći snagama 5. Korpusa, vezujući za sebe snage neprijatelja (Operacija 'Domet-95' otpočela je 24.2.1995. godine). U to vrijeme, od januara do 1. marta 1995. godine trajao je i proces formiranja 77. vrbaske divizije.

Odbojana Demirovca

Kao odgovor na oslobođanje Vlašićkog platoa i napredovanja snaga 7. korpusa na tom pravcu, snage SCA iz 30. pješadijske divizije iz sastava 1. krajiskog korpusa "VRS", u sadejstvu sa 2. krajiskim korpusom "VRS", pokreću ofanzivu u zoni odgovornosti 77. vrbaske divizije, s ciljem zbacivanja naših snaga sa Demirovca i pomjeranjem prednjeg kraja u rejonu s. Kopčić (poznat kao "Skok na Tubeljicu"), s namjerom pružanja podrške snagama SCA na vlašićkom pravcu.

Dvadeset devetog i 30.4.1995. godine SCA je otpočeo kombinovani tenkovsko-pješadijski napad na Demirovac (najdominantniji objekat na kupreškom pravcu i u zoni 77. vrbaske divizije), koji su snage 77. vrbaske divizije, uz ostvarenu značajnu artiljerijsku podršku HVO-a, uspješno odbile i prisilile snage SCA na povratak na polazne položaje.⁶⁹

Oslobođenje košćanskog platoa

Nakon intenziviranja borbenih djelovanja SCA na prostoru istočne i zapadne Bosne, s ciljem rasterećenja snaga Armije RBiH koje su se našle pod do tada najžešćim udarima SCA, komanda 77. vrbaske divizije je preduzela napadna djelovanja prema Donjem Vakufu. S ciljem stvaranja preduslova za njegovo oslobođanje, ali sa ciljem vezivanja snaga 30. Pd SCA na vrbasko – komarskom pravcu, čije su značajne snage upućene na Sarajevsko ratište radi sprečavanja deblokade Sarajeva. Raspoloživim snagama 770. Sbbr i 717. Slbr, uz pridodate snage, u ulozi II borbenog ešalona, 23. jula 1995. godine u 13,00 sati izведен je napad na pravcu Košćana i Urije. U dobro pripremljenoj i efektno izvedenoj akciji, snage 770. Sbbr su u potpunosti ovale prostorom košćanskog platoa, čime su stvoreni konačni preduslovi za oko 03,00 sata, definiran je nastavak zajedničkih djelovanja armijskih i hrvatskih snaga prema srpskim snagama, ali i izvlačenje dijela snaga Armije RBiH sa linija dostignutih prethodni dan, kako bi se snagama HVO stvorio prostor za uvođenje jedinica.

⁶⁹ Ovaj zadatak je uspješno izvršila 770. Sbbr ojačana sa dvije čete 717. Slbr i značajnu artiljerijsku podršku 1. Gardijske brigade HVO iz rejona Kupresa.

dalja napadna djelovanja prema Donjem Vakufu i njegovo oslobođanje.⁷⁰

Oslobođenje Donjeg Vakufa

Iako su borbena djelovanja prema Donjem Vakufu, nakon oslobođenja košćanskog platoa, gotovo svakodnevno izvođena, 10. septembra sve snage 77. vrbaske divizije intenziviraju napadna djelovanja. Sedam stotina i sedma Sbbr na lijevom krilu divizije od Demirovca do Dekala, 770. Sbbr prema Grotu, Uriji i dalje prema gradu, a 717. Slbr u čitavoj zoni od desne obale rijeke Vrbas do objekata Kik i Vis.

U noći 10./11. septembra vršena su napadna dejstva u rejonu Demirovca, a u ranim jutarnjim satima 11. septembra, nakon povlačenja SCA sa položaja na Velikoj Plazencici, snage 707. Sbbr prelaze u gonjenje. Tokom dana ovladano je objektima Demirovac, Križ, Semešnica, rejonom Javoraka, a u ranim večernjim satima i rejonom Čučkovina.

U ponoć, 12. Septembra, komandant 77. Vd, cijeneći prethodno postignute uspjhe u gonjenju neprijatelja, ali i povoljan razvoj situacije na pravcima napada lijevog i desnog susjeda, je izdao borbeno naređenje za nastavak napadnih dejstava, tako da je od ranih jutarnjih sati, 13. Septembra, započeo sa izvođenjem napadnih b/d.

U silovitom napadu, jedinice 707. Sbbr su oko 13,00 sati uspjele probiti linije SCA u rejonu Bukvira, a potom još većim intenzitetom nastaviti napad prema objektu Dekala. Oko 15,00 sati jedinice 707. Sbbr su ovладale objektom Sjenokošćić i dijelom objekta Stolovaš, a do 17,00 sati u potpunosti i objektom Dekala, Tisovom kosom i Junuzovcem, nakon čega je dio snaga 707. Sbbr ušao u selo Jablan. U večernjim satima, oko 22,30 sati, jedinice 707. Sbbr izbijaju u rejon Ruske pilane gdje presijecaju komunikaciju Donji Vakuf – Jajce i ulaze u grad Donji Vakuf, gdje se spajaju sa snagama 1. bataljona 770. Sbbr, koje su ušle u grad iz pravca Prusca. Snage 77. vrbaske divizije, tog 13. septembra 1995. godine, poslije gotovo tri i po godine, uspijevaju oslobođiti Donji Vakuf srpski agresor započinje povlačenje svojih snaga sa prostora istočno od Donjeg Vakufa, pravcem Donji Vakuf - Oborci - Komar. U skladu sa situacijom snage 77. Vd nastavljaju gonjenje srpskih snaga koje su se povlačile u neredu, da bi u prijepodnevnim satima izbile na putnu komunikaciju Donji Vakuf - Travnik u rejonu prijevoja Komar gdje su ostvarile spoj sa snagama 705. Sbbr Istovremeno, snage 77. Vrbaske divizije, sa ojačanjima iz sastava 17. SKbbr i 705. Sbbr (koje su bile u II borbenom ešalonu) nastavljaju gonjenje srpskih snaga pravcem Donji Vakuf - Torlakovac - Vinac i dalje prema Jajcu, da bi po izbijanju pred selo Bravnice dalja borbena djelovanja bila zaustavljena.

⁷⁰ Za realizaciju zadatka 770. Sbbr su pridodate snage 5. bataljona 712. bbr i po jedna četa iz sastava 725. bbr (Vitez) i 733. bbr (Bušovača).

Objedinjavanjem borbenih djelovanja brigada iz sastava 77. vrbaske divizije i pridodatih snaga i sredstava prema Donjem Vakufu zapadno i istočno od komunikacije Bugojno - Donji Vakuf, Komanda 77. vrbaske divizije je u potpunosti potvrdila svoju ulogu i značaj u planiranju i izvođenju borbenih djelovanja višeg nivoa.

Angažovanje na Vlašiću

Nakon oslobođenja Donjeg Vakufa, snage iz sastava 77. vrbaske divizije, prvenstveno 717. Slbr i 707. Sbbr se angažuju u borbenim djelovanjima na Vlašićkom platou. Kombinujući odbrambena i napadna djelovanja, uz svakodnevnu kontrolu teritorije u rejonu Karaule, Vitovlja i Gostilja, snage divizije ostaju do 01. oktobra 1995. godine angažovane na vlašićkom platou.

Angažovanje 77. vrbaske divizije u z/o 5. korpusa Armije RBiH

Upućivanjem dijela snaga 707. Sbbr u z/o 5. korpusa Armije RBiH, 28.09.1995. godine započinje angažovanje divizijskih snaga na prostoru Krajine, koje će trajati sve do kraja godine i uspostave trajnog prekida borbenih djelovanja. U z/o 5. korpusa Armije RBiH na prostoru Ključa i Sanskog Mosta angažovane su divizijske snage iz sastava 707. Sbbr, 717. Slbr i 770. Sbbr, dok su snage 708. Ibr izdvojene pod direktnu komandu komandanta 7. korpusa.

Jedinice iz sastava 77. vrbaske divizije u z/o 5. korpusa Armije RBiH težišno su angažovane na odbrani Ključa i zaustavljanju napada SCA, oslobođenju teritorije općine Sanski Most i gonjenju snaga SCA nakon sloma ofanzive prema Ključu. Svi zadaci postavljeni pred jedinice divizije, iako u izuzetno složenim okolnostima, su uspješno realizovani, a sve brigade iz sastava divizije su potvrdile da im je zasluzeno dodijeljen naziv SLAVNIH brigada.

Nakon potpisivanja Dejtonskog mirovnog sporazuma, u novembru 1995. godine, divizijske jedinice su angažovane na povlačenju snaga i sredstava iz borbenog dodira na linije predviđene Mirovnim sporazumom. Polovinom januara 1996. godine okončano je povlačenje svih snaga 77. vrbaske divizije iz z/o 5. korpusa Armije RBiH u matične zone.

Zaključak

Ratni put 77. vrbaske divizije završen je održavanjem smotre brigada i drugih divizijskih jedinica, koja je održana 30. decembra 1995. godine, u Donjem Vakufu, na stadionu FK Radnik.

Smotra jedinica 77. vrbaske divizije, u povodu oslobođenja Donjeg Vakufa, izvršena je

30. decembra 1995. godine, u Donjem Vakufu.

Ostvareni rezultati 77. vrbaske divizije potvrđuju ispravnost odluke o njenom formiranju, posebno sposobnost izvođenja ofanzivnih borbenih djelovanja, koja su imala rezultate u oslobođanju okupiranog Donjeg Vakufa i Jajca. Manevar u Bosansku Krajinu kompletognog sastava 77. Vd također potvrđuje opravdanost formiranja divizije, kao i njenu sposobnost za izvođenje samostalnih borbenih djelovanja, ne samo u matičnoj zoni, već i u drugim zonama širom BH ratišta, u sadejstvu sa snagama Armije RBiH iz drugih armijskih korpusa, ali i snagama HV i HVO.

SLOBODA

Razgovarao: Azam
Mandžić

Ovaj izuzetno perspektivni mladi čovjek do mjesa komandanta 77. Vrbaske divizije prošao je gotovo sve faze borbenog komandovanja i jedan je od uspješnih starijina naše armije. Pukovnik Dautović je kasnije postao i komandant krenuo u Plju - općine Bugojno (sa mnom se vedim i odgovornim zadaćima) gdje sa nekolikom starijima vrši pripreme za organizaciju naroda na pružanu cijelu nadzoreću teritoriju i okupaciju.

Već počekom aprila '92. nađenički općinski organi postavljaju ga za komandanta Stabe TO Bugojno. Na tom mjestu ostaje do februara 1993. godine gdje za to vrijeme paralelno radi na organizaciji vojnog ustroja i formiranju brigada - te protivvjezeničkih odreda (PVO-1 i 2) pri Štabu TO. Zbog sve većeg haukarivanja bezbjednosti uslijed incidenta HVO, te najave sve izvezjene sukoba sa potrošnjama, ukazano mu je veliko povjerenje i krajem februara '93. postavljen je za načelnika MUP-a SJB Bugojno. Pod njegovom komandom pripadnici bugojskog MUP-a izmještaju na svojinu jedinice veliki teret pri obmanjivanju agresije potstreljivača u Bugojnu.

Krajem travnja '94. kao prvi starijina iz grupe OG Zapad odlazi u Komandu 7.korpusa i formiraju, gdje zajedno sa starijinsima OG Bosanska Krajina radi na uspostavljanju i formiraju Komande Korpusa. Blizu postavljen za načelnika operativnog organa 7.korpusa gdje će na tom mjestu provesti godinu dana. Direktne učestvuje u planiranju i organizaciji najuspješnijih oslobođilačkih akcija 7.korpusa na Kupresu i Višiću. Marta '95. postavljen je na dužnost Komandanta 77. Vrbaske divizije, gdje se danas nalazi.

■ Prilikom odlaska iz komande 7.korpusa general Alagić je rekao da odlazite na ovaj teren, da vratite 77. Vrbasku diviziju u stanje mnogo. Gospodine pukovniče, želite li u novoj - staroj sredini?

- Predmet u mnom zadatku je posebno predstavljajući da što posnem teren - teritoriju, starijine i borce, njihove teško fokusirati i odrediti pre zahvata. Mogu slobodno reći da su zamijenjeni zadaci realizirani i da sam sadržajem stanjem zadovoljan, ali još imam dovoljno prostora za dogradjivanje jedinica.

■ Da li ste ulogu komandanta 77.Vd doživjeli kao svojevrsno priznanje za Već dosađeni rad?

- Komandantsku dužnost je nedugo posebno. Tu je izražen visok stepen odgovornosti i obaveza. Sve, kako da mi je čast da sam od strane Komande Korpusa postavljen da komandujem prvom divizijom na teritoriji 7.korpusa A R BiH. Osjećaj da ste prvi komandant divizije u 7.korpusu sigurno niste predstavljali, ali bez sumnje i obaveze na

pružanje, maksimalnog - raspora, znanja i upozorenja u savladavanju svakodnevnih obaveza i zadatka. Obavezan sam, ali i rješen da sve svoje umne sposobnosti zajedno s svojim starijinskim i komandnim potpuničnjem sastava stavim u funkciju naše pravedne oslobođenje borbe.

■ Proteklih mjeseci desile su se određene transformacije u A R BiH, došlo je do ukidanja operativnih grupa i osnivanja divizija, koje su već u 2. i 3.korpusu na ratističima postigle vrlo zapušene vojničke rezultate. Oslobođene su velike prostranstva do juče okupiranih teritorija. Kakav je Vaš komentar na pomenutu transformaciju na području transforamcijske divizije 2. i 3.korpusa?

- Samo formirajuća divizija predstavlja napredak u ukupnoj organizaciji A R BiH, posebno u postavljanju i organizaciji sistema na vezi Komande Korpusa. Keo nevjeka zadržano - taktička jedinica, divizija može da pokrije više operativnih pravaca djelovanja, ili da zatvori jednu široku operativnu prostoriju, što je istaknuto blito u ukupnom sistemu Rika - jedinica MUP-a A R BiH. Kao komandant ove mlađe divizije "Jubomir" sam na uspjehe jedinica iz sastava 21, 22, 25, 35 i 61.divizije, čije rezultate i uspješne pratnji i ovom prilikom im čestitam. Ja se nadam da će usvojiti i iz zloži 77.Vd isti isto tako povoljni i ugodne vijesti o novim oslobođenim teritorijama naše zemlje.

■ Šta je to za čim ste posebno zadovoljni u dosadašnjem komandovanju 77.Vd?

- Najzadovoljniji sam moralom i odnosom boraca prema izvršavanju zadataka. Jedinice iz sastava divizije su uživo zainteresirane napraviti, nešto trude, praktično učiti, učiti, rati tako da svaki zadatak odbrambenog i napadnog karaktera, možemo izvršavati sa visokim postotkom uspješnosti i svi postavljene zadatke prepoštavljene komandne. Ono na čemu čime najviše raditi jest podizanje svakog, od elementa borbe govoriti, na viši nivo, tako da svaki zadatak odbrambenog i napadnog karaktera, možemo izvršavati uspješno. Istrajam rad na ovim vitanjima omogućujući da sve zadatke u koje pristupimo obavimo što brže i kvalitetnije. To su iskusni borci i dobrim jedinicama neće biti posebno teško. Uto sam ubjedjen.

■ U sastavu 77.Vd nalaze se tri brigade sa epitetom "slavna". Čine ih borci sa mnogo ratnog iskustva. Najtežije li je vezati više visoke - oslobođilačke domaće?

- Sve brigade iz sastava 77.Vd, to slobodno mogu reći, su slavne i viba od loga, tako što zvanično 708.btr još uvijek nije. Stotine km oslobođene, te velike održavanje teritorija, koje su zabilježile cve jedinice, dovoljno govore sve. Odbranjeni prostor Bugojno u cijelosti, Novog Travnika, G.vakufa od ekstremnih postrojbi HVO-a i SCA, učešće u velikim uspješnim akcijama i sada sedamdeset godina zadovoljan, ali još imam dovoljno prostora za dogradjivanje jedinica.

■ Da li ste ulogu komandanta 77.Vd doživjeli kao svojevrsno priznanje za Već dosađeni rad?

- Komandantsku dužnost je nedugo posebno. Tu je izražen visok stepen odgovornosti i obaveza. Sve, kako da mi je čast da sam od strane Komande Korpusa postavljen da komandujem prvom divizijom na teritoriji 7.korpusa A R BiH. Osjećaj da ste prvi komandant divizije u 7.korpusu sigurno niste predstavljali, ali bez sumnje i obaveze na

INTERVJU

**Komandant 77. Vrbaske divizije
7.korpusa A R BiH pukovnik
Senad Dautović**



AGRESOR ĆE USTUKNUTI PRE UDARIMA SE DAMDESET SEDME

Ovaj rat koji je ušao u svoju devetu godinu, promovisao je mnogo mlađih i uspješnih komandanata A R BiH. Jedan od njih je pukovnik Senad Dautović, koji je odnedavno na čelu 77. Vrbaske divizije 7.korpusa A R BiH.

■ Gospodine pukovniče, ovačko je da svi potencijali, uspješno komandovani jedinom ovako krunjom formacija podrazumevaju i niz drugih faktora, kao što je podrška od političkih i drugih institucija, grada, regije, Okruga. Kako se divizija "anasić" na tom planu?

Društva moraju biti upregnuti u oslobođenje okupiranih teritorija. Mi vojnici imamo taj operativno - taktički zadatak oslobođenja prijevremeno okupiranih područja. Svakako, da drug dio posta prapredstavnik - političkim institucijama, koje imaju zadatak da prate

najviše jedinice u smislu izgradnje kompletne sistema obrane. Sa općinskim organima, koji su u sastavu 77.Vd imam dobro saradnju. Vojска koja uz sebe ima narod je narodna i nacija. Nije nikak na može da se razlikuje. Možemo primjer za još bolje zajedničko djelovanje i ugušeno imamo. Ta saradnja će biti nezavjedna i paralelno sa crtanjem, rečeno bih oslobođilačkom boricom, teč i borba za to božji status boraca 77.Vd i upečaćenica A R BiH. Kroz ovaj vid saradnje, mi radimo u zajedničkom i jednom interesu obrane i oslobođenja A R BiH. Bortens gotovat uspiješno osvajanja saradnje na ovoj relaciji. Mislim da je shodno mogućnostima i potencijalu na kojem se fiči naša zemlja i njenim potencijalima, ta pomoć u granicama zadržavajuće.

■ Gospodine pukovniče, koja je saradnja - opredjeljenja 77.Vd kojoj ste na telu?

- Na toj poziciji sam djelomično odvođen. Jako je sam, jedan je, organizacija i svjet. To su elementi koji će obeždati naradne zadatke 77.Vd. Ono daške, od čega će zavistiti ofanzivni način ratovanja. Pri tom, oslobođilački poduhvatiti da divizija nije i neće biti striktno vezana za jednu zid, što onda projicira i važnije realizacije gore počinjenih elemenata, koji će omogućiti i našu suradnju u svim uslovima i na svim teritorijima.

* Na pravcu ili u zloži 77.Vd načini se okupirani D.vakuf, koji je odavno na listi "čekanja" za oslobođenje. Odi su uptite u 77.Vd i

- Mi pratimo situaciju u D.vakufu i oko njega i radi te tek tolko: kada dođe na red, ako Bog da, taj odgovorni zadatak će biti na najbolji način izvršen. Naravno, neprimjetljivo nećemo niti smjeriti poticnjati. Okupirani prostor D.vakufa i Jaja, su neka tzv. granica zadnjih republika i agresor to ima u vidu, posebno nakon velikih i uspješnih oslobođilačkih poduhvata 7.korpusa, tokom prošle i ove godine. Agresora jednostavno treba dotući, dodao je trenutak i A R BiH, za to im snage. Tako mišljenje dijelim za cijelokupni okupirani teritorij, naravno i za D.vakuf.

■ Šta bi ste potpisali i kazali za kraj ovog razgovora?

- Mi se evo upravo ovih dana i opet na obilje cijelog svijeta suočavamo sa strašnim genocidom, egodom i okupacijom u tzv. zaštićenoj zoni "Srebrenica", koju je od prije nekoliko dana okupirao četnički agresor, počivnici stravične masakre, poput onih iz '92. godine. Jednostavno repräsentacija treba vojnički poraziti. Svoju sudbinu rješavati i moramo još odužnije rešavati isključivo sami. Vojnički porazi četničke najveće boje, to su mu najteže nisu. Vojnički porazi na svim ratilima u BiH i agresora su opredjeliši da učinu što je učinio, kako bi podigao moral svojim vojnicima. To je kratkotrajni zlodjaki bježak represijata, za koji će ih na kraju stići nesa kazna. Borčima 77.Vd, ali i svim borcima A R BiH, poručio bih da u ovim sigurno oduševujućim i prijelomnim trenucima iskažu kvalitete koje već poseduju u borbici za oslobođenje naše zemlje.



Površina mala, značaj ogroman

Sve je počelo oko 13 sati 23. julkog dana. Faktor iznenađenja bio je opet za desetku, a početni udar boraca 77. vrbaske divizije 7. korpusa ARBiH silovit i nezaustavljiv. Za veoma kratko vrijeme padale su do sada nevidene agresorske utvrde na ovom dijelu ratišta

Piše: Azam MANDŽIĆ

Na strategijski veroma važnom platou Košćana, agresor je došao po cijeloj površini imao nekoliko međusobno povezanih i dobro utvrdjenih linija po sistemu labyrintha. Četničke zemunice bile su obložene balvanom sa velikim količinama zemlje i drugog materijala po površini. Uz to sistem nooružanja i vatru agresora je došlo dugo vremena sigurnog. Međutim, akcija je po svemu ličila na onu, koju su izveli bari 770. slave, na Malu Šljagu, kada je isto tako agresor bio siguran u svoju snagu, a ostali bari eksplozivne za samo sedam minuta oslobođili ovu strašnički vremena značajnu kotu. Dugo pripremano od strane naših boraca akcija je već na startu bila predodređena na uspjeh. Srca naših boraca kucalo su jaka, glave su bile davoljno hladne, a samouverenost kao nikad. Došao je trenutak da se izbrišu južne granice tzv. Republike Srpske.

Donji Vakuf na nišanu

Kompletan košćanski plato naših više od 3 godine je oslobođen. U posjedu naših boraca su sela lilići, Vasići, Babići, vikend naselje, 11945 i 1949. Šušnjari i objekat Šumarska kuća. Posebno značajno je oslobođenje košćanskog bazena, koji je u prethodnim ofanzivnim djelstvima boraca 7. korpusa bio posljednja i zbog vrlo povoljnog položaja za održavanu najutvrđenju ločka odranbe plota u cijelini.

Pred noletom boraca 77. i ostalih jedinica 7. korpusa nisu pomogli niti betonirani bunker obloženi debelim balvanima i automobilskim gumama.

Sve je od samog starta akcije ilo po planu, četnicima nije dozvoljen predah. Poljuljaju linije, četnici ostavljaju - bježeći glavom bez obzira. Ostavljaju i velike kolicine MTS-a i druge opreme, ostavljaju svoje poginule saborce.

Agresorska artiljerija ne "javio" se više sa uobičajenih mjesa, tek poneki projektil u žurbi agresor ispaljuje na grad Bugojno sa još uvijek nijihove Urje, drugog značajnog strateškog teitorija na ovom ratištu.

Okupiran Donji Vakuf sada je na dometu i lohkog artiljerijskog nooružanja. Na svega tri kilometra vazdušne udaljenosti nalaze se tri kuće gradića na Vrbasu, iz kojeg su Bošnjaci prognavi još daleko 1992. godine. Danas, tri i po godine poslije, pitanje je dana kada će se oni ponovo vratići u svoja vječkovaognjista.

Ovakav razvoj situacije, navajao je nedavno pukovnik Senad Dautović u intervjuu "Slobodi",

listu 7. korpusa ARBiH, kada je o oslobođanju Donjem Vakufu kazao: "Mi pratimo situaciju u Donjem Vakufu i oko njega i reči ču tek toliko da kod doče no red, aako Bog da, taj odgovorni zadatok će biti na najbolji način izvršen."

Četnici ogroženi vodama

Početni uslov za oslobođanje Donjem Vakufa - oslobođenje košćanskog plota - je ostvaren, a sudeći po situaciji u neprijateljskim redovima, koje se "pročitati" na osnovu zaplijenjene četničke dokumentacije i ovaj drugi odlučujući bit će zadovoljen vrlo brzo. U tzv. Širobranu, kako ga prozvate, vlada vojno i

Zašto poštovani Predsednici, nije onako kačka nam pri svakom našem susretu obećavate, jer, dok mi ratujemo, borimo se i ginemo, spoda iz naše opštine za to vreme uživaju u kanfonomu i za bogatim trpezzama. Naš predsednik opštine Nedeljko Ninković postao je notorna pičanica. Kad se napie, a to često čini, on gubi potpunu kontrolu nad sobom, više, galami, umroki se za stolom, a onda ga, kao mladu, društvenim autom spravode kući. Ostali su bolji od njego samo u tome što bolje podnose alkohol i mogu više da popiju i pojedu. Zato je i glavna stavka raspodjela opštinskog budžeta troškovi reprezentacije, te privatna nabavka "Viljemovke".

Otvorena vrata Donjem Vakufa

Zvanične palvde velikog uspjeha boraca 7. korpusa su stigle tri dana nakon početka ofanzivnih borbenih djelstava i to iz agresorskih redova. Iz očaja i u posljednje vrijeme vrlo često, nakon gubitaka na bojnom polju četnici na urbane dijelove grada ispoljuju razorne projektili velikih kalibara. Dvadeset šestog jula na Bugojno su ispolili kasetu bombu od koje je više civila ovog grada povrijeđeno. Također, isti dan srpski radio s Pala javio je da su se "uslijed silovitih napada muslimanske vojske, srpski vojnici iz takličkih razloga povukli na pomoćne položaje košćanskog plota."

Bilo je to praktična reakcija i znak priznjanja poraza. U behutu četnici, a Bogom i civili, bježali su mnogo dalje od tih novodvih pomoćnih položaja na Košćanima. Svoje zadovoljstvo nije krio ni legendi i zlatni lilijan 770. sbb. Huse Sušić, danas komandant 1. bataliona ove brigade i aktivni učesnik u akciji na Košćanima:

"Ja sam sretan što imamo ovakve borce". Ova izjava najbolje sve govori. Oslobođen je jedan relativno mali prostor u dubini fronte oko 3 km i po dubini više od 1 km, ali je za to značaj oslobođenja košćanskog plota ogroman. Uz to, četnički agresor je ostao bez noćmanja 30 svojih pripadnika i sigurno toliko ih je ranjeno, nekoliko zarobljeno. Ostal su i bez velike količine oružja, oružja i municije. Totalno je uzdrmano 19. pbr., koja ima šansu da postane "bivša".

Šta drugo na kraju reći nego da su kapije nekadašnje "južne granice" samozvane republike Širok otvorene, vrata Donjem Vakufu su pak odskrinuta, potrebno ih je samo malo jače "udariti". ♦



političko rasulo, koje je evidentirano još mnogo ranije, a čiju kulminaciju samozvani vođovi tvr. srpske vlasti doživljavaju upravo ovih dana, kada se pred udarima boraca 7. korpusa tolasaju sve tanje odbrambeni redovi ovog gradića. Još odavno vojnici 19. pbr. pod komandom potpukovnika Milana Vujića na razne načine iskazuju svoje nezadovoljstvo stanjem u kojem se nalaze. U zaplijenjenom pismu, koje su napisali ratnom zločinu Radovanu Karadžiću u kojem ga upoznaju sa situacijom u vojsci i politici Širobранa, između ostalog, stoji:

"Za ovakvo stanje na opštini najkrivljiji su Nikola Kisin - narodni poslanik, Nedeljko Ninković - predsednik opštine, Svetko Borča - predsednik izvršnog odbora, Ljubo Meknić - načelnik opštine, a ni ostali ne zaostaju puno za njima. Porodice nose poginulih boraca na ruci su bude. O njima niko ne vodi računa. Civilne vlasti iz opštine ne znaju čak ni gdje su smještene te porodice, da li imaju stan, a da ne govorimo o ostalim njihovim potrebanima. Pa zašto onda ginuti oko unapred znati što će biti sa porodicom o kojoj niko ne vodi računa.

| Mittwoch | August | September | September |
|---|---|---|---|
| 31. | | 1. | Donnerstag |
| Wiederholung Merkzettel Vokabeln Grammatik | August Merckzettel Vokabeln Grammatik | September Wiederholung Merckzettel Vokabeln Grammatik | September Wiederholung Merckzettel Vokabeln Grammatik |
| | 35. Woche | 36. Woche | 36. Woche |
| | | | 1 |
| 7.30 | | 8.30 | |
| 7.30 | Yuk - Wk - 1 wod | 8.30 | 1.30 |
| 8.30 | Korean - Seouli, idf! | 9.30 | 1.30 |
| 8.30 | übersetzung - Sankt - 1 wod 1/pw | 10.30 | 1.30 |
| 8.30 | Skript u. Kursiv | 11.30 | 1.30 |
| 9.30 | | 12.30 | 1.30 |
| 9.30 | Zähler in engl. position at 700 (gegen vorher Punkte) | 13.30 | 1.30 |
| 10.30 | 44 973 engl. counts | 14.30 | 1.30 |
| 11.30 | 600 175 (Korea, Korea) | 15.30 | 1.30 |
| 11.30 | Vorlesung "7" | 16.30 | 1.30 |
| 12.30 | | 17.30 | 1.30 |
| 12.30 | Sprache polit. - Schule | 18.30 | 1.30 |
| 13.30 | - Sprache Medizin | 19.30 | 1.30 |
| 13.30 | | 20.30 | 1.30 |
| 14.30 | TRAXX 440 - 800 1000 | 21.30 | 1.30 |
| 14.30 | TC2 - 800 1000 | 22.30 | 1.30 |
| 14.30 | TC1 - 800 1000 | 23.30 | 1.30 |
| 15.30 | | 24.30 | 1.30 |
| 16.30 | 767829 - 214 20.000 | 25.30 | 1.30 |
| 17.30 | - 440 15.000 | 26.30 | 1.30 |
| 17.30 | 767829 - 214 20.000 | 27.30 | 1.30 |
| 18.30 | 7.9 - | 28.30 | 1.30 |
| 18.30 | | 29.30 | 1.30 |
| | | 30.30 | 1.30 |
| | | 31.30 | 1.30 |
| | | 32.30 | 1.30 |
| | | 33.30 | 1.30 |
| | | 34.30 | 1.30 |
| | | 35.30 | 1.30 |
| | | 36.30 | 1.30 |
| | | 37.30 | 1.30 |
| | | 38.30 | 1.30 |
| | | 39.30 | 1.30 |
| | | 40.30 | 1.30 |
| | | 41.30 | 1.30 |
| | | 42.30 | 1.30 |
| | | 43.30 | 1.30 |
| | | 44.30 | 1.30 |
| | | 45.30 | 1.30 |
| | | 46.30 | 1.30 |
| | | 47.30 | 1.30 |
| | | 48.30 | 1.30 |
| | | 49.30 | 1.30 |
| | | 50.30 | 1.30 |
| | | 51.30 | 1.30 |
| | | 52.30 | 1.30 |
| | | 53.30 | 1.30 |
| | | 54.30 | 1.30 |
| | | 55.30 | 1.30 |
| | | 56.30 | 1.30 |
| | | 57.30 | 1.30 |
| | | 58.30 | 1.30 |
| | | 59.30 | 1.30 |
| | | 60.30 | 1.30 |
| | | 61.30 | 1.30 |
| | | 62.30 | 1.30 |
| | | 63.30 | 1.30 |
| | | 64.30 | 1.30 |
| | | 65.30 | 1.30 |
| | | 66.30 | 1.30 |
| | | 67.30 | 1.30 |
| | | 68.30 | 1.30 |
| | | 69.30 | 1.30 |
| | | 70.30 | 1.30 |
| | | 71.30 | 1.30 |
| | | 72.30 | 1.30 |
| | | 73.30 | 1.30 |
| | | 74.30 | 1.30 |
| | | 75.30 | 1.30 |
| | | 76.30 | 1.30 |
| | | 77.30 | 1.30 |
| | | 78.30 | 1.30 |
| | | 79.30 | 1.30 |
| | | 80.30 | 1.30 |
| | | 81.30 | 1.30 |
| | | 82.30 | 1.30 |
| | | 83.30 | 1.30 |
| | | 84.30 | 1.30 |
| | | 85.30 | 1.30 |
| | | 86.30 | 1.30 |
| | | 87.30 | 1.30 |
| | | 88.30 | 1.30 |
| | | 89.30 | 1.30 |
| | | 90.30 | 1.30 |
| | | 91.30 | 1.30 |
| | | 92.30 | 1.30 |
| | | 93.30 | 1.30 |
| | | 94.30 | 1.30 |
| | | 95.30 | 1.30 |
| | | 96.30 | 1.30 |
| | | 97.30 | 1.30 |
| | | 98.30 | 1.30 |
| | | 99.30 | 1.30 |
| | | 100.30 | 1.30 |
| | | 101.30 | 1.30 |
| | | 102.30 | 1.30 |
| | | 103.30 | 1.30 |
| | | 104.30 | 1.30 |
| | | 105.30 | 1.30 |
| | | 106.30 | 1.30 |
| | | 107.30 | 1.30 |
| | | 108.30 | 1.30 |
| | | 109.30 | 1.30 |
| | | 110.30 | 1.30 |
| | | 111.30 | 1.30 |
| | | 112.30 | 1.30 |
| | | 113.30 | 1.30 |
| | | 114.30 | 1.30 |
| | | 115.30 | 1.30 |
| | | 116.30 | 1.30 |
| | | 117.30 | 1.30 |
| | | 118.30 | 1.30 |
| | | 119.30 | 1.30 |
| | | 120.30 | 1.30 |
| | | 121.30 | 1.30 |
| | | 122.30 | 1.30 |
| | | 123.30 | 1.30 |
| | | 124.30 | 1.30 |
| | | 125.30 | 1.30 |
| | | 126.30 | 1.30 |
| | | 127.30 | 1.30 |
| | | 128.30 | 1.30 |
| | | 129.30 | 1.30 |
| | | 130.30 | 1.30 |
| | | 131.30 | 1.30 |
| | | 132.30 | 1.30 |
| | | 133.30 | 1.30 |
| | | 134.30 | 1.30 |
| | | 135.30 | 1.30 |
| | | 136.30 | 1.30 |
| | | 137.30 | 1.30 |
| | | 138.30 | 1.30 |
| | | 139.30 | 1.30 |
| | | 140.30 | 1.30 |
| | | 141.30 | 1.30 |
| | | 142.30 | 1.30 |
| | | 143.30 | 1.30 |
| | | 144.30 | 1.30 |
| | | 145.30 | 1.30 |
| | | 146.30 | 1.30 |
| | | 147.30 | 1.30 |
| | | 148.30 | 1.30 |
| | | 149.30 | 1.30 |
| | | 150.30 | 1.30 |
| | | 151.30 | 1.30 |
| | | 152.30 | 1.30 |
| | | 153.30 | 1.30 |
| | | 154.30 | 1.30 |
| | | 155.30 | 1.30 |
| | | 156.30 | 1.30 |
| | | 157.30 | 1.30 |
| | | 158.30 | 1.30 |
| | | 159.30 | 1.30 |
| | | 160.30 | 1.30 |
| | | 161.30 | 1.30 |
| | | 162.30 | 1.30 |
| | | 163.30 | 1.30 |
| | | 164.30 | 1.30 |
| | | 165.30 | 1.30 |
| | | 166.30 | 1.30 |
| | | 167.30 | 1.30 |
| | | 168.30 | 1.30 |
| | | 169.30 | 1.30 |
| | | 170.30 | 1.30 |
| | | 171.30 | 1.30 |
| | | 172.30 | 1.30 |
| | | 173.30 | 1.30 |
| | | 174.30 | 1.30 |
| | | 175.30 | 1.30 |
| | | 176.30 | 1.30 |
| | | 177.30 | 1.30 |
| | | 178.30 | 1.30 |
| | | 179.30 | 1.30 |
| | | 180.30 | 1.30 |
| | | 181.30 | 1.30 |
| | | 182.30 | 1.30 |
| | | 183.30 | 1.30 |
| | | 184.30 | 1.30 |
| | | 185.30 | 1.30 |
| | | 186.30 | 1.30 |
| | | 187.30 | 1.30 |
| | | 188.30 | 1.30 |
| | | 189.30 | 1.30 |
| | | 190.30 | 1.30 |
| | | 191.30 | 1.30 |
| | | 192.30 | 1.30 |
| | | 193.30 | 1.30 |
| | | 194.30 | 1.30 |
| | | 195.30 | 1.30 |
| | | 196.30 | 1.30 |
| | | 197.30 | 1.30 |
| | | 198.30 | 1.30 |
| | | 199.30 | 1.30 |
| | | 200.30 | 1.30 |
| | | 201.30 | 1.30 |
| | | 202.30 | 1.30 |
| | | 203.30 | 1.30 |
| | | 204.30 | 1.30 |
| | | 205.30 | 1.30 |
| | | 206.30 | 1.30 |
| | | 207.30 | 1.30 |
| | | 208.30 | 1.30 |
| | | 209.30 | 1.30 |
| | | 210.30 | 1.30 |
| | | 211.30 | 1.30 |
| | | 212.30 | 1.30 |
| | | 213.30 | 1.30 |
| | | 214.30 | 1.30 |
| | | 215.30 | 1.30 |
| | | 216.30 | 1.30 |
| | | 217.30 | 1.30 |
| | | 218.30 | 1.30 |
| | | 219.30 | 1.30 |
| | | 220.30 | 1.30 |
| | | 221.30 | 1.30 |
| | | 222.30 | 1.30 |
| | | 223.30 | 1.30 |
| | | 224.30 | 1.30 |
| | | 225.30 | 1.30 |
| | | 226.30 | 1.30 |
| | | 227.30 | 1.30 |
| | | 228.30 | 1.30 |
| | | 229.30 | 1.30 |
| | | 230.30 | 1.30 |
| | | 231.30 | 1.30 |
| | | 232.30 | 1.30 |
| | | 233.30 | 1.30 |
| | | 234.30 | 1.30 |
| | | 235.30 | 1.30 |
| | | 236.30 | 1.30 |
| | | 237.30 | 1.30 |
| | | 238.30 | 1.30 |
| | | 239.30 | 1.30 |
| | | 240.30 | 1.30 |
| | | 241.30 | 1.30 |
| | | 242.30 | 1.30 |
| | | 243.30 | 1.30 |
| | | 244.30 | 1.30 |
| | | 245.30 | 1.30 |
| | | 246.30 | 1.30 |
| | | 247.30 | 1.30 |
| | | 248.30 | 1.30 |
| | | 249.30 | 1.30 |
| | | 250.30 | 1.30 |
| | | 251.30 | 1.30 |
| | | 252.30 | 1.30 |
| | | 253.30 | 1.30 |
| | | 254.30 | 1.30 |
| | | 255.30 | 1.30 |
| | | 256.30 | 1.30 |
| | | 257.30 | 1.30 |
| | | 258.30 | 1.30 |
| | | 259.30 | 1.30 |
| | | 260.30 | 1.30 |
| | | 261.30 | 1.30 |
| | | 262.30 | 1.30 |
| | | 263.30 | 1.30 |
| | | 264.30 | 1.30 |
| | | 265.30 | 1.30 |
| | | 266.30 | 1.30 |
| | | 267.30 | 1.30 |
| | | 268.30 | 1.30 |
| | | 269.30 | 1.30 |
| | | 270.30 | 1.30 |
| | | 271.30 | 1.30 |
| | | 272.30 | 1.30 |
| | | 273.30 | 1.30 |
| | | 274.30 | 1.30 |
| | | 275.30 | 1.30 |
| | | 276.30 | 1.30 |
| | | 277.30 | 1.30 |
| | | 278.30 | 1.30 |
| | | 279.30 | 1.30 |
| | | 280.30 | 1.30 |
| | | 281.30 | 1.30 |
| | | 282.30 | 1.30 |
| | | 283.30 | 1.30 |
| | | 284.30 | 1.30 |
| | | 285.30 | 1.30 |
| | | 286.30 | 1.30 |
| | | 287.30 | 1.30 |
| | | 288.30 | 1.30 |
| | | 289.30 | 1.30 |
| | | 290.30 | 1.30 |
| | | 291.30 | 1.30 |
| | | 292.30 | 1.30 |
| | | 293.30 | 1.30 |
| | | 294.30 | 1.30 |
| | | 295.30 | 1.30 |
| | | 296.30 | 1.30 |
| | | 297.30 | 1.30 |
| | | 298.30 | 1.30 |
| | | 299.30 | 1.30 |
| | | 300.30 | 1.30 |
| | | 301.30 | 1.30 |
| | | 302.30 | 1.30 |
| | | 303.30 | 1.30 |
| | | 304.30 | 1.30 |
| | | 305.30 | 1.30 |
| | | 306.30 | 1.30 |
| | | 307.30 | 1.30 |
| | | 308.30 | 1.30 |
| | | 309.30 | 1.30 |
| | | 310.30 | 1.30 |
| | | 311.30 | 1.30 |
| | | 312.30 | 1.30 |
| | | 313.30 | 1.30 |
| | | 314.30 | 1.30 |
| | | 315.30 | 1.30 |
| | | 316.30 | 1.30 |
| | | 317.30 | 1.30 |
| | | 318.30 | 1.30 |
| | | 319.30 | 1.30 |
| | | 320.30 | 1.30 |
| | | 321.30 | 1.30 |
| | | 322.30 | 1.30 |
| | | 323.30 | 1.30 |
| | | 324.30 | 1.30 |
| | | 325.30 | 1.30 |
| | | 326.30 | 1.30 |
| | | 327.30 | 1.30 |
| | | 328.30 | 1.30 |
| | | 329.30 | 1.30 |
| | | 330.30 | 1.30 |
| | | 331.30 | 1.30 |
| | | 332.30 | 1.30 |
| | | 333.30 | 1.30 |
| | | 334.30 | 1.30 |
| | | 335.30 | 1.30 |
| | | 336.30 | 1.30 |
| | | 337.30 | 1.30 |
| | | 338.30 | 1.30 |
| | | 339.30 | 1.30 |
| | | 340.30 | 1.30 |
| | | 341.30 | 1.30 |
| | | 342.30 | 1.30 |
| | | 343.30 | 1.30 |
| | | 344.30 | 1.30 |
| | | 345.30 | 1.30 |
| | | 346.30 | 1.30 |
| | | 347.30 | 1.30 |
| | | 348.30 | 1.30 |
| | | 349.30 | 1.30 |
| | | 350.30 | 1.30 |
| | | 351.30 | 1.30 |
| | | 352.30 | 1.30 |
| | | 353.30 | 1.30 |
| | | 354.30 | 1.30 |
| | | 355.30 | 1.30 |
| | | 356.30 | 1.30 |
| | | 357.30 | 1.30 |
| | | 358.30 | 1.30 |
| | | 359.30 | 1.30 |
| | | 360.30 | 1.30 |
| | | 361.30 | 1.30 |
| | | 362.30 | 1.30 |
| | | 363.30 | 1.30 |
| | | 364.30 | 1.30 |
| | | 365.30 | 1.30 |
| | | 366.30 | 1.30 |
| | | 367.30 | 1.30 |
| | | 368.30 | 1.30 |
| | | 369.30 | 1.30 |
| | | 370.30 | 1 |



KOMANDA 77.VRBASKE DIVIZIJE
22:00, 09.09.1995.godine
Bugojno

ODBRANA REPUBLIKE
VOJNA TAJNA
STROGO POVJERLJIVO

"LAHOR - 95"

K O M A N D I *77.S/16*
ZAPOVJEST ZA GONJENJE, Op.br.:15-20-524

1.Pred frontom napada NS/s u Z/o lijevo: Paljike (tt 1296) (u)- V.Plaznica, desno: Crlienac (i) - Radalj (tt 1368) očekujemo snage i sredstva iz sastava 30. pd (mb/7.mtbr, b/g Janj, 31.ipbr, 19.pbr i 2pb/11.ipbr sa vlastitim sredstvima podrške i pridodatak djelovima 1.mpoab i MAD-a 30.pd). Težište odbrane SOA ispoljava u rejonom lijevo: Dekala (tt 1535),desno: M.Siljkovac (tt 1176) snagama 19.pbr sa susjedima lijevo (do Dekala) 31.ipbr i desno 11.ipbr (obezbjedjuje komarski vjenac).

Cilji dejstva navedenih snaga agresora biće da spriječi NS/s ovladavanje objektima Junuzovac (K.1117), Grot (tt 909), kompletnim objektom Urija, Daljan (K.660),Tubaljica (tt 585)i Kik (1173) te izbijanja na L/o: Junuzovac (K.1117) - Zekonjina kosa (tt 916) - Grot (tt 909) - s.Durići - s.Arambašići - Daljan (K.660) - Tubaljica (tt 585) - Strahinjača (tt 823) - Kik (tt 1173).

P/k odbarane AS proteže se L/o : Jurići (tt 1318), uz Plaje, podnožjem Demirovca - Semešnica (tt 1724) - Javorak (tt 1473) - Čučkovine (tt 1482) - Dekala (tt 1535) - Tisova kosa (tt 1351) - Junuzovac - Zekonjina kosa - Grot (tt 909) - Serimsaklijia - s.Durići - s.Radići (tt 740) - s.Kašići - tt 717 Brdo - s.Kopčić - s.Jusidi - Tubaljica (tt 585) - s.Karići - s.Sukarevina - s.Brežićani - Strahinjača (tt 823) - s.Bašići - s.Plisnići - ispod Kika (tt 1145) - Odžina rupa - Riđuše (K.1157) - Topolica (K.1117) i dalje putem ispred Vezovina.

Inžinjerijska utvrđenost l/o je u I-II stepenu,a na dijelu platoa V.Plaznica i većem dijelu komarsko-vrbaskog pravca u III stepenu utvrđenosti. Nebranjene međuprostore agresor je osigurao dijelom MMP, dijelom dobro razrađenim sistemom vatre na p/k, a na kupreškom pravcu međuprostore pokriva patrolama - gdje su ti međuprostori vedi.

Raspored snaga na p/k sa sredstvima podrške
- mb/7.mtbr posjeda i brani L/o 1. s.Jurići (tt 1318) - d. Semešnica (tt 1724).Ojačan 1 T-55 na Maglaju, vMB 82/120 mm u rn.Omarike, Šimića pod, po potrebi iz rn. s.Rastićevo izvlači još 1 tenk i sPAT 30/2 u Š/r plata V.Plaznici.
- b/g Janj posjeda i brani L/o 1. spoj sa 7.mtbr - d. Bukvir (i).
Ojačanje T-55 u rn.Rakitine koš. i v MB 82/120 mm u rn. Jeftenića koš.
- 31.ipbr posjeda i brani L/o 1.spoj sa bg Janj - d.Junuovac tt 1112 (u)
Ojačanje T-55 rn.Dekala (tt 1535) i MB 120 mm u rn.Junuzovca
- 19.pbr posjeda i brani L/o 1. spoj sa 31.ipbr - d. s.Brežićani (u)
Ojačanje BrAG - bMB 120 mm i rn. s.Jemanlici, s.Mačići i s.Jablan
- BLRL 128 mm sa orudima u rn. od Zekonjine kose-s.Nežići
- vSO 90 mm iz rn.Zekonjina kosa,Vučinca(tt 722),s.Milići
- četom tenkova (4T-34, 2T-55 i 1 T-84)
- 11.ipbr sa 2 ipb sa Z/o 1. spoj sa 19.pbr, d. Pogana Ravan
Ojačanje 2 tenka, sPAT 30/2, vMB 82 mm i v MB 120 mm

Navedenim jedinicama su pridodate DAG 30.pd iz rn. s.Blagaj, Piščetak, s.Oborci i rn.Radalja te mpoab 30.pd sa 2 mpoab locirana u zahvatu r.Vrbas. za vođenje POB na pravcima Prusac-D.Vakuf i Bugojno-D.Vakuf, ujedno dajući i artiljerijsku podršku vlastitim jedinicama.

-2-

Očekivati je da će agresor glavni otpor pružiti na p/k, a u slučaju gubitka objekata Junuzovac (K.1117) četom iz rn.D.Vakuf pravcem Ruska pilana-s.Jablan, odnosno objekta Urija očekivati je jače snage za intervenciju iz dubine kanjonom r.Vrbas, upotrebu B0t-a, primjenu DIG, snažnu PPD, snažnu PER, te veoma jaku artiljerijsku vatru iz svih raspoloživih sredstava po p/k, a i dubini (naročito po gradu Bugojnu).

Jedinice na p/k angažovane na težišnom pravcu odbrane su mu dobro obučene sa solidnim ratnim iskustvom i promjenjivim stanjem moralu, dok jedinice angažovane na pomoćnom pravcu (b/g "Janj") imaju znatno manje iskustva i očekivati je manju upornost u odbrani.

Za slučajevje direktne ugroženosti L/o dodatno se angažuje tzv. industrijska četa, VP i MUP, a određen dio ljudstva se obezbjeduje i prebacivanjem sa manje ugrozzenih pravaca 30.pd.

2.77.Vd u povoljnem razvoju situacije na pravcu napada lijevog i desnog susjeda i probijanju p/k neprijatelja, predi u gonjenje pravcem Bugojno-Donji Vakuf - Jajce, sa zadatkom : razbiti neprijatelja na datom pravcu ovladati Donjim Vakufom i stvoriti uslove za ovladavanje Jajcem.

3. Desni susjed, jedinice 7.Korpusa, izvode napadna b/d na pravcu Bijelo uđje - Šarmaja - Radali.

Ujeli susjed, HVO ZP "Tomislav grad", izvodi napadna b/d na pravcu Vitoroga.

4.Odlučio sam u povoljnem razvoju situacije na prvcima napada lijevog i desnog susjeda, te po probijanju p/k neprijatelja, slobodnim snagama i snagama iz dodira preći u gonjenje, glavnim snagama pravcem : Crni vrh - Stolovaš - Kriva jelika - Ljuša, a pomoćnim na pravcu : Vidrička - Kik - Janjkuše - Silajdževina, sa zadatkom : koristeći narušenost b/r neprijatelja i paniku u njegovim redovima, energičnim i brzim udarima razbiti neprijatelja na datim prvcima i u bližem zadatku ovladati objektima : Čučkovine, Bukvir, Sjenokošić, Stolovaš, Kriva jelika, Semin na glavnom pravcu, a na pomoćnom objektima Glavica, Janjkuše i Topola, a zatim produžiti gonjenje i u slijedećem zadatku ovladati sa s.Podobzir, s.Ljuša, s.Babin potok, s.Babino selo i rejonom Silajdževina, gdje biti u gotovosti za odbijanje protivnapada neprijatelja i nastavak dejstava u sadejstvu sa snagama HVO i jedinicama 7.Korpusa ka gradu Jajcu.

Borbeni raspored :

- Snage ze gonjenje (glavna goneća kolona i pomoćna goneća kolona)
- Snage za podršku,
- Snage za kontrolu teritorije po dubini,
- Rezerva i
- KM i CV.

Gotovost : Po posebnom naređenju.
Početak : Po posebnom naređenju.

5.Zadaci jedinicama

5.1 707.Sbbr, u povoljnem razvoju situacije na pravcu napada lijevog susjeda i probijanja p/k neprijatelja po osnovnom zadatku, slobodnim snagama i snagama iz dodira preći u gonjenje prvcima : Križ - Javorak - Čučkovine - Sjenokošić - Obzir - s.Ljuša i Junuzovac - Stolovaš - Bukvir - s.Ljuša, sa zadatkom : koristeći narušenost b/r agresora i paniku u njegovim redovima, brzim i energičnim udarima razbiti neprijatelja na datim prvcima i u bližem zadatku izbiti na liniju : Čučkovine - Bukvir - Sjenokošić - Stolovaš, pregrupisati snage i produžiti gonjenje i u slijedećem zadatku izbiti na liniju : Mirakodo - s.Podobzir - Mala ljuša - s.Ljuša, ostvariti spoj sa desnim susjedom, 770.Sbbr, i biti u gotovosti za odbijanje napada neprijatelja i nastavak dejstava u sadejstvu sa snagama HVO i 770.Sbbr ka Jajcu.

-3-

Lijeva granica : Paljike tt1296 (u) - Vrhovi tt1511 (i) - Mali Opatak k.1061 (u) - Pribeljci tt944 (u) - s.Babići (u).
 Desna granica : Mali Osredak tt846 (u) - tt952 (i) - Stolovaš tt1476 (u) - s.Ljuša (u).

Podržava III KAG-7 po zahtjevu.

KM u rn.Crni vrh (do otpočinjanja gonjenja), a nakon toga u glavnoj gonećoj koloni.

5.2 770.Sbbr, u povoljnom razvoju situacije na pravcu napada lijevog susjeda 77.Vd i probijanja p/k neprijatelja po osnovnom zadatku, slobodnim snagama i snagama iz dodira preći u gonjenje pravcima : Zekonjina kosa - Dubrave - Kriva jelika - Suha lokva i Zekonjina kosa - Rasavci - Babin potok, sa zadatkom : koristeći narušenost b/r agresora i paniku u njegovim redovima, brzim i energičnim udarima razbiti neprijatelja na datim pravcima i u bližem zadatku izbiti na liniju: Piščetak - Dubrave - Crkvine - Semin, pregrupisati snage i produžiti gonjenje i u sljedećem zadatku izbiti na liniju : Begluci - Suha lokva - Vukovo - Babin potok, ostvariti spoj sa lijevim susjedom, 707.Sbbr, u rn.s.Ljuša i biti u gotovosti za odbijanje protivnapada neprijatelja i nastavak dejstava u sadejstvu sa snagama 707.Sbbr i 717.Slbr ka Jajcu.

Lijeva granica : Mali Osredak tt846 (i) - tt952 (u) - Stolovaš tt1476 (i) - s.Ljuša (i).

Desna granica : rijeka Vrbas (uključno lijeva obala).

Podržava III KAG-7 po zahtjevu.

KM u rn.Radaljsko vrelo (do otpočinjanja gonjenja), a nakon toga u glavnoj gonećoj koloni.

5.3 717.Slbr, u povoljnom razvoju situacije na pravcu napada lijevog i desnog susjeda 77.Vd i probijanja p/k neprijatelja po osnovnom zadatku, slobodnim snagama i snagama iz dodira preći u gonjenje pravcima : Vidrička - Kik - Janjkuše - Silajdževina i Krepa - Brežičani - Jemanlići - Donji Vakuf, sa zadatkom : koristeći narušenost b/r neprijatelja i paniku u njegovim redovima, brzim i energičnim udarima razbiti neprijatelja na datim pravcima i u bližem zadatku izbiti na liniju : Jemanlići - Romine - Glavica - Janjkuše - Topola, pregrupisati snage i produžiti gonjenje i u sljedećem zadatku izbiti na liniju : Uzglavak - Babino selo - Silajdževina, ostvariti spoj sa lijevim susjedom, 770.Sbbr, u rn.s.Babin potok i biti u gotovosti za odbijanje protivnapada neprijatelja i nastavak dejstava u sadejstvu sa snagama 770.Sbbr i desnim susjedom 77.Vd ka Jajcu.

Lijeva granica : rijeka Vrbas (uključno desna obala).

Desna granica : Crlienac k.850 (i) - Kik tti173 (u) - Topola k.1041 (u) - Sović k.1261 (i).

Podržava III KAG-7 po zahtjevu.

KM u rn.s.Dulovići (do otpočinjanja gonjenja), a nakon toga u glavnoj gonećoj koloni.

6. Vatrena podrška

III KAG-7, sastavavod haubica 122mm D-30 (2H), vod haubica 105mm (2H), vod topova 76mm ZIS (2) i odjeljenje VLR-107/12 VPo H-122mm u rn.Han Cardak.

—4—

VPo VLR-107/12 u rn. Han Čardak.
 VPo H-105 mm u rn. Odžački Stožer.
 VPo H-105 mm u rn. Guvna.
 VPo ZIS u rn. Marjanovići.
 VPo ZIS u rn.s. Frusac.

KM u rn. Han Cardak, osmatračnica u rn. Crni vrh.

Zadaci :

Vatrena podrška glavne gonaće kolone (GGK), na pravcu Crni vrh-s. Ljuša.
 Neutralisanje neprijateljeve ž/s i borbenih sredstava u fazi povlačenja i sprečavanje izvlačenja okruženih neprijateljevih snaga.
 Vatrena podrška jedinicama pješadije u obezbjeđenju dostignutih linija u bližem i sljedećem zadatku.

Odbijanje protivnapada neprijatelja sa pravca Jajce - Donji Vakuf.

Izvršiti pripremu za izmještanje oruđa na VPn, po izvršenju bližeg zadataka jedinica pješadije.

7. PROTIV - VAZDUŠNA ODBRANA

Težisste PVO imati na pravcu glavnog udara nassih snaga i vatrenoj podršci jedinica u toku gonjenja.

VOJ : podatke o situaciji u VaP primati od VOST-a u rejonima:

VOST1-ssiri rn.tt745 s.Guvna (lavr PVO 770.Sbbr)

VOST2-tti624 M.Stožer (lavr PVO 707.Sbbr)

Sve VOST-e uvezati radio vezom sa CVOJ-a 7. lard u Bugojnu radi prijema talasa obavjesztavanja.

Podatake o situaciji u VaP ka jedinicama slati zzichanom vezom komandovanja u prioritetu.

PVB :-lavr PVO 770. Sbbr sa raspolozivim oruđima koja su postavljena na vatrene položaje za gadjanje ciljeva u VaP, brane mogucce pravce doleta četnichkih letjelica. Ostalim dijelom snaga ostvaruje vatrenu podršku jedinica u napadu.

PVZ :-Izvrssiti maskiranje vatrenih položaja oruđja za podršku radi zasstile od uochavanja iz VaP, a u blizini osnovnih vatrenih položaja izraditi i lazzne V.P.

Po otpočinjanju borbenih dejstava izdati naredjenje SStabu CZ Bugojno o strogom posstivanju naredbi o zabrani okupljanja građana i primjeni mjera zamrachivanja.

b. Obavljanje obezbjeđenje, bezbjednost i samozaštita

a) Za prikupljanje podataka angažovati sve raspoložive jedinice, jedinice u dodiru i sve strukture u zoni dejstva. Težište OOb imati u zoni lijevo;

Dekola - desno: Kik (tt 1173)

Na ovom pravcu OOb će koordinirati tim iz ObO 77.Vd, a snage za izvršenje:

- odjeljenje osmatrača 77. Vd
- ObO, IDJ i desetine PEB-a brigada
- vod za PEB 77.Vd

b) U bezbjednosnom obezbjeđenju ofanzivnih borbenih dejstava težisste imati na:

- Provoditi **mjere KOZ** komandi, jedinica, planova, naredjenja i teritorije.

- **Zasstiti tajnosti** prilikom izrade svih dokumenata Komande za predstoječa borbena dejstva,

- **Zasstiti funkcionisanje** Rik-a od komandanta 77.VD. do najnizih elemenata Rik. Protiv lica koja opstruiraju izvršenje naredjenja preduzimati disciplinsku i krivichnu odgovornost,

- Sa SJB i SDB sprovesti do kraja sve propisane i naređjene **mjere bezbjednosti na teritoriji ZZ.VD**

-5-

- Pravovremeno otkrivati i izložavati borce u jedinicama koji su skloni panici, deficitizmu i ostalim pojavama koje mogu imati uticaj na stanje u jedinicama.
- Izvršiti privodjenje svih boraca neopravdano odsutni iz jedinica a stalnim procjenama pratiti naravljavanje Rik u komandama i jedinicama,
- CHVP. 77.VD. težisno angazovati u rezervi komandanta 77.VD., sprovodjenju propisanih mjeru bezbjednosti na teritoriji, kontroli na KPS na putnim pravcima koji vode u z/o 77.VD., zatvaranju putnih komunikacija prema ratnim zonama, zajedno sa vodovima vojne policije brigada. Jedan vod vojne policije imati za borbu protiv desantnih jedinica i DTG. neprijatelji.
- Stalno vršiti procjenu stanja bezbjednosti u OSVB do nivo bataljona i cheta istu dostavljati u odsjek SVB 77.VD. sa prijedlogom mera.

9. Maskiranje

Pokrete jedinica organizovati i izvoditi u uslovima slabe i ograničene vidljivosti, a posebnu pažnju posvetiti maskiranju V/p oruđa, zaklone za dejstvo i zaštitu, r/r, KM i CV. Pri uvođenju jedinica koristiti pogodnosti na zemljištu uz maksimalno korištenje rejona zaklonjenih od osmatranja neprijateljskih jedinica, pri čemu voditi računa o osmatranju iz VaP-a. Mjerama maskiranja u pripremi dejstava pristupiti planski i organizovano, od pojedinaca do grupe i većih formacija, u cilju stvaranja uslova za izvođenje uspešnih b/d na svim nivoima. Posebnu pažnju posvetiti pri komuniciranju radio-sredstvima, a iste koristiti samo u nuždi, žičane i kurirske veze koristiti maksimalno.

10. PNH obezbjedjenje

Težisite PNHOb imati na PNHB kontroli, ssto ostvariti neprekidnim osmatranjem, izvidjanjem i obavijestavanjem na nivou osnovnih jedinica K-di bataljona i brigada.

U cilju PNHB zasitite prekontrolisati ispravnost, kompletnost i zaduženje sredstava zasitite i da se ista imaju na rukama. U okviru jedinica izvršiti preraspodjelu sredstava zasitite, vodeći računa o zasititi odbrane. U nedostatku z/m, pristupiti izradi i podjeli z/m od mirujućeg materijala, zasitnih poveski i gaza. Koristiti prirodne i viesztachke objekte (kanale, propuste, uvale, pećine, podgrudobranska sklonista i dr. pokrivena sklonista) chiće otvore zatvoriti chebadima, ssatorskim krilima. Na sklonistima ugraditi priruchne filter ventilacione uređaje od pjeska. Primarnu dekontaminaciju vršiti odmah, a završnu po planu PNHBOB. Dkst 707. Sbbr razviti u reonu Mala Luka. Dkst 770. Sbbr razviti u reonu Kosscana (Radalisko vrelo). Dkst 717. Slbr razviti u reonu s.Sahmani.

11. Inžinjerijsko obezbjedjenje

Težisite inžinjerijskog obezbjedjenja b/d jedinica u napadu imati na zapreccavanju i obezbjedjenju kretanja i manevra naših jedinica. Za vršenje aktivnosti iz dijela zapreccavanja organizovati PGZ sa zadatkom izrade prolaza kroz naša i neprijateljska minsko polje te organizovati KZS sa zadatkom provođenja naših jedinica kroz uradjene prolaze u minskim poljima. Inzz. obezbjedjenje b/d jedinica u napadu organizovati sopstvenim snagama i sredstvima oslonjcem na inzz. jedinica 77. VD. Obezbedjenje kretanja jedinica vršit će inzz. jedinica prema uradijenom planu inzz. obezbjedjenja b/d. Uredjenje dostignutih linija vršiti sopstvenim snagama i sredstvima. Pri izvođenju svih navedenih

- 6 -

aktivnosti i radova neprekidno se pridrzzavati mjera maskirne discipline primjenjujucci i koristecci priruccna i formacijska sredstva.
Potrebna inzz. sredstva za izvrssenje predstojeccih zadataka biti cce dostavljena prema zahtjevu i prioritetu.

12. Moralno obezbijedjenje

U svim jedinicama tezisste moralnog obezbijedjenja imati na obrazlaganju vojno politichke situacije, i znachaj izvodjenja ofanzivnih b/d i gonjenje agresora. Borcima i starjessinama realno ukazati na sve potesskoche i napore koje ih ochechju pri izvrssenju b/z.

Zavrssne pripreme po moralnom obezbijedjenju da izvedu komandanti brigada.

Preko PK za moral cheta obezbjediti da dnevna informacija dodje do svakog borca. Pri tome posebno isticati uspjehe jedinica 5.korpusa ARBiH, dosadassnje uspjehe jedinica 77.Vd, te uspjehe HV. Realno borcima predstaviti trenutno vojno politichku situaciju i domete dejstva NATO avijacije.

Pripremi jedinica za naredna ofanzivna borbena dejstva dati prioritetno mesto u ukupnoj aktivnosti organa za moral. Kod boraca jachati gurnost u jedinicu, spremnost i istrajnost pri izvrssenju borbenog zadatka. Od starjessina zahtijevati odluchnost i odgovornost za izvrssenje zadatka, da snagom lichnog primjera povuku svoje borce na uspjessno izvrssenje zadatka. Na sastancima vojnih kolektiva obezbjediti starjessine iz dva stepena visse komande.

U svim fazama rada i b/d iskazati punu brigu za borce, koordinirajući to sa potchinjenim jedinicama. Psiholosko-propagandnu aktivnost na podrivanju morala agresora koordinirati na nivou 77.Vd uz saglasnost sa komandom 7.korpusa. Koristiti predajnike radio Bugojna i Donjeg Vakufa. Pripadnike organa za moral brigada i Odsjeka za moral 77.Vd imati na tezisstu b/d.

13. Logističko obezbijedjenje

Rejon rasporeda Logističkih jedinica:

- LOC - razvijena u Bugojnu u zgradi Dječijeg obdaništa,
- Tehnički vod na lageru JP "Koprivnica" Bugojno.
- Skladišta M/MES-a - zgrada Nove bolnice u Bugojnu,
- In vod i skladište InMS-a u zgradi Dječijeg obdaništa i garaži hotela Kalin,
- Sanitetsko - Veterinarski vod - zgrada Dječijeg obdaništa,
- Saobraćajno obezbijedjenje - transportni kapaciteti LOC-a.

Na logističko obezbijedjenje po svim elementima stavljaju se slijedeće jedinice:

- 707. Sbbr,
- 717. SLbr
- 770. Sbbr
- K-da 77. Vd sa prištapskim jedinicama

Norme utroška municije:

- municija do kalibra 14,5 mm za jedinice odobravam 2 b/k,
- municija za artiljerijsku podršku do 1 b/k.

-7-

Norme utroška p/g:

- za Sn m/v odobravam 2 p/r,
- za 1 p/r za vozila K-danta i vozila dotura.

Ishranu ljudstva vršiti tekućom hranom, a jedinicama koje učestvuju u napadnim dejstvima odobrava se ishrana sa S d/o, a ostalim jedinicama samo uz odobrenje K-danta.

Evakuaciju p/o vršiti vlastitim sredstvima i snagama do dižizijske SnSt Mala Luka, a sa desne obale Vrbasa po naznačenju BrSnSt.

Putevi dotura i evakuacije su:

- Bugojno - Prusac
- Bugojno - N.Vila - Kupreška Vrata
- Bugojno - Karadiće - Guvna
- Bugojno - Ajvatovica - Šipin most - Koščani
- Bugojno - Piridi - Vejidi
- Bugojno - Ravno Rostovo - Sahmani
- Bugojno - Nova Vila - Mala Luka - Mala Semešnica

Putevi dotura i evakuacije u z/o b/d su u nadležnosti K-di brigada.

Komandovanje i veza

KM imati u Bugojnu (zgrada Kozzare).
OsSt u rn.Crni vrh.

Gotovost veze: stalna
Veze održavati prema vazzeccim planovima rada.

Izvjesstaje dostavljati:

- redovne izvjesstaje svaka 4 (četiri) sata,
- vanredne po potrebi i naredjenju, a po otpočinjanju b/d svaka dva sata.

Izradio: Ramic Edin



REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA
ARMIJA BOSNE I HERCEGOVINE #c:DslDlqlxb9bc
KOMANDA 77.VRBASKE DIVIZIJE

Str.pov.broj:2/2-1485
Bugočino, 11.09.1995.godine

Redovni b/i
dostavlja

Z022
ODBRANA REPUBLIKE
VOJNA TAJNA 10:44
STROGO POVJERLJIVO

156

K-di 7.Korpusa

1. AGRESOR

Tokom protekla 24 sata agresorske snage su pojavljano dejstvovale iz svih artiljerijskih oruđja na komarsko-vrbaskom pravcu po p/k 1/o i prigradskim dijelovima Bugočina, te iz ostalih vrsta naoružanja adekvatno odgovarajući na dejstva Nss/s. Primjećeno je pojavljivanje 1/o agresora u rn.Junuzovac i na komarskom pravcu. Na kupresskom pravcu agresorske snage su se zadnji put oglasile sinoc u 00,30 sati u rn.Demirovac. Tokom proteklih noći u vremenu od 21,15 do 01,00 četnici su sa V.P. artiljerijskih oruđja dejstvovali sa 10-ak projektila po uzem gradskom području Bugočina.

2.1. NARME SNAGE

Borbene aktivnosti
Narne snage su od 07,00 otpočele pješadijski napad u smislu rn.V.Plazenice i poslobo nije bilo otpora od strane agresora uspijele su ovladati slijedećim objektima: kompletan plato Demirovca (tt 1765), Krizz (k. 1714) i Semessnica (tt 1724). U rn.Semessnici (tt 1724) narne snage su se spojile sa snagama HVO. Drugi dio snaga upucen je u rn.Javorak (tt 1743) i ovladale su jednim dijelom trijgonometra te nastavljaju gonjenje. Dejstva su izvodile snage 707.Sbbr koje su imale 3 ranjena borca. Treći dio snaga izvršio kombinovani art-pješadijski napad ka Grot (tt 909) i nakon zvestoke agresorske vatre vratile se na početni položaj. Na naseoj strani nije bilo poginulih osim 3 ranjena borca.

2.2. Stanje morale

Stanje b/m je povoljnije u odnosu na prethodni dan i omogućava izvršenje borbenih zadataka. Podsticajno na spremnost boraca za oslobođenje privremeno okupiranih teritorija utiču informacije o uspjehima jedinica AR BiH, a posebno jedinica narne divizije.

2.3. Stanje bezbjednosti

Bezbjednosno stanje u z/o 77.Vd je zadovoljavajuće. Stanje u jedinicama takođe zadovoljava izuzev 707.Sbbr gdje je još uvijek izrazljena pojava većeg broja nepravdano odsutnih boraca iz jedinica (ukupno 98 boraca). Nije bilo registrovano bezbjednosno interesantnih pojava u z/o 77.Vd.

2.4. Logističko obezbeđenje

Logistička podrška jedinica odvijala se bez potrebnog i po planu snabdjevanju jedinica.

2.5. Utrosak MTS-a:

| | |
|-------------------------|-------------|
| - metak 7.62 x 39 | - 15490 kom |
| - metak 7.62 x 54 | - 2650 kom |
| - metak 7.9 | - 1293 kom |
| - metak 12.7 "Browning" | - 435 kom |
| - metak 12.7 DSSK | - 252 kom |
| - TTM | - 133 kom |
| - KRTM | - 118 kom |
| - pješaci ustasa | - 1 kom |
| - RPG-7 | - 3 kom |
| - RPG | - 37 kom |
| - mina MB 60 mm | - 45 kom |
| - mina MB 82 mm | - 140 kom |
| - mina MB 120mm | - 85 kom |
| - metak 76 mm B1 | - 13 kom |
| - LRL 128 mm | - 7 kom |

Itrossak municije se odnosi na jedinice 77.Vd bez 707.Sbbr.

3.ZAHTEVI

Obnovni zahtjeva od strane jedinica nema, a redovni se rješavaju putem logističkog snabdjevanja.

4.AKTIVNOSTI HVO

Jedinice HVO su tokom dana ovladale s.Blagaj, s.Rastichovo, Maglaj (tt 1703) i učestvovali se sa naseom snagama u rn.Semessnici (tt 1724).

5.AKTIVNOSTI UNPROFOR

Nisu nam poznate posebne aktivnosti UN snaga.

6.K/NA

Radeno u 2 primjerka
dostavljeno
7.Korpusu
a/a

K O M A N D A N T
pukovnik
Senad Dautović

REPUBLICA BOSNA I HERCEGOVINA
ARMIJA BOSNE I HERCEGOVINE
KOMANDA 77.VRBASKE DIVIZIJE

Str.pov.br.: 2/2/1-5-81-536
Bugojno, 11.09.1995.godine
Op.vrijeme : 23,30

FILE: V11107.JXF
ODBRAHNA REPUBLIKE
VOJNA TAJNA
STROGO POVJERLJIVO. 2040

Vendredni b/i . -

Komandi 7.Korpusa
n/r Komandanta

1. Neprijatelji

Usljed napredovanja snaga HV i HVO na pravcu Vitorog - Janj - s.Ljuša i Vitorog - Blagaj - Rastičovo, neprijatelj je izvršio organizovano izvlačenje svojih snaga iz rejona : Velika Plazenica, Javorak, Čučkovine, Dekala.

Prema saznanjima sa izvlačenjem je započeo jutros u 04:00 časova iz rn. Velike Plazenice, a u toku dana sa ostalih objekata.

U toku povlačenje neprijateljske snage su dejstvovale iz rn.Dekala, Juzuzovca, Vučinca i Rudine po cijeloj z/o 77.Vd i užem gradskom području. Za očekivati je da tokom sutrašnjeg dana nastavi sa izvlačenjem svojih snaga iz šireg rejona Donjeg Vakufa, prema Jajcu.

2. Naše snage

U toku protekle noći naše snege su vršile prepadna dejstva u rejonu Demirovca, sa ciljem utvrđivanja aktivnosti neprijatelja, a u ranim jutarnjim satim jedinice 707.Sbbr su otpočele sa podilaženjem ka p/k neprijatelja na Demirovcu, a ostalim slobodnim snagama ka Javorku.

Obzirom da je neprijatelj napustio svoje položaje na Velikoj Plazenici, naše jedinice su otpočele sa gonjenjem i do 12:00 časova ovladale objektima : Maglaj, Krilo, Veliki križ, Semešnica, a u 14:00 časova i sa rejonom Javorov pod i Javorak.U nastavku gonjenja, goneći odred 707.Sbbr ovladao je kompletnim rejonom Čučkovina, Bukvirom, a oko 19:00 časova i objektom Dekala.

U z/o 770.Sbbr u toku dana izvođena su prepadna dejstva na pravcima : s.Ilići - Grot i s.Vasići - Grot, sa ciljem vršenja pritiska na neprijateljske snage i utvrđivanje njihovih aktivnosti.

U z/o 717.Sbbr u toku dana u tri navrata su izvođena prepadna dejstva na pravcu Visovi - Kik tit173, sa ciljem vezivanja neprijateljskih snaga i utvrđivanja njihovih aktivnosti.

Gubitci u toku dana :

707.Sbbr - 1 teže ranjen borac, 1 lakše ranjen borac

770.Sbbr - 1 teže ranjen borac, 2 lakše ranjena boraca

2.1 Aktivnosti HV - HVO

Prema našim saznanjima jedinice HV - HVO u današnjim dejstvima ovladale su platoom Janja, s.Blagaj, s.Rastičovo, s.Novo selo i spojile se sa našim snagama na platou Velike Plazenice.

Iz razgovora sa časnicima zapovjedništva ZP "Tomislavgrad" došli smo do saznanja da im je današnji cilj bio da izbiju u rejon s.Ljuša i da su to najviđerovatnije ostvarili.Pretpostavljamo da će u toku sutrašnjeg dana nastaviti dejstva ka Sjenokšćidi i prema Vrbasu.

U cilju rješavanja eventualnih problema na spoju sa jedinicama HVO, upućen je jedan starješina K-de 77.Vd na teren, u rejon Demirovca.Po zahtjevu zapovjednika ZP "Tomislavgrad" odobrio sam uvođenje jednog voda iz sastava 1.gardijske u rejon Demirovca preko naših položaja.

U kontaktima naših boraca i pripadnika HVO u više navrata došlo je do veoma drskog ponašanja bojovnika, a u dva slučaja i do razoružavanja naših boraca.

Obzirom da će i u narednim dejstvima jedinice 77.Vd biti u neposrednom dodiru sa jedinicama HVO, tražimo da se sa nivoa GS ARBiH uspostavi kontakt sa zapovjedništvom HVO i da se razriješe svi mogući problemi do kojih bi moglo doći u nastavku dejstava.

- 2 -

Naredne aktivnosti

U toku noći jedinice 77.Vd će izvršiti neophodne pripreme za nastavak gonjenja. Dejstva su planirana po sljedećem :

- * 707.Sbbr, u ranim jutarnjim satima nastavitiće gonjenje sa dostignute linije (Dekala) pravcem : Dekala – Stolpaš, a dijelom snaga Dekale – Slatina;
- * 770.Sbbr, će u povoljnem razvoju situacije izvršiti napad na pravcima s.Ilići – Grot, s.Vasići – Grot i Prusac – Urija;
- * 717.Slbr, će u povoljnem razvoju situacije na pravcu napredovanja lijevog susjeda, izvršiti napad pravcem : Visovi – Kik tti173, a po ovladanju p/k neprijatelja produžiti napad ka Janjkuši.

ER/RE



Rađeno u 2 primjerka
i dostavljeno:
- Komandi 7.Korpusa
- a/a

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA
ARMIJA BOSNE I HERCEGOVINE
KOMANDA 77.VRBASKE DIVIZIJE

Str.pov.broj:2/-1496
Bugočine+12.09.1995.godine
Operativno vrijeme: 19:30 sati

Q60

ODBRANA REPUBLIKE
VOJNA TAJNA
STROGO POVJERLJIVO

Redovni b/i
dostavlja

K-di 7.Korpusa

1.AGRESOR

aS su izvodile aktivna odbrambena dejstva na Komarsko-vrbaskom pravcu istovremeno vrseći dodatne pripreme na ojačanju p/k (izvoz gradje m/v u rn.Ornici, kao i druge aktivnosti na pojachanom intenzitetu saobrachaja m/v na tom dijelu, relacija D.Vakuf - Ornica). Na napadnu b/d n/s SCA je uzvraćao sa svih l/o, s nesuo smanjjenim intenzitetom ispoljenih b/d u odnosu na ista n/s. Na Kupresskom pravcu, aS su prioritetno angazovane na uvezivanju i formiraju novih l/o, koja se vjerovatno proteze grđom od Tisove kose ka Dekalima i Sinokoschiccu i najvjerovaltnije niz Crni osredak ka s.Pribeljici.

2.NASSE SNAGE

Tokom dana n/s na Kupresskom pravcu nastavile su aktivnim b/d, chisschenje objekta Dekala, nasilno izvidjanje na pravcu Tisova kosa - Junuzovac i Ivik - Stolovac. Vršeno je izvidjanje p/k neprijatelja u rn.Kljuchke kose.

Na Komarsko - vrbaskom pravcu nastavljena deistva sa p/k u cilju pritiska na neprijatelja i vezivanje njegovih snaga.

U toku dana n/s imale su sljedeće gubitke:

- 707.Sbbr., 1 borac tezze ranjen u rn.Dekala, prebačen u Zenicu.
- 770.Sbbr., 2 borca tezze ranjena, jedan laksse u rn. Kljuchka kosa (od dejstva PPMn)

U z/o 77. Vd pristigle su jedinice 17.Vkbbr. i 705.Sbbr. (sa pridodatim j/cama)

2.2. Stanje b/m zadovoljava za izvršavanje b/z odbrane z/o, a u porastu je i spremnost za ofanzivnu b/d u svim brigadama.

Informacije o uspjesima jedinica AR BiH veliki su podsticaj na sve pripadnike 77.Vd.

2.3. Opsste stanje bezbjednosti u z/o 77.Vd je zadovoljavajuće. Jutros se na podrucju opštine G.Vakuf počelo da postaje naredjenje o zabrani rada ugostiteljskih objekata. Jutros je formiran odred VP u čijem sastavu je ussla CHRV i vodovi VP iz brigade, sem jednog odjeljenja koje je ostavljeno za obezbjedjenje KM.

2.4. Logističko obezbjedjenje jedinica 77.Vd odvija se po planu i bez vechih potreskova. U toku dana nije bilo faktora koji su negativno uticali na LoOb.

Utrossak UBS:

| | |
|-------------------|-------------|
| - metak 7.62 x 39 | - 8.020 kom |
| - metak 7.62 x 54 | - 1.480 kom |
| - metak 7.9 | - 330 kom |
| - metak 12.7 | - 130 kom |
| - metak 14.5 | - 450 kom |
| - mina MB 60 mm | - 77 kom |
| - mina MB 82 mm | - 72 kom |
| - mina MB 120mm | - 22 kom |
| RB-mina | - 2 kom |
| RPG-mina | - 0 kom |
| - TTM | - 43 kom |
| - KRTM | - 4 kom |
| - ROB | - 4 kom |

Napomena: Nije obuhvachen utrossak 707.Sbbr., jer su b/d u toku.

3.ZAHTEVI: Bit će dostavljeni kroz vandrdni b/i, nakon danasnjih b/i.

1.AKTIVNOSTI HVO

Ifanzivna b/d HVO na pravcu Kupres-Ssipovo i Vitorog-Ssipovo su i dalje u toku, zavojima o trenutnim linijama dodira neamo.

Naslovi helikopter HVO sletio na Maglaj te 1703, i najvjerovaltnije da se na tom zvjetnem pogodnom zemljiskom objektu formirao jachu OsSt za prahenje b/d u s/r Sipova i Ljusse.

Vremena neprovjerjenim podacima HVO u toku b/d na pravcu Sipova koristi helikoptere za borbu protiv tenkova.

1.1.AKTIVNOSTI UNPROFOR
Običajene aktivnosti.

1. Neprrijatelji nije dejstvovalo po civilnim ciljevima!

Napomena: U toku su napadna b/d n/s na pravcu Tisove kose i Junuzovca, o ishodu chemo Vas izvestiti kroz vandredni b/i.

R/JK

adieno u 2 primjerka
dostavljeno
• 7.Korpusu

K O M A N D A N T

pukovnik

SENŠD-3304-1-2-2

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA
ARMIJA BOSNE I HERCEGOVINE
KOMANDA 77.VRBASKE DIVIZIJE

Str.pov.br.: 2/2-1501
Bogojno, 12.09.1995.godine
Op.vrijeme: 23,45 sati

(261)

ODBRANA REPUBLIKE
VOJNA TAJNA
STROGO POVJERLJIVO

2144

Vanredni b/i,

Komandi 7.Korpusa

1. AGRESOR

SCA na pravcu napada nassih snaga uspio organizovati odbranu i uspostaviti liniju od Tisove kose preko Dekala, preko vrha Bukvira, niz Crni osredak i vjerovatno duzz grede prema s.Ljussa.

2. NASSE SNAGE

Tokom dana aktivnosti su bile usmjerenе na izvidjanje ispred dostignutih linija i izvodjenje napada na pravcu Semesnica-Tisova kosa. U napadu na tom pravcu p/k agresora nije probijen, a nasse jedinice su imale 2 ranjena borca.
U toku sutrassnjeg dana planiran nastavak napadnih b/d na pravcu Ccuckovine-Bukvir-Sjenokosccic (707.Sbbr) i Ccuckovine-Crni osredak - duzz puta za s.Ljussu.

U 77.Vd stigla su i 2 tenka T-55!

3.HVO

Prema poslednjim podacima snage HVO uspjеле su ovladati Ssipovom i planiraju nastavak b/d ka Jezeru. U toku b/d masovno koriste helikoptere, za borbu protiv tenkova i dotur i evakuaciju.

ER/IDž

Radeno u 2 primjerka
i dostavljeno :
- Komandi 7.Korpusa
- a/a

K O M A N D A N T
pukovnik
Senad Dautovic
pečat i potpis

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA
ARMIJA BOSNE I HERCEGOVINE
KOMANDA 77.VRBASKE DIVIZIJE

(262)

ODBRANA REPUBLIKE
VOJNA TAJNA
STROGO POVJERLJIVO

Str.pov.br.: 2/2-1506
Bugojno, 13.09.1995.godine
Op.vrijeme: 08,00 sati

Jutarnii b/i.

Komandi 7.Korpusa

1. AGRESOR

Prema informacijama koje su stigle iz desetine PEB-a SCA izvalcci artiljerijska orudja. U toku noći agresor je provokativno djelovao duzz l/o iz p/n, RB i MB 82 mm i 120 mm. Tokom noći cculo se nekoliko detonacija u vise navrata ispred p/k Nss/s u z/o 717.Sibr.

2. NASSE SNAGE

Poslije dojava PEB-a jedinice su upozorene na maksimalnu budnost i pojaccan intezitet osmatranja. U juccerassnjim, napadnim b/d dosslo je do ranjavanja 5 boraca iz 707.Sbbr, kao i 3 borca iz 770.Sbbr. Jutros u 05,00 upucena joss jedna cceta iz 2/707 Sbbr u r/n Ccuckovine, kao i IDV i PODC sa zadatkom izezivanje linije prema Braniku kao i priprema za nastavak ofanzivnih b/d.

AD/EDž

K O M A N D A N T

pukovnik
Senad Dautovic

Rađeno u 2 primjerka
i dostavljeno :
- Komandi 7.Korpusa

pečat i potpis

Lja

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA
ARMIJA BOSNE I HERCEGOVINE
KOMANDA 77.VRBASKE DIVIZIJE

Str. početni broj: 2/2-1518 4
Bugočino, 13.09.1995. godine

263

ODBRANA REPUBLIKE
VOJNA TAJNA
STROGO POVJERLJIVO

Redovni b/i
dostavlja

K-di 7.Korpusa

1.AGRESOR

Danas, od 12,30 sati počelo masovno i organizovano iseljavanje civila i vojske prevcem D.Vakuf - Borci - Sovicci - Karaulska gora, a od 15,00 primiceno intenzivno korisstene puteva od D.Vakufa ka s.Novo selo i s.Rastichevo i dalje, prema Silaidzevini.

Agresor cee vjerovatno u toku povlachjenja nastojati unistiti ssto visse MTS i dobrara (sличne aktivnosti registrovane u rn.Semessnica i Borcici) a očekivati je i uporednu odbranu sa svih pogodnih zemljissnih objekata u rn. D.Vakufa kao ssto su Urija, Vuchinac i posebno dominantan nad D.Vakufom - Cholakovo brdo tt 593 - tt 710, chime bi nastojali obezbjediti ssto visse vremena i prostora za izvlachjenje vlastitih snaga.

Zavisno od intenziteta b/d naših snaga i tempa napredovanja, očekivati je eventualno jaku odbranu na liniji Kik tt 1173 - Rudina - s.Rastichevo.

2.NASSE SNAGE

2.1.Borbene aktivnosti

Od ranih jutarnjih sati izvode nasilna izvidjanja u cijeloj z/o. Tako je 707.Sbr izvrsila uspjessna napad na Dekala i Tisovu kosu, a prema zadnjim informacijama i s.Jablan kojim je i ovladano. U z/o 770.Sbr, do momenta pisanja izvjesstaja nije bilo znachajnijih pomjeranja poslo početnici u rn.Grota i Urije pruzaj uzestok otpor. Slicna situacija je i u z/o 717.Sbr, gdje je zzestok otpor u rn.Kik - Vis. Za vrijeme ovih dejstava i pripadnik 717.Sbr je poginuo a 5 ranjeno, od chega dvojica tezze.

2.2. Stanje morale

Jedinice 77.Vd i pridodate jedinice izvode uspjessna b/d gonjenja agresora u pravcu D.Vakufa. Moral boraca i starjessina u porastu.

2.3. Stanje bezbjednosti

Stanje bezbjednosti na teritoriji bilo je pod kontrolom jedinica MUP-a i VP. Kontrola putnih komunikacija vrssi se redovno i sa istom nema problema. Narusuvanje javnog reda i mira bilo je u nekoliko navrata kada su neodgovorni borci otvarali vatru iz p/n.

2.4. Stanje logistike

Logisticko obezbjedjenje jedinica 77.Vd i pridodatih jedinica iz 7.Korpusa teče po planu. Utrosak MTS-e nije u potpunosti prikupljen i bicce dostavljen naknadno.

3.ZAHTJEVI

Bicce dostavljeni kroz vanredni b/i, possto su b/d u toku.

4.AKTIVNOSTI HVO

Prema posljednjim informacijama snage HVO i HV su ussle u Jajce.

4.1.AKTIVNOSTI UNPROFOR

Nema podataka.

AD/NA

Radijeno u 2 primjerka
1.dostavljeno
1. 7.Korpusu
2. a/a

*Za-K O M A N D A N T
Pukovnik
Senad Dautovic
(potpis)✓

| | | |
|---|--|--|
| 21 Mittwoch Wednesday Mercredi Mercoledì Çarşamba | September September Septembre Settembre Eylül | • September • September Septembre Settembre Eylül |
| 38. Woche | | |
| (24-1) | | |
| <p>10.00 "Spreznički"</p> <p>11.00 do poštovanje bi očekivalo a neko crnog preteženja</p> <p>12.00 u 10.00 novi obiteljski politika</p> <p>13.00 da je bilo da bi se život bio uvek uspostavljen u skladu sa našim vrednostima</p> <p>14.00 a kada dolaze do točaka ulaganja? Kako je obustavljanje</p> <p>15.00 a 2007. već je došlo do to što su učestvovali</p> <p>16.00 prethodne</p> <p>17.00 do Fornal i neki drugi PAP - Ali su učestvovali u nekim aktivnostima?</p> <p>18.00 a Međutim ih nije došlo</p> <p>19.00</p> <p>20.00</p> <p>21.00</p> <p>22.00</p> <p>23.00</p> <p>24.00</p> <p>25.00</p> <p>26.00</p> <p>27.00</p> <p>28.00</p> <p>29.00</p> <p>30.00</p> <p>31.00</p> <p>32.00</p> <p>33.00</p> <p>34.00</p> <p>35.00</p> <p>36.00</p> <p>37.00</p> <p>38.00</p> <p>39.00</p> <p>40.00</p> <p>41.00</p> <p>42.00</p> <p>43.00</p> <p>44.00</p> <p>45.00</p> <p>46.00</p> <p>47.00</p> <p>48.00</p> <p>49.00</p> <p>50.00</p> <p>51.00</p> <p>52.00</p> <p>53.00</p> <p>54.00</p> <p>55.00</p> <p>56.00</p> <p>57.00</p> <p>58.00</p> <p>59.00</p> <p>60.00</p> <p>61.00</p> <p>62.00</p> <p>63.00</p> <p>64.00</p> <p>65.00</p> <p>66.00</p> <p>67.00</p> <p>68.00</p> <p>69.00</p> <p>70.00</p> <p>71.00</p> <p>72.00</p> <p>73.00</p> <p>74.00</p> <p>75.00</p> <p>76.00</p> <p>77.00</p> <p>78.00</p> <p>79.00</p> <p>80.00</p> <p>81.00</p> <p>82.00</p> <p>83.00</p> <p>84.00</p> <p>85.00</p> <p>86.00</p> <p>87.00</p> <p>88.00</p> <p>89.00</p> <p>90.00</p> <p>91.00</p> <p>92.00</p> <p>93.00</p> <p>94.00</p> <p>95.00</p> <p>96.00</p> <p>97.00</p> <p>98.00</p> <p>99.00</p> <p>100.00</p> <p>101.00</p> <p>102.00</p> <p>103.00</p> <p>104.00</p> <p>105.00</p> <p>106.00</p> <p>107.00</p> <p>108.00</p> <p>109.00</p> <p>110.00</p> <p>111.00</p> <p>112.00</p> <p>113.00</p> <p>114.00</p> <p>115.00</p> <p>116.00</p> <p>117.00</p> <p>118.00</p> <p>119.00</p> <p>120.00</p> <p>121.00</p> <p>122.00</p> <p>123.00</p> <p>124.00</p> <p>125.00</p> <p>126.00</p> <p>127.00</p> <p>128.00</p> <p>129.00</p> <p>130.00</p> <p>131.00</p> <p>132.00</p> <p>133.00</p> <p>134.00</p> <p>135.00</p> <p>136.00</p> <p>137.00</p> <p>138.00</p> <p>139.00</p> <p>140.00</p> <p>141.00</p> <p>142.00</p> <p>143.00</p> <p>144.00</p> <p>145.00</p> <p>146.00</p> <p>147.00</p> <p>148.00</p> <p>149.00</p> <p>150.00</p> <p>151.00</p> <p>152.00</p> <p>153.00</p> <p>154.00</p> <p>155.00</p> <p>156.00</p> <p>157.00</p> <p>158.00</p> <p>159.00</p> <p>160.00</p> <p>161.00</p> <p>162.00</p> <p>163.00</p> <p>164.00</p> <p>165.00</p> <p>166.00</p> <p>167.00</p> <p>168.00</p> <p>169.00</p> <p>170.00</p> <p>171.00</p> <p>172.00</p> <p>173.00</p> <p>174.00</p> <p>175.00</p> <p>176.00</p> <p>177.00</p> <p>178.00</p> <p>179.00</p> <p>180.00</p> <p>181.00</p> <p>182.00</p> <p>183.00</p> <p>184.00</p> <p>185.00</p> <p>186.00</p> <p>187.00</p> <p>188.00</p> <p>189.00</p> <p>190.00</p> <p>191.00</p> <p>192.00</p> <p>193.00</p> <p>194.00</p> <p>195.00</p> <p>196.00</p> <p>197.00</p> <p>198.00</p> <p>199.00</p> <p>200.00</p> <p>201.00</p> <p>202.00</p> <p>203.00</p> <p>204.00</p> <p>205.00</p> <p>206.00</p> <p>207.00</p> <p>208.00</p> <p>209.00</p> <p>210.00</p> <p>211.00</p> <p>212.00</p> <p>213.00</p> <p>214.00</p> <p>215.00</p> <p>216.00</p> <p>217.00</p> <p>218.00</p> <p>219.00</p> <p>220.00</p> <p>221.00</p> <p>222.00</p> <p>223.00</p> <p>224.00</p> <p>225.00</p> <p>226.00</p> <p>227.00</p> <p>228.00</p> <p>229.00</p> <p>230.00</p> <p>231.00</p> <p>232.00</p> <p>233.00</p> <p>234.00</p> <p>235.00</p> <p>236.00</p> <p>237.00</p> <p>238.00</p> <p>239.00</p> <p>240.00</p> <p>241.00</p> <p>242.00</p> <p>243.00</p> <p>244.00</p> <p>245.00</p> <p>246.00</p> <p>247.00</p> <p>248.00</p> <p>249.00</p> <p>250.00</p> <p>251.00</p> <p>252.00</p> <p>253.00</p> <p>254.00</p> <p>255.00</p> <p>256.00</p> <p>257.00</p> <p>258.00</p> <p>259.00</p> <p>260.00</p> <p>261.00</p> <p>262.00</p> <p>263.00</p> <p>264.00</p> <p>265.00</p> <p>266.00</p> <p>267.00</p> <p>268.00</p> <p>269.00</p> <p>270.00</p> <p>271.00</p> <p>272.00</p> <p>273.00</p> <p>274.00</p> <p>275.00</p> <p>276.00</p> <p>277.00</p> <p>278.00</p> <p>279.00</p> <p>280.00</p> <p>281.00</p> <p>282.00</p> <p>283.00</p> <p>284.00</p> <p>285.00</p> <p>286.00</p> <p>287.00</p> <p>288.00</p> <p>289.00</p> <p>290.00</p> <p>291.00</p> <p>292.00</p> <p>293.00</p> <p>294.00</p> <p>295.00</p> <p>296.00</p> <p>297.00</p> <p>298.00</p> <p>299.00</p> <p>300.00</p> <p>301.00</p> <p>302.00</p> <p>303.00</p> <p>304.00</p> <p>305.00</p> <p>306.00</p> <p>307.00</p> <p>308.00</p> <p>309.00</p> <p>310.00</p> <p>311.00</p> <p>312.00</p> <p>313.00</p> <p>314.00</p> <p>315.00</p> <p>316.00</p> <p>317.00</p> <p>318.00</p> <p>319.00</p> <p>320.00</p> <p>321.00</p> <p>322.00</p> <p>323.00</p> <p>324.00</p> <p>325.00</p> <p>326.00</p> <p>327.00</p> <p>328.00</p> <p>329.00</p> <p>330.00</p> <p>331.00</p> <p>332.00</p> <p>333.00</p> <p>334.00</p> <p>335.00</p> <p>336.00</p> <p>337.00</p> <p>338.00</p> <p>339.00</p> <p>340.00</p> <p>341.00</p> <p>342.00</p> <p>343.00</p> <p>344.00</p> <p>345.00</p> <p>346.00</p> <p>347.00</p> <p>348.00</p> <p>349.00</p> <p>350.00</p> <p>351.00</p> <p>352.00</p> <p>353.00</p> <p>354.00</p> <p>355.00</p> <p>356.00</p> <p>357.00</p> <p>358.00</p> <p>359.00</p> <p>360.00</p> <p>361.00</p> <p>362.00</p> <p>363.00</p> <p>364.00</p> <p>365.00</p> <p>366.00</p> <p>367.00</p> <p>368.00</p> <p>369.00</p> <p>370.00</p> <p>371.00</p> <p>372.00</p> <p>373.00</p> <p>374.00</p> <p>375.00</p> <p>376.00</p> <p>377.00</p> <p>378.00</p> <p>379.00</p> <p>380.00</p> <p>381.00</p> <p>382.00</p> <p>383.00</p> <p>384.00</p> <p>385.00</p> <p>386.00</p> <p>387.00</p> <p>388.00</p> <p>389.00</p> <p>390.00</p> <p>391.00</p> <p>392.00</p> <p>393.00</p> <p>394.00</p> <p>395.00</p> <p>396.00</p> <p>397.00</p> <p>398.00</p> <p>399.00</p> <p>400.00</p> <p>401.00</p> <p>402.00</p> <p>403.00</p> <p>404.00</p> <p>405.00</p> <p>406.00</p> <p>407.00</p> <p>408.00</p> <p>409.00</p> <p>410.00</p> <p>411.00</p> <p>412.00</p> <p>413.00</p> <p>414.00</p> <p>415.00</p> <p>416.00</p> <p>417.00</p> <p>418.00</p> <p>419.00</p> <p>420.00</p> <p>421.00</p> <p>422.00</p> <p>423.00</p> <p>424.00</p> <p>425.00</p> <p>426.00</p> <p>427.00</p> <p>428.00</p> <p>429.00</p> <p>430.00</p> <p>431.00</p> <p>432.00</p> <p>433.00</p> <p>434.00</p> <p>435.00</p> <p>436.00</p> <p>437.00</p> <p>438.00</p> <p>439.00</p> <p>440.00</p> <p>441.00</p> <p>442.00</p> <p>443.00</p> <p>444.00</p> <p>445.00</p> <p>446.00</p> <p>447.00</p> <p>448.00</p> <p>449.00</p> <p>450.00</p> <p>451.00</p> <p>452.00</p> <p>453.00</p> <p>454.00</p> <p>455.00</p> <p>456.00</p> <p>457.00</p> <p>458.00</p> <p>459.00</p> <p>460.00</p> <p>461.00</p> <p>462.00</p> <p>463.00</p> <p>464.00</p> <p>465.00</p> <p>466.00</p> <p>467.00</p> <p>468.00</p> <p>469.00</p> <p>470.00</p> <p>471.00</p> <p>472.00</p> <p>473.00</p> <p>474.00</p> <p>475.00</p> <p>476.00</p> <p>477.00</p> <p>478.00</p> <p>479.00</p> <p>480.00</p> <p>481.00</p> <p>482.00</p> <p>483.00</p> <p>484.00</p> <p>485.00</p> <p>486.00</p> <p>487.00</p> <p>488.00</p> <p>489.00</p> <p>490.00</p> <p>491.00</p> <p>492.00</p> <p>493.00</p> <p>494.00</p> <p>495.00</p> <p>496.00</p> <p>497.00</p> <p>498.00</p> <p>499.00</p> <p>500.00</p> <p>501.00</p> <p>502.00</p> <p>503.00</p> <p>504.00</p> <p>505.00</p> <p>506.00</p> <p>507.00</p> <p>508.00</p> <p>509.00</p> <p>510.00</p> <p>511.00</p> <p>512.00</p> <p>513.00</p> <p>514.00</p> <p>515.00</p> <p>516.00</p> <p>517.00</p> <p>518.00</p> <p>519.00</p> <p>520.00</p> <p>521.00</p> <p>522.00</p> <p>523.00</p> <p>524.00</p> <p>525.00</p> <p>526.00</p> <p>527.00</p> <p>528.00</p> <p>529.00</p> <p>530.00</p> <p>531.00</p> <p>532.00</p> <p>533.00</p> <p>534.00</p> <p>535.00</p> <p>536.00</p> <p>537.00</p> <p>538.00</p> <p>539.00</p> <p>540.00</p> <p>541.00</p> <p>542.00</p> <p>543.00</p> <p>544.00</p> <p>545.00</p> <p>546.00</p> <p>547.00</p> <p>548.00</p> <p>549.00</p> <p>550.00</p> <p>551.00</p> <p>552.00</p> <p>553.00</p> <p>554.00</p> <p>555.00</p> <p>556.00</p> <p>557.00</p> <p>558.00</p> <p>559.00</p> <p>560.00</p> <p>561.00</p> <p>562.00</p> <p>563.00</p> <p>564.00</p> <p>565.00</p> <p>566.00</p> <p>567.00</p> <p>568.00</p> <p>569.00</p> <p>570.00</p> <p>571.00</p> <p>572.00</p> <p>573.00</p> <p>574.00</p> <p>575.00</p> <p>576.00</p> <p>577.00</p> <p>578.00</p> <p>579.00</p> <p>580.00</p> <p>581.00</p> <p>582.00</p> <p>583.00</p> <p>584.00</p> <p>585.00</p> <p>586.00</p> <p>587.00</p> <p>588.00</p> <p>589.00</p> <p>590.00</p> <p>591.00</p> <p>592.00</p> <p>593.00</p> <p>594.00</p> <p>595.00</p> <p>596.00</p> <p>597.00</p> <p>598.00</p> <p>599.00</p> <p>600.00</p> <p>601.00</p> <p>602.00</p> <p>603.00</p> <p>604.00</p> <p>605.00</p> <p>606.00</p> <p>607.00</p> <p>608.00</p> <p>609.00</p> <p>610.00</p> <p>611.00</p> <p>612.00</p> <p>613.00</p> <p>614.00</p> <p>615.00</p> <p>616.00</p> <p>617.00</p> <p>618.00</p> <p>619.00</p> <p>620.00</p> <p>621.00</p> <p>622.00</p> <p>623.00</p> <p>624.00</p> <p>625.00</p> <p>626.00</p> <p>627.00</p> <p>628.00</p> <p>629.00</p> <p>630.00</p> <p>631.00</p> <p>632.00</p> <p>633.00</p> <p>634.00</p> <p>635.00</p> <p>636.00</p> <p>637.00</p> <p>638.00</p> <p>639.00</p> <p>640.00</p> <p>641.00</p> <p>642.00</p> <p>643.00</p> <p>644.00</p> <p>645.00</p> <p>646.00</p> <p>647.00</p> <p>648.00</p> <p>649.00</p> <p>650.00</p> <p>651.00</p> <p>652.00</p> <p>653.00</p> <p>654.00</p> <p>655.00</p> <p>656.00</p> <p>657.00</p> <p>658.00</p> <p>659.00</p> <p>660.00</p> <p>661.00</p> <p>662.00</p> <p>663.00</p> <p>664.00</p> <p>665.00</p> <p>666.00</p> <p>667.00</p> <p>668.00</p> <p>669.00</p> <p>670.00</p> <p>671.00</p> <p>672.00</p> <p>673.00</p> <p>674.00</p> <p>675.00</p> <p>676.00</p> <p>677.00</p> <p>678.00</p> <p>679.00</p> <p>680.00</p> <p>681.00</p> <p>682.00</p> <p>683.00</p> <p>684.00</p> <p>685.00</p> <p>686.00</p> <p>687.00</p> <p>688.00</p> <p>689.00</p> <p>690.00</p> <p>691.00</p> <p>692.00</p> <p>693.00</p> <p>694.00</p> <p>695.00</p> <p>696.00</p> <p>697.00</p> <p>698.00</p> <p>699.00</p> <p>700.00</p> <p>701.00</p> <p>702.00</p> <p>703.00</p> <p>704.00</p> <p>705.00</p> <p>706.00</p> <p>707.00</p> <p>708.00</p> <p>709.00</p> <p>710.00</p> <p>711.00</p> <p>712.00</p> <p>713.00</p> <p>714.00</p> <p>715.00</p> <p>716.00</p> <p>717.00</p> <p>718.00</p> <p>719.00</p> <p>720.00</p> <p>721.00</p> <p>722.00</p> <p>723.00</p> <p>724.00</p> <p>725.00</p> <p>726.00</p> <p>727.00</p> <p>728.00</p> <p>729.00</p> <p>730.00</p> <p>731.00</p> <p>732.00</p> <p>733.00</p> <p>734.00</p> <p>735.00</p> <p>736.00</p> <p>737.00</p> <p>738.00</p> <p>739.00</p> <p>740.00</p> <p>741.00</p> <p>742.00</p> <p>743.00</p> <p>744.00</p> <p>745.00</p> <p>746.00</p> <p>747.00</p> <p>748.00</p> <p>749.00</p> <p>750.00</p> <p>751.00</p> <p>752.00</p> <p>753.00</p> <p>754.00</p> <p>755.00</p> <p>756.00</p> <p>757.00</p> <p>758.00</p> <p>759.00</p> <p>760.00</p> <p>761.00</p> <p>762.00</p> <p>763.00</p> <p>764.00</p> <p>765.00</p> <p>766.00</p> <p>767.00</p> <p>768.00</p> <p>769.00</p> <p>770.00</p> <p>771.00</p> <p>772.00</p> <p>773.00</p> <p>774.00</p> <p>775.00</p> <p>776.00</p> <p>777.00</p> <p>778.00</p> <p>779.00</p> <p>780.00</p> <p>781.00</p> <p>782.00</p> <p>783.00</p> <p>784.00</p> <p>785.00</p> <p>786.00</p> <p>787.00</p> <p>788.00</p> <p>789.00</p> <p>790.00</p> <p>791.00</p> <p>792.00</p> <p>793.00</p> <p>794.00</p> <p>795.00</p> <p>796.00</p> <p>797.00</p> <p>798.00</p> <p>799.00</p> <p>800.00</p> <p>801.00</p> <p>802.00</p> <p>803.00</p> <p>804.00</p> <p>805.00</p> <p>806.00</p> <p>807.00</p> <p>808.00</p> <p>809.00</p> <p>810.00</p> <p>811.00</p> <p>812.00</p> <p>813.00</p> <p>814.00</p> <p>815.00</p> <p>816.00</p> <p>817.00</p> <p>818.00</p> <p>819.00</p> <p>820.00</p> <p>821.00</p> <p>822.00</p> <p>823.00</p> <p>824.00</p> <p>825.00</p> <p>826.00</p> <p>827.00</p> <p>828.00</p> <p>829.00</p> <p>830.00</p> <p>831.00</p> <p>832.00</p> <p>833.00</p> <p>834.00</p> <p>835.00</p> <p>836.00</p> <p>837.00</p> <p>838.00</p> <p>839.00</p> <p>840.00</p> <p>841.00</p> <p>842.00</p> <p>843.00</p> <p>844.00</p> <p>845.00</p> <p>846.00</p> <p>847.00</p> <p>848.00</p> <p>849.00</p> <p>850.00</p> <p>851.00</p> <p>852.00</p> <p>853.00</p> <p>854.00</p> <p>855.00</p> <p>856.00</p> <p>857.00</p> <p>858.00</p> <p>859.00</p> <p>860.00</p> <p>861.00</p> <p>862.00</p> <p>863.00</p> <p>864.00</p> <p>865.00</p> <p>866.00</p> <p>867.00</p> <p>868.00</p> <p>869.00</p> <p>870.00</p> <p>871.00</p> <p>872.00</p> <p>873.00</p> <p>874.00</p> <p>875.00</p> <p>876.00</p> <p>877.00</p> <p>878.00</p> <p>879.00</p> <p>880.00</p> <p>881.00</p> <p>882.00</p> <p>883.00</p> <p>884.00</p> <p>885.00</p> <p>886.00</p> <p>887.00</p> <p>888.00</p> <p>889.00</p> <p>890.00</p> <p>891.00</p> <p>892.00</p> <p>893.00</p> <p>894.00</p> <p>895.00</p> <p>896.00</p> <p>897.00</p> <p>898.00</p> <p>899.00</p> <p>900.00</p> <p>901.00</p> <p>902.00</p> <p>903.00</p> <p>904.00</p> <p>905.00</p> <p>906.00</p> <p>907.00</p> <p>908.00</p> <p>909.00</p> <p>910.00</p> <p>911.00</p> <p>912.00</p> <p>913.00</p> <p>914.00</p> <p>915.00</p> <p>916.00</p> <p>917.00</p> <p>918.00</p> <p>919.00</p> <p>920.00</p> <p>921.00</p> <p>922.00</p> <p>923.00</p> <p>924.00</p> <p>925.00</p> <p>926.00</p> <p>927.00</p> <p>928.00</p> <p>929.00</p> <p>930.00</p> <p>931.00</p> <p>932.00</p> <p>933.00</p> <p>934.00</p> <p>935.00</p> <p>936.00</p> <p>937.00</p> <p>938.00</p> <p>939.00</p> <p>940.00</p> <p>941.00</p> <p>942.00</p> <p>943.00</p> <p>944.00</p> <p>945.00</p> <p>946.00</p> <p>947.00</p> <p>948.00</p> <p>949.00</p> <p>950.00</p> <p>951.00</p> <p>952.00</p> <p>953.00</p> <p>954.00</p> <p>955.00</p> <p>956.00</p> <p>957.00</p> <p>958.00</p> <p>959.00</p> <p>960.00</p> <p>961.00</p> <p>962.00</p> <p>963.00</p> <p>964.00</p> <p>965.00</p> <p>966.00</p> <p>967.00</p> <p>968.00</p> <p>969.00</p> <p>970.00</p> <p>971.00</p> <p>972.00</p> <p>973.00</p> <p>974.00</p> <p>975.00</p> <p>976.00</p> <p>977.00</p> <p>978.00</p> <p>979.00</p> <p>980.00</p> <p>981.00</p> <p>982.00</p> <p>983.00</p> <p>984.00</p> <p>985.00</p> <p>986.00</p> <p>987.00</p> <p>988.00</p> <p>989.00</p> <p>990.00</p> <p>991.00</p> <p>992.00</p> <p>993.00</p> <p>994.00</p> <p>995.00</p> <p>996.00</p> <p>997.00</p> <p>998.00</p> <p>999.00</p> <p>1000.00</p> | | |

| | | |
|--|--|--|
| 22 Sonntag Sunday Dimanche Domenica Domingo Çarşamba | September September Septembre Settembre Eylül | • September • September Septembre Settembre Eylül |
| (24-2) | | |
| <p>10.00 Spreznički</p> <p>11.00 ponovo (ponovo i danas)</p> <p>12.00</p> <p>13.00</p> <p>14.00</p> <p>15.00</p> <p>16.00</p> <p>17.00</p> <p>18.00</p> <p>19.00</p> <p>20.00</p> <p>21.00</p> <p>22.00</p> <p>23.00</p> <p>24.00</p> <p>25.00</p> <p>26.00</p> <p>27.00</p> <p>28.00</p> <p>29.00</p> <p>30.00</p> <p>31.00</p> <p>32.00</p> <p>33.00</p> <p>34.00</p> <p>35.00</p> <p>36.00</p> <p>37.00</p> <p>38.00</p> <p>39.00</p> <p>40.00</p> <p>41.00</p> <p>42.00</p> <p>43.00</p> <p>44.00</p> <p>45.00</p> <p>46.00</p> <p>47.00</p> <p>48.00</p> <p>49.00</p> <p>50.00</p> <p>51.00</p> <p>52.00</p> <p>53.00</p> <p>54.00</p> <p>55.00</p> <p>56.00</p> <p>57.00</p> <p>58.00</p> <p>59.00</p> <p>60.00</p> <p>61.00</p> <p>62.00</p> <p>63.00</p> <p>64.00</p> <p>65.00</p> <p>66.00</p> <p>67.00</p> <p>68.00</p> <p>69.00</p> <p>70.00</p> <p>71.00</p> <p>72.00</p> <p>73.00</p> <p>74.00</p> <p>75.00</p> <p>76.00</p> <p>77.00</p> <p>78.00</p> <p>79.00</p> <p>80.00</p> <p>81.00</p> <p>82.00</p> <p>83.00</p> <p>84.00</p> <p>85.00</p> <p>86.00</p> <p>87.00</p> <p>88.00</p> <p>89.00</p> <p>90.00</p> <p>9</p> | | |

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA
ARMIJA BOSNE I HERCEGOVINE
KOMANDA 77.VRBASKE DIVIZIJE

St.r.pov.b/po 2/2-1528
Sugoino, 18.09.1995.godine

Redovni b/i
dostavlja

ODBRAHNA REPUBLIKE
VOJNA TAJNA
STROGO POVJERLJIVO

264

K-di 7.Korpusa

1.AGRESOR

U toku dana nemamo podataka o agresoru na kojoj liniji je pokusao da formira odbranu. Nastavio je sa povlachenjem i kako stoji u izvjesstaju 707.Bbbr. agresora nemozemo sticci jer se brzze povlachi nego ssto nasse snage napreduju.

2.NASSE SNAGE

2.1. Borbene aktivnosti nassih jedinica i nastavlja se gonjenje agresorskih snaga. Jedinice u z/o 77.Vd su nastavile sa chisschenjem terena kao i prikupljanje MTS. Ima zarobljenih visse chevnika a medju njima i Nsstabu Bi.Lpbr.

Nemamo podataka o trenutno dostignutoj liniji na gonjenju agresorskih snaga. Inmijazinjeriske jedinice rade na rasschisschavanju puteva kao i na skidanju hinskih polja. IKM 77.Vd se nalazi u D.Vakufu.

2.2. Stanje moralna je na visokom nivou posebno ako se uzmu uspjesi nassih jedinica na ratissima ssiro Republike.

2.3. Stanje bezbjednosti je dobro. Jedinice izvrssavaju svoje zadatke i nema parussavania bezbjednosne situacije. Formirani odred VP 77.Vd izvrssava obezbjedjenje grada Donjeg Vakufa.

2.4. Logistichko obezbjedjenje funkcionsse po planu Logistichkog organa 77.Vd. Izog nastavka b/d i nemocuchnosti sumiranja utrosska MTS bit che dostavljen u vandrednom izviesstaju.
Logistichki organ je pored obezbjedjenja jedinica ukljuchen i na prikupljanju a...bq plijena.

3.Zahtjevi se regulissu u okviru komande i drugi zahtjeva nema.

4.AKTIVNOSTI HVO
Nemamo podataka.

4.1. AKTIVNOSTI UNPROFOR

U toku iucherassnjeg dana (13.09.1995.god.) vojnici UN-a napustili mjessoviti punkt na Duratbegovicu Docu, za sobom su odvezili sva svoja sredstva - razlog nepoznat.

T/JK

Radjeno u 2 primjerku
dostavljeno
7.Korpusu
a/a

Za-K O M A N D A N T
pukovnik
Senad Dautovic
(potpis)

SLOBODA

REPORTAŽA

Donjevakuvska operacija

DRUGO ROĐENJE

Otklonjeno je tako ičkički vatre dugo tri i po godine, pomjicana ojačanje i priče da se oko Vakufa vode "neke igre", da će biti oslobođen ovako ili onako, odnosno da se neće niti oslobođati. Iste je da je ovaj gradič prilično dugo bio na listi Šekana za oslobođenje što je posebno kod unik koji su bili progani sa svojih ognjišta, dokle, kad Donjevakufta ušao pomjicanje usjećaje zebri i nevjere.

No, nadam se, svi su niti jednog trenutka. Povratak u Donji Vakuf na njih je bio svetinja. Nepona dva mjeseca po izlasku iz D. Vakufa 24. jula 1992. godine izvedi se prva akcija na izravnom strategičku važnu i utvrđenu Uru. Akcija nije urođila oslobođenjem ovog strategičkog teritorija, ali od tada pa sve do neki dan (13. septembra '95. god.) trajalo je postepeno i stepivo oslobođenje kote, pre kote, trigonometra po trigonometri, zemunice po zemunice. Iz dana u dan poboljšavao je operativno-taktički položaj naših boraca, za što su posebno zaslужili borce 770.Sbr. A, kako je potocelo oslobođenje prvi grad u R BiH.

KAKO JE POČELO?

- Desetog septembra u 13 sati, počeće sa goriti Četničke linije na cijeloj dužini fronta u zoni 7.korpusa. Artiljerijsko-pješadijske napade borce 7. korpusa usmjerili su na siri region Turbota. S druge strane napad su, kako se to vojnički kaže, taj dan fingirali borce 77.vrbaske

- Sve do podneva trinaestog septembarskog dana lomljen je otpor dezorientisanih ali žilavih četničkih jedinica na poslednjim uporištima ka Donjem Vakufu. A onda je pukto, nakon tri i po godine borci 77.vrbaske divizije ulili su u Donji Vakuf iz dva pravca. Oslobođenje ovog grada krenulo je mnogo ranije. Stotan, vojnički i onako kako to znaju ovi borce su uvo to vrijeme stvarali pretpostavke za konačno oslobođenje suzavajući "životni prostor" četnicima u tzv. Srbobranu, posebno sa lijeve strane rijeke Vrbas. Ovladavanjem Malom Suljagom, dlicom položaja, ili bolje, primicanjem četničima na Urij, potom ovladavanjem neobično važnim Košćanskim platoom, od približno dva mjeseca nazirno se definitično kraj četničkoj 19.pbr i drugim jedinicama koje su branile tzv. južne granice RS. To se i dogodilo 13.septembarskog dana, kada su pred olujom horaca 77.vrbaske divizije četnici prosto otpušnani sa ovli prostora. Oslobođen je tako prvi grad u R BiH.

Tekst i foto: Azam Mandžić



"Samo sloga Srbina spašava" najbolje se pokazala na djelu u vrijeme bijega pred oslobođenicima

divizije, da bi već sutradan pod komandom pukovnika Senada Dastovića krenuli po dugo planiranom i pripremanom scenariju u zahvat nepratičkih jedinica skoncentrisanih na preostalom dijelu okupiranog Kupreskog ratitva.

Na svom pravcu napada borce 707.slavne vrše pritisak na dio Velike Plazenice, koji ubrzo "pada" u njihove ruke. Sa druge strane Plazenice, iako artiljerijska dejstva vrše poštovanje HVO. Taj dan pod kontrolu je stavljen kompletna



Koraci slobode kroz Donji Vakuf

Čučkovine, te objekat Bukvir, kai i pobojno kote i objekti.

Hrvatske jedinice takođe u silovitom naletu ovladavaju velikom teritorijom, a u rejonu preko 1700 m visokog vrha Čuklja dolazi do pojave na jedinicom 77.vrbaske divizije. Oko podneva četnici na Dekalama su zavladali. Pred horizontom 77.divizije je sve izvješnji ulazak u Donji Vakuf. Sljedeće slijede trena, jer četnici su bez bezgornog povlačenja. Pala je njihova posjednica Sansa. Borci 1707. uvezuju se na Statini, gdje se njihova akcija praktički završava. Kredu ka centru Donjege Vakufa - putem.

Takođe, dijelovi jedinica 770.slavne preko Kutareje iz pravca Prusca ulaze u Donji Vakuf. Četnici "cure" u Urij i Grou. Čuje se još samo ponika ispaljena granata i rafal četnika u Grou.

U OSLOBODENOM VAKUFU...

U pravcu Vakuf ulazimo iz pravca Prusca, vozilom sa kojom upaljim dugim svjetlima. Nakon skoro četiri godine taj prizor je normalan i uobičajen. Nema više opas-

potrebljivo da u ponovo boležnjakom Donjem Vakufu bude sve OK, što bi kazalo.

Krećemo i sa tzv. Prusake ceste, u Vakufu smo, i sve je naoko isto kao prije. Ofi upute u mrak. Benzinska pumpa, Komarska gipsara, Tesk, tako redom. U vazduhu se ipak osjeća dim i paljeniva. Hekavljane. Na ulicama su već borce koji su prvi ušli u ovaj gradicu. Podzdravljaju, potpuno zadovoljni nakon toliko vremena.

Prije prolaska kroz improvizirani most, nekadašnjeg Vrbas kota, kojeg su četnici stvrdili još posljednjeg apriličkog dana '92. godine, vidim gust emi oblak dima i žive vatru. Goru načinjiva zgrada u Donjem Vakufu, Karinjanka, kako je nazvala. Poslijes sumnjevam da nije živeli oficir izv. 19.pbr tzv. VRS. U bježi, judebno imao vojničkog dosjeda, iako je zapravo je

Zastajemo izlazimo na platu našaka prelijepog i vrlo modernog Hotela "VRBAS", koji je već preplavljen horacima. Sedamdeset-sedme. Tu je komandant Dastović, brigadir Fikret Čuklić, načelnik itaba 7. korpusa A.R BiH, komandan 770.Sbr nadikapet Amer Duraković, te predvodnici udarno-oslobodilačkih jedinica 77. divizije, kao i članovi komande divizije i korpusa. Mješaju se osjećaji, pucnji u vazduh. No, sve vrlo brzo dolazi na svoje, kratki zadaci na komandirima i pobedička vatra se stvara.



Agresor je pri bježi zapalio nekoliko društvenih objekata i jednu stambenu zgradu

JEVĐOŠA**REPORTAŽA****Donjevakufska operacija****GRADA NA VRBASU**

Centar grada na dan oslobođenja

Padaju čestite. Brigadir Čukšić čestita puškovniku Dautoviću i ostalim članovima komande 77. divizije na zastvu brijeljatnog vojničkog uspjeha oslobođenja prvog okupiranog grada u našoj zemlji.

Primećujemo, nema komandanta brigade, koja je iznjela lavovski dio tereta. Na platu hotela Vrbas ne vidimo komandanta 707. Sbb. nadkapetana Almira Idržovića. Sažnajemo, triinesti septembar bio je za njega srećan po dva osnova. Njegova Brigada umarsirala je u Donji Vakuf, a taj dan rođen mu je drugi po redu sinčić, mada su male same, kako reči jedan od starjelina ove brigade, da je direkt iz brda i sumu otisao običi svoju suprugu i sina, jer "bio je stalno sa nama".

Srećemo poznata lica boraca. Nema više pocanja, radoš se iskazuje pjesmom. Vrijeme je da čujemo prve utiske:

BILO JE SUPERI

Načelnik Stab 7 korpusa Fikret Čukšić o akciji i prvim utiscima iz oslobođenog Vakufa kaže:

"Drago mi je da sam po drugi put u jednom oslobođenom gradu, za vrijeme agresije na našu zemlju"



Oslobodiočci u svom rodnom mjestu (pripadnici 770. Sbb)

To je Tmovo '92. i evo napokon Donji Vakuf. Odnio bih priznajte borcima 77. Vrbske divizije i ostalim borcima 7.korpusa, koji su učestvovali u akciji oslobođenja Donjeg Vakufa. Lično sam prezadovoljan jer su učinjeni mak-

Major Huso Šulić u trenutima odmora pokazuje zastavu sa 45 iz sebe i kaže: "Pomislio sam da je pruski muzej, samo još ona fal..."

Major Besim Učembarić, starjelina u komandi 77.divizije:

"Ovaj trenutak sam sanjao četiri godine i ovo je najsvetiji dan u mom životu".

Amer Duraković, komandant 770.Sbb: "Borci 770.vrbske nakon skoro četiri godine rata danas su se vratili u svoj grad. To su sigurno posebni momenti i za njih i za

simalni napor i, hvala Bogu, zadatak je je uz minimum gubitaka izvršen. Produžavamo dalje, ima još okupirane Bosne i Hercegovine, sva je ona naša i nećemo stati dok ne bude oslobođena."

Komandant 77. Vrbske divizije kratio kaže: "Hvala Bogu dragom i našim borcima. Uspjeli smo da oslobođimo naš D.Vakuf i idemo dalje".

Mensur Hočkić, pripadnik 770.Sbb: "Prisjetim smo. Nakon toliko vremena ušli smo u naš grad, ali idemo i dalje".

Kapetan Šefik Pašić, starjelina 707.Slavne kratke reče: "Prisjetim sam i nemam ita drugo reći. Bilo je sve dobro, naporno, ali uspijelo".

Almir Melić, borac 707.brigade: "Najbitnije je da smo u čaršiju ušli živi i zdravi". Pitamo ima li umora, rastečarenja, jer četnici su zapali neke objekte... "Ko je napravio ove, napraviti će i druge. Nama pravoslavna crkva ne smeta i što se tiče nas može da ostane".

Sedzad Melić, borac 707.Sbr. Donjevakufske u bugojanskoj brigadi: "Ovo smo čekali sve ove godine. Došli smo u D.Vakuf, ali ne trebamo se ovde zadržati. Moramo daleti".

Džemal Huseinbegović, borac 1.bataljona 707.Sbr: "Sretan sam, ali mi je žao i krije što su nam snutili naše džamije. Žeљa mi je da ih protjeramo što dalje".

Impresije o oslobođanju Vakufa slušamo od trojice starjelina, direktnih učesnika u akcijama na oslobođanju gradića na Vrbasu.



Pravoslavna crkva u D. Vakufu. Nažalost

nedaleko od nje više
nema džamije. Tu je
sada parking.

Članove njihovih porodica. Mislim da je ovo veliki dan i to je teško sada opisati riječima".

Tu su i inženjeri 770.Sbb, svoj su posao, kako rekole, obavili na najbolji način - bez gubitaka. Prigodi su pored svoje legendarne "PRAGE", koja je obilila sva ratila u zoni odgovornosti 7.korpusa. Sa komandantom Ćirošem spremni su za novi zadatak - izjavile su u glas. Peševci 707.Sbr: Ćanko, Fifer, Hirce, Tuki, Hari, Baško, Huki - "pričali" su nekoliko dana oružjem i vele kratko: "Bilo je super".

I tako redom, rijek po riječ nemu nezadovoljnog čovjeka u slobodnom Vakufu. Svi su zadovoljni i spremni za dalje, jer valja nam ići na Vrbas. Četničke južne granice su izbrisane. Srednji su ulici, podaci, ali ono što se već danas zna jeste da su četničke jedinice dodjivele potpuni ston, zaplijene su ogromne količine ratne tehnikе, municije i opreme. I još ažsto se sa sigurnošću zna: Vraćanjem Donje Vakufa u slobodni bh državni teritorij gradić na Vrbasu dođeće je svoje DRUGO RODENJE.

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA
ARMIJA BOSNE I HERCEGOVINE
KOMANDA 7.VRBASKE DIVIZIJE
Str.pov.broj:2/2-1535
Budućino,15.09.1995.godine

(265)

OBRAZNA REPUBLIKE
VOJNA TAJNA
STROGO POVJERLJIVO

2320

Redovni b/i
Dostavila

K-di 7.Korpusa

1.AGRESOR

Nemamo pouzdanih podataka o agresorskim pokusajima da u povlačenju organizuju liniju odbrane.

2.NASSE SNAGE

Jedinice 707.Sbbr i 770.Sbbr nalaze se na odmoru. Jedinice 708.Ibr i 717.Sibr su pretpočinjene 7.K Travnik.

2.2. Stanje morala je na visokom nivou zbog ostvarenih borbenih uspjeha.

2.3. Stanje bezbjednosti je dobro. Bezbjednosna sitacija i uvodjenje reda u D.Vakufu je dignuta na visi nivo tako da u vrijeme pisanja ovog izvjesstaja u sponutom gradu vlasti red.

2.4. Logistichko obezbijedjenje je na zadovoljavajućem nivou. U toku su aktivnosti sakupljanja ratnog plijena.

3.Zahtjeva nema.

4.AKTIVNOSTI HVO u z/p 77.Vd nisu zabilježene (primjeccane).

4.1.AKTIVNOSTI UN:

JN pokusava izdejstvovati prisustvo u D.Vakufu. Joss nisu dobili odobrenje za ulazak u D.Vakuf, a sa dva transportera pratili su saobraćaj za D.Vakuf u blizini punkta Ccausslige.

Padjeno u 2 primjerka
i dostavljeno
1. 7.Korpusu
2. a/a

Za-K O M A N D A N T

pukovnik

Senad Dautovic

(potpis i peccat)

Mr. Amer Duraković

770. SBBR U BORBAMA ZA OSLOBAĐANJE DONJEG VAKUFA

Da bi se realno i objektivno prikazala ratna dešavanja u toku 1995. godine i sva vojna dejstva koja su prethodila oslobođenju grada Donjeg Vakufa, kao i stanje u gradovima koji se nalaze u Skopaljskoj dolini na rijeci Vrbas, neophodno je temeljito obraditi i analizirati snage koje su bile raspoređene i koje su se nalazile u sastavu 77. Vrbaske divizije.

"Donjovakufska" 770. "S" bbr Je, takođe, pripadala ovoj diviziji, i bila je raspoređena na širem području od grada Kupresa, preko planinskog vijenca Demirovac, Crnog vrha, Koščana i s. Kopčića, u zahvatu rijeke Vrbas. Ova linija odbrane, velikim dijelom preuzeta od 707 "S" bbr, koja je izvučena u cijelosti i premještena na Sarajevsko ratište, početkom 1995. godine, gdje će praktično i ostati do septembra mjeseca. Bitno je kazati da je u svojoj čitavoj dužini od 43 km bila jako nepristupačna i ispresijecana sa klancima, što je otežavalo logističko snabdijevanje, kao i brze intervencije ljudstvom u slučaju napada neprijatelja.

Tokom cijele 1995. godine zona 77. Vrbaske divizije, koju je u najvećoj mjeri činila 770. "S" bbr, bila je puna borbenih aktivnosti. Ona, praktično, nisu ni prestajala nakon oslobođenja Kupresa. Širi rejon Demirovca, poznat po svom taktičkom položaju za grad Kupres, bio je poprište čestih borbi uz čestu upotrebu i tenkovskih snaga. Ovdje je bitno istaknuti veliku koordinaciju i sadejstvo sa snagama HVO, pogotovo u korištenju i koordinaciji artiljerijskih snaga u širem rejonu Kupresa.

Već smo govorili o liniji odbrane, njenoj konfiguraciji, ispresijecanosti zemljista sa nepristupačnim terenima, što je, u konačnici, iziskivalo veliku angažovanost ljudstva i materijalnih sredstava. Brigada je u cijelosti morala angažovati sva tri bataljona, ostavljajući minimalne rezervne snage za intervenciju.

Kada se govori o 770. "S" bbr mora se spomenuti i komanda koja je bila organizacijski locirana u Bugojnu, sa rasporedom i strukturom čiji su sastav personala činili ljudi iz Donjeg Vakufa, koji su bili već skoro četiri godine u izgnanstvu sa porodicama u Bugojnu i bližim okolnim mjestima. Kako je

vrijeme prolazilo, taj duži vremenski period u izgnanstvu činio je atmosferu među građanima i borcima Donjeg Vakufa još napetijom i neizvjesnjom. Ova činjenica je jako bitna ako se uzme u obzir tadašnja situacija koja nije išla u prilog ovim željama, iz više razloga. U to vrijeme nisu bile planirane никакve vojne aktivnosti na operativnom ili strategijskom nivou koje bi obuhvatile ovo područje. Snage 707 "S" bbr bile su već odavno prebačene na sarajevsko ratište. Donjovakufska brigada bila je razvučena na liniji odbrane od 43 km, što je otežavalo planiranje borbenih dejstava i na taktičkom nivou. Snage jedne čete iz Prusačkog bataljona bile su angažovane, također, na sarajevskom ratištu. Sve ove činjenice bile su otežavajući faktor koji nije išao u prilog povratku Vakufljana na njihova ognjišta.

Komanda brigade, suočena sa svim ovim činjenicama, neprestano je tražila rješenje u ovakvoj situaciji stalnim angažovanjem izviđačkih jedinica na prednjem kraju odbrane, koje su prvenstveno izviđale moguće pravce napada prema Donjem Vakufu. Pored izviđačkih aktivnosti, brigada je već uveliko izvodila logističke pripreme i inžinjerijske radove koji su omogućavali bolji pristup prednjem kraju, u komunikacijskom smislu, tako da je urađeno niz komunikacija preko Crnog vrha, koje su išle jednim dijelom prema platou Koščana, a drugim se spuštale u dolinu rijeke Semešnice. Svi ovi napori su bili svestrano podržani od tadašnjih civilnih struktura u logističkom smislu.

Ovaj period karakterisala su dešavanja na Sarajevskom ratištu, gdje se veoma brzo javila potreba za osvježenjem jedinica koje su, u dobroj mjeri, bile umorne i iscrpljene od stalnih pokreta i dejstava. S druge strane, stalno se vršio pritisak od strane komande Divizije za aktivnom odbranom, koja je podrazumijevala visok stepen budnosti sa čestim nasilnim izviđanjima prednjeg kraja, a, po mogućnosti, ubacivanjem manjeg broja ljudstva u dubinu neprijatelja.

Veoma brzo, stvoreni su uslovi za ubacivanje veće jedinice u pozadinu neprijatelja na prvcima Koščana i Urije. Sve ove aktivnosti praćene su od strane Komande brigade, pažljivo analizirane, pretočene u planska borbena dokumenta za ofanzivna dejstva. Stvoreni su uslovi za izvršenje ovog zadatka koji je imao izgledne šanse prema svim raspoloživim saznanjima. Jedini negativni faktor činio je nedostatak ljudstva i jedinica koje bi u drugoj fazi dejstava podržali daljnji tok dejstava. Snage koje su bile prisutne bile su nedovoljne za ozbiljniji nastavak dejstava i eventualnu eksplotaciju uspjeha. Sve ove aktivnosti dostigle su veoma ozbiljan i visok nivo interesovanja, tako da su propraćene i od najviših starješina Komande 7. korpusa. Ukupna situacija nije dozvoljavala odvajanje dodatnih snaga za ovaj zadatak. Sva dotadašnja iskustva na ovom pravcu su bila negativna, pa je to bio dodatni razlog za nepovjerenje. Svelo se, na kraju, da jedino uspjeh može promijeniti odluku komandanta Korpusa za slanjem dodatnih snaga.

Zadatak je izведен 23.07.1995. godine, u 13.00 sati, sa velikim početnim uspjehom na oba planirana pravca. Postignuto je iznenađenje koje je rezultiralo izvršenje zadatka sa neznatnim sopstvenim gubicima. Ovakav početni uspjeh omogućio je angažovanje dodatnih snaga koje su pregrupisane sa drugih dijelova ratišta. Ozbiljnost i značaj ovog uspjeha najbolje je potvrdio dolazak visoke vojno-političke hrvatske delegacije, na čelu sa predsjednikom Federacije BiH. Ovo je bio najbolji način i nagovještaj buduće borbe za konačno oslobođenje Donjeg Vakufa.

Ovim uspjehom vraćeno je samopouzdanje borcima i kompletnom stanovništvu Donjeg Vakufa. Tih dana oglasila su se sva medijska sredstva koja su na veličanstven način propratila ove uspjehe. Komandant 77. vrabaske divizije, pored niza iznesenih pohvala i čestitki, tada je najavio: "Borbena dejstva su nastavljena i još uvijek traju, a i cilj je sasvim jasan – to je grad Donji Vakuf".

Ovakav uspjeh obilato je nagradio i pohvalio i k-dant 7. Korpusa, rahmetli general Mehmed Alagić.

Ovo je bio, praktično, i zvanični uvod u sveobuhvatnu pripremu svih snaga 7. korpusa za konačno oslobođanje Donjeg Vakufa. Kako su dejstva na sarajevskom ratištu i planini Treskavici jenjavala, tako su snage pregrupisavane u dolinu rijeke Vrbas.

To je bilo vrijeme kada se već uveliko govorilo o "Splitskom" sporazumu i detaljima koji su bili interesantni za područje Vrbaske doline. Sve to diktiralo je daljnje pripreme, naročito logističke, zbog prisutnosti velikog broja jedinica, koje su se kretnale po vrlo nepristupačnom terenu. Plan oslobođenja grada podrazumijevao je dva pravca napada i to : prvi iz pravca Komara, dok bi drugi išao dolinom rijeke Vrbas.

Sedam stotina i sedamdeseta "S" bbr je bila na vrbaskom pravcu napada, praktično gdje je bio i njen raspored na liniji odbrane.

Planirana su koordinirana dejstva za 09.09 1995. godine, kada jedinice HV i HVO, zajedno sa 5. Korpusom, trebaju krenuti u oslobođanje zapadnog dijela Bosne. To je bio, praktično, dan "D" i za naše jedinice koje su trebale krenuti u konačno oslobođenje Donjeg Vakufa.

Sve je bilo tempirano u skladu sa ovim planom. Od tog momenta kreću koordinirana dejstva na cijeloj liniji prema Donjem Vakufu. Pored 770. "S" bbr, na lijevoj obali rijeke Vrbas bile su angažovane snage 707. "S" bbr, kao i 17. "V" bbr, dok su na desnoj obali bile raspoređene 705."S" bbr i 717 "S" bbr Komandovanje i sadejstvo ovih snaga objedinjavala je komanda 77. vrabaske divizije . Ovih nekoliko dana dejstva su bila najvećeg intenziteta, uz maksimalnu podršku artiljerijskih i tenkovskih snaga koje je divizija imala na raspolaganju. Tih dana formirana je ekipa starješina za medijsku propagandu, uz emitovanje posebnog programa čiji je bio cilj dezorjentisati neprijatelja i unijeti maksimalnu pometnju u njegove redove. Najveći in-

tenzitet dejstava desio se 13.09.1995. godine, u popodnevnim satima, kada se osjetio momenat psihološke dezorientacije u gradu (Donjem Vakufu) preko sredstava veze i gусте frekvencije saobraćaja u centru grada, koji je primijećen u večernjim satima. Ulazak u grad izveden je komunikacijom Prusac – Donji Vakuf, odmah nakon pada mraka i izvršenih kratkih priprema. Snage 770. "S" bbr nisu naišle na otpor prilikom ulaska u grad i odmah su doobile zadatak od prepostavljene komande da produže kretanje komunikacijom prema prevoju Komar. Istovremeno su ostale brigade ulazile u grad sa svojih pravaca. Za vrijeme izvođenja ovih dejstava, iz razloga plan-skog povlačenja protivnika, nije bilo gubitaka u ljudstvu, dok je veliki dio materijalno-tehničkih sredstava pronađen u kasarni "Daljan". U jutarnjim satima, 770. "S" bbr, sa ostalim dijelovima 77. vrbaške divizije, kontrolisala je šire područje grada, uključujući prevoj Komar, okolna sela i naselje Vinac, na komunikaciji prema Jajcu. Ostali dio brigade je u toku noći, također, pregrupisan i doveden u rejon grada. Imajući u vidu da su pripadnici brigade dio domicilnog stanovništva, isti su kratko pušteni da organizuju povratak potroda. Određeni su novi rejoni za komande bataljona koji su ujedno služili za okupljanja u narednom periodu za nastavak dejstava koja će se desiti odlaskom brigade u Bosansku Krajinu.

U to vrijeme, linija odbrane bila je sasvim daleko od grada. Tada se 770 "S" bbr pripremala za dejstva na drugim ratištima. Bitno je istaći da se u gradu krenulo sa organizovanjem civilne vlasti, čime je bio demobilisan jedan neophodan dio ključnog ljudstva u obavljanju izvršne vlasti, kao i za pokretanje privrede.

Stanovnici Donjeg Vakufa, koji su najvećim dijelom ostali u domovini, nisu otišli u inostranstvo, vjerujući u svoj povratak. Na kraju, bili su zadovoljni i sretni, ispunjeni ponosom i vjerom u odluke koje su sami donosili.

Besim Ždralović

707. SBBR U BORBAMA ZA OSLOBOĐENJE DONJEG VAKUFA, 1995. GODINE

Nakon borbenih uspjeha koje je 707. Slavna brdska brigada (Sbbr) ostvarila u operaciji oslobođenja Kupresa i Kupreške visoravni, linije odbrane prema srpskom agresoru su znatno smanjene, čime su stvorenvi uslovi za izvlačenje značajnih snaga iz borbenog dodira. U skladu sa borbenom situacijom, Komanda 7. korpusa je kompletnu 707. Sbbr izvukla iz matične zone odgovornosti (z/o) radi provođenja intenzivne obuke i pripreme za napadna borbena djelovanja, odnosno da bi je angažovala kao *manevarsку jedinicu* na ratištima širom Bosne i Hercegovine.

Brigada je od početka 1995. godine do kraja jula učestvovala u borbenim djelovanjima na Vlašiću tokom Vlašićke operacije, na turbetsko-komarskom pravcu, te u operaciji deblokade Sarajeva, na visočkom, a zatim i na trnovskom ratištu.

Cijeneći uspjeh jedinica 77. vrbaske divizije (77. Vd) na pravcu prema Donjem Vakufu, oslobođenje košćanskog platoa, ostvaren krajem jula 1995. godine, komanda 7. korpusa odlučuje vratiti jedinice 707. Sbbr u matičnu zonu, kako bi je angažovala u nastavku napadnih borbenih djelovanja prema Donjem Vakufu.

Povratak 707. Sbbr, na prostor općine Bugojno, poslije više od četiri i po mjeseca izbivanja i intenzivnog učešća u dominantno napadnim borbenim djelovanjima, realizovan je od 27. - 31. jula.

Već 31. jula, prvopridošli dio snaga 707. Sbbr preuzima zonu odgovornosti na kupreškom pravcu. Tokom narednih nekoliko dana, i pored premorenosti ljudstva, brigada radi na preuzimanju linija odbrane u zoni odgovornosti od Demirovca do Košćana, istovremeno provodeći aktivnosti na dodatnom inžinjerijskom uređenju linija odbrane i priprema za nastavak napadnih borbenih djelovanja.

U skladu sa zapoviješću za napad komandanta 77. vrbaske divizije, od 08. augusta 1995. godine, 707. Sbbr je dobila zadatku *izvođenja odbrane u dodijeljenoj zoni odgovornosti i napadnih djelovanja pravcem Velika Semešnica - Ivik k.1518, s ciljem ovladavanja objektima Tisova kosa i Miliševac,*

u bližem zadatku, a u narednom objektima Ivik, Sjenokošić i Dekala. U skladu sa dobijenim zadatkom i vremenom određenim za gotovost napada, 12. august, u 14,00 sati, brigada je intenzivirala pripremne aktivnosti. Zbog izuzetno nepristupačnoga terena, posebna pažnja je posvećena organizaciji sanitetskog obezbjeđenja, odnosno sistemu evakuacije ranjenih i povrijeđenih. U ranim jutarnjim satima, započelo se sa uvođenjem jedinica na polazne i jurišne položaje. Zbog izuzetno složenog terena, sa teško savladivim stjenovitim nagibima dubokog kanjona Velike Semešnice, jedinice su za borbu bile spremne tek oko 10,00 sati, kada je i ostvaren kontakt sa neprijateljem. U prvi mah, neprijateljske snage su odbačene sa dijela Tisove kose, međutim kako su srpske snage kvalitetno uspostavile sistem vatre i pravovremeno uvele rezervu prema Tisovoj kosi, snage brigade nisu uspjеле ostvariti spoj sa desnim susjedom - 770. Sbbr, i nastaviti sa eksploatacijom početnih uspjeha. Zbog snažne vatre koju su jedinice trpile i gubitaka, jedan poginuli i sedam ranjenih boraca, Komandant 77. Vrbaske divizije je odobrio izvlačenje jedinica na polazne položaje, uz obezbjeđenje dostignutih položaja u rejonu Džolića koša, ispod Tisove kose.⁷¹

Snage brigade su i 14. augusta pokušale probaći agresorske linije u rejonu Junuzovca, ali bez uspjeha. U vremenu do kraja augusta, jedinice 707. Sbbr su težišno angažovane na poboljšanju sistema odbrane, izviđanju neprijateljskih položaja, a dijelovi jedinica su planski odmarani.⁷²

Postalo je očigledno da je konačno došlo vrijeme u kojem će jedinice Armije RBiH krenuti ka Donjem Vakufu, u njegovo konačno oslobođanje nakon troipogodišnje okupacije od srpskog agresora. Za taj borbeni zadatak jedinice 707. Sbbr su bile spremne, a sa svakom ispaljenom granatom sa četničkih položaja na grad, spremnost i želja su bile veće. Nakon oslobođenja Kupresa, srpski agresor je, kao i poslije svakog gubitka i poraza, za odmazdu artiljerijom djelovao po civilnim ciljevima Bugojna sa položaja oko Donjeg Vakufa. Činili su to i tokom augusta i početkom septembra, vjerovatno više iz straha, predosjećajući nadolazeći poraz. Na osnovu zapisa iz dnevnika komande 2. bataljona 19. pješadijske brigade (pbr) tzv. Vojske Republike Srpske (VRS), poslije borbenih djelovanja jedinica 77. vrbaske divizije, krajem jula, održavana je stalna puna borbena gotovost svih jedinica uz neminovno prisustvo komandnog kadra na prvim linijama i traženje pomoći u ljudstvu, a sve zbog prisustva straha od napada jedinica Armije RBiH i novih poraza.

Kako bi taj strah kod neprijatelja bio stalno prisutan, komandant 707. Sbbr je 4. septembra naredio da se na neprijateljske provokacije po linijama naše odbrane, nakon detaljnog izviđanja neprijateljskog prednjeg kraja, žestoko

⁷¹ Ramić, Edin 2005, Godišnjak, Bošnjačka zajednica kulture "Preporod" BiH, Općinsko društvo Bugojno.

⁷² Isto.

uzvrat iz artiljerijskog i pješadijskog naoružanja. Vrijeme do odlučujućeg udara je korišteno za detaljna izviđanja neprijateljskog prednjeg kraja, kako bi se eventualni gubici u ljudstvu sveli na najmanju moguću mjeru.

Početkom septembra, u cilju pripreme brigade za dalja napadna djelovanja prema Donjem Vakufu, ali i odmora premorenih jedinica 707. Sbbr, dio z/o od rijeke Semešnice do sela Ilići predat je desnom susjedu - 770. Sbbr⁷³

Ovo vrijeme je iskorišteno i za određene kadrovske promjene. Zbog odlaska dotadašnjeg komandanta brigade, Faruka Aganovića - Jupija na dužnost komandanta 717. Slavne lahke brigade, dužnost komandanta 707. Sbbr je preuzeo Almir Idrizović, do tada načelnik Štaba 707. Sbbr, dok je na dužnost načelnika Štaba 707. Sbbr postavljen Nahid Bašić.

Osmog septembra, komandant 77. Vd je izdao borbeno naređenje za napad, kojim je pred 707. Sbbr postavljen zadatak: "organizuje odbranu u dodijeljenoj zoni, slobodnim snagama i snagama iz dodira izvršiti napad na pravcu r. Semešnica - Junuzovac tt 1112 - Zekonjina kosa, sa zadatkom iznenadnim i energičnim dejstvima razbiti neprijatelja na pravcu napada, nanjeti mu gubitke u živoj sili i MTS i u bližem zadatku ovladati kompletnim objektom Junuzovac, a u narednom zadatku Zekonjinom kosom, gdje se utvrditi i biti u gotovosti za nastavak napada ka Zarića glavi i Laništu."⁷⁴ Gotovost za napad je određen za 9. septembar u 06,00 sati.

U toku jutarnjih sati, 9. septembra, jedinice 707. Sbbr su izvodile napadna djelovanja, koja su se, zbog loše vidljivosti, ali i nedovoljne pripremljenosti, svela na djelovanja pješadijskim naoružanjem, minobacačima i artiljerijom sa distance, po ranije utvrđenim položajima srpskog agresora.

U skladu sa povoljnim promjenama borbene situacije kod lijevog i desnog susjeda 77. vrbaske divizije, snage HVO na kupreškom pravcu i snage 7. korpusa na komarsko-vlašićkom pravcu, komanda 77. vrbaske divizije je 9. septembra izdala Zapovijest za gonjenje, pod kodnim nazivom "LAHOR-95".⁷⁵ Prema toj zapovijesti, 707. Sbbr je imala zadatak: "u povoljnem razvoju situacije na pravcu napada lijevog i desnog susjeda i probijanju prednjeg kraja odbrane neprijatelja po osnovnom zadatku, slobodnim snagama i snagama iz dodira preći u gonjenje pravcima: Križ - Javorak - Čučkovine - Sjenokošći - Obzir - s. Ljuša i Junuzovac - Stolovaš - Bukvir - s. Ljuša, sa zadatkom: koristeći narušenost borbenog rasporeda agresora i paniku u njegovim redovima, brzim i energičnim udarima razbiti neprijatelja na datim pravcima i u bližem zadatku izbiti na liniju: Čučkovine - Bukvir - Sjenokošći - Stolovaš, pregrupisati snage i produžiti gonjenje i u slijedećem zadatku izbiti na liniju: Mrakodo - s. Podobzir - Mala Ljuša - s. Ljuša, ostvariti spoj sa desnim susjedom, 770. Sbbr i biti u go-

⁷³ Isto.

⁷⁴ Komanda 77. vrbaske divizije, Borbeno naređenje za napad Op.br. 15-19-508, od 08. septembra 1995. godine.

⁷⁵ Komanda 77. vrbaske divizije, Zapovijest za gonjenje Op.br. 15-20-524, od 09. septembra 1995. godine.

vosti za odbijanje napada neprijatelja i nastavak dejstava sa snagama HVO i 770. Sbbr ka Jajcu."

Tokom 10. Septembra, brigadne snage su vršile pripreme za nastavak napadnih djelovanja po već dobijenim zadacima. U noći 10./11. septembra vršena su napadna djelovanja u rejonu Demirovca. Kako u ranim jutarnjim satima, 11. septembra, dolazi do povlačenja srpskog agresora sa položaja na Velikoj Plaznici, snage brigade prelaze u gonjenje. Do 12,00 sati jedinice 707. Sbbr su uspjele ovladati objektima Demirovac tt 1765, Križ k.1714 i Semešnica tt 1724, a do 14,00 sati i rejonom Javorak tt 1473 i Javorov pod. Jedinice brigade su u ranim večernjim satima izbile u rejon Čučkovina tt 1482. U veoma teškim ulovima borbe savladavali su slabo prohodno brdsko-planinsko zemljište i neprijateljska minska polja zahvaljujući iskustvu i sposobnosti boraca i starješina. Sve je to savladano bez gubitaka i uz dobru logističku podršku. Ovim djelovanjima brigada je, gotovo u potpunosti, realizovala zadatak dodijeljen zapoviješću za gonjenje komande 77. Vd.

Narednog dana, 12. septembra, jedinice brigade su vršile pretres šireg rejona Čučkovina, konsolidovale snage i uvodile pojačanja, te vršile pripreme za nastavak napadnih djelovanja prema objektima Bukvir i Dekala. U rejonu Bukvira, srpski agresor je uspio zaustaviti i konsolidovati snage i uspostaviti odbranu nabruznu ruku. Tog dana dio jedinica 707. Sbbr je izveo uspješan napad na pravcu Mala Semešnica - Tisova Kosa - Junuzovac. Na Dekala se, također, napadalo iz dva pravca: Tisova Kosa - Junuzovac i Ivik - Stolovaš.

U ponoć, 12. septembra, komandant 77. Vd, cijeneći prethodno postignute uspjehe u gonjenju neprijatelja, ali i povoljan razvoj situacije na pravcima napada lijevog i desnog susjeda izdaje borbeno naređenje za nastavak napadnih djelovanja. Sedam stotina i sedmoj Sbbr je dodijeljen sljedeći zadatak: "... u ranim jutarnjim satima izvršiti neophodne pripreme za napad, kao i uspostavljanje elemenata borbenog rasporeda u rejonu Čučkovina, koristeći raspoložive snage brigade, izvršiti napad pravcem: Čučkovine - Bukvir - Dekala, a istovremeno, dijelom snaga izvršiti posjedanje objekta Branik i izviđanje na pravcu Čučkovine - Crni osredak...".⁷⁶

Od ranih jutarnjih sati, 13. septembra, započelo se sa izvođenjem napadnih borbenih djelovanja. Brigada je u skladu sa dodijeljenim zadatkom i odlukom komandanta 707. Sbbr, napadala na tri pravca :

- Čučkovine - Bukvir - Dekala,
- Čučkovine - Sjenokoščić - Stolovaš i
- Mali Osredak - Junuzovac.

⁷⁶ Komanda 77. vrbaske divizije, Borbeno naređenje za napad Op.br. 15-22-538, od 12. septembra 1995. godine.

U silovitom napadu, jedinice 707. Sbbr su oko 13,00 sati uspjele probiti linije srpskog agresora u rejonu Bukvira. I na ostalim pravcima napada borci 707. Sbbr potpuno razbijaju neprijateljske snage planski izvršavajući zadatke, uz samo šest ranjenih boraca. Jedan dio razbijenih agresorskih snaga, koji se panično povlačio prema Komaru, djelovao je artiljerijom sa deset projektila po gradskom području Bugojna, ali to je bilo posljednji put.

Dio jedinica 707. Sbbr je u potpunosti ovladao Tisovom kosom. Oko 15,00 sati jedinice 707. Sbbr uspijevaju ovladati objektom Sjenokošić i dijelom objekta Stolovaš, a dio snaga upućuju prema selu Slatina. Širim rejonom sela Slatina ovladano je do 16,00 sati. U popodnevnim satima težište napada je usmjereno prema objektu Dekala, na kojem se oko 17,00 sati zavijorila zastava sa zlatnim ljljanima.

Nakon zaposjedanja Dekala, ubrzo je razmješten dio artiljerijskih jedinica na ovaj dominantni objekat u cilju kvalitetnije podrške pješadijskim jedinicama u gonjenju razbijenih neprijateljskih snaga. O značaju oslobađanja ovih dominantnih objekata najbolje govori uređenost četničkih položaja, posebno na Čučkovinama i Dekalama, koji su predstavljali utvrde na kakve su naši borci rijetko nailazili. Ovi objekti su za četnike bili od velike važnosti, kako za očuvanje Donjeg Vakufa (ili kako su mu oni dali naziv "Srbobran"), tako i za sprečavanje napredovanja prema Jajcu i prevoju Komar. Posebno su četnici vodili odsudnu bitku za Dekala, na kojima su položaji bili uvezani fizički, tranšejama, ali i kvalitetnim sistemom vatre. Kakav su značaj četnici pridavali odbrani ovih objekata najbolje pokazuje i podatak da su na tom pravcu angažovali i 2. semberšku brigadu sa pridodatim Arkanovim specijalcima, tzv. "panterima".⁷⁷ Važan doprinos uspjehu brigade dali su brigadni inžinjeri koji su uspjeli vrlo brzo napraviti prolaze kroz minska polja i time omogućiti napredovanje pješadijskih jedinica bez gubitaka. Nažlost, u herojskom oslobađanju Dekala, 707. Sbbr je izgubila dvojicu hrabrih i odvažnih starješina, natporučnika Almira Čankušića - Miška (pomoćnik komandanta za obavlještajne poslove u brigadi) i natporučnika Suada Kasuma (pomoćnik komandanta 2. bataljona za bezbjednost).

Gonjenje neprijatelja je nastavljeno, da bi oko 17,30 sati dijelovi snaga ušli u selo Jablan. Po zaposjedanju šireg rejona sela Jablan, odmah se borbeno djelovalo po rejonu Groti, kojeg su još uvijek držale srpske snage i zadržavale jedinice 770.Sbbr, koje su napadale iz pravca Prusca.⁷⁸ Nakon oslobađanja sela Jablan, koje je praktično za leđima položajima srpskih snaga na Grotu, ubrzano je njihovo povlačenje sa tih položaja, što je omogućilo napredovanje 770.Sbbr prema Donjem Vakufu.

⁷⁷ Sloboda, List 7. korpusa Armije RBiH, broj 17, 1995, Komanda 7. korpusa ARBiH, Travnik, str. 9.

⁷⁸ Arhiva autora, Izjava pomoćnika komandanta 7. korpusa Armije RBiH za organizacijske i kadrovske poslove Tahira Granića.

Nakon zaposjedanja Stolovaša, dio jedinica 707. Sbbr je ovladao i rejonom sela Rasavci i Semin. Uslijedila je naredba za ovladavanje rejonom Ruske pilane i Babinog potoka, što je i izvršeno kada se izbilo na lijevu obalu rijeke Vrbas.

U večernjim satima, iz sela Jablan upućene su dvije pješadijske čete prema samom gradu - Donjem Vakufu, koje ulaze u grad oko 22,30 sati.

Jedinice 707. Sbbr, tog 13. septembra 1995. godine, poslije gotovo tri i po godine okupacije od srpskih snaga, zajedno sa ostalim jedinicama 77. vrabaske divizije uspijevaju oslobođiti Donji Vakuf, i to iz pravca Jajca. Po ulasku u grad jedinica 707. Sbbr, s njom su iz pravca Prusca ušle i jedinice 770. Sbbr i narednog dana brigada nastavlja sa gonjenjem razbijenih agresorskih snaga. Jedinice brigade se angažuju na pravcu prema Jajcu i uspijevaju ovladati dijelom magistralnog puta Donji Vakuf - Jajce, do mjesta Babin potok. Nakon ovih djelovanja, borci 707. Sbbr su upućeni na kraći, zasluženi odmor, dok su komanda brigade i komande bataljona pristupile pripremama za naredna borbena djelovanja. Naravno, logistika brigade je imala pune ruke posla da pokupi ratni plijen, koji nije bio mali. Tokom oslobođilačke akcije 707. Sbbr, ubijeno je i izbačeno iz stroja na desetine četnika, jedanaest je zarobljeno, a zaplijenjene su i značajne količine naoružanja i druge vojne opreme. Pored ostalog, zarobljena su:

- 3 minobacača 120 mm (MB-120),
- 10 minobacača 82 mm (MB-82),
- 4 protivavionska topa 20 mm (PAT 20/1),
- 3 bestrazajna topa (BsT),
- 1 protivavionski mitraljez "Browning" (PAM),
- 4 puškomitraljeza i drugo, sve u ispravnom stanju.

Zarobljeno je preko 150.000 komada sitne municije, preko 5.000 mina za MB, preko 100 granata svih vrsta, raketa za lansere, preko 300 raznih mina, 4 teretna i 2 luksuzna motorna vozila u ispravnom stanju, 5 pokretnih kuhinja, izuzetno velike količine sanitetskog materijala i 4 kamiona intendantske opreme.

U toku završnih borbi za oslobođenje Donjeg Vakufa smrtno su stradala 4 pripadnika 707. Sbbr:

- Halil (Hasana) Bektaš, pripadnik 1. bataljona,
- Almir (Muhameda) Čankušić, komanda 707.Sbbr,
- Alija (Hamdije) Husić - 1. bataljon i
- Suad (Hasana) Kasum - 2. bataljon.⁷⁹

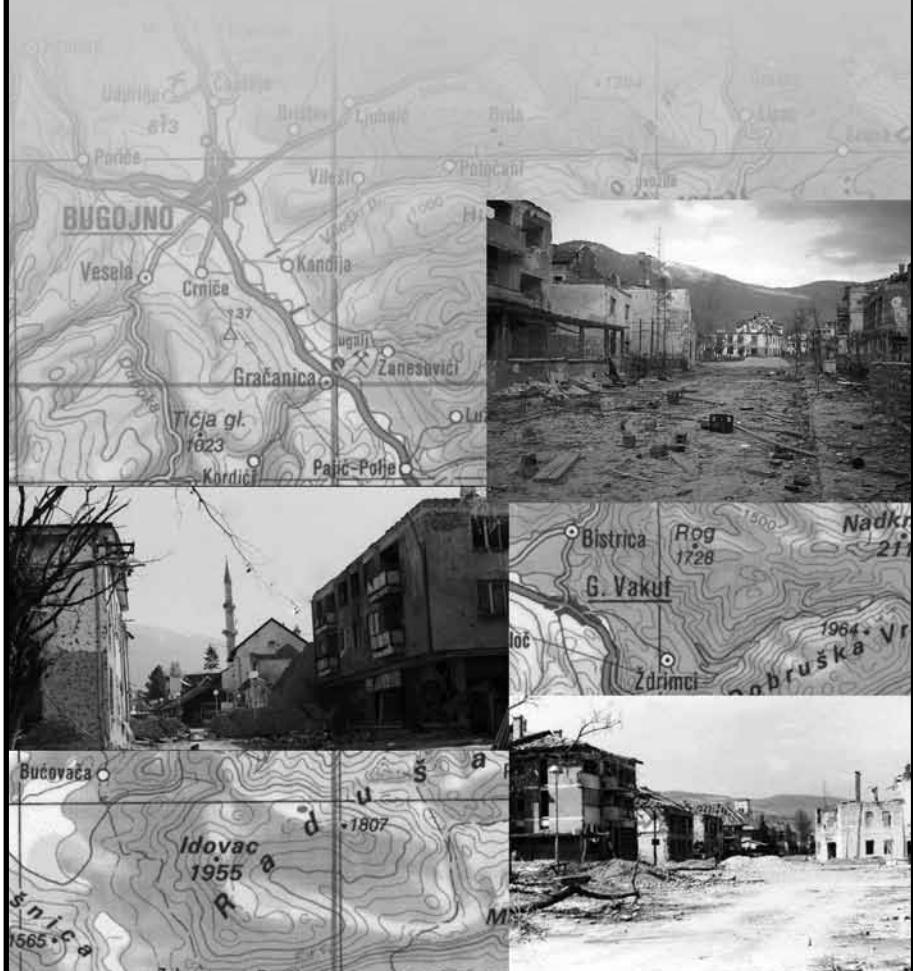
⁷⁹ Grupa autora 2013, Heroji sa Vrbasa Bugojno 1992. - 1996., Monografija šehida i poginulih boraca, Organizacija porodica šehida i poginulih boraca BiH - Općinska organizacija Bugojno, Bugojno, str. 239, 241, 250 i 252 .

Tokom oslobođilačkog pohoda jedinica 707. Sbbr od Demirovca do Donjeg Vakufa brigada je za 3 dana napravila manevar u dužini oko 22 km jednim dijelom snaga, a drugim prema Jajcu do Babinog potoka, u dužini oko 13 km (*vidi topografsku kartu na strani 271*).

Oslobađanjem Donjeg Vakufa srpski agresor više nije mogao borbeno ugrožavati prostor gornjovrbaske doline, tako da se na ove prostore konačno počeo vraćati mir, stanovništvo je moglo nesmetano obavljati redovne aktivnosti, a Bošnjaci Donjeg Vakufa su se vratili na svoja ognjišta. Ovo nije predstavljalo kraj borbenog angažovanja jedinica 707. Sbbr, koje su nakon nekoliko dana angažovane u borbenim djelovanjima u rejону Dnolučke planine i Karaule, uz dio snaga lociranih u kasarni u Travniku, da bi već 28. septembra bile upućene u zonu odgovornosti 5. korpusa Armije RBiH, gdje će biti borbeno, intenzivno, angažovane sve do kraja 1995. godine.

Fuad Zec i mr. Edin Ramić

317. / 717. SLAVNA BRIGADA OD VAŠINGTONA DO DEJTONA



Fuad Zec i mr. Edin Ramić

317. / 717. SLAVNA BRIGADA OD VAŠINGTONA DO DEJTONA

UVOD

Odlučujuće bitke za Gornji Vakuf do Vašingtonskog sporazuma

Nakon deblokade Gornjeg Vakufa, 01.08.1993. godine, jedinice 317. brdske brigade (bbr) u sadejstvu sa Protivdiverzantskim odredom (PDO) Opštinskog štaba odbrane Gornji Vakuf i dijelom snaga OG Zapad započinju oslobođilački pohod širom teritorije gornjovakufske općine. Uglavnom izvještavani o neuspjesima i gubitku teritorije na gornjovakufskom ratištu, uspaničeni politički i vojni vrh tzv. HR HB, uz vodstvo i podršku vojnog i političkog vrha Republike Hrvatske (RH), polovinom novembra 1993. godine, pokreće višednevnu operaciju združenih hrvatskih snaga (HV i HVO) na više pravaca u z/o 317. bbr Snage 317. Bbr, ojačane jedinicama OG Zapad i manjim snagama 3. Korpusa, su uspjele, uz veliku požrtvovanost, hrabrost i značajne gubitke, zaustaviti hrvatske snage i nanijeti im velike gubitke u živoj sili (ž/s) i materijalno-tehničkim sredstvima (MTS). Snage HV i HVO, osim manjih uspjeha u rejonu (rn.) Crnog vrha, nisu ostvarile značajnije rezultate. Armilske snage, iz ove operacije izašle kao pobjednici, nakon kraćeg odmora i reorganizacije snaga nastavljaju sa oslobođilačkim pohodom sve do kraja decembra 1993. godine.

Petog oktobra 1993. godine, u okviru organizacijskih promjena snaga Armije RBiH (ARBiH) na području općine Gornji Vakuf rasformiran je Opštinski štab odbrane Gornji Vakuf sa svojim jedinicama, a ljudstvo je raspoređeno u sastav 317. bbr Pored dotadašnjih štabovih jedinica, pod komandu brigade je stavljen i rezervni sastav policije. Nova organizacijska struktura, sa jedinstvenim sistemom komandovanja i kontrole je omogućila kvalitetnije i potpunije angažovanje snaga i sredstava u odbrani gornjovakufske općine od napada hrvatskih snaga i zasigurno spriječila pad grada pod kontrolu HV i HVO. Nakon okončanja organizacijsko-formacijskih promjena, na dužnost komandanta 317. bbr je postavljen Fahrudin Agić, do tada komandant Opštinskog štaba

odbrane Gornji Vakuf.

Četrnaestog decembra 1993. godine, za zasluge i doprinos u odbrani Republike Bosne i Hercegovine, naredbom predsjednika Predsjedništva RBiH, gospodina Alije Izetbegovića, 317. bbr je dodijeljen počasni naziv "SLAVNA".⁸⁰

Kako su se približavali pregovori na međunarodnom nivou, vrh RH je postao sve nervozniji zbog neuspjeha na gornjovakufskom ratištu. Da bi ostvarili zamišljeni san o hrvatskoj državi u BiH i njenom priključenju RH, politički i vojni vrh, na čelu sa Franjom Tuđmanom, priprema za januar i februar 1994. godine odlučujuću vojnu operaciju, u hrvatskim medijima nazvanu "SVE ILI NIŠTA". Cilj ovih borbenih djelovanja je bio osigurati fizički spoj hrvatskih snaga iz Hercegovine sa onima u Srednjoj Bosni, te, u konačnici, ovladati teritorijem zamišljene paradržavne tvorevine HR HB i pripremiti njeno pripajanje RH. Realizacija operacije "SVE ILI NIŠTA" započeta je 10.01.1994. godine. Snage HV i HVO, nakon mobilizacije i pregrupisavanja snaga na prostoru Hercegovine, pokreću snažne oklopno-mehanizovane i pješadijske snage prema Gornjem Vakufu. Hrvatske snage su težišno angažovane na prostoru Privora i slobodne teritorije općine Prozor, sela Kute i Here. Na putu ostvarenja zamišljenog cilja, pred ovim snagama se nalazio Gornji Vakuf, koji je branila 317. Slavna brdska brigada (Sbbr) sa pridodatim dijelovima armijskih jedinica sa prostora Bugojna, Donjeg Vakufa i Jajca, iako slabo opremljena, ali popunjena borcima velikog srca i nesvakidašnje hrabrosti.

Od početka januara 1994. godine, u cilju priprema za napad, hrvatske snage su vršile uređenje teritorije, prvenstveno putnih komunikacija iz vlastite dubine prema frontu jedinica u rejonu Crnog vrha i objekta Čanj. Istovremeno, svakodnevno borbeno djeluju po položajima i rejonima razmještaja armijskih jedinica, putnim komunikacijama i naseljenim mjestima u dubini teritorije pod kontrolom Armije RBiH iz svih raspoloživih oruđa, s ciljem nanošenja što je moguće većih gubitaka armijskim snagama. Težište borbenog djelovanja hrvatskih snaga je izraženo u zoni Taktičke grupe (TG) Privor, a posebno na objekte koje su armijske snage oslobodile krajem decembra 1993. godine: Zavišće, Vedrine i Škarinu glavu. U nekoliko navrata hrvatske snage su pokušale i sa ubacivanjem izviđačko-diverzantskih grupa (IDG) u borbeni raspored armijskih jedinica, ali su iste pravovremeno otkrivene i prisiljene na povlačenje.

U skladu sa procjenama očekujućih aktivnosti hrvatskih snaga, armijske snage su pristupile dodatnom unapređenju nivoa borbene spremnosti svih jedinica angažovanih na gornjovakufskom prostoru. Pored ranije formirane TG Privor, u čiji sastav su ušli 2/317. Sbbr, 1/305. bbr i vod 7. Mbr i ojačavanja snaga 317. Sbbr na prostoru Privora jedinicama iz sastava 305. bbr (formi-

⁸⁰ Predsjedništvo Republike Bosne i Hercegovine, Naredba pov.br.: 02-136-786/93, od 14.12.1993. godine.

ranje isturenog komandnog mjesta 305. bbr u Privoru, 04.01.1994. godine),⁸¹ Komanda OG Zapad je 13.01.1994. godine formirala privremenu grupaciju snaga - TG Vrbas (snage angažovane na pravcu Gornji Vakuf - Bugojno iz sastava 317. Sbbr, 307. bbr, 370. bbr i mlarb PVO OG Zapad) sa zadatkom odbrane jugozapadnog dijela općine Gornji Vakuf.⁸²

U jedinicama je vršena popuna raspoloživim MTS i hranom, domobilizacija ljudstva i dorade postojećih i izrada novih objekata za borbeno djelovanje, zaštitu i smještaj ljudstva. Intenzivirane su izviđačke aktivnosti i informisanje pripadnika jedinica, a broj stalno angažovanog ljudstva na prednjem kraju (p/k) odbrane je povećan. Budući da je zona odgovornosti brigade uključivala zemljiste izuzetno složene konfiguracije, sa velikim visinskim razlikama na malom prostoru (od 600 do 2.000 metara), bez putnih komunikacija ili sa komunikacijama u lošem stanju, manevar jedinica i logistička podrška su otežano realizovani. Armiske snage su bile prinuđene da se oslanjaju na transport MTS, hrane, ranjenih i povrijeđenih korištenjem tovarnih grla, posebno u z/o 2. i 3. brdskog bataljona (bb).⁸³

Uporedo sa borbenim pripremama su vršene i kadrovske promjene na komandnim dužnostima u bataljonima 317. Sbbr Devetnaestog decembra 1993. godine na dužnost komandanta 3. bb imenovan je Fuad Zec umjesto Muhamrema Dugalića,⁸⁴ a 21.01.1994. godine na dužnost komandanta 2. bb je imenovan Suad Telalović umjesto Mehmeda Behle.⁸⁵

Od jutarnjih sati 22.01.1994. godine, snage HV i HVO su intenzivale borbeno djelovanje iz svih raspoloživih artiljerijskih oruđa, tenkova i vođenih raket sa težištem na objekte Vedrine (tt 1070), Škarina glava (tt 1128), Zavišće (tt 1167), kao i naseljena mjesta Boljkovac, Pridvorci i Seferovići, istovremeno ojačavajući vlastite snage u rejonu grada i nasuprot snagama TG Vrbas i dovodeći dodatne snage u blizinu p/k odbrane u rejonima Crnog vrha, s. Dobrošin i objekata Čanj (k.911) i Vidak (tt 870). Od 24. januara hrvatske snage intenziviraju artiljerijska djelovanja, uvode nove načine borbenih djelovanja korištenjem helikoptera iz kojih su ispuštanе modifikovane eksplozivne naprave (težine veće od 250 kg), a elektronskim djelovanjima nastoje u potpunosti blokirati sredstva za radio komunikaciju na širem prostoru Privora.

Potpomognute navedenim djelovanjima, hrvatske snage u ranim jutarnjim satima 24.01.1994. godine započinju snažan pješadijski napad u cijeloj z/o TG

⁸¹ Komanda 3. korpusa Armije RBiH, naredbe, str.pov.br.: 02/33-2612, od 05.12.1993. godine, str.pov.br.: 02/3-1-25, od 04.01.1994. godine i str.pov.br.: 02/3-1-84, od 12.01.1994. godine.

⁸² Komanda OG Zapad, naredba, str.pov.br.: 01/159-1, od 14.01.1994. godine.

⁸³ U 3. bb je od intenziteta borbenih djelovanja i fizičke preopterećenosti uginulo je 8 tovarnih grla.

⁸⁴ Komanda 3./317. Sbbr, Zapisnik, broj: 03/4-401/93, od 19.12.1993. godine.

⁸⁵ Komanda 2/317. Sbbr, Zapisnik, str.pov.br.: 01-141, od 21.01.1994. godine i Komanda TG Privor, Izvještaj, str.pov.br.: 02-126, od 22.01.1994. godine.

Privor, sa težištem na pravce: Čanj (k. 911) - Vodnje (tt 1070) - Škarina glava (tt 1128) - Berač (tt 1289), s. Dobrošin - s. Boljkovac - s. Voljevac i objekat Slime - Zavišće (rejon Crnog vrha). Višestruko nadmoćnije hrvatske snage tokom borbenih djelovanja su nanijele značajne gubitke u ž/s armijskim jedinicama iz sastava TG Privor i primorale ih na povlačenje sa objekta Vodnje (tt 1070), Škarina glava (tt 1128) i naselja Seoci, u sjeverozapadnom dijelu z/o TG Privor, a u rejonu Crnog vrha sa dijela objekta Zavišće (tt 1167). Snage TG Privor su na desnom krilu uspjеле organizovati odbranu na starim položajima od Podlisja, preko objekta Berač (tt 1289) do Kršica. Na lijevom krilu, prema snagama 6. korpusa, nakon što su hrvatske snage ovladale selima Kute i Here, snage TG Privor, u cilju obezbjeđenja lijevog boka, organizuju polukružnu odbranu u rejonu Košara. U 17,40 sati komanda TG Privor je izvjestila Komandu OG Zapad o stanju i gubicima koji su iznosili: *tri poginula i dvadeset sedam ranjenih.*⁸⁶

Nakon brze konsolidacije, snage TG Privor u noći sa 24/25.01.1994. godine izvode protivudar na centralnom dijelu z/o, u rejonu objekta Zavišće (tt 1167) i pokušavaju vratiti izgubljeni dio l/o, ali bez uspjeha. Pored velikih gubitaka u ljudstvu i nepostojanja svježih snaga, uzrok neuspjeha su i vremenske prilike, odnosno snijeg koji je zatrpaо komunikacije za logističku podršku i evakuaciju ranjenih i poginulih.

I tokom 25. januara 1994. godine hrvatske snage su nastavile sa pješadijskim napadima uz snažnu artiljerijsku podršku, ali iako iscrpljene, slabo opremljene, bez adekvatne artiljerijske podrške i sa hroničnim nedostatkom municije, armijske snage pružaju herojski otpor i zaustavljaju sve napade i prisiljavaju neprijatelja na povlačenje na polazne položaje. Usljed snažnih artiljerijskih djelovanja armijske snage su imale značajne gubitke u ž/s. Komanda TG Privor je izvjestila da je tokom proteklog dana i noći imala sljedeće gubitke:

- 18 poginulih, od toga 14 boraca 1/305. bbr, 3 borca 7. Mbr i 1 borac 2/317. Sbbr, te 1 poginuli civil,
- 49 ranjenih, od toga 27 boraca 1/305. bbr, 3 borca 7. Mbr i 19 boraca 2/317. Sbbr, od ukupnog broja ranjenih, 17 boraca je teže ranjeno.⁸⁷

U predvečerje 25.01.1994. godine, hrvatske snage su intenzivnom upotrebom artiljerije i neposrednim djelovanjem tenka sa Brenovca (tt 1198) po zemunicama i objektima za djelovanje iznad s. Boljkovac neznatno pomjerile l/o u dijelu objekta Kršica za 100 m. U ovim borbenim djelovanjima poginulo je 7, a ranjeno 19 pripadnika Armije RBiH.⁸⁸

⁸⁶ Komanda TG Privor, Vanredni izvještaj, str.pov.br.: 01-134/94, od 24.01.1994. godine.

⁸⁷ Komanda TG Privor, Vanredni izvještaj, str.pov.br.: 01-135/94, od 25.01.1994. godine.

⁸⁸ Komanda 305. bbr, Vanredni operativni izvještaj, br.: 01-73-29/94, od 26. 01. 1994. godine i Komanda TG Privor, izvještaj, str.pov.br.: 05-177/94, od 08. 02. 1994. godine.

Tokom noći 25./26.01. i 26.01.1994. godine snage TG Privor su uspjele stabilizovati liniju odbrane i ljudstvo angažovati na uređenju položaja, kada su ojačane svježim snagama iz dubine teritorije, dijelom 3/305. bbr i izviđačko-diverzantskim vod 307. bbr

Paralelno sa napadnim djelovanjima na prostoru Privora, hrvatske snage su neprekidno djelovale artiljerijom, tenkovima i drugim borbenim sredstvima velike razorne moći po užem gradskom jezgru Gornjeg Vakufa, kao i u z/o TG Vrbas, na taj način vezujući armijske snage i sprečavajući njihovu upotrebu na napadom ugroženim pravcima. Jedinice 3/317. Sbbr u sastavu TG Vrbas, sa z/o oblika potkovice u dolini rijeke Voljišnice i po vrletima planine Raduše, neprekidnim angažovanjem cjelokupnog borbenog sastava i cijele komande bataljona na terenu, uz velike napore i u nepovoljnem taktičkom položaju, uspijevaju se oduprijeti svim borbenim djelovanjima hrvatskih snaga, kako sa fronta, tako i sa bokova i iza leđa.

Dvadeset osmog januara 1994. godine hrvatske snage nastavljaju sa napadnim djelovanjima u z/o TG Privor. Od ranih jutarnjih sati započinju sa žestokom artiljerijskom vatrom po p/k u cijeloj z/o TG Privor, kao i po naseljenim mjestima: Boljkovac, Voljevac, Zastinje, Seferovići i Pridvorci. Najintenzivnije artiljerijsko djelovanje, uz upotrebu minobacača (MB) svih kalibara, višecijevnih bacača raka (VBR) i 3 tenka, hrvatske snage su ostvarile od 10,00 do 15,00 sati iz rnejona Cvitkovine, Seoci i Brenovac, kada su doslovce "preorali" z/o TG Privor. Istovremeno sa artiljerijskim djelovanjima hrvatske snage preduzimaju pješadijske napade pravcima: Slime (tt 1376) - Zavišće i Slime (tt 1376) - Rat (tt 1015). Žestoke borbe su vođene tokom cijelog dana, ali su jedinice TG Privor velikom upornošću, hrabrošću i željom za pobjedom uspjеле odbiti sve napade. Tokom dana pet boraca je teže, a tri lakše ranjeno.

Nakon ovog neuspjeha, komanda hrvatskih snaga nastavlja sa dovođenjem novih snaga u rejone Crnog vrha (Klupa) i Brenovca (tt 1198). Komanda OG Zapad svjesna težine situacije u z/o TG Privor, sa fronta obrane prema srpskim snagama izdvaja dio snaga i preko vrleti Vranice, u izuzetno složenim vremenskim uslovima, upućuje ih kao pojačanje u z/o TG Privor.⁸⁹

U periodu od 24. do 31.01.1994. godine iz stroja 2/317. Sbbr je izbačen 41 borac, od čega ih je 9 poginulo, 4 nestalo, a 8 teže i 20 lakše ranjeno.⁹⁰

Tokom narednih nekoliko dana, ofanziva hrvatskih snaga je izgubila na intenzitetu, a hrvatske snage pristupile inžinjerijskom uređenje novodostignutih linija, dodatnoj mobilizaciji snaga u RH i na prostoru Hercegovine i pripremi za dalja napadna djelovanja.

Od 03.02.1994. godine hrvatske snage na gornjovakufskom ratište grupišu

⁸⁹ Komanda 305. bbr, Operativni izveštaj, str.pov.br.: 01-152/94, od 28.01.1994. godine i Komanda TG Privor, Dnevni operativni izveštaj, br: 01-172/94, od 01.02.1994. godine.

⁹⁰ Vanredni izveštaj NŠ OG Zapad upućen iz Komande TG Privor komandantu OG Zapad, dana 31.01.1994. godine.

i ukopavaju dodatne snage i borbena sredstva, a posebno 08.02.1994. godine kada je u rejonu Goranca i Vrda uočena koncentracija ljudstva, artiljerijskih oruđa i tenkova Hrvatske vojske.⁹¹

U jutarnjim satima 12.02.1994. godine, hrvatske snage započinju izuzetno snažnu vatrenu pripremu iz tenkova, VBR-a, MB svih kalibara, raznih topova i haubica, protivavionskih mitraljeza i topova, te protivoklopnih sredstava i pješadijskog naoružanja po p/k i dubini odbrane armijskih snaga na gornjovakufskom ratištu sa težištem na prostor južno i jugoistočno od grada. Hrvatske snage su borbena djelovanja prvo ostvarili po p/k odbrane, a potom po cijelom prostoru grada i naselja Vrse, pokrivajući prilazne puteve za uvođenje snaga za intervenciju prema p/k odbrane u rejonima Krča i Ciganskih njiva. Ponovno su koristili helikoptere i borbeno djelovali po naseljenim mjestima u dubini zone odbrane po mogućim pravcima uvođenja svježih snaga i MTS-a. Snage 317. Sbbr angažovane na borbenim položajima tokom borbenog djelovanja hrvatskih snaga, zbog gubitaka u ljudstvu i nemogućnosti dobijanja pojačanja, prisiljene su na povlačenje sa Ciganskih njiva na rezervne položaje u rejonu Krča. Tokom dana u nekoliko navrata je pokušano uvođenje svježih snaga, ali bez uspjeha, jer je neprijatelj snažnim artiljerijskim djelovanjima onemogućavao bilo kakve pokrete. Tokom noći, istovremeno sa dodatnim inžinjerijskim uređenjem rezervnih položaja u rejonu Krča, komanda brigade je vršila pripreme za borbena djelovanja u cilju vraćanja izgubljenih položaja u rejonu Ciganskih njiva. U jutarnjim satima 13.02.1994. godine, izviđačko-diverzantska četa 317. Sbbr je izvela protivnapad i uspjela ponovo ovladati borbenim položajima izgubljenim prethodni dan u rejonu Ciganskih njiva, pri čemu je nanijela neprijatelju značajne gubitke u ž/s.⁹² Do 17. februara, hrvatske snage su svakodnevno, uz izuzetno snažnu artiljerijsku pripremu i podršku izvodile pješadijske napade naizmjenično prema Ciganskim njivama i na pravcima Stublić-Relej (Strmica) i Baba (tt816) - Alipašića brije (tt746) - s. Vrse, ali odlučnošću i hrabrošću boraca 317. Sbbr svi su zaustavljeni, a neprijatelju naneseni značajni gubici u ž/s.

U drugoj polovini februara 1994. godine ofanziva hrvatskih snaga, zbog čvrstine odbrane jedinica Armije RBiH, ali i visokih snježnih nanosa, gubi na intenzitetu i prelazi u aktivnu odbranu. Iako 25.02.1994. godine stupa na snagu prekid vatre, a potom dolazi i do primirja između snaga Armije RBiH i HVO, hrvatske snage nastavljaju sve do 05.03.1994. godine sa provokativnim djelovanjem iz pješadijskog naoružanja, a povremeno koriste protivavionske mitraljeze i protivoklopna sredstva. Kako je vrijeme proticalo i primirje dobivalo na snazi, provokacije i kršenje primirja je postajalo sve rjeđe (*topografska karta 1 - Borbena situacija na teritoriji općine Gornji Vakuf 01.03.1994. godine*).

⁹¹ Obaveštajni izvještaj TG Privor, str.pov.br.: 02-223/94, od 10.02.1994. godine.

⁹² Izvještaj komandira položaja Ciganske njive, str.pov.br.: 10/2-94, od 12.02.1994. godine.

Rezime agresije HV i HVO na teritoriju općine Gornji Vakuf

Postoje mnogobrojni dokazi o agresiji RH na prostor RBiH, a time i na teritorij općine Gornji Vakuf. Radi ilustracije obima i intenziteta borbenih djelovanja tokom ofanzive "SVE ili NIŠTA" na teritoriji općine Gornji Vakuf tokom januara i februara 1994. godine, nužno je predstaviti podatke o učešću jedinica Hrvatske vojske.

U agresiji na Republiku Bosnu i Hercegovinu u prvoj polovini januara 1994. učestvovale su sljedeće jedinice Hrvatske vojske: 175. brigada, 5. domobremska pukovnija, 6. domobremska pukovnija, 11. domobremska pukovnija, specijalne jedinice: **bojna** Matija Vlačić, **Tigrovi** (iz Zagreba), **Gromovi** (iz Siska) i druge.⁹³

U napadu na Bosnu i Hercegovinu i Gornji Vakuf, krajem januara 1994. godine, učestvovali su sljedeće jedinice (dijelovi ili cijele) Hrvatske vojske: 1. gardijska brigada, na širem području Prozora, 3. brigada ZNG (iz Osijeka), na području Prozor - Gornji Vakuf, 7. brigada (iz Varaždina), na području Gornjeg Vakufa, 109. brigada (iz Vukovara), na području Prozor - Gornji Vakuf, 114. brigada (iz Šibenika), na području Prozor - Gornji Vakuf, 175. brigada, na području Gornjeg Vakufa, brigada (dijelovi), iz Vinkovaca, na području Prozor - Gornji Vakuf i bojna **Crna legija** - bataljon specijalno-izviđačke namjene, na području Prozor - Gornji Vakuf.⁹⁴

Na području Mostara, Prozora i Gornjeg Vakufa djelovalo je 12 brigada regularne Hrvatske vojske, jačine od 15.000 do 18.000 vojnika.⁹⁵

Iz teške i dugotrajne bitke sa hrvatskim snagama, 317. Sbbr (zajedno sa drugim armijskim jedinicama) je izašla kao pobjednik, međutim za slobodu je plaćena visoka cijena. Tokom bitke sa hrvatskim snagama na prostoru Gornjeg Vakufa, OSRBiH (Armija i MUP RBiH) imale su značajne gubitke.

Dvije stotine devedeset i dva pripadnika su poginula (umrla), od čega je dvadeset osam podleglo od posljedica ranjavanja, pet je umrlo prirodnom smrću, četiri su nestala tokom borbenih djelovanja, a njihova tijela nisu nikad razmijenjena.⁹⁶ Izuzevši ostale odbrambene snage, 317. Sbbr je tokom bitke sa hrvatskim snagama imala **dvije stotine pedeset i jednog** poginulog pripadnika, sedam stotina sedamdeset i tri ranjena pripadnika, od kojih je njih 30 više puta ranjavano, 308 teže ranjeno, 68 amputiraca i 4

⁹³ Čekić, Smail 2004, Agresija na Republiku Bosnu i Hercegovinu, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava, Sarajevo, str. 1036 - 1037.

⁹⁴ Ibidem.

⁹⁵ Ibidem, str. 1043.

⁹⁶ Grupa autora 2010, Vrata Bosne Gornji Vakuf 1992. – 1995., Organizacija porodica šehida i poginulih boraca Gornji Vakuf – Uskoplje.

paraplegičara.⁹⁷

Na prostoru općine Gornji Vakuf, pored gubitaka u redovima OSRBiH, smrtno je stradao značajan broj civila. Za nepune dvije godine rata sa hrvatskim snagama ubijeno je **stotinu i petnaest** civila (108 sa prostora općine Gornji Vakuf i 7 izbjeglica) među kojima i **petnaestoro** djece mlađe od 15 godina. Ubijeni su samo zato što su bili Bošnjaci i što nisu imali kuda i gdje otići, što su se našli na pravcu ostvarenja ciljeva paradržavne tvorevine Herceg Bosne. Pored smrtno stradalih civila, njih stotinu i trideset je ranjeno.⁹⁸

Gornjovakufljani se s pravom mogu ponositi svojim djelima u odbrani i očuvanju cijelovitosti Bosne i Hercegovine. Nakon okončanja bitke sa hrvatskim snagama, Armija RBiH je kontrolisala oko 72 % teritorije općine Gornji Vakuf, sa dužinom linija razdvajanja prema hrvatskim snagama od 35 km.

U odbrani grada i općine Gornji Vakuf učestvovale su i jedinice: 307. mtbr/ 307. bbr, Općinski štab odbrane Bugojno i SJB Bugojno iz Bugojna, 370. bbr iz Donjeg Vakufa, 305. bbr iz Jajca, 308. bbr i Općinski štab odbrane Novi Travnik iz Novog Travnika, 7. Muslimanska brigada iz Zenice, Samostalni bataljon (SB) Sutjeska iz Foče, SB Šćipe iz Prozora, Kliška brigada Neretvica iz Konjica, diverzantska četa 3. korpusa ARBiH iz Zenice i druge jedinice Armije i MUP RBiH.

Borbena djelovanja sa hrvatskim snagama tokom 1994. godine na području gornjovakufske općine predstavljala su nastavak ofanzive pokrenute početkom novembra 1993. godine, s ciljem ovladavanja područjem Gornjeg Vakufa i stvaranja uslova za dalje napade prema Novom Travniku, Vitezu i Bugojnu. Ustvari, osnovni cilj je bio uvezivanje prostora Hercegovine sa Srednjom Bosnom i osiguranje kompaktne teritorije paradržavne tvorevine HR HB neposredno pred mirovne pregovore organa vlasti RBiH i R Hrvatske koji su predstavljali paradržavnu tvorevinu HR HB. Međutim, i pored značajne podrške Hrvatske vojske i ostvarene značajne premoći u borbenim sredstvima, uz gotovo nikakvo logističko osiguranje armijskih jedinica i velika ograničenja u pogledu manevra, hrvatske snage nisu ostvarile značajnije rezultate na prostoru gornjovakufske općine tokom 1994. godine. Potpunim korištenjem ljudskih i materijalnih resursa OG Zapad i dijela 305. bbr, ali i resursa MUP RBiH i civilnih institucija vlasti, uspješno je zaustavljena hrvatska ofanziva i zauvijek poražena ideja stvaranja paradržavne tvorevine Herceg Bosne na prostorima gornjovrbaske doline.

317. SBBR U PERIODU NAKON POTPISIVANJA PRIMIRJA SA HRVATSKIM SNAGAMA

Prema sporazumu od 05.03.1994. godine između predstavnika Armije RBiH,

⁹⁷ Ibidem i Komanda 317. Sbbr, Pregled ranjavanja, str.pov.br.: 04717-750, od 13.10.1994.

godine.

⁹⁸ Grupa autora 2010, Vrata Bosne Gornji Vakuf 1992. – 1995., op.cit.

HVO i UN, u Gornjem Vakufu je dogovorena uspostava osmatračica snaga UN-a na dominantnim objektima na linijama razdvajanja i provođenje zajedničkih patrola u cilju provođenja mirovnog sporazuma i prevencije incidentnih slučajeva.

Polovinom marta 1994. godine, u cilju dalje implementacije mirovnog sporazuma, započelo je povlačenje armijskih i jedinica HVO koje nisu bile sa prostora gornjovakufske općine.

Od 20.03. do 15.04.1994. godine, u saradnji sa UNPROFOR-om izvršene su neophodne pripreme i realizovano povlačenje armijskih i snaga HVO sa međusobno suprotstavljenih borbenih položaja na teritoriji općine Gornji Vakuf, a uspostavljene su osmatračnice jačine do 5 boraca, naoružanih puškama kalibra 7,62 mm i pištoljima (317. Sbbr je uspostavila 18 osmatračnica).⁹⁹

Šesnaestog aprila 1994. godine na dužnost komandanta 1. brdskog bataljona je imenovan Zijad Begović, umjesto Dževada Agića.¹⁰⁰

Angažovanje 317. Sbbr prema srpskim snagama

Normalizacijom sigurnosne situacije na teritoriji općine Gornji Vakuf i koordinacijom sa snagama na kupreškom pravcu, od Planinarskog doma Duboka, preko Skrtskog brda (tt1209) i Mirovnog sporazuma, stvoreni su uslovi za angažovanje snaga 317. Sbbr prema srpskim snagama (topografska karta 2 - Ratni put 317. Sbbr tokom 1994. godine). Prvi zadatak, dodijeljen od Komande 7. korpusa predviđao je preuzimanje z/o i angažovanje jedinica brigade prema predjelu Bukove glave (tt 1179) do objekta Humac (tt 1284) snagama jačine jedne čete i u rejonu Oglavka snagama jačine dva voda, a realizovan je 17.04.1994. godine. Za vatrenu podršku ovih jedinica je angažovana čMB 120/82mm sa dvije posluge MB 120 mm na vatrenom položaju Livadice (tt 1209), a za potrebe komandovanja i kontrole, brigada je formirala istureno komandno mjesto (IKM) u rejoni sela Kordići.¹⁰¹

Na osnovu naređenja Komande 7. korpusa, 317. Sbbr je 25.04.1994. godine uputila snage jačine voda u sastav bataljona OG Zapad, koji je u okviru, privremeno formirane brigade 7. korpusa trebao biti angažovan u napadnim borbenim djelovanjima na kladanjskom ratištu (u pravcu Han Pijeska i Sokoca). Postrojavanje jedinice i upoznavanje sa zadatkom je izvršeno ispred komande brigade u s. Krupa, odakle je jedinica preko Ravnog Rostova u sastavu bataljona OG Zapad upućena u kasarnu Travnik. S obzirom da su

⁹⁹ Komanda 317. Sbbr, Presjek stanja borbene gotovosti jedinica, str.pov.br.: 02-891/94, od 08.06.1994. godine.

¹⁰⁰ Begović Zijad – radna bilježnica.

¹⁰¹ Komanda 317. Sbbr, Presjek stanja borbene gotovosti jedinica, str.pov.br.: 02-891/94, od 08.06.1994. godine i Komanda 1/317. Sbbr, Izvještaj o stanju u 1. bb, str.pov.br.: 01/-348/94, od 13.06.1994. godine.

srpske snage tokom priprema ove jedinice za odlazak van z/o 7. korpusa izvele napad na Vlašićkom platou i ostvarile određene rezultate na prostoru Meokrnja, Komanda 7. korpusa je donijela odluku da jedinicu angažuje za izvođenje protivnapada na Vlašićkom platou. Pripreme su realizovane od 26. do 30.04.1994. godine. Napadna djelovanja su započela 01.05.1994. godine, ali snage 317. Sbbr nisu borbeno angažovane i 02.05.1994. godine su враćene u matičnu zonu.¹⁰²

U narednom periodu komanda brigade provodi aktivnosti na jačanju b/g jedinice i popuni ključnih formacijskih mesta u komandi brigade iskusnim i školovanim starješinama iz komandi bataljona. Uglavnom su u komandi brigade angažovani komandanti i zamjenici komandanata bataljona, a na njihova mesta su postavljene mlađe starješine. Dio starješina je upućen na obuku i doškolovanje u armijske centre za obuku. Komanda brigade je formirala tri lokacije koje su omogućavale kasarnske uslove života i rada jedinica, kao i nastavne centre koji su razmješteni u školskim objektima u Mačkari (Privor) i Pajić Polju i u rejonu IKM brigade u s. Kordići, gdje je obuka započeta tokom maja 1994. godine.

U okviru kadrovskih promjena u Komandi 317. Sbbr, dana 20.05.1994. godine, na dužnost načelnika Štaba imenovan je Mirsad Dogan, umjesto Gorana Čišića, koji je premješten u diverzantski bataljon 7. korpusa.¹⁰³

317. Sbbr u napadnim djelovanjima na komarskom pravcu

U skladu sa naređenjem Komande 7. korpusa za angažovanje jedinica u napadnim djelovanjima na komarskom pravcu, Komanda 317. Sbbr je u pripravnost stavila snage jačine bataljona, po jednu četu iz svakog bataljona.¹⁰⁴ Nakon izvršenih priprema i smotre, jedinica je upućena na zadatak 27.05.1994. godine, u rejon razmještaja na prostoru Zijameta, rejon Previja (Vučetino brdo). Lociranje jedinica u logorskim uslovima, bez adekvatnih sredstava za normalan život i rad, negativno je utjecalo na ionako umorne i iscrpljene borce na kojima su još uvijek bili vidljivi tragovi dugotrajnih borbi sa hrvatskim snagama. Boravak jedinice u logorskoj prostoriji je iskorišten za održavanje sastanaka vojnih kolektiva, upoznavanje sa borbenom situacijom i popunu sa nedostajućim sredstvima.

Za izvođenje borbenih djelovanja na komarskom pravcu, Komanda 7. korpusa je formirala TG Komar-1, u čiji sastav je uključen i bataljon 317. Sbbr, pored sljedećih jedinica: 1. i 2. bataljon iz sastava 305. bbr, 1. i 3. bataljon iz sastava 308. bbr, 2. bataljon iz sastava 312.bbr, 1. četa 37. Mlbr i korpus-

¹⁰² Komanda 317. Sbbr, Izvještaj načelnika štaba brigade, str.pov.br.: 01/1-628/1, od 26.04.1994. godine i izvještaj komandira jedinice, str.pov.br.: 01-616, od 12.05.1994. godine.

¹⁰³ Podaci iz radnih bilježnica - ličnih dnevnika učesnika borbenih djelovanja.

¹⁰⁴ Komanda 317. Sbbr, naređenja str. pov.br: 01-710 ,od 12.05.1994. godine, str.pov.br.:01-491, od 19.05.1994. godine i str.pov.br.: 01-491/1, od 24.05.1994. godine.

na artiljerijska grupa (KAG). Na referisanju kod načelnika Štaba 7. korpusa, održanom 29.05.1994. godine, bataljonu 317. Sbbr je dodijeljena uloga korpuse rezerve i uvođenja u napadna djelovanja u zoni 308. bbr (Kamenjaš) nakon što jedinice prvog ešalona izvrše svoje zadatke. U jutarnjim satima 30.05.1994. godine, komandant 317. Sbbr je sa ključnim starješinama bataljona izvršio izviđanje dodijeljenog pravca, dok je ostatak jedinica vršio pripreme za pokret i dovođenje jedinica bliže zoni napadnih djelovanja. U kasnim popodnevnim satima, jedinice su, bez dovoljnog broja motornih vozila, započele pokrete prema selu Ruda i dalje prema Kamenjašu. Pokret je realizovan kombinovano - pješice do Ravnog Rostova, potom vozilima do Donjih Pećina i pješice prema Kamenjašu. U noćnim satima, po gustoj magli, prethodnica jedinice je pristigla do Kamenjaša oko 22,00 sata, dok je glavnina snaga stigla oko 23,00 sata. Poseban izazov je bio tokom noći, po magli i uz kišu koja je počela padati osigurati smještaj jedinicama na nepoznatom terenu bez adekvatne logističke podrške. Tek je u ranim jutarnjim satima ljudstvo smješteno u napuštene zemunice HVO na Kamenjašu, što je negativno utjecalo na stanje spremnosti jedinice planirane za napadna djelovanja.

I pored umora i nedovoljne spremnosti boraca 317. Sbbr, komandant TG Komar-1 je u jutarnjim satima 31.05.1994. godine naredio uvođenje jedinice u napadna borbena djelovanja. Oko 11,00 sati četa iz sastava 3. bataljona je upućena na izvršenje zadatka. Maršujući pješice, uz primjenu mjera sigurnosti, četa se krećala pravcem Kamenjaš - Vučja glava - Veliki Šiljkovac, gdje su je izviđači 308. bbr trebali prihvatići i uvesti u borbu na pravcu s. Fonjge – Vezovine. Jedinica se po pristizanju u rejon Velikog Šiljkovca razmjestila u pošumljenom dijelu između Velikog Šiljkovca i Vučije glave, gdje se nalazilo i IKM 3. bataljona 308. bbr. Budući da se izviđačka jedinica 308. bbr, planirana za uvođenje snaga sa 317. Sbbr u napadna djelovanja nije pojavila na dogovorenoj lokaciji, jedinica se morala u tom rejonu zadržati duže od predviđenog vremena. U poslijepodnevnim satima, oko 16,00 sati, srpske snage su borbeno djelovale jednom minobacačkom minom po rejonu IKM 3. bataljona 308. bbr, što je imalo za posljedicu pogibiju dvojice pripadnika 308. bbr i dvojice pripadnika 317. Sbbr i ranjavanje 8 pripadnika 308. bbr i 9 pripadnika 317. Sbbr. Odmah se pristupilo zbrinjavanju i evakuaciji ranjenih pripadnika, ali i formiranju druge linije odbrane, jer su srpske snage započele snažan protivnapad pravcem Vezovine - Pogana Ravan - Šiljkovac i u slučaju prodora bilo je neophodno spriječiti njihovo dalje napredovanje. Tokom 01.06.1994. godine, nakon kraće analize dešavanja od prethodnog dana, jedinica je vraćena u matičnu z/o i realizovan je prijevoz poginulih boraca.¹⁰⁵

¹⁰⁵ Komanda 317. Sbbr, naređenja, str.pov.br.: 01-710, od 12.05.1994. godine, str.pov.br.: 01-491, od 19.05.1994. godine i str.pov.br.: 01-491/1, od 24.05.1994. godine i podaci iz ličnih

Preuzimanje z/o u rejonu Krepa-Koš i Brdo – Krepa - Koš.

Drugog juna 1994. godine 317. Sbbr je dodijeljen naredni zadatak, angažovanje u napadnim djelovanjima na komarsko-vrbaskom pravcu. Budući da su napadna djelovanja, zbog neadekvatnih rezultata, relativno brzo obustavljena, jedinici 317. Sbbr mješovitog sastava, dijelovima 1. i 3. bataljona, izviđačko-diverzantskom vodu, vodu vojne policije i vodu MB-82 mm je naređeno preuzimanje z/o i odbrana na liniji: Krepa (tt 741) – Koš (tt 702) – s. Koš. Početkom jula 1994. godine z/o 317. Sbbr na komarsko-vrbaskom pravcu je proširena prema selu Brdo, sjeverno od objekta Krepa, a u cilju efikasnijeg komandovanja i izvođenja odbrane, na ovom pravcu snage 2. bataljona su stavljene pod komandu 3. bataljona 317. Sbbr, što će tako ostati sve do oslobođenja Kupresa, u novembru 1994. godine.¹⁰⁶

Tokom juna i jula 1994. godine izvršene su značajne kadrovske promjene u Komandi 317. Sbbr i komandama bataljona. Desetog juna 1994. godine na dužnost komandanta 2/317. Sbbr imenovan je Sedžad Milanović umjesto Suada Telalovića,¹⁰⁷ 28. juna na dužnost načelnika Štaba 317. Sbbr Šahbaz Zekotić postavljen je umjesto Mirsada Dogana,¹⁰⁸ a 14. jula 1994. godine na dužnost komandanta 3/317. Sbbr postavljen je Besim Ohran umjesto Fuada Zeca, koji je premješten u Komandu 317. sbbr¹⁰⁹

U cilju dalje normalizacije stanja na teritoriji općine Gornji Vakuf, 20.07.1994. godine je održan sastanak predstavnika 317. Sbbr i 43. "domobranske bojne" (db) dr. Ante Starčević, uz posredovanje Združenog štaba. Pored mjera za unapređenje i očuvanja stanja bez ekscesa, donesena je i odluka da se prolazak jedinica kroz z/o suprotne strane rješava neposrednom najavom 24,00 sata unaprijed, kako bi suprotna strana mogla pravovremeno pripremiti osiguranje putnih komunikacija.

U oktobru 1994. godine dolazi do kadrovske promjene na čelu Komande 317. Sbbr Petog oktobra 1994. godine izvršena je primopredaja dužnosti komandanta i načelnika Štaba brigade. Na dužnost komandanta 317. Sbbr imenovan je Džemal Hadžić, umjesto Fahrudina Agića, a na dužnost načelnika Štaba Edin Ramić, umjesto Šahbaza Zekotića.¹¹⁰

dnevnika pripadnika 317. Sbbr

¹⁰⁶ Komanda 317. Sbbr, Naređenje, str.pov.br.: 02-837, od 02.06.1994. godine, izvještaj, str. pov.br.: 02-891/94, od 08.06. 1994. godine i Komanda 1/317. Sbbr, izvještaj, str.pov.br.: 01/-348/94, od 13.06. 1994. godine.

¹⁰⁷ Komanda 317. Sbbr, naredba, pov.br.: 01-341, od 10.06.1994. godine.

¹⁰⁸ Komanda 317. Sbbr, dokument, str.pov.br.: 02-967, od 28.06.1994. godine.

¹⁰⁹ Komanda 317. Sbbr, naredba, str.pov.br.: 01-1133, od 12.07.1994. godine i Komanda 3. bb, zapisnik, str.pov.br.: 91/4-138/94, od 15.07.1994. godine.

¹¹⁰w Komanda 7. korpusa, Naredba, pov.br.: 05/3-601-1, od 27.09.1994. godine.

ANGAŽOVANJE 317. SBBR U KUPREŠKOJ OPERACIJI

Početkom oktobra 1994. godine, snage 317. Sbbr su bile angažovane na linijama odbrane prema srpskim snagama, na komarsko-vrbaskom pravcu (s. Brdo - Koš - desna obala rijeke Vrbas) i kupreškom pravcu (Skrtsko Brdo - Humac - Rogovica) i na osmatračnicama prema hrvatskim snagama. Tokom Kupreške operacije, od 19. oktobra do 03. novembra 1994. godine, snage 317. Sbbr su aktivno angažovane na više pravaca napada, kako u napadnim tako i u odbrambenim djelovanjima, samostalno ili kao pretpočinjene nekoj od brigada 7. korpusa.

Dvadesetog oktobra 1994. godine, drugi dan Kupreške operacije, po naređenju komandanta 7. korpusa, izviđačko-diverzantski vod (IDV) 3/317. Sbbr je sa dijelom protivoklopne čete (POČ) upućen u rejon Jarčića i pretpočinjen 307. bbr sa zadatkom neutralisanja razbijenih i ostavljenih neprijateljskih grupa nakon proboga jedinica 307. bbr na tom pravcu. Nakon nekoliko dana angažovanja u z/o 307. bbr jedinica je vraćena u matičnu zonu i angažovana u napadnim djelovanjima.

Dvadeset drugog oktobra 1994. godine snage 317. Sbbr, jačine bataljona, su određene za rezervu Komande 7. korpusa u zoni napada na kupreškom pravcu.¹¹¹ Komanda 317. Sbbr je svojim naređenjem formirala mješoviti bataljon sastavljen od svih bataljona, logističku jedinicu za podršku i tim starješina komande brigade za borbeno komandovanje.¹¹² Već narednog danu su realizovane sve neophodne pripreme i jedinica upućena prema lokaciji Ravnog Rostova, gdje je locirana u rejonu Nastavnog centra 7. korpusa. Istovremeno sa angažovanjem jedinice u ulozi rezerve Komande 7. korpusa, započete su pripreme za napadna djelovanja u z/o 317. Sbbr na kupreškom pravcu. Budući da su na kupreškom pravcu uglavnom bile angažovane snage 1/317. Sbbr, snage 2. i 3. bataljona planirane za napadna djelovanja su pretpočinjene komandi 1/317. Sbbr

Dvadeset četvrtog oktobra 1994. godine, dio snaga bataljona određen za rezervu Komande 7. korpusa, jedinica iz sastava 3/317. Sbbr, upućena je u zonu napada 305. bbr Tokom dana, po izuzetno teškim vremenskim uslovima, jedinica je uvedena na l/o u rejonu Malog Stožera. Sa jedinicom je na zadatak upućen i dio starješina komande brigade, pomoćnik načelnika Štaba (PNŠ) i referent za operativno-nastavne poslove (ONP). Drugi dio bataljona iz rezerve Komande 7. Korpusa premješten je u rejon Male Luke, odakle je trebao biti uveden u zonu napada 370. Sbbr, ali se zbog loših vremenskih uslova odustalo od tog zadatka i jedinica je vraćena u matičnu zonu odgovornosti.

¹¹¹ Komanda 7. korpusa, Naređenje, 02/3/1-22-118, od 22.10.1994. godine.

¹¹² Komanda 317. Sbbr, naređenje, str.pov.br.: 01/1-1619/94, od 22.10.1994. godine i 01/1-1620, od 23.10.1994. godine.

Dvadeset petog oktobra 1994. godine snage brigade intenziviraju izviđačke aktivnosti na kupreškom pravcu. Izviđanja su usmjerena prema objektu Veliki Siver, Čador i Ječanj, s tim što je snagama angažovanim prema objektima Čador i Ječanj dat zadatak posjedanja tih objekata i uništenja eventualno uočenih neprijateljskih snaga. Podršku jedinicama angažovanim u zadacima izviđanja osiguravala je čMB 120/82 mm. Jedinica iz sastava 3/317. Sbbr angažovana u z/o 305.bbr, u veoma teškim vremenskim uslovima uspješno izvodi odbrambena djelovanja i istovremeno poduzima aktivnosti na inžinjериjskom uređenju borbenih položaja.

Dvadeset šestog oktobra 1994. godine, jedinica iz sastava 3/317. Sbbr angažovana u z/o 305. bbr, tokom jutarnjih sati vodi žestoke borbe za Mali Stožer i uspješno odbija dva napada srpskih snaga. Stalna borbena djelovanja i boravak pod vedrim nebom na nadmorskoj visini preko 1.600 metara uzrokovali su prehlade i ozebljene kod jednog broja boraca. Tokom odbrane od napada srpskih snaga, jedan pripadnik jedinice je ranjen. U zoni brigade na kupreškom pravcu jedinice su zaposjele objekte Čador i Mezetovo brdo, čime su stvoreni uslovi za dalja napadna djelovanja.

Dvadeset sedmog oktobra se intenziviraju izviđačke aktivnosti prema objektu Veliki Siver (tt 1561), koje su otežane nepristupačnošću terena, ali snage 1. i 2. bataljona, i pored toga, uspijevaju identifikovati položaje srpskih snaga i započeti pripreme za napadna djelovanja.

Dvadeset osmog oktobra 1994. godine su nastavljene žestoke borbe na objektu Mali Stožer, gdje je jedinica iz sastava 3/317. Sbbr u nekoliko navrata odbila snažne napade srpskih snaga, s tim da su u ovim borbama imali jednog poginulog i jednog ranjenog borca. Tokom dana snage brigade su izvele pješadijski napad na Veliki Siver, ali zbog spremnosti srpskih snaga i teškog terena nisu uspjeli ovladati ovim objektom.

I tokom 29.10.1994. godine su nastavljeni napadi srpskih snaga na objekat Mali Stožer, ali jedinica iz sastava 3/317. Sbbr, i pored umora i veoma loših vremenskih uslova, uz jednog ranjenog borca, sve napade uspješno zaustavlja.

Trideset prvog oktobra 1994. godine su ostvareni značajni rezultati u zoni napada 317. Sbbr Snage brigade su u dobro pripremljenom i vještvo izvedenom napadu oko 13,30 sati uspjeli ovladati objektima Veliki i Mali Siver, a srpske snage su natjerane u bijeg. Na objektu Siver armijske snage su došle u posjed značajnog plijena, zarobljen je jedan top ZIS 76 mm sa 52 granate, tri minobacača 82 mm i značajna količina pješadijske municije. U 13,55 se začuo ezan sa Velikog Sivera, čime je definitivno potvrđeno da je ovaj izuzetno dominantan i značajan objekat pod kontrolom armijskih snaga. Tokom dana i snage brigade angažovane sjeverozapadno od zone napada brigade, u zoni 37. Mlbr napreduju i ovladavaju objektom Jelin. Komanda brigade naređuje angažovanje svih raspoloživih snaga 317. Sbbr na pravcu

napada prema Kupresu. Za potrebe osiguranja dijela linija odbrane i boka armijskih jedinica prema hrvatskim snagama angažovane su snage MUP RBiH iz SJB Gornji Vakuf i SJB Bugojno.

Prvog novembra 1994. godine nastavljaju se oslobođilačke akcije 317. Sbbr U prijepodnevnim satima dio snaga 1/317. Sbbr zaposjeda objekat Debeli Javor (tt 1455), a poslijepodne nastavlja gonjenje srpskih snaga prema Donjem Vukovskom. Istovremeno se uvode i snage 2/317. Sbbr između objekata Siver i Crni vrh, sjeverno od Donjeg Vukovskog, kako bi spriječile protivnapade srpskih snaga, što se pokazalo kao dobra odluka, jer su srpske snage tokom dana pokušale protivnapad na Veliki Siver, koji je uspješno odbijen uz pogibiju jednog borca.

Jedinica iz sastava 3/317. Sbbr angažovana u rejonu Malog Stožera, poslije nekoliko dana aktivnih borbenih djelovanja, u izuzetno složenim vremenskim i zemljilišnim uslovima i nakon potpuno izvršenog zadatka, predaje linije odbrane snagama 307. bbr

Drugog novembra 1994. godine, u ranim jutarnjim satima, jedinice brigade su nastavile napadna djelovanja. Koristeći povoljan razvoj situacije na pravcima napada desnog susjeda, u dobro koordiniranoj akciji, dijelovi brigade do 12,00 sati izbijaju u s. Pavloviće. Na pravcima napredovanja prema objektima Ječanj i Brdo snage brigade su došle pod vatru hrvatskih snaga, koje su nastojale spriječiti dalje napredovanje armijskih jedinica, pod izlikom da su se prema njihovim podacima na spomenutim lokacijama nalazile srpske snage. U poslijepodnevnim satima snage 317. Sbbr su povučene iz s. Pavlovići na dominantne objekte oko Vukovskog da bi propustile oklopno-mehanizovane snage HVO koje su napredovale ravnicaškim predjelom Vukovskog ka Kupresu, želeći izbjegći izazivanje oružanog sukoba armijskih i hrvatskih snaga.

Tokom noći 02/03.11.1994. godine, u Komandi 317. Sbbr, u selu Krupa, održan je sastanak predstavnika Armije RBiH i HVO s ciljem usklađivanja daljih, zajedničkih djelovanja na kupreškom pravcu, na kome je postignut dogovor prema kojem su armijske jedinice izvučene sa dijela oslobođene teritorije Kupresa, kako bi se omogućilo napredovanje hrvatskim snagama prema Kupresu.

Tokom 03.11.1994. godine, nakon ulaska armijskih snaga u Kupres, 317. Sbbr je dobila zadatak izvlačenja snaga sa kupreškog pravca i pripremu za preuzimanje z/o 305. bbr na komarsko-vrbaskom pravcu.

Od 04. do 07. novembra vrše se intenzivne pripreme za preuzimanje z/o 305. bbr, izviđanje i obilazak z/o, planira se upotreba snaga brigade na tom pravcu i pripremaju neophodni elementi vatrene i logističke podrške. Nakon izvršenih priprema, 07.11.1994. godine brigada preuzima z/o 305. bbr, tako da od tog momenta, pa sve do septembra 1995. godine, izvodi odbranu od rijeke Vrbas do objekata Kik i Vis, na komarsko-vrbaskom pravcu.

Prvi zadatak sa kojim se brigada suočila u novoj z/o, u teškim vremenskim i zemljivođnim uslovima bio je priprema za odbranu u zimskim uslovima, uz izuzetno ograničenu logističku podršku.

U okviru kadrovske promjene na dužnosti komandanta 1/317. Sbbr imenovan je Hanefija Prijić umjesto Zijada Begovića.¹¹³

Do kraja 1994. godine jedinice 317. Sbbr su u nekoliko navrata preduzimale napadna borbena djelovanja, samostalno ili u sadejstvu sa drugim jedinicama 7. korpusa Armije RBiH (305. bbr, 306. bbr, 312. bbr, 370. Sbbr i DIB 7. korpusa). Tokom ovih djelovanja armijske snage nisu ostvarile posebne uspjeha iako su jedinice za podršku vršile kvalitetnu i preciznu pripremu i podršku po vatrenim ciljevima srpskih snaga. U nekoliko navrata nevrijeme i hladno vrijeme je utjecalo na rezultate, a postojali su i subjektivni razlozi, kao što su neodlučnost i slaba koordinacija unutar armijskih snaga. U ovim djelovanjima snage 317. Sbbr su imale dva ranjena borca.

Dvadesetog decembra 1994. godine oko 13,00 sati, tokom jednog od napada snaga 7. korpusa na ovom pravcu, u rejonu Krepe, je poginuo Goran Čišić, komandant DIB 7. korpusa. Goran Čišić se ranije nalazio na dužnosti načelnika Štaba 317. Sbbr i komandanta PDO Opštinskog štaba odbrane Gornji Vakuf, gdje je ostvario značajne rezultate u odbrani gornjovakufske općine od napada hrvatskih snaga.

U decembru 1994. godine izvršene su značajne kadrovske promjene u komandama bataljona 317. Sbbr Nakon završetka školovanja u Ratnoj oficirskoj školi Armije RBiH, 09.12.1994. godine na dužnost komandanta 1. bataljona je imenovan Amir Begović, na dužnost komandanta 2. bataljona Nedžad Kičin i na dužnost komandanta 3. bataljona Abid Duradbegović.¹¹⁴

Dvadeset sedmi decembar 1994. godine je jedan od svečanijih dana u ratnoj historiji gornjovakufske općine. Tog dana je općinu Gornji Vakuf i Komandu 317. Sbbr posjetio predsjednik Predsjedništva RBiH, gospodin Alija Izetbegović. Nakon prijema u Komandi 317. Sbbr, predsjednik Izetbegović je obišao grad i šehidsko mezarje i lično se uvjerio u herojstvo i stradanje Bošnjaka Gornjeg Vakufa.

BORBENE AKTIVNOSTI TOKOM 1995. GODINE

Preformiranje 717. Slavne brdske u 717. Slavnu lahku brigadu

Dvanaestog januara 1995. godine, naredbom Generalštaba Armije RBiH, 317. Sbbr je preformirana u 717. Slavnu lahku brigadu (Slbr).¹¹⁵ Formiranjem 77. vrbaske divizije (Vd) 01. marta 1995. godine, brigada ulazi u organizaci-

¹¹³ Komanda 1/317. Sbbr, Zapisnik o primopredaji dužnosti, str.pov.br.: 10/1-802/94, od 12.11.1994. godine.

¹¹⁴ Edin Ramić, radna bilježnica.

¹¹⁵ Generalštab Armije RBiH, naredba, str.pov.br.: 04/19-7, od 12.01.1995. godine.

jski sastav 77. Vd, čija je komanda locirana u Bugojnu.¹¹⁶

Proces preformiranja brigade je bio izuzetno složen, podrazumijevao je ukidanje brdskih bataljona, preformiranje samostalnih i prištapskih brigadnih jedinica, demobilizaciju dijela vojničkog i starješinskog kadra, te formiranje novih jedinica, od kojih su svakako najznačajnije samostalne čete potčinjene direktno komandi brigade. U aktivnost preformiranja brigade uključen je kompletan sastav komande brigade i komandi bataljona. U procesu preformiranja formirano je osam lahljih četa, dvije čete za borbenu podršku i jedna četa za logističku podršku, uz "osmatračku" četu u koju je raspoređeno ljudstvo starijih godišta za rad na osmatračnicama prema hrvatskim snagama. Preformiranje brigade je završeno do kraja februara 1995. godine. Paralelno sa aktivnostima preformiranja brigade, brigada izvodi odbranu na komarsko-vrbaskom pravcu i provodi intenzivnu obuku komandnog kadra.

Tokom marta 1995. godine, u skladu sa naređenjima Komande 7. korpusa, za aktiviranje borbenih djelovanja u z/o brigada 7. korpusa, s ciljem rasterećenja jedinica 5. korpusa Armije RBiH koje su se našle pod žestokim napadima srpskih snaga, 717. Slbr je intenzivirala izviđačke aktivnosti i borbena djelovanja po položajima srpskih snaga. U sklopu tih aktivnosti realizovano je i nasilno izviđanje na pravcu prema Riđuši (k.1157) snagama 1. i 8. čete i brigadnog IDV-a.

Angažovanje 717. Slbr u rejonu Goleša

Tokom Vlašićke operacije, snagama 717. Slbr je dodijeljen zadatak preuzimanja dijela z/o 712. bbr u rejonu Goleša (*topografska karta 3: Ratni put 717. Slbr tokom 1994. godine*).¹¹⁷ Dvadeset četvrtog marta 1995. godine, u večernjim satima, snage jačine čete su izvršile marševanje pravcem s. Pajić Polje - Bugojno - Mešćema i 25.03.1995. godine u ranim jutarnjim satima preuzele liniju odbrane od boraca 712. bbr u rejonu Goleša. Brigada je u z/o 712. bbr ostala do 15.04.1995. godine i u tom periodu izvršila dvije smjene. Pored komande čete, za potrebe koordinacije između jedinice i komande 712. bbr, na zadatak sa jedinicom je upućivan i jedan starješina iz Štaba Komande 717. Slbr Tokom angažovanja snaga 717. Slbr u rejonu Goleša, srpskim snagama nije dozvoljeno preuzimanje inicijative, a na sve provokacije je odgovorenio žestoko, tako da neprijatelj na ovom prostoru nije uspio da poremeti aktivnosti armijskih snaga na vlašićkom platou.

Izmještanje p/k u rejonu Krepe, Koša i s. Jusići

Tokom marta, aprila i maja 1995. godine 717. Slbr brigada vrši dodatno

¹¹⁶ Komanda 7. Korpusa Armije RBiH, naredba, str.pov.br.: 05-1/163, od 27.02.1995. godine.

¹¹⁷ Komanda 77. Vd, naređenje, str.pov.br.: 02/02-29, od 24.03.1995. godine.

uređenje linija odbrane i vatrenih položaja za artiljerijska i PVO sredstva, provodi obuku minobacačkih odjeljenja, i kursiranje komandira pješadijskih odjeljenja i vodova. Istovremeno se pristupa aktivnostima izmještanja p/k odbrambenih položaja u rejonu Krepe, Koša i s. Jusići. Prije aktivnosti izmještanja borbenih položaja, Štab 717. Slbr je realizovao kvalitetne i potpune pripreme, a tokom same realizacije starještine Štaba su neposredno angažovane u svim aktivnostima, prilikom kojih je ispoljena upornost, hrabrost i predanost u izvršavanju zadatka. Izmještanjem borbenih položaja bliže položajima srpskih snaga ostvareno je više ciljeva, prije svega, bez borbe je oslobođeno više od 5 km² teritorije, ovladano je selom Jusići koje je do tada bilo u međuzoni, zatvoreni su međuprostori između jedinica na p/k, unaprijeđen nivo sigurnosti odbrane, a jedinice 717. Slbr su u cjelini poboljšale taktički položaj u odnosu na srpske snage. Aktivnosti su realizovane sljedećim redoslijedom: prvo je izmještanje realizovano na desnom dijelu Koša, potom od Krepe prema potoku Potočani i s. Brdo, potom na lijevom krilu Koša na put koji vodi ka objektu Tubeljica i do desne obale Vrbasa u s. Jusići, i na kraju se pristupilo izmještanju položaja na cijeloj gredi Koša, prema selima Brezičani, Potkraj i Sultanovići.

Angažovanje snaga 717. Slbr u z/o 770. Sbbr u rejonu Demirovca

U cilju stvaranja uslova za angažovanje snaga 770. Sbbr u napadnim djelovanjima na koščanskom platou, Komanda 77. Vd je naredila preuzimanje borbenih položaja na kupreškom pravcu, u širem rejonu Demirovca snagama 717. Slbr Dvadeset osmog aprila 1995. godine, 717. Slbr je snaga-ma jačine čete preuzela liniju odbrane od Paljika, jugoistočno od Bukovače, do Previje južno od objekta Demirovac. Osmog juna 717. Slbr na kupreškom pravcu angažuje i dodatne snage. Jedinice brigade preuzimaju odbranu borbenih položaja u zoni od Križa, sjeveroistočno od objekta Demirovac, do Malog Osredka. Snage brigade ostaju angažovane na ovom pravcu do pred kraj jula 1995. godine, kada su vraćene u matičnu zonu odgovornosti. Tokom navedenog perioda, iako su se snage 717. Slbr nalazile u nepovoljnijem taktičkom položaju u odnosu na srpske snage, odlučno i hrabro su branile ovaj dio z/o i nisu dozvolile bilo kakvo pomjeranje linija odbrane. Tokom izvođenja ovog zadatka, 717. Slbr je imala tri ranjena borca, od kojih je jedan podlegao od posljedica ranjavanja.¹¹⁸

Sedamnaestog juna 1995. godine na dužnost načelnika Štaba 717. Slbr imenovan je Rasim Palalić, umjesto Edina Ramića, koji je premješten u Ko-

¹¹⁸ Komanda 717. Slbr, Zapovijest za odbranu Op.br.: 456-2, Borbeno naređenje, str.pov. br.: 01/3-456-10, od 01.05.1995. godine, Naređenje za marševanje, str.pov.br.: 01/3-788, od 01.05.1995. godine i Komanda 77. Vd, naređenje, str.pov.br.: 2/2/1-119-361, od 29.07.1995. godine.

mandu 77. Vd.¹¹⁹

Angažovanje 717. Slbr u operaciji deblokade Sarajeva

Dvadeset trećeg juna 1995. godine, nakon smotre u s. Batuša, u 10,00 sati, mješovitoj četi 717. Slbr, sastavljenoj od 125 boraca 1. manevarske čete i dobrovoljaca iz ostalih brigadnih jedinica uručeno je naređenje o upućivanju na borbeni zadatak na visočko ratište.

Tokom noći 24./25.06.1995. godine, sa ostalim jedinicama 7. korpusa, mješovita četa 717. Slbr vrši pokret pravcem Ravno Rostovo - Visoko. U sastavu snaga 7. korpusa, mješovita četa 717. Slbr je učestvovala u pripremi i izvođenju napadnih djelovanja 28. i 30.06.1995. godine u širem rejonu Ilijaša. Lako sa velikim moralom i iskustvom u vođenju napadnih djelovanja, jedinica nije ostvarila postavljene zadatke zbog kvaliteta sistema odbrane srpskih snaga (izuzetno dobro zapriječeni pravci prilaza p/k odbrane i veoma dobro utvrđeni objekti za borbeno djelovanje i zaštitu), a možda i zbog neodlučnosti jedinica sa kojima je zajednički učestvovala u ovim djelovanjima. Mješovita četa 717. Slbr je 12.07.1995. godine vraćena u matičnu z/o, a tokom borbenih djelovanja na Visočkom ratištu 3 borca su poginula, a 4 ranjena.¹²⁰

Učešće 717. Slbr u oslobođenju Koščana i Donjeg Vakufa

Angažovanje 717. Slbr u oslobođenju Donjeg Vakufa započelo je upućivanjem dijela snaga brigade krajem aprila 1995. godine u širi rejon Demirovca, sa zadatkom izvođenja odbrane.

U prvoj polovini jula 1995. godine, Komanda 77. Vd je pristupila planiranju napadnih djelovanja prema Donjem Vakufu. Borbena djelovanja su planirana za drugu polovicu jula, a 717. Slbr je dodijeljen zadatak odbrambenih i napadnih djelovanja na pravcu Donji Koš – Tubeljica (tt 585).

U planiranju borbenih djelovanja Komanda brigade nije mogla računati na dvije čete koje su ranije angažovane u z/o 770. Sbbr, a od 20. jula i na treću koja je, također, angažovana u z/o 770. Sbbr u okviru napadnih djelovanja na koščanskom platou.

Borbena djelovanja su započela 23. jula 1995. godine i intenzivno su trajala nekoliko narednih dana. Na pravcu napada prema objektu Tubeljica, zbog dobro organizovanog sistema vatre srpskih snaga i mogućnosti vatreneog djelovanja po pravcima prilaza objektu Tubeljica iz više pravaca, a posebno

¹¹⁹ Komanda 7. korpusa, Naredba, pov.br.: 05-2/12-347-1, od 22.06.1995. godine i Komanda 717. Slbr, Zapisnik o primopredaji, str.pov.br.: 01/2-1199, od 17.06.1995. godine.

¹²⁰ Komanda 717. Slbr, naređenja, str.pov.br.: 02/2-1212, od 17.06.1995. godine i str.pov.br.: 02/2-1262, od 22.06.1995. godine, akti pov.br.: 04/9-1278/1280, od 25.06.1995. godine i pov.br.: 4/1-1562, od 02.07.1995. godine.

iz pravca Gornjeg Kopčića, te masovnog zaprečavanja, snage 717. Slbr nisu uspjеле ovladati neprijateljskim borbenim položajima.

Snage 717. Slbr, 8. lahka pješadijska četa (Ipč), angažovane u z/o 770. Sbbr napadale su srpske snage pravcem Prusačka rijeka - Koščani. Zbog teških zemljjišnih uslova, ali i dodatnog inžinjerijskog uređenja i zaprečavanja ispred borbenih položaja srpskih snaga, borbena djelovanja su iziskivala maksimalne fizičke napore i primjenu iskustva, koje ni u kom slučaju nije nedostajalo ovoj jedinici. U svakom slučaju ova je jedinica svojim djelovanjem doprinijela uspjehu armijskih snaga na koščanskom platou, koji je u potpunosti oslobođen, a u nastavku borbenih djelovanja je odigrala značajnu ulogu u odbrani novooslobođenih prostora.

Tokom napadnih djelovanja, snage 717. Slbr su imale tri ranjena borca u osnovnoj z/o, a u z/o 770. Sbbr iz sastava 8. Ipč jedan borac je poginuo, a osam ih je ranjeno, od kojih je jedan borac nakon nekoliko dana podlegao od zadobijenih rana.

Nakon oslobođanja Košćana, pionirski vod 717. Slbr je aktivno angažovan na tom prostoru u uklanjanju minskih polja i drugih MS. Krajem jula 1995. godine, 8. Ipč je vraćena u matičnu z/o brigade.

Oslobođenjem Košćana armijske snage su stvorile preduslove za dalja napadna djelovanja prema Donjem Vakufu. Nakon kraćeg predaha nastavljene su pripreme za nastavak napadnih borbenih djelovanja. 717. Slbr je izvodila napadna djelovanja 30.07. i 03.08.1995. godine na više pravaca. U napadnim djelovanjima snage brigade su angažovane na kupreškom pravcu, u z/o 770. Sbbr u širem rejonu Semešnice, na vrbskom pravcu prema objektu Tubeljica i na komarskom pravcu prema objektu Kik (tt1173). Tokom napadnih djelovanja snaga 717. Slbr, izvedenih uz snažnu artiljerijsku podršku, srpske snage iako suočene sa značajnim gubicima u ž/s, sa posebno izraženom upornošću uspijevaju odoljeti svim napadima armijskih jedinica. Tokom napadnih djelovanja snage brigade nisu imale gubitaka u ž/s, a dodatno je potvrđena uvjerenost u vlastitu pobjedu i poraz srpskih snaga.¹²¹ Nakon okončanja napadnih djelovanja dio snaga brigade je upućen na odmor, a komanda brigade je pristupila pripremama za naredna napadna djelovanja. Sedmog augusta 1995. godine, nakon dobijanja zadatka za izvođenje napadnih djelovanja, pod kodnim nazivom "Domet 3-95", jedinice 717. Slbr su stavljene u stanje pune borbene gotovosti. Tokom narednih desetak dana jedinice 717. Slbr izvode napadna djelovanja u čitavoj z/o brigade, usmjereni prema Donjem Vakufu, s ciljem dodatnog pritiska na srpske snage i

¹²¹ Komanda 77. Vd, Zapovijest za napad "Vrata-95", Op.br.: 15-9-307, od 11.07.1995. godine, Borbena naređenje za napad, Op.br.: 15-10-343, od 24.07.1995. godine, Op.br.: 15-11-355, od 27.07.1995. godine i Op.br.: 15-14-387, od 02.08.1995. godine, naređenja str.pov.br.: 2/2/1-1-114-352, od 27.07.1995. godine i str.pov.br.: 2/2/1-1-119-361, od 28.07.1995. godine, Komanda 717. Slbr, Naređenja za napad, Op.br.: 992-5 od 16.07.1995. godine i Op.br.: 2/2/1-2-1531-2, od 28.07.1995. godine.

stvaranja uslova za konačno oslobođenje Donjeg Vakufa u sadejstvu sa ostalim jedinicama 77. Vd. Tokom ovih napadnih djelovanja, borci i starješine 717. Slbr pokazuju veliku odlučnost i hrabrost u namjeri da poraze srpske snage i prisile ih na povlačenje. U svojim opredjeljenjima za oslobođenje zemlje pripadnici 717. Slbr ne žale ni svoje živote. U napadnim djelovanjima u drugoj polovini augusta 1995. godine brigada je imala jednog poginulog i osam ranjenih boraca. Dvadeset osmog augusta 1995. godine, kada su napadna djelovanja za kratko obustavljena, dijelovi snaga brigade planirani za naredna napadna djelovanja se planski odmaraju i nastavljaju se pripreme za naredna djelovanja prema Donjem Vakufu.¹²²

Krajem augusta i početkom septembra 1995. godine maksimalno se intenziviraju izviđačke aktivnosti ispred p/k odbrane jedinica 717. Slbr, s ciljem identifikovanja eventualno nebranjenih prostora i mogućih pravaca za uvođenje jedinica brigade u napad prema položajima srpskih snaga. Sve aktivnosti se provode samo sa jednim ciljem, stvaranja konačnih uslova za oslobođenje Donjeg Vakufa.

Osmog septembra 1995. godine brigadi je od Komande 77. Vd dodijeljen sljedeći borbeni zadatak: "717. Slbr organizuje odbranu u dodijeljenoj zoni, slobodnim snagama i snagama iz dodira izvršiti napad na pravcu: Crljenac k. 850 - Kik (tt 1173), sa zadatkom: iznenadnim i energičnim dejstvima razbiti neprijatelja na pravcu napada, nanjeti mu što veće gubitke u ž/s i MTS-u i ovladati objektom Kik (tt 1173), a zatim, u zavisnosti od uspjeha desnog susjeda, biti u gotovosti za nastavak dejstava ka Omarinjcu i Rudini."¹²³ Za podršku napadnih djelovanja 717. Slbr određena je korpusna artiljerijska grupa, III KAG-7.

U skladu sa dodijeljenim zadatkom, komanda brigade odmah pristupa završnim pripremama za početak napadnih djelovanja. Tokom noći 07./08.09.1995. godine, u 00,15 sati naređena je puna borbena gotovost svim jedinicama brigade. Do 14,00 sati 08.09.1995. godine sve jedinice su razmještene u z/o brigade, gdje su pristupile završnim pripremama za realizaciju dobijenog borbenog zadatka.

Osmog septembra 1995. Godine, u poslijepodnevnim satima, obavljena je primopredaja dužnosti komandanta 717. Slbr Na dužnost komandanta 717. Slbr imenovan je Faruk Aganović, do tada komandant 707. Sbbr, umjesto Džemala Hadžića, koji je premješten u Komandu 77. Vd.¹²⁴

Snage predviđene za izvođenje napadnih djelovanja su tokom noći

¹²² Komanda 7. korpusa Armije RBiH, Zapovijest za napad "Domet 3-95", Op.br.: 128-03, od 05.08.1995. godine, Komanda 717. Slbr, Zapovijest za napad "Domet 3-95", Op.br.: 1459-1-9, od 09.08.1995. godine i naređenja Op.br.: 1459-1-10, od 17.08.1995. godine, str.pov.br.: 2/2/1-1729/2, od 22.08.1995. godine i str.pov.br.: 2/2/1-1762-2, od 26.08.1995. godine.

¹²³ Komanda 77. Vd, Borbeno naređenje za napad, Op.br.: 15-19-508, od 08.09.1995. godine.

¹²⁴ Komanda 7. korpusa, Naredba, pov.br.: 05/2-12-443, od 03.09.1995. godine.

08./09.1995. godine uvedene na polazne linije, a napad, uz artiljerijsku podršku, na pravcu Crljenac (k. 850) - Kik (tt 1173) je započet u 03,00. Srpske snage su užvraćale iz svog raspoloživog naoružanja i upornom odbranom, svjesne značaja objekata na pravcu napada 717. Slbr uspjele ih zadržati pod svojom kontrolom. U poslijepodnevnim satima, 09.09.1995. godine, 717. Slbr je dodijeljen novi zadatak za napadna djelovanja: "...u povoljnem razvoju situacije na pravcu napada lijevog i desnog susjeda 77. Vd i probijanja prednjeg kraja neprijatelja po osnovnom zadatku, slobodnim snagama i snagama iz dodira preći u gonjenje pravcima: Vidrička - Kik - Janjkuše - Silajđevina i Krepa - Brezičani- Jemanlići - Donji Vakuf, sa zadatkom: koristeći narušenost b/r neprijatelja i paniku u njegovim redovima, brzim i energičnim udarima razbiti neprijatelja na datim pravcima i u bližem zadatku izbiti na liniju: Jemanlići - Rovine - Glavica - Janjkuše - Topola, pregrupisati snage i produžiti gonjenje i u sljedećem zadatku izbiti na liniju: Uzglavak - Babino selo - Silajđevina, ostvariti spoj sa lijevim susjedom 770."S"bbr u rejoni s. Babin potok i biti u gotovosti za odbijanje protiv napada neprijatelja i nastavak dejstava u sadejstvu sa snagama 770."S"bbr i desnim susjedom 77. Vd ka Jajcu."¹²⁵

Borbeni raspored 717. Slbr, 10.09.19945. godine, pred početak završnih borbi za Donji Vakuf bio je sljedeći:

- Prednji kraj se protezao linijom Riđuše (desno) - Visovi tt 1145 - s. Korenići - Vidrička - Brdo (groblje) - Koš - s. Jusići (desna obala Vrbasa) lijevo. Na p/k su angažovane snage jačine pet Ipč, i to: 6., 7., 5., 4. i 2. Ipč, a u rezervi snage jačine tri Ipč, i to: 1., 3. i 8. Ipč, razmještene u selima Šahmani, Aleksići i Vejići.
- Minobacači 120 mm su posjedali vatrene položaje u rejoni Ceribašića i Klinda, a minobacači 82 mm u rejoni Krepe, Đulovića i Ceribašića.
- Sredstva za PVO, namijenjena i za protivpješadijsku borbu, bila su locirana u rejoni Krepe, Pobrđana, Crljenice, Brda i Franjića, a sredstva za protivoklopnu borbu u rejoni Franjići, Krepa, Brdo i k. 844.
- Komandno mjesto brigade se nalazilo u s. Vejići, a IKM u s. Đulovići.

Od 10. do 13. septembra 1995. godine, 717. Slbr je prema dobijenim zadacima, svakodnevno, kako danju tako i noću, preduzimala napadna djelovanja, uz stalnu podršku brigadne artiljerijske grupe, s osnovnim ciljem vezivanja što jačih srpskih snaga. Sve jedinice su se nalazile u stanju pune borbene gotovosti. Desetog septembra 1995. godine, u 13,00 sati, snage 8. Ipč su započele sa izvođenjem napadnih djelovanja prema objektima Odžina rupa

¹²⁵ Komanda 77. Vd, Borbeno naređenje za napad, Op.br.: 15-20-524, od 09.09.1995. godine.

i Kik. Napadna djelovanja su izvođena do kraja dana, ali i tokom naredne noći. Istovremeno na nivou brigade su provođene aktivnosti obmanjivanja srpskih snaga, tako što su u nepravilnim vremenskim intervalima upućivana motorna vozila prema Bugojnu i nazad. Srpske snage, iako vidno uzdrmane, uz određene gubitke u ljudstvu i tehničici, još uvijek su odolijevale napadima na pravcu djelovanja 717. Slbr

Paralelno sa izvođenjem napadnih djelovanja, komanda brigade održava sastanke sa potčinjenim starješinama, izdaje im nove zadatke i uputstva za što efikasnije djelovanje. Sa nivoa komande brigade su formirani komandni timovi od starješina sa komandantskim iskustvom, za vođenje jedinica pri-likom gonjenja srpskih snaga.

Komanda 717. Slbr, u nastojanju da izvrši što veći pritisak na srpske snage, u jutarnjim satima 13.09.1995. godine uvodi snage iz rezerve na prednji kraj odbrane, a u 10,00 sati započinje sa napadnim djelovanjima. Snage 8. Ipč su angažovane pravcem Kik (tt 1145) - Berbine, a 1. Ipč pravcem s. Korenići - s. Bašići - s. Blaževići. Timovi starješina komande brigade su neprekidno angažovani sa jedinicama na terenu osiguravajući neprekidnu koordinaciju sa komandom brigade i dosljedno provođenje dodijeljenih zadataka. U 13,50 sati naređeno je dodatno angažovanje snaga angažovanih na p/k odbrane u napadnim djelovanjima. Komandirima 4., 2., i 5. Ipč dat je zadatak približavanja p/k neprijatelja, prema Tubeljici i s. Čolakovići. Borbena djelovanja su nastavljena i tokom kasnih poslijepodnevnih sati. Iako su dijelovi srpskih snaga na lijevoj obali r. Vrbas u rasulu napuštali borbene položaje, na pravcu napada 717. Slbr su ih i dalje uporno branili, s vjero-vatnim ciljem osiguranja izvlačenja vlastitih snaga prema Komaru i Vlašiću. Tokom noći 13./14.09.1995. godine i na pravcu napada 717. Slbr srpske snage započinju povlačenje svojih snaga i sredstava. U skladu sa situacijom, komanda brigade je izvršila dodatne pripreme, prvenstveno s ciljem zaštite života pripadnika brigade tokom gonjenja srpskih snaga koje su se povlačile u neredu. Nakon reorganizacije jedinica, snage brigade su krenule u gonjenje. U 07,50, 14.09.1995. godine, u rejону između objekata Kik (tt 1145) i Vis starješine komande brigade sa borcima 1. Ipč i 7. Ipč prelaze p/k srpskih snaga i nastavljaju pretres terena i gonjenje pravcima:

- glavni pravac: Vis - Kik (tt 1173) - Janjkuše - s. Balihodžići - s. Nežići, snage jačine dvije čete, na čelu sa NŠ i PK za obaveštajne poslove i
- pomoći pravci: Vis - Riđuše - Vezovine - s. Jablan, snage jačine dvije čete, na čelu sa PNŠ i referentom za ONP i Strahinjača - s. Vlađevići - Blagaj i Koš - s. Čehajići - D. Vakuf, brigadni IDV i preostale snage brigade, na čelu sa komandantom brigade.

Nakon okončanja gonjenja srpskih snaga, oko 17,00 sati snage brigade su izbile na putnu komunikaciju Donji Vakuf – Travnik, gdje su zaustavljena dalja borbena djelovanja, a jedinice vraćene u rejon razmještaja. Tokom borbenih djelovanja brigada je imala jednog poginulog i osam ranjenih boraca, a došla je u posjed značajnog ratnog plijena (1 m/v TAM 150, top ZIS 76mm sa 40 granata, oko 30.000 komada pješadijske municije različitog kalibra, veliki broj protivtenkovskih i protivpješadijskih mina i ručnih odbrambeni bombi, te određenu količinu pješadijskog naoružanja, sredstava veze i intendantske opreme).¹²⁶ Nekoliko narednih dana, nakon oslobođenja Donjeg Vakufa i prijevoja Komar, jedinice 717. Slbr svakodnevno angažuju dio snaga na prikupljanju MTS i opreme koju su srpske snage ostavile na pravcu napada 717. Slbr

Borbena djelovanja na Vlašićkom platou u septembru 1995. godine

Odmah po okončanju borbenih djelovanja prema Komaru i Donjem Vakufu brigadi je dodijeljen novi zadatak. Petnaestog septembra 1995. godine komandant 717. Slbr u 07,30 sati upoznaje članove komande brigade o nastavku borbenih djelovanja na vlašićkom pravcu. Tim starješina komande brigade je odmah upućen u rejon s. Karaula kako bi izvršili izviđanje terena i odredili lokacije za IKM brigade i rejone razmještaja brigadnih jedinica. Istovremeno su započete i pripreme za pokret jedinica u novododijeljenu zonu odgovornosti.

Nakon okončanih priprema, u večernjim satima istog dana, marševska kolona jedinica 717. Slbr, oko 30 m/v, je upućena prema s. Karaula, gdje je stigla do 23,30. Do ponoći je završen razmještaj komande brigade i jedinica u rejonu Karaule. Šesnaestog septembra, u 16,10 sati, komanda brigade dobiva zadatak za uvođenje jedinica u rejon s. Vitovlje. Tokom 16.09.1995. godine uspostavljeno je IKM u s. Seferi, a jedinice su angažovane na uređenju rejona razmještaja. Istovremeno je nastavljen prijevoz preostalih snaga - jedinica 717. Slbr iz Gornjeg Vakufa i dotadašnje z/o s. Vejići, u novi rejon razmještaja u s. Karaula.

Osamnaestog septembra 1995. godine, u 10,00 sati, je izvršena smotra jedinica 717. Slbr na igralištu pored Osnovne škole u s. Karaula. Na smotri su bila prisutna 953 pripadnika brigade, a brojno stanje je tokom dana narslo na 1.000 boraca. U poslijepodnevnim satima, 717. Slbr od Komande 7. korpusa dobiva zadatak preuzimanja dijela z/o 712. Sbbr, čijoj se realizaciji odmah pristupilo, tako da su snage 717. Slbr, jačine dvije čete, do kraja dana preuzele linije odbrane u s. Sažići. Za potrebe komandovanja novododijeljenim borbenim položajima, Komanda 717. Slbr je uspostavila IKM u

¹²⁶ Komanda 77. Vd, Zapovijest za napad "Lahor-95", Op.br.: 15-20-524, od 09.09.1995. godine, Borbena naređenja za napad Op.br.: 15-21-535, od 10.09.1995. godine i Op.br.: 15-22-538, od 12.09.1995. godine i radne bilježnice učesnika borbenih djelovanja.

rejonu Mudrika - Odžak.

Devetnaestog i dvadesetog septembra, nakon prijema obavještajnih podataka o mogućnosti boravka razbijenih srpskih snaga u širem rejonu Karaule i Gostilja, Komanda 717. Slbr je snagama koje nisu angažovane na prednjem kraju odbrane blokirala navedeni prostor i izvršila pretres terena, ali tokom tih aktivnosti nije uspjela locirati pripadnike srpskih snaga niti uočiti tragove njihovog prisustva.

Devetnaestog septembra dodatne snage jačine jedne čete su angažovane na p/k odbrane u rejonu s. Gračani, u dotadašnjoj z/o 712. Sbbr

U skladu sa ranije dodijeljenim zadacima komandant 717. Slbr je u zoru 22.09. u izviđanje pravca Samarić (tt 1095) - Korićanske stijene uputio 8. Ipč sa jednim odjeljenjem brigadnog IDV. Istovremeno je i PK za obavještajne poslove, na osmatračnici Brdo (tt 1006) upoznao starješine komande brigade sa borbenim rasporedom srpskih snaga na pravcu napada 717. Slbr Za napadna djelovanja 717. Slbr je dodijeljen sljedeći zadatak: "717. Slbr ima zadatak u sklopu korpusnih snaga za ofanzivna borbena dejstva izvršiti napad na pravcu s. Sažići - Krike (k.1323) u prvom borbenom ešalonu." Komanda brigade, svjesna težine terena sa teško savladivim stjenovitim nagibima dubokog kanjona r. Ugar i riječice Pljačkovac na dodijeljenom pravcu napada i borbene situacije odlučuje za realizaciju ovog zadatka angažovati iskusne i provjerene borce iz sastava 8. Ipč i brigadnog IDV. Za uvođenje jedinica prema borbenim položajima srpskih snaga odlučeno je izbjegći stjenoviti teren sa velikim nagibima i iskoristiti pošumljeni i pristupačniji teren na pravcu Samarić (tt 1095) - Krike (k. 1323). Gotovost za napadna djelovanja je određena u 05,00 sati 24.09.1995. godine.

Dvadeset četvrtog septembra 1995. godine u 03,30, snage 8. Ipč i brigadnog IDV koristeći pristupačniji, pošumljeni i dijelom stjenoviti teren kao prirodnu zaštitu, uvedene su na ranije planirani pravac napada, a desni i lijevi susjedi su se također lagano približavali prednjem kraju odbrane srpskih snaga, očekujući artiljerijsku pripremu napada. Komandovanje napadnim djelovanjima 717. Slbr vršeno je sa osmatračnice iz rejona s. Dukat. Vatrenu pripremu napadnih djelovanja realizovali su 7. Mješoviti artiljerijski puk (MAP) i brigadna artiljerijska grupa 717. Slbr Za vrijeme vatrene pripreme aktivno su djelovale i artiljerijske jedinice srpskih snaga po armijskim snagama i putnoj komunikaciji Babanovac - Mudrike. Tokom vatrene pripreme napada, od jedne, vjerovatno haubičke granate, koja je pala u rejon objekta Samarić gdje su se nalazili pripadnici 717. Slbr, neposredno ispred bunkera - objekata za djelovanje srpskih snaga poginuo je jedan pripadnik 8. Ipč, a četiri su ranjena, od čega dva teže. Spomenuti gubici su negativno djelovali na ostale borce 8. Ipč i u mnogome poremetili plan izvođenja napada. Odmah je organizovano izvlačenje poginulog borca i evakuacija ranjenih boraca u bolnice u Travniku i Zenici.

Narednih nekoliko dana Komanda 717. Slbr je preuzimala mjere na unapređenju sistema odbrane, vršila planske smjene ljudstva na borbenim položajima i vršila pripreme za predstojeća napadna djelovanja. Sve aktivnosti na terenu su provođene u lošim vremenskim uslovima, po hladnom i kišnom vremenu, s težištem na inžinjerijskom uređenju preuzetih linija odbrane.

Dvadeset osmog septembra 1995. godine komandant 717. Slbr je upoznao komandu brigade sa zadatkom dodijeljenim 717. Slbr za naredna napadna djelovanja. Komanda 77. Vd je u okviru širih napadnih djelovanja, 717. Slbr dodijelila sljedeći zadatak: 717."S"lbr, dijelom snaga organizovati odbranu u dodijeljenoj zoni, slobodnim snagama i snagama iz dodira u ulozi 1. b/e izvršiti napad pravcima: tt 1095 - Samarić – k.1238 – Marince – Tuk i tt 1095 - Samarić – s. Krike – Koš sa zadatkom: koristeći narušenost b/r agresora i faktor iznenađenja, razbiti agresora na pravcima napada sadejstvujući 712. bbr i u bližem zadatku ovladati p/k neprijatelja na liniji Koričanske stijene – Marince – k.1238 – s. Krike - Koš, a u sljedećem zadatku linijom Tuk – Modri do – s. Runjevica – Koš, izvršiti ravnjanje sa desnim susjedom (712.bbr) i omogućiti uvođenje 2. b/e divizije, srediti borbeni raspored i biti u gotovosti za produžetak napada".¹²⁷

Prema planu, u ranim jutarnjim satima 29.09.1995. godine, nakon izvršenih priprema i popune, po hladnom i kišovitom vremenu jedinice su upućene prema pravcima za uvođenje. Snage 717. Slbr, kao i druge armijske jedinice predviđene za uvođenje na datim pravcima nailaze na nepremostive probleme zbog vremenskih neprilika i velikog uspona na pravcima napada. Uz velike fizičke napore, po kiši i hladnom vremenu, te raskvašenom i klizavom terenu snage za napad nisu ostvarile planirane rezultate i vraćene su u rejone razmještaja. U poslijepodnevnim satima, 717. Slbr je dobila naređenje za povratak u matičnu z/o. Komanda brigade i jedinice su odmah pristupile neophodnim pripremama za povratak u matičnu zonu, što je uključivalo predaju z/o na Vlašiću snagama iz sastava 705. Sbbr, prikupljanje sredstava i opreme i pripremu m/v za transport. Nakon primopredaje linija odbrane sa 705. Sbbr i završetka priprema za pokret, 30.10.1995. godine, oko 21,00 sat, prve jedinice 717.Slbr su upućene prema Gornjem Vakufu. Potpuno povlačenje snaga i sredstava 717. Slbr sa prostora Vlašića je okončano 01.10.1995 godine do 16,30 sati.

Tokom borbenog angažovanja snaga 717. Slbr na prostoru Vlašića, jedan pripadnik brigade je poginuo, a četiri pripadnika su ranjena, od kojih je jedan od posljedica ranjavanja umro u bolnici.¹²⁸

¹²⁷ Komanda 77. Vd, Zapovijest za napad "Domet -3", Op.br.: 2-51, od 28.09.1995. godine.

¹²⁸ Komanda 717. Slbr, operativni dnevnik iz obrađenog perioda i radne bilježnice pripadnika komande brigade i komandira jedinica.

Borbeni djelovanja u z/o 5.korpusa

Nakon kraćeg odmora, 06.10.1995. godine, 717. Slbr je dodijeljen zadatak angažovanja jedinica u z/o 5. korpusa. Tokom dana su realizovane neophodne pripreme, a već u 02,10 iza ponoći je izvršen pokret dijela jedinica 717. Slbr pravcem Gornji Vakuf - Bugojno - Kupres - Livno - Bosansko Gračovo - Bosanski Petrovac. Jedinice su u Bosanski Petrovac stigle do 09,20 sati 07.10.1995. godine. Nakon jednosatnog odmora, jedinice su upućene u s. Janjila, pored magistralnog puta Bosanski Petrovac - Ključ, gdje je izvršen razmještaj Komande brigade i pristiglih jedinica.¹²⁹

U periodu pristizanja jedinica 717. Slbr u s. Janjila i uređenja rejona razmještaja, srpske snage su izvele snažan protivnapad u z/o jedinica 7. korpusa, s ciljem ponovnog ovladavanja gradom Ključem.

Osmog oktobra 1995. godine, tokom večernjih sati dio snaga 717. Slbr, jačine dva voda, je uveden u z/o 770. Sbbr, na prostor između Gornjeg i Donjeg Ribnika. Tokom naredna tri dana, koristeći bogato iskustvo iz borbi sa HV i HVO, ove snage "igraju" jednu od ključnih uloga u zaustavljanju napada srpskih snaga, predvođenih "belim orlovinama" i "arkanocima", prema Ključu. Za iskazanu hrabrost i upornost u ovim borbenim djelovanjima, jedinica 717. Slbr je pohvaljena od komandanta 5. korpusa.

Devetog oktobra 1995. godine, po naredbi komandanta 77. Vd, snage 717. Slbr su angažovane kao rezerva komandanta divizije u rejoni s. Pudin Han.¹³⁰ Već narednog dana brigadne jedinice se angažuju u izviđanju šireg rejona sela Islamagića, a oko 15,00 sati dodijeljen im je novi zadatak, angažovanje u z/o 510. lbr, iz sastava 5. korpusa.

Nakon početnih izviđanja, tokom noći 10./11.10.1995. godine, dijelovi 717. Slbr iz rejona Pudinog Hana su prebačeni u rejon s. Hrustovo. Ostatak komande brigade i brigadnih jedinica tokom 11.10.1995. godine je dislociran u rejon Gornje Sanice.

Dio snaga 717. Slbr lociran u rejonu s. Hrustovo, u jutarnjim satima, zajedno sa snagama 510. lbr izvodi napadna djelovanja pravcem s. Hrustovo - s. Kijevo. Nakon izvlačenja snaga 510. lbr sa ovog pravca snage 717. Slbr, oko 17,00 sati, preuzimaju kompletnu z/o od 510. lbr i posjedaju liniju: s. Begići - s. Sanjani - s. Dobrić. Tokom noći armijske snage su izvele snažan udar primoravši srpske snage na povlačenja prema Kijevskoj gori, gdje su se jedinice srpskih snaga zaustavile i uspostavile odbranu.

U jutarnjim satima, 12.10.1995. godine, snage 717. Slbr, podijeljene u dva dijela, nastavljaju gonjenje srpskih snaga pravcima: Sanski Most - s. Čapljе - Kijevska gora i s. Hrustovo - s. Kijevo - Kijevska gora. Snage 717. Slbr iz

¹²⁹ Komanda 717. Slbr, zapovijesti za marševanje, str.pov.br.: 2/2/1-17/1959-2, od 06.10.1995. godine i 2/2/1-18/4590-2, od 07.10.1995.godine i podaci iz operativnoga dnevnika i radnih bilježnica.

¹³⁰ Komanda 77. Vd, Borbeno naređenje, str.pov.br.: 2/2-97, od 09.10. 1995. godine.

pravca s. Hrustovo prelaze rijeku Sanu u 09,05 sati u rejonu s. Begići i dalje napreduju prema s. Lužani, a potom ka s. Kijevo, gdje se u poslijepodnevnim satima zaustavljuju. Drugi dio snaga 717. Slbr iz pravca Sanskog Mosta takođe napreduje ka Kijevskoj gori. Tokom 13.10.1995. godine jedinice 717. Slbr nastavljaju sa gonjenjem srpskih snaga do rejona Suvodol, gdje su zaustavljene, jer su srpske snage uspjele uspostaviti kvalitetnu odbranu i uvesti dodatne snage na to područje.

Tokom nekoliko prvih dana angažovanja u z/o 5. korpusa, 717. Slbr, prodirući u neprijateljsku dubinu oko 15 kilometara, sjeverno i sjeveroistočno od Sanskog Mosta prema Prijedoru i Banjaluci imala je jednog poginulog i dva ranjena pripadnika iz svog sastava, a došla je u posjed velikih količina muničije i pješadijskog naoružanja koje su srpske snage ostavile bezglavo bježeći.

Od 15. do 19.10.1995. godine jedinice 717. Slbr vrše uređenje dostignutih linija odbrane i objekta po dubini za podršku i osmatranje. Istovremeno, jedinice koje se nalaze u rezervi rade na uređenju objekata za smještaj i odmor. Devetnaestog oktobra 1995. godine 717. Slbr je dodijeljen zadatak - preuzimanje nove z/o u okviru borbenog rasporeda 77. Vd, desno: Glavica (tt 493 isključno) - lijevo: s. Škrljevička rijeka, sa zadatkom izvođenja i organizovanje odsudne odbrane.¹³¹

Brigada odmah započinje sa izviđanjem novododijeljene z/o i preuzimanjem l/o, tako da već 21.10.1995. godine snagama iz rezerve preuzima b/p u rejonu s. Crnje. U narednim danima cjelokupan sastav 717. Slbr je angažovana u odbrambenim zadacima i uređenju linija odbrane u dodijeljenim z/o. Nakon predaje z/o u rejonu Suvodola i Kijevske gore snagama 712. Sbbr, 27.10.1995. godine su stvorenni uslovi za upućivanje jedinica na planski odmor.

Treći rođendan 717. Slbr - 317. Sbbr, 20.11., je dočekala gotovo 100 % angažovana u oslobođilačkom pohodu po Bosanskoj Krajini. U povodu treće godišnjice formiranja 717. Slbr posebnu čestitku je uputio načelnik Generalštaba Armije RBiH, armijski general Rasim Delić, izražavajući priznanje pripadnicima brigade na rezultatima u odbrani zemlje tokom odbrambeno-oslobodilačkog rata.¹³²

Novembar i prvu polovicu decembra jedinice 717. Slbr provode u odbrani i uređenju dodijeljene z/o, pri tome poštujući odredbe potpisanoog mirovnog sporazuma. Početkom decembra 1995. godine Komanda 77. Vd je izvršila određene izmjene u z/o brigada u svom sastavu, tako da je 717. Slbr dodijeljen novi zadatak: "717. Slbr izvodi odbranu u zoni: desno: s. Islamovići (tt 477 isključno) - s. Crljeni (isključno) - Crni vrh (tt 1046 isključno -

¹³¹ Komanda 7. korpusa Armije RBiH, Borbeno naređenje, str.pov.br.: 02/3/1-457-4-82, od 17.10.1995. godine.

¹³² Generalštab Armije RBiH, akt pov.br.: 1/2-1177 od 06.11.1995. godine i Komanda 717. Slbr, akt pov.br.: 05/5-253, od 11.11.1995. godine.

s. Plavšići (isključno) - k.736 (isključno), lijevo: tt 324 (uključno) - Gvozdenuše (tt 488 isključno) - tt 735 (isključno) - Pješevica (tt 990 uključno), sa zadatkom: odsudnom odbranom spriječiti prođor i razbiti snage neprijatelja na pravcu napada nanoseći mu što veće gubitke u ž/s i MTS. Vršiti sve pripreme za dalja oslobođilačka dejstva i u slučaju narušavanja primirja izvršiti napad pravcem: Crni vrh – Marića vrh – Svetigora – Samarine – Amzača – G. Šeher. U slučaju povlačenja HVO i HV sa dostignutih linija biti u gotovosti i slobodnim snagama u sadejstvu sa 770.Sbbr izvršiti napad pravcem: Kluč – Mrkonjić Grad – Jajce.”¹³³

Od 18.12.1995. godine jedinice 717. Slbr su angažovane na određivanju “druge” linije odbrane na udaljenosti 2 km od postojećih l/o i uređivanju otpornih tačaka na “drugo” liniji, gdje su se armijske snage trebale povući 21.12.1995. godine u skladu sa odredbama Mirovnog sporazuma. Proces povlačenje sa postojećih linija i posjedanja otpornih tačaka je započet 21.12.1995. godine i okončan kroz nekoliko dana, čime je definitivno stvorena zona razdvajanja između armijskih i srpskih snaga na prostoru Bosanske Krajine.

Budući da je Predsjedništvo RBiH, na sjednici održanoj 22.12.1995. godine, donijelo odluku o ukidanju ratnog stanja na području RBiH, stvoren su uslovi za postepenu demobilizaciju pripadnika brigade, prvenstveno onih starijih godišta, postepen prelazak na organizaciju života i rada u “neratnim” uslovima i povratak jedinica u matičnu z/o - na prostor općine Gornji Vakuf.¹³⁴

POVRATAK 717. SLBR U MATIČNU ZONU I PONOVO PREFORMIRANJE 317. SBBR

Povratak 717. Slbr iz z/o 5. korpusa Armije RBiH započet je početkom januara 1996. godine, nakon potpune realizacije odredbi mirovnog sporazuma o razdvajaju snaga, a u potpunosti je okončan do kraja januara 1996. godine.

Po povratku snaga 717. Slbr u matičnu z/o provode se mjere na uspostavi efikasne kontrole teritorije i praćenja situacije i preuzima odgovornost za rad osmatračica prema snagama HVO, za čiji su rad tokom boravka brigade u z/o 5. korpusa bile odgovorne snage 726. bbr¹³⁵

Naredbom Generalštaba Armije RBiH od 07.01.1996. godine, 717. Slbr je preformirana u 317. Sbbr¹³⁶ Preformiranje brigade je realizovano od 22.01. do 31.01.1996. godine, a brigada nakon ukidanja 7. korpusa ulazi u sastav

¹³³ Komanda 77. Vd, Zapovijest za odbranu, str.pov.br.: 2/2-1313-1 od 06.12.1995. godine.

¹³⁴ Komanda 717. Slbr, akt str.pov.br: 2/2-254-1 od 26.12.1995. godine.

¹³⁵ Komanda 717. Slbr, akti pov.br.: 05/15-3 od 02.01.1996. godine, str.pov.br.: 2/2/1-1988/1, od 09.01.1996. godine i str.pov.br.: 09/1-52 od 12.02.1996.godine.

¹³⁶ Generalštab Armije RBiH, Naredba, str.pov.br.: 4/43-1-10, od 07.01.1996. godine.

3. korpusa Armije RBiH. Petog februara 1996. godine ponovo su uspostavljene komande bataljona sa neprekidnim sistemom dežurstva, a težište aktivnosti brigade je usmjeren na izradu neophodne planske i borbene dokumentacije.¹³⁷

Demobilizacija 717. Slbr - 317. Sbbr

U momentu dobijanja naredbe o prevođenju 317. Sbbr u rezervni sastav Armije RBiH u brigadi je bilo angažovana 1.450 pripadnika brigade.¹³⁸ Demobilizacija ljudstva i prevođenje brigade u rezervni sastav realizovana je u tri faze.

U prvoj fazi, od sredine decembra 1995. godine, vršena je demobilizacija pripadnika 717. Slbr koji su to željeli, a u tom trenutku su bili stariji od 45 godina.

U drugoj fazi, od početka marta 1996. godine, vršena je demobilizacija svih pripadnika 317. Sbbr, osim onih koji su izrazili želju za ostankom u mirnodopskom sastavu Armije RBiH. Ova aktivnost je završena do 15.04.1996. godine, a nakon realizacije u brigadi su ostale snage jačine jednog bataljona, sastavljene od jedinica ostavljenih u pripravnosti.

Treća faza demobilizacije, čime je i okončano prevođenje brigade u rezervni sastav, okončana je 20.05.1996. godine.

Osamnaestog aprila 1996. godine na dužnost komandanta 317. Sbbr imenovan je Edin Šero, do tada komandant Komande mjesta Gornji Vakuf, a 20.04.1996. godine na dužnost načelnika Štaba Fuad Zec, do tada PK za ObP u brigadi.¹³⁹

Tokom februara, naročito u martu, a dijelom i tokom aprila, demobilizacija pripadnika 317. Sbbr odvijala se otežano i više puta bivala obustavljena zbog pogoršavanja sigurnosne situacije na teritoriji općine Gornji Vakuf, što je prouzrokovano aktivnostima hrvatskih snaga, prvenstveno uspostavljanjem kontrolnih punktova u rejonima s. Trnovača i s. Karamustafići, te pojačanim prisustvom i gomilanjem ljudstva na određenim prostorima i dominantnim objektima u blizini linija razdvajanja.

U okviru aktivnosti na provođenju odredbi Mirovnog sporazuma, u skladu sa naređenjem Komande 77. Vd, na D+120, odnosno 13.04.1996. godine, osmatračnice prema snagama HVO se u potpunosti ukidaju, a snage brigade povlače u kasarne.¹⁴⁰

U maju 1996. godine formirana je Komanda za razvoj 317. Sbbr, kao pravni

¹³⁷ Komanda 317. Sbbr, naredbe str.pov.br.: 2/2/1-37, od 06.02.1996. godine i str.pov.br.: 2/2/1-59, od 15.02.1996. godine.

¹³⁸ Komanda 317. Sbbr, Naredba, str.pov.br.: 2/2/1-94, od 28.02.1996. godine.

¹³⁹ Komanda 317. Sbbr, Zapisnik o primopredaji, str.pov.br.: 1/1-260, od 20.04.1996. godine.

¹⁴⁰ Komanda 33. Vd, str.pov.br.: 2/2-84, od 09.04.1996. godine i Komanda 317. Sbbr, str.pov. br.: 02/2-1-236, od 10.04.1996. godine.

nasljednik ratne 317. Slavne brdske brigade.

REZIME

U najtežim danima odbrambeno-oslobodilačkog rata 317. Sbbr je u aktivnom sastavu brojala i do 2.300 boraca, a sa prostornim jedinicama i licima koja su povremeno angažovana u borbama sa snagama HV i HVO taj broj je prelazio i 3.000 boraca.

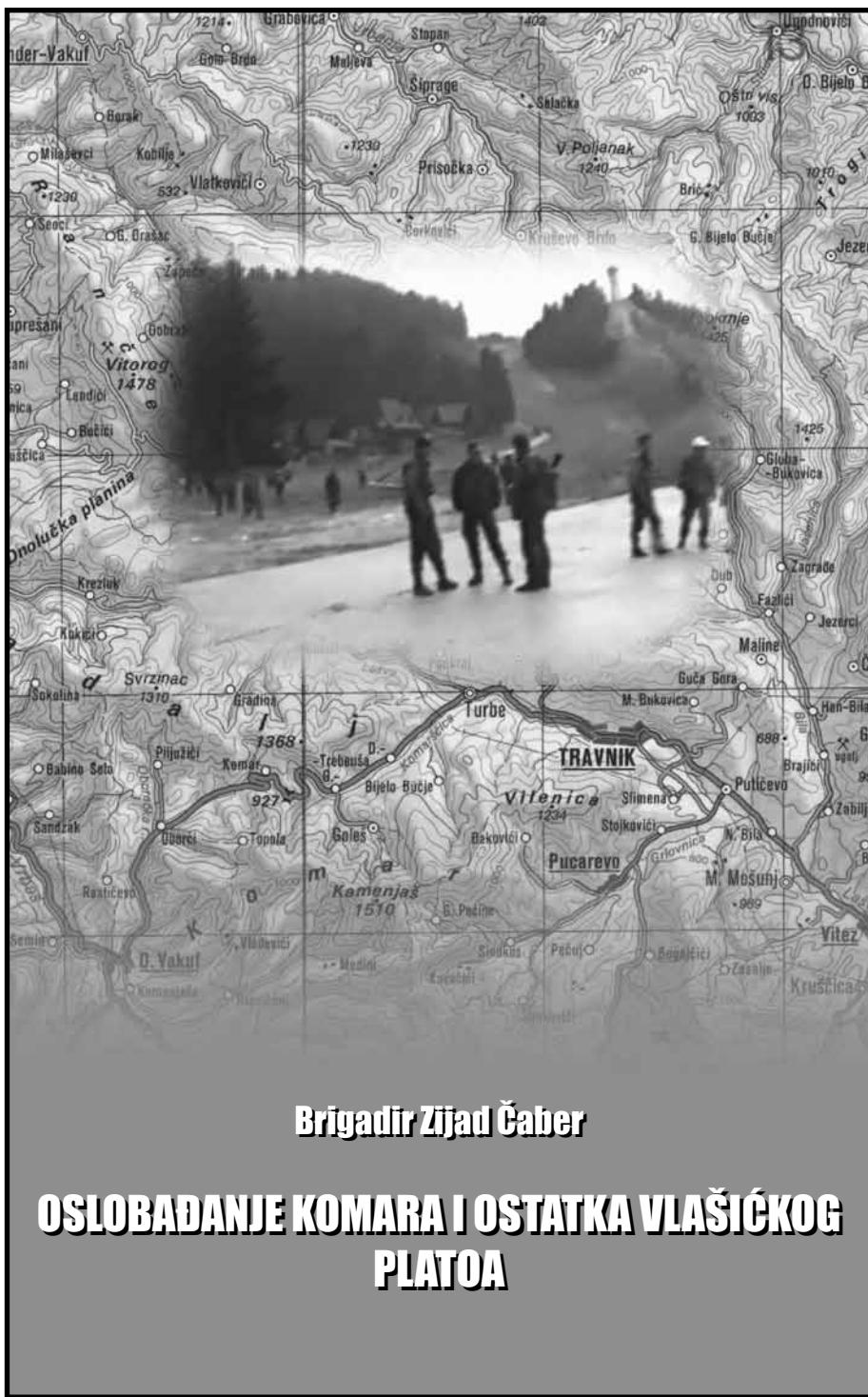
Kroz brigadu, tokom njenog postojanja je prošlo oko 3.765 pripadnika, od kojih je njih 3.500 sa teritorije općine Gornji Vakuf, a 265 sa teritorija drugih općina RBiH.

Tokom ratnih djelovanja, smrtno su stradala **343 (tri stotine četrdeset tri)** pripadnika OSRBiH (armijske i MUP-ove jedinice). Od ukupnog broja smrtno stradalih lica, **324 (tri stotine dvadeset četiri)** su sa teritorije općine Gornji Vakuf, a u samoj brigadi smrtno su stradala **304 (tri stotine četiri)** boraca. U kategoriji nestalih još se uvijek vodi **5 (pet)** boraca. U sastavu 317. Sbbr smrtno je stradalo **19 (devetnaest)** boraca sa teritorija drugih općina.

Tokom ratnih djelovanja u jedinicama OSRBiH sa prostora Gornjeg Vakufa zabilježeno je **926 ranjavanja**, što težih, što lakših. **Trideset lica** je ranjeno dva, tri ili više puta, a **90 % svih ranjavanja** je posljedica borbenih djelovanja u periodu oružanog sukoba sa snagama HV i HVO.

Tokom ratnih djelovanja i od posljedica izazvanih ratnim djelovanjima oboljelo je preko **100 pripadnika** OSRBiH. Kao direktna posljedica ranjavanja **320 pripadnika** je steklo status ratnog vojnog invalida, od čega je **68 "amputiraca"** i **4 paraplegičara**.

Na kraju je neophodno istaći da su jedinice Armije i MUP RBiH sa prostora Gornjeg Vakufa zaustavljanjem hrvatskih snaga na "Vratima Bosne" i obranom većeg dijela teritorije općine Gornji Vakuf u velikoj mjeri uspjele prevazići "lokalni" karakter i ostvariti uticaj na dalji tok borbenih djelovanja na prostoru Srednje Bosne, a u konačnici i na sveukupan ishod borbenih djelovanja koje je Armija RBiH vodila sa snagama HV i HVO na prostoru RBiH. Ova, ali i druge slavne pobjede ostvarene u borbama sa srpskim snagama širom bosanskohercegovačkog ratišta u odbrani RBiH od agresije od 1992. do 1995. godine, pretrpljeni gubici u ljudskim, ali i materijalnim resursima, svakako su opravdali epitet **SLAVNA** dodijeljen 317. brdskoj brigadi u decembru 1993. godine i dali nam za pravo da o gornjovakufskim jedinicama Oružanih snaga RBiH govorimo isključivo sa ponosom i zahvalnošću za sve ono što su učinili u odbrani domovine Bosne i Hercegovine.



Brigadir Zijad Čaber

OSLOBAĐANJE KOMARA I OSTATKA VLAŠIĆKOG PLATOA

Sa "Bosanskim proljećem", u režiji komandi i jedinica 7. korpusa osjećao se dah slobode i konačnog uvjerenja građana Srednje Bosne, a pogotovo gradskih i prigradskih naselja općine Travnik da ne strahuju od svakodnovnog trogodišnjeg zlokobnog zvuka ispaljene granate sa četničkog položaja.

Kako su prilike na širem prostoru fronta gdje su djelovale jedinice Armije R BiH diktirale i upotrebu operativnih sastava Armije, tako je i naš 7. Korpus, zbog strategijskog značaja, dobio zadatak da se angažuje na deblokadi Sarajeva. Jedinice koje su ostale u zoni odgovornosti 7. korpusa su imale zadatak u to vrijeme da odsudnom odbranom, uz angažovanje sopstvenih slobodnih snaga, prošire slobodnu teritoriju, što je imalo i rezultata. Aktivni boravak operativnog ešalona jedinica 7. korpusa na sarajevskom ratištu je ojačao naše borce i učinio ih iskustveno spremnijim za nastavak borbenih dejstava u svojoj zoni odgovornosti. Odmah po dolasku jedinica u zoni odgovornosti Korpusa, početkom avgusta 1995.godine, uz planski odmor boraca, starještine Komande Korpusa vrše pripreme za operativno-taktičku upotrebu jedinica za napadna borbena dejstva. Prevoj Komar, Radalj, sela u Karaulskoj dolini, Smet, Gostilj su još uvijek bili pod okupacijom srbo-četničkih snaga.

Na referisanju u Komandi 7. korpusa, dana 05. 08. 1995.godine, donesena je odluka da se sa slobodnim snagama Korpusa (17. VKbbr, 708. lbr, 727. sbbr, 712. bbr, 7. map. i 7. idb., 7. bvp i tč), uz sadejstvo snaga 3. korpusa (1. i 2. manevarski bataljon i diverzantsko-izviđačka četa), uz ubacivanje snaga na Radalj, dejstvo iz neposrednog dodira razbiju četničke snage na pravcu Komar, Radalj – Karaulska Gora i spajanje sa snagama 77. divizije u ovladavanju Donjeg Vakufa. U širem rejону Rostova vršena je priprema i obuka boraca, a prvenstveno u prevoženju helikopterskog desanta, kao i sadejstvo tenkova i pješadije. Napad je otpočeo u prijepodnevnim satima 12. 08. 1995. godine.

Analizom ovih borbenih dejstava, 14. 08. 1995.godine, zaključeno je da je zamor jedinica na sarajevskom ratištu učinio da jedinice tokom vođenja

borbe nisu bile dovoljno uporne i energične da iskoriste i eksploatišu početni uspjeh. Ovladano je sa prednjim krajem neprijatelja na pravcu napada i dio položaja na Poganoj Ravni. Ovdje je bitno istaći da su neprijatelju naneseni znatni gubici u živoj sili, a zarobljena je velika količina MTS-a i tenk T-55. Za iskazanu hrabrost i odlučnost tokom izvedene akcije, komanda Korpusa je pohvalila 1/727. sbbr i mješoviti artiljerijski puk.

Vrelo ljeto je bilo izuzetno povoljno, kako na političkom tako i na vojnem planu kada su u pitanju istinski borci za Republiku Bosnu i Hercegovinu. Borci Armije R BiH, sada prekaljeni i zakonski ratnici raspoređeni u brigade, divizije i korpuze dobijaju vjetar u leđa i želju da konačno agresora na Bosnu i Hercegovinu vojno poraze i okončaju dugogodišnju patnju, ubijanje i genocid nad Bosancima i Hercegovcima. Naš 7. Korpus, na čelu sa generalom Mehmedom Alagićem, je u to vrijeme sa ponosom nosio naziv "ljuti". Profesionalizam i iskustvo komandnog i starješinskog kadra, kao i hrabrost gazija, boraca u jedinicama nam je davao za pravo da sada ne smijemo stati u oslobođanju naše domovine Bosne i Hercegovine.

Na referisanju komandanata brigada i potčinjenih na vezi u Komandi Korpusa dana 16.08.1995.godine donesena je odluka i istima predočen Plan napadnog boja u sklopu Operacije "Domet".

Cilj je bio osloboditi cijelu teritoriju općine Travnik, prevoj Komar i ostatke Vlašićkog platoa, da bi u daljim dejstvima, uz sadejstvo sa jedinicama Armije R BiH i HVO-a, deblokirali i oslobodili Bosansku Krajinu i spojili se sa snagama 5. korpusa Armije R BiH.

Po dobivenom zadatku, komande i jedinice rade intenzivno na priprema, a prvenstveno na prikupljanju obavještajnih podataka o neprijatelju na pravcu svog napada. Vrše se izviđanja pravaca uvodenja, kao i moralne i psihološke pripreme. Vrhunac obučenosti je bila dobro uvježbana saradnja tenkova i pješadije u borbi što se odnosilo na 712. bbr i 7. Tč, čiji je zadatak bio ovladavanje jugoistočnim padinama Redalja i sela Voćnjak, odakle su četnici terorisali Turbećane preko tri godine.

U subotu 09.09.1995.godine komandant Korpusa sa svojim saradnicima je pozvao komandante potčinjenih jedinica da izvijeste o spremnosti i gotovosti za izvršenje dobivenog zadatka.

Na referisanju su bili prisutni komandanti: 17.VKbbr, 706.lbr, 708.lbr, 712. bbr, 725. bbr, 727. sbbr, 733. bbr, 7. map, 7. tč., 7. Bidb i 7. bvp, pomoćnici komandanata korpusa, Štab Korpusa sa operativcima i načelnicima rodova, kao i najbitnija logistika.

Nakon saslušanih izvještaja o spremnosti jedinica i prijedlogu početka napada, Komandant 7. korpusa donosi Odluku: "Sa napadom po planu napadnog boja otpočeti uz žestoku artiljerijsku pripremu u nedjelju 10.09.1995. godine, u 13,00 sati."

Na istom referisanju je saopšteno da će nam se u kasnijoj fazi borbenih de-

jstava pridružiti jedinice iz sastava 1. korpusa Armije R BiH, 146.lbr, iz Vi-sokog. Ista će biti uključena od 14.09.1995.godine.

Nedjelja, 10.09.1995.godine, prijepodne na planinama, visovima i brdima vrijeme je vedro u dolini. U zahvatu komunikacija, usjecima i uvalama gusta magla. I Bog je na strani pravednih. Jedinice vrše podilaženje ka p/k neprijatelja, vrši se razminiranje i pravljenje prolaza, četnici ne slute šta ih čeka. Na osmatračnicama po dobivenoj zapovjedi svi komandanti sa štabovima, tu naravno glavna osmatračnica na Srnskim stijenama (Galica) Komande 7. korpusa ima odlučujuću ulogu.

Zbog tehničkih, objektivnih razloga, napad je počeo u 13,35 ^h, uz snažnu petnaestominutnu artiljerijsku pripremu po p/k agresora na cijeloj dužini z/o korpusa. U tom vremenu tenkovski vod ojačan pješadijom 5/712.bbr napadaju magistralnim putem Travnik – Donji Vakuf, ka selu Voćnjak, jednom od utvrđenih objekata četnika.

Nakon proboga četničkih linija tenkovima koji su doslovno pregazili neprijateljske rovove, pri čemu je jedan tenk oštećen, omogućeno je dijelu jedinica iz sastava 712. bbr da, uz grčevite borbe, savlada snažan otpor četnika i uđe u selo Voćnjak.

Prvi dan borbenih dejstava 706.lbr je izvršila dio dobivenog zadatka, djelimično je ovladala objektom Gradina, te ušla u selo Potkraj koje se nalazi na južnim padinama Galice.

Pripadnici tenkovske čete i artiljerijskog puka sigurno su uveliko olakšali razbijanje neprijatelja i napredovanje boraca i jedinica 7. korpusa.

Dok se agresorske četničke snage povlače u svoju dubinu i pokušavaju uspostaviti nove položaje i dok se dio četničke vojske raspršio i dao u paničan bijeg, naše jedinice vrše pregrupisavanje za nastavak dejstva ka potpunom uništenju fašističkih srpskih paravojnih formacija.

U nastavku borbenih dejstava, po dobivenom zadatku, uz profesionalno rukovođenje i komandovanje imali smo, takođe, velike uspjehe.

Sedam stotina i osma lbr sa ojačanom četom 733. bbr iz neposrednog dodata je ovladala Malim Šiljkovcem, Vezovinama, ušla u selo Topola i Pačavre, da bi zatim ovladala prevojem Komar i tt 991.

Treći bataljon 17. VKrbbr je ovlađao objektom Šarmaja i selo Bešlja i izbio na putnu komunikaciju Travnik – Donji Vakuf. Takođe, iza njih ostaju oslobođena sela i objekti : Gudala, Kazići i tt 1054 Grič. Po dostizanju linije Doruk – Sjenokos – Radalj 17. VKrbbr se prebacuje u zonu odgovornosti 77. Vrbaske divizije radi sadejstva i širenja uspjeha naših snaga na pravcu Donji Vakuf – Jajce.

Na pravcu napada 706. lbr (Potkraj – Đelilovac) uvodi se 708. lbr u sadejstvu sa 727.brigadom i 7. bošnjačkim bataljonom zauzimaju i stavljaju pod kontrolu sela Potkraj, Đelilovac, Šešići, Vlajsovići, te objekte Doruk (tt 849), kotu 656 Nuširovo točilo i Repište (kota 1579). Neprijatelju su pri tom na-

neseni veliki gubici u ljudstvu, a zaplijenjeno je dosta MTS-a. I dok četnici u panici granatiraju naše položaje, prenoseći artiljerijsku vatru i po naseljenim dijelovima Turbeta 5/712. bbr u sadejstvu sa 7. bošnjačkim bataljonom kojem je pridodata i protivteroristička četa 7. bvp oslobođaju cijelo selo Voćnjak, napadaju i čiste od četnika selo Varošluk, industrijsku zonu Turbeta, ovladavaju objektima Doruk i Hrastovice i selom Spahići. Taj dan, tj. 13.09.1995.godine je oslobođen Donji Vakuf od strane 77. vrbaske divizije. Tokom noći na 15.09.1995.godine dejstva se, uz pregrupisavanje snaga, nastavljaju duž cijelog fronta napada jedinica 7. korpusa. Četničkim formacijama se ne dozvoljava da se konsolidiraju. Rezultat toga je ovladavanje objektima na Šešićkoj Planini (Galica) tt 1611 (Vis) i kota 1244 Krugulj. Posjedanjem ovih objekata borci 712. bbr omogućavaju jedinicama 706. lbr da zaposjedu objekte Debela jela (tt 1428), Kukotnicu (tt 1528) i Široku kosu, objekte iznad SRC "Babanovac", a potom i samo naselje Babanovac. Oslobođaju se objekti Grič (kota 1248), Gradina (kota 1166) i ulazi u sela Rakite, Lužnica, Donja i Gornja Šišava, te prolazom preko Ugrića ovladava selom Gračani.

U zahvatu putne komunikacije selo Šešići – selo Vitovlje 727. bbr ovladava selima Seferi, Begići izbijajući na liniju Smet – Gostilj.

Na pravcu puta Turbe – Karaula jedinice 708. lbr oslobođaju sela gornjeg toka rijeke Lašve, Didake, Krčevine, Radalje, posjedaju dominantne objekte zapadno od sela Čosići (tt 824 i tt 1053 Glavica). Oslobađa se Karaulska gora i sela Ramići i Selići.

Potom slijedi oslobođanje sela Hamamdžići i zaposjeda dominantni objekat Ukalj (tt 1347).

Brigada nastavlja ka Suhom polju i zaposjeda Palež (tt 1080), Kavalište i Gudure da bi se u rejonu Jasika spojili sa snagama HVO, a potom dijelom snaga produžili napad istočnim padinama Trivše. Sa dostignute linije Smet – Gostilj u borbu se uvodi 146. lbr iz Visokog koja potpuno ovladava objektima Smet, Gostilj, Ploča i izbjija na (tt 1119) Tisac. Sada smo imali cijelu komunikaciju puta Turbe – Smet – Vitovlje pod našom kontrolom. Po odlasku 17. VKrbbr u zonu odgovornosti 77. vrbaske divizije na njenom pravcu napada uvodi se 705.bbr koja eksploatišući uspjeh 3/17.br. produžavaju napad južnim padinama planine Radalj ovladavaju objektima Obrenovac (kota 1168) i Radalj (tt 1291).

Ovladavši ovim objektima, posjedaju Svrzinac (kota 1310) da bi se na Zabarama spojili sa 7. bošnjačkim bataljonom. Pri tom su oslobođena sela Kokići, Dogani, objekti Vis (tt 134 i tt 1310), Durakovac (tt 1230) da bi se sastali sa HVO postrojbama na Potajnici. U ovom napredovanju iza 7. bošnjačkog bataljona ostali su slobodni Begovi potoci i Slatina.

Selo Mudrike oslobođaju borci 712. bbr, kao i objekte Rudina i Dukat, te sela Galići i Žilići, prelazi se preko rijeke Ugar oslobođaju selo Sažići.

Na desnom krilu zone odgovornosti Korpusa borbena dejstva je izvodila 733. bbr i ovladava objektima Krševi i Simišće i izbjijaju na Žežničku gredu i Ravnu planinu (tt 1438).

Aktivna borbena dejstva sa uspješnim ishodima, to jest oslobođanje teritorije, su prestala 16.09.1995.godine. I dalje je Komanda Korpusa, kroz zahtjeve prema potčinjenim sastavima, insistirala na produženju napadnih dejstava. No, niz subjektivnih i objektivnih okolnosti su bile realnost datog trenutka.

Ovdje je bitno istaći da su snage HVO-a, preko oslobođenog grada Jajca, došle i zaposjele objekte u rejonu sela Pougarje, tako da naše jedinice koje su bile na planini Tisac dalje nisu mogle napredovati prema Skender –Vakufu, jer "je viša komanda (zapovjedništvo HVO-a) trebala o tome da odlučuje". I kasnije, tokom oktobra mjeseca, kada su niži nivoi komandovanja dogovorili dalji nastavak borbenih aktivnosti opet se netko našao da zbog "više politike ne dozvoli Armiji R BiH dalja borbena dejstva".

U drugoj polovini septembra 1995.godine, zbog značaja, a i strategijskog cilja AR BiH, komande i jedinice 7. korpusa vrše plansko, organizovano maršovanje u zonu odgovornosti 5. korpusa u Bosansku Krajinu. Tu čast, da prvi krenu, a što im je i bio životni cilj, imali su naši saborci i braća iz 17. Viteške krajiške bbr Poslige, kako se zona odgovornosti Korpusa skraćivala zbog slobodne teritorije, većina jedinica našeg 7. korpusa angažuju se u Bosanskoj Krajini. Borbena dejstva na komarsko – vlašićkom pravcu, u toku avgusta i oktobra mjeseca 1995.godine, su rezultirala velikim uspjesima Armije R BiH, prije svaga, 7. korpusa.

Oslobođena je putna komunikacija Travnik – Donji Vakuf – Jajce, preko prevoja Komar, zatim putna komunikacija Turbe – Smet – Vitovlje i Travnik – Galica – Babanovac.

Oslobođena su sva sela u Karaulskoj dolini, kao i na platou Vitovlja i Mudrika. Oslobođeno je vikend naselje Sportsko-rekreacionog centra "Babanovac". Zaplijenjen je veliki broj MTS-a, prije svega, naoružanja i municije. Neprijatelj je pretrpio ogromne gubitke u živoj sili, a njihove takozvane brigade su uništene, kao što su 19. i 22., 31. pješadijska i 7. motorizovana. Skoro cijela teritorija općine Travnik je oslobođena. Za Travnik, a pogotovo Turbe i naselja oko istog više nije prijetila opasnost od artiljerijskih, minobacačkih projektila, snajperskih i puščanih hitaca. Naši Karaulci, Mudričani, Melići su se mogli vratiti svojim kućama, ali, nažalost, porušenim i popaljenim.

Nemali broj naših boraca su postali šehidi, njima u sjećanje odajemo vječiti rahmet i sjećamo se onih dana da se nikad ne ponove. Dosta je ratnih vojnih invalida koji su ostavili dijelove tijela i zadobili teške neizlječive rane koje danas bolje više nego tad.

ZONE ODGOVORNOSTI KORPUSA ARMije R BIH



NAPOMENA:

- 6.KORPUS ARMije R BIH FORMIRAN U JUNU 1993.GODINE
- 7.KORPUS ARMije R BIH FORMIRAN U APRILU 1994.GODINE

General Fikret Ćuskić

**MOBILNOST JEDINICA
7. KORPUSA ARBiH**

General Fikret Ćuskić

MOBILNOST JEDINICA 7. KORPUSA ARBIH

Nastanak i razvoj jedinica ARBiH, pa tako i jedinica koje su ušle u sastav 7. K ARBiH determinisan je sa više faktora od kojih ču izdvojiti po meni najznačajnije:

-ARBiH je nastala iz TO BiH, PL, Zelenih beretki, samoorganiziranih patriotskih grupa formiranih uglavnom po teritorijalno-domobranskom principu.

-ustroj i razvoj ARBiH u toku odbrambenooslobodilačkog rata vršen je po modelima iz Jugoslavenske koncepcije i doktrine. u uslovima kada je veći dio teritorije bio okupiran, u uslovima vođenja oružane borbe protiv dva agresora, tako da se nametnuo kao neizbjježan i jedino moguć teritorijalni koncept.

I pored ovako teških i kompleksnih uslova, k-da 3. K ARBiH činila je napore da formira jedinice koje će imati manevarski karakter. To se pokušavalo u dva pravca:

1. Formiranje manevarskih jedinica od prognanog stanovništva sa okupiranim teritorija, primjer 17. krajiške, 305. jajačke, kasnije 27. br.

2. formiranjem jedinica od pripadnika Armije koji su muslimani i u potpunosti upražnjavaju vjerske obrede, tako da su formirane 7. mlbr, odred EL Mudžahid, a formiranjem 7. K ARBiH formira se i 37. Mlbr

Intenzitet i neprekidnost izvođenja b/d, nametnuti borbom u okruženju protiv dva agresora nisu dozvolili da i druge jedinice postanu manevarske. Shodno udatim uslovima, te u skladu sa konkretnim uslovima, jačanje mobilnosti vršeno je na specifičan način, od jedinice do jedinice. Tako imamo primjere da se razvijaju "probojne", "manevarske" jedinice, najčešće ranga čete na nivou brigade, izuzetno bataljon. Mobilnost je najčešće ispoljavana manevrom unutar zone odgovornosti brigade, rijetko angažiranjem ovih jedinica po naređenju prepostavljene komande u zoni odgovornosti susjeda ili druge jedinice. U periodu do formiranja 7. K ARBiH imamo i primjer združivanja jedinica ranga voda iz više brigada Operativne grupe Bosanska Krajina, koje su činile odred Bosanska Krajina i pod komandom privremene komande uspješno izvele borbena dejstva na Igmanu, u ljetu 1993. go-

dine, van z/o OGBK, pretpotčinjeni k-di 1. K ARBiH. Iako je ovo urađeno u najtežim mogućim uslovima, bilo je izuzetno pozitivno iskustvo, koje je pokazalo koliki je značaj mobilnosti za uspješno izvođenje b/d za ARBiH, jer je angažovanje ovog sastava, uz angažovanje 1-7mlbr faktički zaustavilo četničku ofanzivu na Igmanu.

Znamo da je formiranje 7. K ARBiH uslijedilo 07. 04. 1994. godine, nakon završetka jedne faze rata, odbrambene, sa jasnim ciljem da se stvaraju pretpostavke za narednu fazu, fazu oslobođilačkog rata. U sastav 7. korpusa ulaze dotadašnje dvije OG 3.korpusa ARBiH, OG Zapad i OG Bosanska krajina, obje do kraja iscrpljene b/d sa HVO, do kraja istrošene jednogodišnjom borbom sa dva agresora, ali obje sa bogatim ratnim iskustvom i značajnim rezultatima u dotadašnjem toku rata.

Već prvi napadni boj koji je izveo 7. korpus ARBiH, za povrat objekta Meokrno, kojeg je VRS uspjela da zauzme iznenadnim napadom, jasno je pokazao da je to bilo moguće samo zahvaljujući mobilnosti jedinica 7. K ARBiH. U ovom napadnom boju, koji je pripremljen za dva dana, angažovane su jedinice za koje je Komanda korpusa procijenila da njihova mobilnost u tom momentu garantuje da mogu u tom roku izvršiti sve potrebne pripreme i uspješno izvršiti zadatku. Angažovane su, pored 27. br, čija je ovo bila z/o, 17. skbr, 37. mlbr, 706. Br, te bataljon 712. br i bataljon 707. br. iz Bugojna. I pored postignutog uspjeha, Komanda 7. korpusa je analizom došla do zaključka da mobilnost jedinica nije na potrebnoj visini, i postavila je sebi zadatku da se ona mora značajno unaprijediti. Da bi to postigli bilo je potrebno izvršiti analizu vlastitih snaga, posebno mobilnosti, i to kroz više aspekata:

- obučenost i uvježbanost potčinjenih jedinica posebno za izvođenje manevra;
- opremljenost jedinica za izvođenje manevra;
- moral jedinica za upotrebu van svoje z/o, posebno dosadašnja iskustva;
- stanje upravnih i rokadnih komunikacija u z/o i njihov kapacitet;
- angažiranost jedinica u z/o prema VRS.

Na osnovu analize, postavljeni su ciljevi za naredni period:

- U ljetnjoj kampanji imati taktičku inicijativu, napadnim bojevima i borbama uz primjenu iznenađenja po mjestu, vremenu i obliku manevra nanositi VRS gubitke i poraze i stvarati pretpostavke za preuzimanje operativne inicijative.
- Paralelno sa ovim, uložiti maksimalne napore na opremanju i jačanju korpusa sa MTS, kako bi se stvorile materijalne pretpostavke za uspješno izvođenje b/d u svim uslovima.

U toku ljeta i prvog dijela jeseni, u z/o korpusa izvedeno je više uspješnih napadnih bojeva i borbi, od kojih će istaći uspjehe na Vlašićkom platou, platou Vidričke, oslobađanje Goleša. Kroz ove uspjehe razvijeno je povjerenje u snagu jedinica 7. korpusa ARBiH, podignut je moral jedinica i izgrađeno povjerenje između jedinica, jer, iako su ovo bili bojevi i borbe, mnogi od njih su izvođeni združenim snagama više jedinica 7. korpusa, što je davao pozitivne rezultate. Paralelno sa uspješnim izvođenjem b/d intenzivno je rađeno na opremanju jedinica MTS, i to iz više izvora. Pored snabdijevanja iz GLOC, činjeni su maksimalni napor da se svi kapaciteti teritorije stave u funkciju OB. U opremanje i podršku 7. korpusa ARBiH maksimalno se uključila vanjska logistika (dijaspore organizirana od 1992. godine u podršci oružanoj borbi, posebno krajiska, pošto je bila najmasovnija i najorganizovanija).

Zahvaljujući ovim naporima, u jesen 1994. godine, stvorene su pretpostavke za uspješno izvođenje kompleksnijih b/d. VRS je u ovom periodu izgubila inicijativu, trpila mnoge poraze na taktičkom nivou u cijeloj z/o 7. korpusa ARBiH. Za ilustraciju, uslijed pretrpljenih gubitaka, niza uzastopnih poraza, dezterterstva, prinuđeni su rasformirati 1. kneževsku lahku brigadu.

U jesen su stvorene pretpostavke da poslije uspješno izvedenog napadnog boja 707. br i 770. br Komanda korpusa poslije pravilne procjene doneće odluku o eksploataciji ovog uspjeha. Naređeno je dalje izvođenje napada ove dvije brigade i jednovremeno dovođenje i napad, faktički iz pokreta drugih jedinica. Tako su u vrlo kratkom roku u borbu uvedene 17. kbr, 37. mlbr, 708br, 705. br, 727. br, 725. br i diverzantsko-izviđački bataljon, a u završnom dijelu i Gardijska brigada. Ovim je, zahvaljujući upravo mobilnosti jedinica 7. K ARBiH, ali i umještosti i ukupnoj sposobnosti Komande i jedinica 7. K ARBiH napadni boj prerastao u napadnu operaciju 7. K ARBiH, koja je pokazala u punoj mjeri značaj mobilnosti jedinica. Kao ilustraciju navest će primjer da se u 24 sata bataljon 17. kbr izvlači sa Vlašićkog platoa, izvodi marš, i uvodi u borbu na pravcu Viljevac-Mračaj, sasvim drugom krilu z/o 7. K. Ovo se moglo učiniti zahvaljujući opremljenosti, uvježbanosti i visokom moralu svih angažovanih jedinica 7. K.

Ukupni rezultati kupreške operacije, skraćenje DZ/o 7. K ARBiH (zona smanjena za zonu odgovornosti dvije brigade) stvorene su nove pretpostavke za daljnje jačanje mobilnosti i ofanzivnosti 7. K ARBiH. Posebno je kvalitetno iskorištena prilika koja se ukazala potpisivanjem primirja između VRS i ARBiH, nastalog kao rezultat krize u z/o 5. K ARBiH. Ovaj period je planski iskorišten za uređenje z/o, pripremu iste za boravak jedinica u zimskim uslovima, a posebno za obuku komandi i jedinica na koje je komanda Korpusa u narednom periodu računala kao manevarske. Ove jedinice su izvučene iz z/o i po posebnom planu komande korpusa sprovele intenzivnu jednomjesečnu obuku za izvođenje b/d u zimskim uslovima. Paralelno sa tim, Komanda Korpusa stvara pretpostavke za uspješno logističko osigu-

ranje jedinica za ove uslove, kao i osiguranje pokreta i manevra u zimskim uslovima. Osiguranje mobilnosti postignuto je jačanjem i osposobljavanjem inžinjerije 7. korpusa, kao i nabavkom opreme za kretanje i boravak u snijegu (motorne sanke, krplje, naočale protiv snježnog sljepila, zimska maskirna odjeća, mast protiv smrzavanja i sl.).

Po završetku uspješno izvršenog ciklusa jednomjesečne obuke, 7. februara uspješno je izvedena smotra i defile jedinica sa TT zborom. Poslane su snažne poruke narodu, Armiji, ali i neprijatelju o snazi, moći i opremljenosti korpusa. Ovo se nije moglo izvesti bez visoke uvježbanosti, discipline i mobilnosti jedinica 7. K ARBiH.

Kruna ukupnih napora, stasanja i narastanje je uspješno izvedena Vlašićka operacija. Za razliku od Kupreške, ona je u potpunosti planirana, 7. K ARBiH je ojačan sa jedinicama 3. K, Gardijskom brigadom, a u kasnijoj fazi 4. mlbr 4. korpusa. Operacija je izvođena na planinskom zemljишtu u zimskim uslovima, što je iziskivalo izvanredne napore i kreativnost u pripremi, organizaciji i izvođenju. Posebno teško je bilo osigurati pokret i manevar. Zahvaljujući svemu ranije navedenom, posebno preciznim pripremama i moralu stečenom kroz ranije uspjehе, postignuti su takvi rezultati.

U Sarajevskoj operaciji, koja je bila prva Armijska operacija u toku odbrambeno - oslobođilačkog rata, učestvovale su snage svih korpusa, izuzev Petog. Iako ova operacija nije postigla cilj - deblokadu Sarajeva, 7. K ARBiH pokazao je svoju osposobljenost za izvođenje b/d van svoje z/o, u sadejstvu sa drugim armijskim jedinicama. U toku izvođenja operacije, korpus je uspješno izvršio manevar snagama angažovanim u sarajevskoj operaciji, te je svoje snage uspio izvući iz prвobitno dodijeljene zone i izvršiti marš u drugu z/o, te nastaviti b/d. Paralelno sa ovim, snage u osnovnoj z/o uspješno su odbile više uzastopnih napada na platou Galice, a snage u z/o na Prusačkom dijelu uspjele su oslobiti s. Ilići i Ilića kosu. Ovaj period, ljetо 95 g., je period maksimalnog naprezanja, ali i period maksimalne mobilnosti 7. K ARBiH, jer je oko 50% resursa korpusa angažirano van z/o korpusa. Iako nisu postignuti ciljevi Sarajevske operacije, stečeno je ogromno iskustvo, uigrane su sve jedinice od Komande, veze, inžinjerije, podrške, logistike... stečeno je povjerenje u vlastite mogućnosti i sposobnosti, posebno kada je u pitanju manevar i mobilnost.

U završnim operacijama, u prvoj fazi, do 16. 09. oslobađa se prostor Donjeg Vakufa, Komara, Karaule, Dnoluke, Babanovca. Ovim se z/o korpusa smanjuje za više od polovine, što stvara prepostavke za još veću mobilnost jedinica. U drugoj fazi završnih operacija, dio snaga Korpusa uspješno se angažuje u z/o 5. K ARBiH, dok dio korpusa izvodi b/d u osnovnoj zoni. Ovdje je značajno reći da su snage 7. K ARBiH bile prve arnijske jedinice koje su izvršile marš iz Srednje Bosne do Bosanske Krajine i angažirane u z/o 5. korpusa. Kraj rata korpus dočekuje sa dvije fizički odvojene z/o, prva

osnovna i druga nova u Bosanskoj Krajini. I ovo je nastalo kao rezultat sposobnosti 7. K, da svojom mobilnošću osigura uspješno izvođenje b/d u dvije fizički odvojene zone.

Kao zaključak, mislim da se slobodno može konstatovati da je 7. K ARBiH, iako najmlađi armijski korpus, vrlo brzo postao najmobilniji korpus ARBiH. On je tu mobilnost afirmisao i neprekidno pokazivao u svojoj z/o, a kada je to trebalo, i angažovanjem van svoje z/o. Mobilnost nije nastala preko noći, ona je rasla srazmjerne iskustvu, opremanju, uvježbavanju, uređenosti z/o, ali i pobjedama, skraćivanju z/o, rastu morala, osposobljenošću Komande korpusa i potčinjenih Komandi i jedinica, kao i ukupnim narastanjem obrambenih resursa korpusa i teritorije. I na kraju, možda i najvažnija stvar, mobilnost našeg korpusa nastala je i kao težnja, napor, poimanje i filozofija vođenja rata komandanta 7. korpusa, generala Mehmeda Alagića, za kojeg je san bio oslobođanje Bosanske Krajine, ali, kako je često znao reći, Krajina se brani na Sarajevu. Svoju filozofiju uspješno je prenio i na svoje potčinjene, na jedinice, tako da je sedmi vrlo brzo postao ljuti, manevarski, jednostavno prepoznatljiv.

Dr. Selmo Cikotić



**DAYTONSKI
MIROVNI SPORAZUM
1995. GODINE**

Dr. Selmo Cikotić

DAYTONSKI MIROVNI SPORAZUM 1995. GODINE

Suština i sudbina Bosne i Hercegovine ni najmanje nije minorno ili lokalno pitanje, kao što na prvi pogled može djelovati, o čemu, između ostalog, svjedoče i Daytonski mirovni pregovori, koji su, u mnogim svojim aspektima, imali globalnu narav.

Daytonski mirovni pregovori su najvažniji i najpoznatiji međunarodni pregovori održani na kraju drugog milenijuma (sredinom posljednje decenije dvadesetog stoljeća), ali i vrlo kontraverzni, kako u lokalnim tako i u širim međunarodnim okvirima.

Ne samo da ih različiti učesnici tumače na različite načine, već ima i onih koji ih različitim periodima tumače na potpuno različite načine. Najочitiji primjer je ponašanje političkog rukovodstva bosanskih Srba, koji su suštinu i rezultate daytonskih mirovnih pregovora potpuno osporavali i negirali do stanja, danas prisutnog, da se pojedine odredbe Daytonskog mirovnog sporazuma (DMS) promatraju na nivou svetog slova (nedodirivog i nepromjenjivog).

O suštini DMS je teško govoriti na način koji može proizvoditi približnu jednakost u stavovima i prihvatanju na različitim stranama – kako unutar Bosne i Hercegovine, tako i u neposrednom okruženju, ali i znatno šire.

Raspravu o Daytonu je nemoguće zaobići, jer posljedice Daytonskog mira osjećamo na dnevnoj osnovi, neke su dimenzije DMS prevaziđene do mjere da su danas postale potpuno irrelevantne, a u isto vrijeme nije formirana ni tzv. historijska distanca da bi se mogao koristiti objektivniji i racionalniji pristup u njegovom razumijevanju i analizi.

Međutim, da bih, kao učesnik daytonskih pregovora (odgovoran za vojne aspekte Opštег okvirnog sporazuma o miru), dao određeni doprinos ovoj raspravi, želim potencirati nekoliko premissa koje za ovu analizu smatram vrlo relevantnom:

- Ni jednom naukom se ne manipulira više nego historijom, što je primjenjivo i na shvatanje konteksta, značaja i posljedica DMS.
- Francuski kardinal Rišelje je, još tokom 16. stoljeća, tvrdio da je u međunarodnim odnosima u **pravu onaj ko imam moć**, a da onaj ko

- nema moć ni sebi ni drugima ne može dokazati da je u pravu.
- Hrabri i mudri Husaga Čišić (zapamćen po tome što je bio jedini koji je tokom aklamacijskog prihvatanja Ustava FNRJ, 31. januara 1946. godine, glasao protiv, jer Bosna i Hercegovina (kao republika) i muslimani (kao narod) nisu imali ravnopravan status u tadašnjoj jugoslovenskoj Federaciji) je tvrdio da su "**mali narodi dužni plaćati ujam velikim narodima**", dodajući da oni koji na to nisu spremni obično ispaštaju višestruko.

Pregovori u Daytonu su bili veoma kompleksni.

Ovim pregovorima jeste završen rat u Republici Bosni i Hercegovini, ali je većina učesnika Daytonske pregovore, tokom samih pregovora i nakon njih, vodila računa o sebi i svojim ciljevima, a malo pažnje poklanjala interesima, potrebama i zahtjevima Bosne i Hercegovine.

Prisjetimo se – domaćin pregovora su bile Sjedinjene Američke Države, koje su i Evropi, Rusiji, islamskom svijetu, kao i čitavom svijetu u tom trenutku, željele pokazati ko je apsolutni vladar svjetskih odnosa.

Ostale članice Kontakt grupe su, svaka na svoj način, vodile bitke za svoj status – Rusija je pokušavala očuvati svoju poziciju na kakvoj - takvoj površini, Njemačka je u novoj konstalaciji evropskih i globalnih odnosa pokušala korigirati osjećaj inferiornosti vlastite pozicije, Francuska i Ujedinjeno Kraljevstvo su pokušavale sačuvati neke od elemenata svojih sve ugroženijih pozicija.

NATO je, u očekivanju prve mirovne operacije i konkretne upotrebe snaga izvan svog dotadašnjeg prostora, nastojao pokazati svu snagu i veličinu pozicije pobjednika u prethodnom polustoljetnom hladnom ratu, ali i novo definiranu odgovornost političko-sigurnosnog aktera s osjećajem obaveze očuvanja globalnog mira u izmijenjenim okolnostima.

EU se trudila pokazati (nakon sporazuma iz Maastrichta i formiranja Evropske Unije, poslije Evropske Zajednice) da je novom formacijom ostvarila i novu globalnu poziciju.

OIC je osjećala novu snagu i nove mogućnosti koje je željela verificirati u okviru ovih značajnih globalnih pregovora.

UN su nastojale povratiti barem minimum povjerenja, koje je tokom katastrofalno loše uloge u stradanju Republike Bosne i Hercegovine u ratu, doživjelo najnižu i najmizerniju tačku tokom polustoljetne historije i tradicije ove svjetske organizacije.

OSCE je pokušavao konkretizirati i primijeniti u praksi osmišljeni koncept sveobuhvatne sigurnosti, koji je, po prvi put nakon prestanka hladnog rata, imao mogućnost da ostvari realan uticaj u primjeni.

Bilo je tu i drugih prominentnih aktera Novog svjetskog poretku (kako se tada nazivao, iako je ubrzo termin "globalizacija" ostvario potpunu supremaciju) koji su željeli ojačati ili popraviti vlastitu poziciju.

Od svih aktera, svakako, je uloga Sjedinjenih Država bila najbitnija. Šatl diplomacija je bila radni model pregovora i u samoj zračnoj bazi "Wright Patterson" u Daytonu, u saveznoj državi Ohio, od 01. do 21. novembra 1995. godine, gdje su pregovaračke delegacije bile smještene u odvojene objekte i tokom pregovora nisu imale mogućnost direktnog pregovaranja i komunikacija.

Kroz poziciju SAD se reflektirao odnos, stavovi i zahtjevi, ne samo tri pregovaračke strane, već i svih ostalih učesnika u pregovorima, jer su svi svoje primjedbe i zahtjeve dostavljali domaćinu.

Pregovarači domaćina, koje je predvodio ambasador Richard Holbrooke, sa generalom Wesley Clark-om, su u momentu dolaska delegacija imali spremne draftove Opšteg okvirnog sporazuma o miru (General Framework Agreement) i 10 aneksa.

Pregovarači su, tokom trajanja pregovora, domaćinu dostavljali svoje primjedbe i prijedloge koji su, kasnije, bili razmatrani od strane ostalih (najčešće svih) učesnika pregovora.

Pregovori (bolje rečeno različite aktivnosti – razgovora u raznoraznim formatima, dostavljanja primjedaba, razmatranja različitih mogućnosti, crtanja karata, računanja procenata i sl.) su se odvijali 24 sahata dnevno.

Atmosfera u bazi je bila vrlo napeta, opterećena mnogim ograničenjima, maglom nepoznavanja ukupne situacije, a mogao bih reći i ucjenama i prijetnjama koje su dolazile od strane domaćina, koje su imale različite forme za različite delegacije.

Inače, pristup domaćina delegacijama je, po mom dojmu, bio različit za svaku delegaciju. Tako je predsjednik Izetbegović (koji je od svih predsjednika u bazi uživao najveći respekt i uvažavanje) bio uvjeravan da konačno i zvanično dobija i ovjerava kontinuitet državnosti, cjelovitosti i međunarodnog subjektiviteta Bosne i Hercegovine. Tuđman je pregovorima dobijao reintegraciju kompletног državnog prostora Hrvatske, a Milošević je dobijao šansu da aktivnom i konstruktivnom ulogom u rješavanju balkanskog pitanja, odnosno jugoslovenske krize, iskupi svoje grijehove za stradanja i zločine, za koje je već uveliko bio globalno optužen.

Koncept pregovora je pored "mrkve", svakao, podrazumijevao i korištenje "štapa" tako da je svaki dobitak na jednoj strani, za bilo koju delegaciju, istovremeno značio i davanje određenih koncesija na drugoj strani.

Bez namjere da komentarišem pojedinačne aspekte pregovora (pored činjenice da je o njima napisano mnoštvo knjiga, među kojima su Holbrooke-ova i Clark-ova daleko iznad svih ostalih za koje ja znam) sklon sam tvrditi da je iskustvo iz ovih pregovora vrlo oporo i kompleksno. Stav SAD je o mnogim pitanjima bio definiran na način da zadovoljava interesе i očekivanja Sjedinjenih Američkih Država, pri čemu su interesi ostalih pregovaračkih strana često bili zanemarivani.

Nastrojeći da korigiram mnoge vojne spekte Sporazuma o miru dostavio sam dugačku listu primjedaba, od kojih je većina bila odbačena. U obrazloženju razloga su stajali razlozi, ograničenja i principi Bijele kuće, State Departmента, Pentagona, NATO-a, pa i UN-a i EU u pojedinim slučajevima.

Objašnjavajući mi ovakvu poziciju domaćina, general Clark mi je kazao: *"IFOR će imati sva ovlaštenja i nikakvu odgovornost. IFOR će biti uspješan prije nego što i stigne u Bosnu i Hercegovinu. Niko od vas se neće igrati s IFOR-om, a da i ne govorim o maltretiranju koje ste činili prema UNPROFOR-u".*

Budući da mi je, kao šef delegacije, predsjednik Izetbegović, rahmetli, dozvolio da angažujem savjetnika, tokom samih pregovora sam pozvao republikanca Richarda Perle-a, u samom Washingtonu poznatijeg i uticajnijeg i od ambasadora Holbrooke-a, koji je, u značajnoj mjeri, pomogao da vojne aspekte sporazuma o miru korigiramo u korist Bosne i Hercegovine. On je, naknadno, pozvao Douglasa Faithe-a, koji je, kao eminentan svjetski pravnik, sve naše sugestije i ideje pretvarao u prihvatljiv i adekvatan jezik prava i sporazuma, i u mnogome bio zaslužan, ne samo za poboljšanja Aneksa 1A i 1B, već i za izradu Aneksa 11 o uspostavi misije IPTF-a, kojeg nije bilo u sadržaju početnog paketa dokumenata.¹⁴¹

Oko drugih aneksa i aspekata Opštег okvirnog sporazuma o miru je bilo i težih i dramatičnijih iskustava.

Pregovori, u cjelini, su preživljavali više različitih kriza i u par navrata, praktično, bili proglašavani neuspjelim i završenim.

Cijenim da je Bosna i Hercegovina u tom historijskom trenutku, tokom pregovora u Daytonu, dobila najviše od onoga što je realno mogla dobiti. Ideja ovih pregovora, duha i slova svih dokumenata koji su iz njih proizšli, podrazumijevala je da se u racionalnoj atmosferi mira nastavi sa direktnim razgovorima svih zainteresiranih strana i dogovaraju praktična rješenja po mnogim pitanjima od značaja.

¹⁴¹ Opšti okvirni sporazum o miru je u konačnoj verziji imao sljedeće anekse:

Aneks 1-A: Vojni aspekti mirovnog sporazuma,
Aneks 1-B: Regionalna stabilizacija,
Aneks 2: granice između entiteta,
Aneks 3: Izbori,
Aneks 4: Ustav,
Aneks 5: Arbitraža,
Aneks 6: Ljudska prava,
Aneks 7: Izbjegljice i raseljena lica,
Aneks 8: Komisija za zaštitu nacionalnih spomenika,
Aneks 9: Javne korporacije Bosne i Hercegovine,
Aneks 10: Civilna implementacija i
Aneks 11: Međunarodne policijske snage.
Pored aneksa, Opšti okvirni sporazum o miru je u svom prilogu sadržavao i Sporazum o parafriranju Opštег okvirnog sporazuma, Dodatna pisma – izjave i Zaključne izjave. (MIROVNI SPORAZUM DAYTON, Press Centar Armije RBiH, Sarajevo, decembar 1995. godine).

Očigledno je da stvarnost poslijeratne Bosne i Hercegovine nije dorasla ni nivou onoga što je dogovoren u Daytonu, jer je DMS, prema mnoštvu različitih analiza, primjenjen u svega 15 do 20%. Ilustracije radi, sam DMS je predviđao da se tokom prve godine mira u Ustav Bosne i Hercegovine integrira Evropska konvencija o ljudskim pravima. Da je ova odredba primjenjena danas ne bi bilo opterećujuće i skoro besmislene rasprave o primjeni presude Sejdić-Finci.

Sam DMS u sebi sadrži i definiran mehanizam promjene, odnosno dorade teksta sporazuma, čime se, sve dok postoji potrebna volja i saglasnost strana, Sporazum može neograničeno dorađivati i mijenjati.

Uspješna realizacija Odbrambene reforme je najbolji primjer.

DMS nudi i određene značajne analize koje se skoro i ne koriste. Tako je, iz samog Sporazuma, moguće naći historijski odgovor na krucijalno pitanje karaktera rata u Bosni i Hercegovini. Da li je moguće govoriti o građanskom ratu u Bosni i Hercegovini, ako su ugovor o miru, odnosno zaustavljanju rata u Bosni i Hercegovini, potpisali predsjednici Republike Bosne i Hercegovine, Republike Hrvatske i Savezne Republike Jugoslavije.

Valja imati u vidu da će svaka eventualna promjena i korekcija DMS zahtijevati poznavanje sveukupne kompleksnosti bosanskohercegovačkih, regionalnih, pa i globalnih odnosa, te pronalaženje veoma složenih rješenja koja daju odgovor na mnoštvo zahtjevnih istovremenih pitanja.

Umjesto da se upusti u ovakav, koristan i mukotrpan proces, mnoštvo intelektualaca i političara u Bosni i Hercegovini se opredjeljuje za jeftine i nekorisne uvrede i kritike ovog Sporazuma, čak se i nadmeću u tome.

Samim kritikama i uvredama, kao ni do sada, neće se postići nikakav napredak.

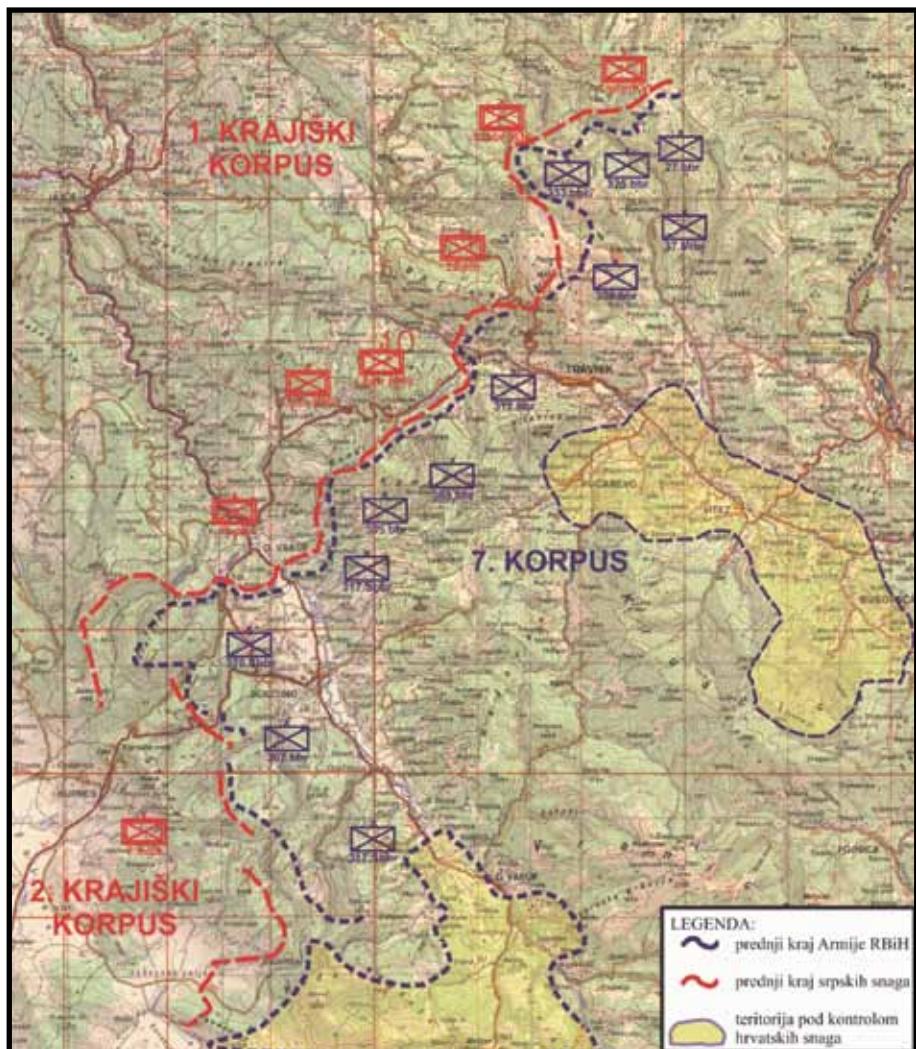
Međutim, vrijeme pred nama nudi mogućnosti i prostora svima koji imaju viziju, snagu i mogućnost da pokažu da možemo biti bolji i konstruktivniji nego što smo bili u Daytonu.

***PRILOZI
U BOJI***

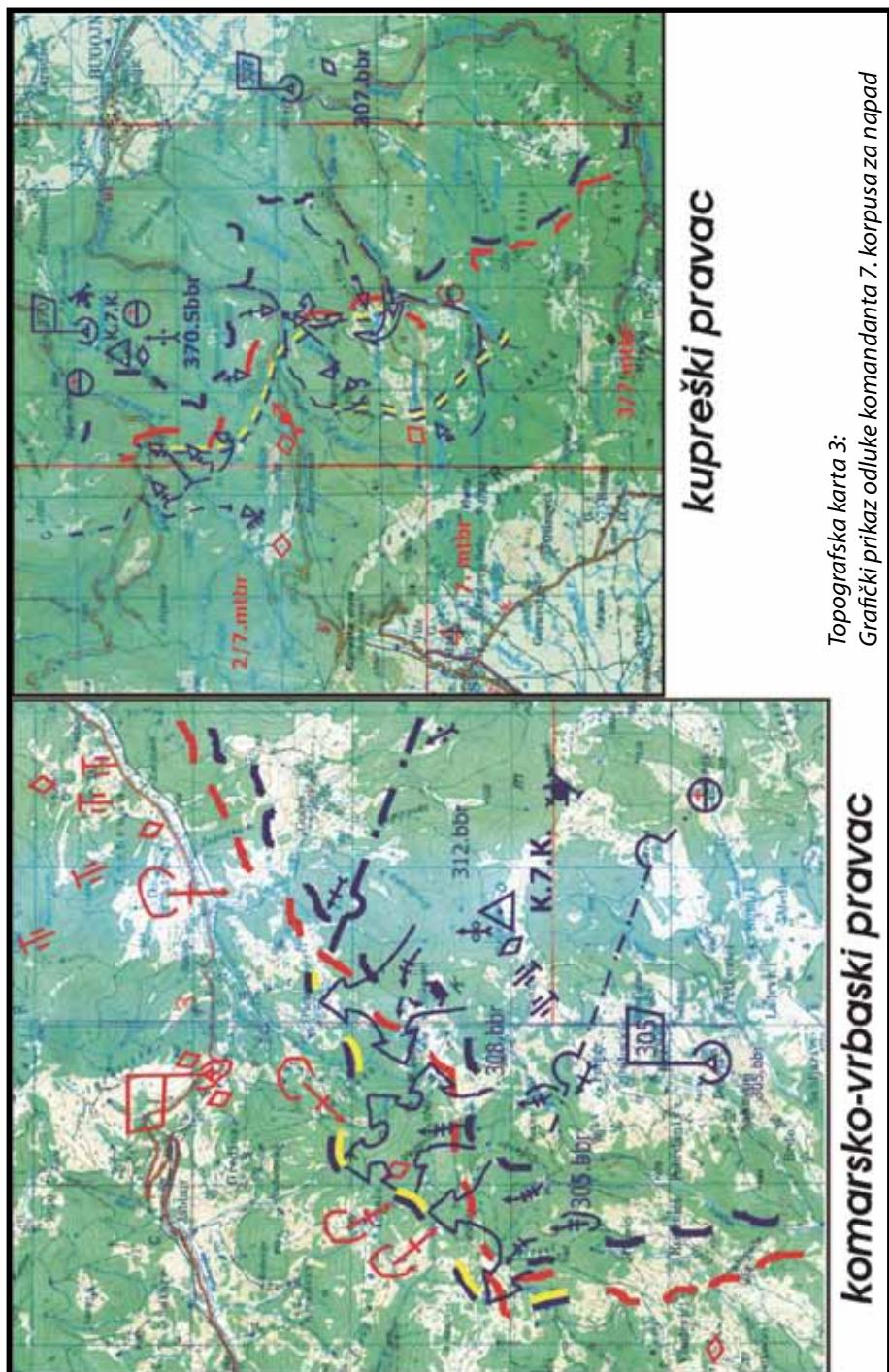
*Prilozi u boji uz rad mr. Edina Ramića
Kupreška operacija "JESEN-94"*



Topografska karta 1: Borbena djelovanja armijskih jedinica na kupreškom pravcu od marta do juna 1994. godine

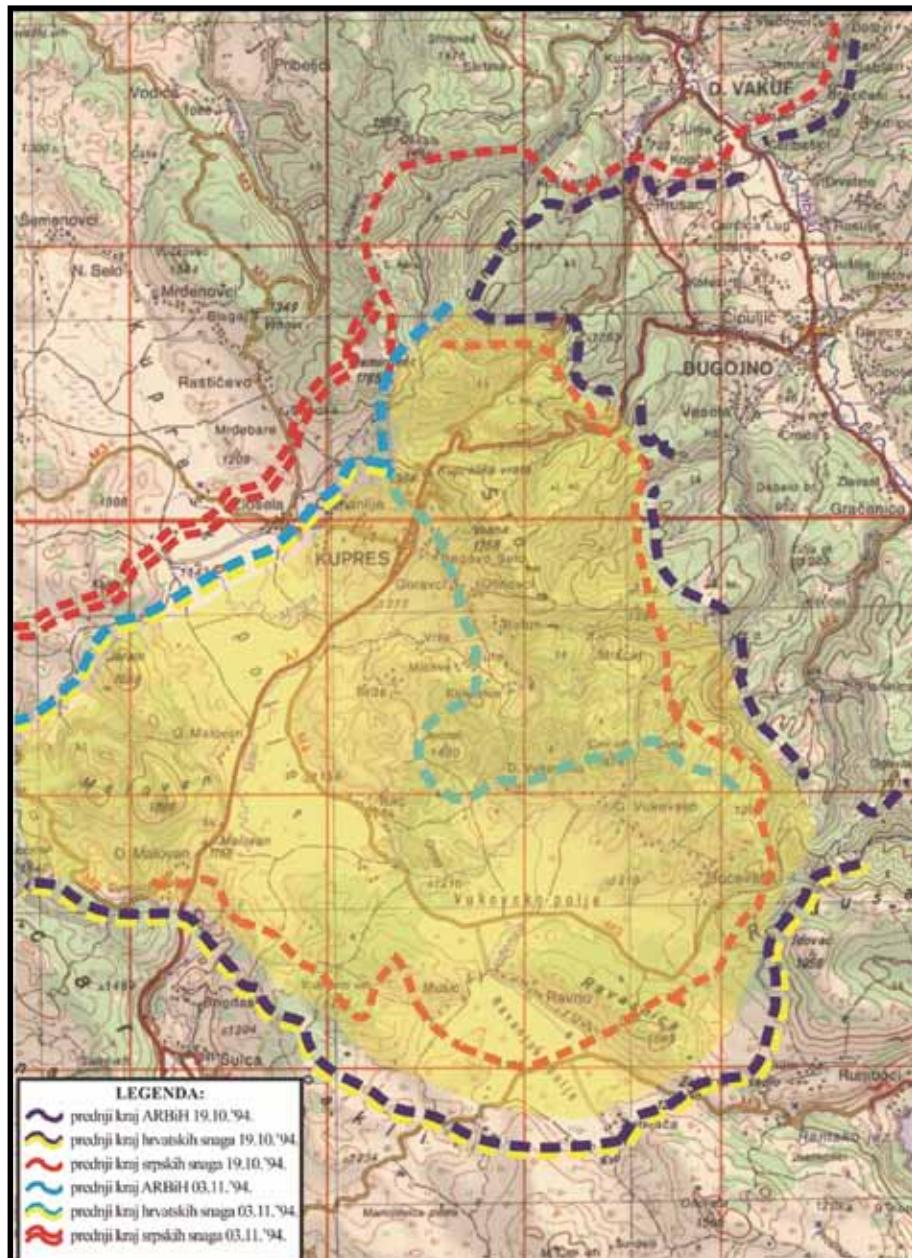


Topografska karta 2: Borbena situacija u zoni odgovornosti 7. korpusa Armije RBiH

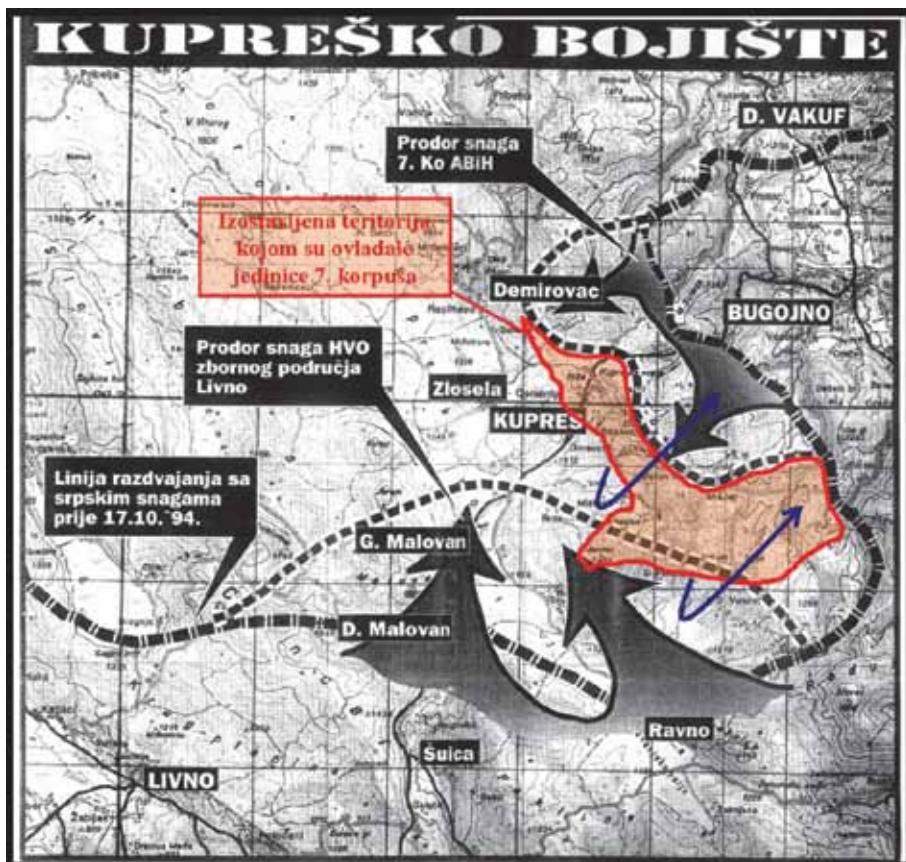




Šematski prikaz 1: Borbena djelovanja armijskih i hrvatskih snaga tokom Kupreške operacije

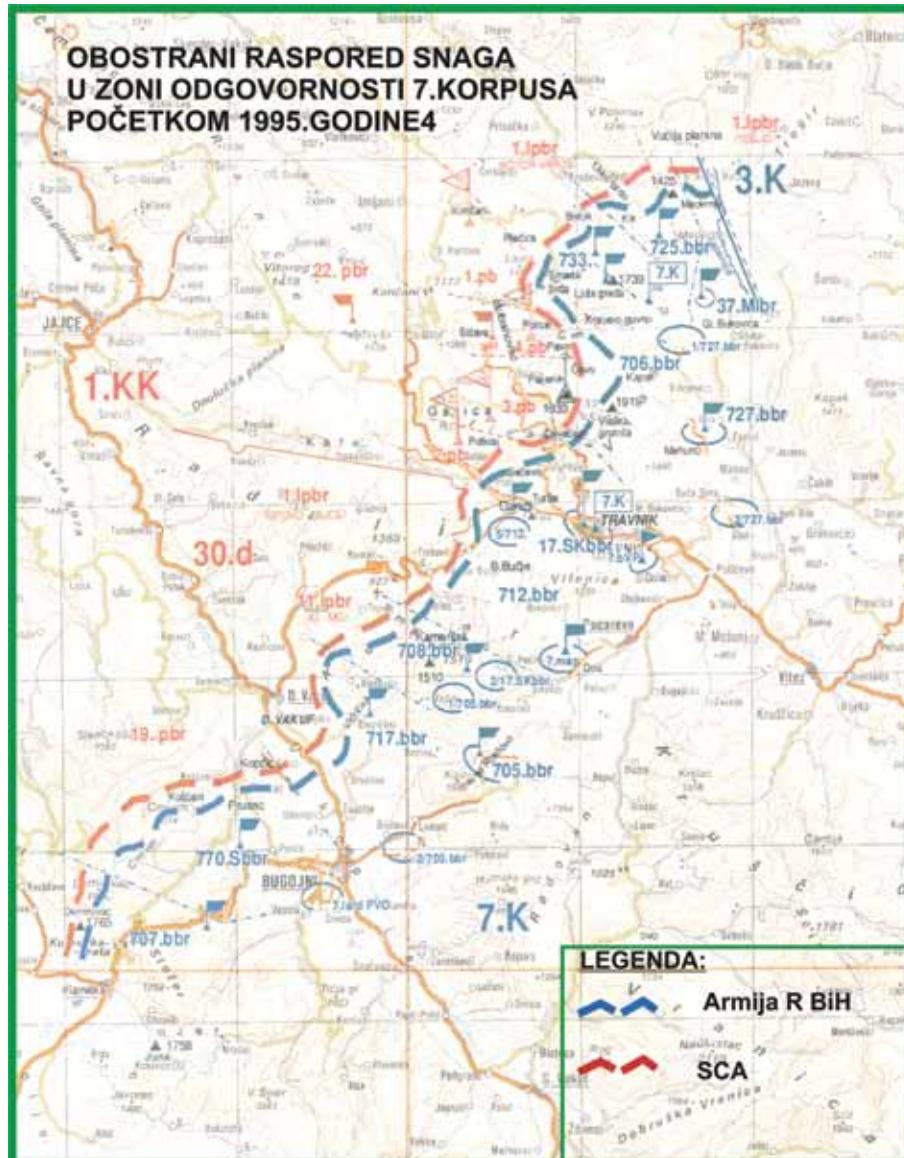


Topografska karta 4: Oslobođena teritorija tokom Kupreške operacije

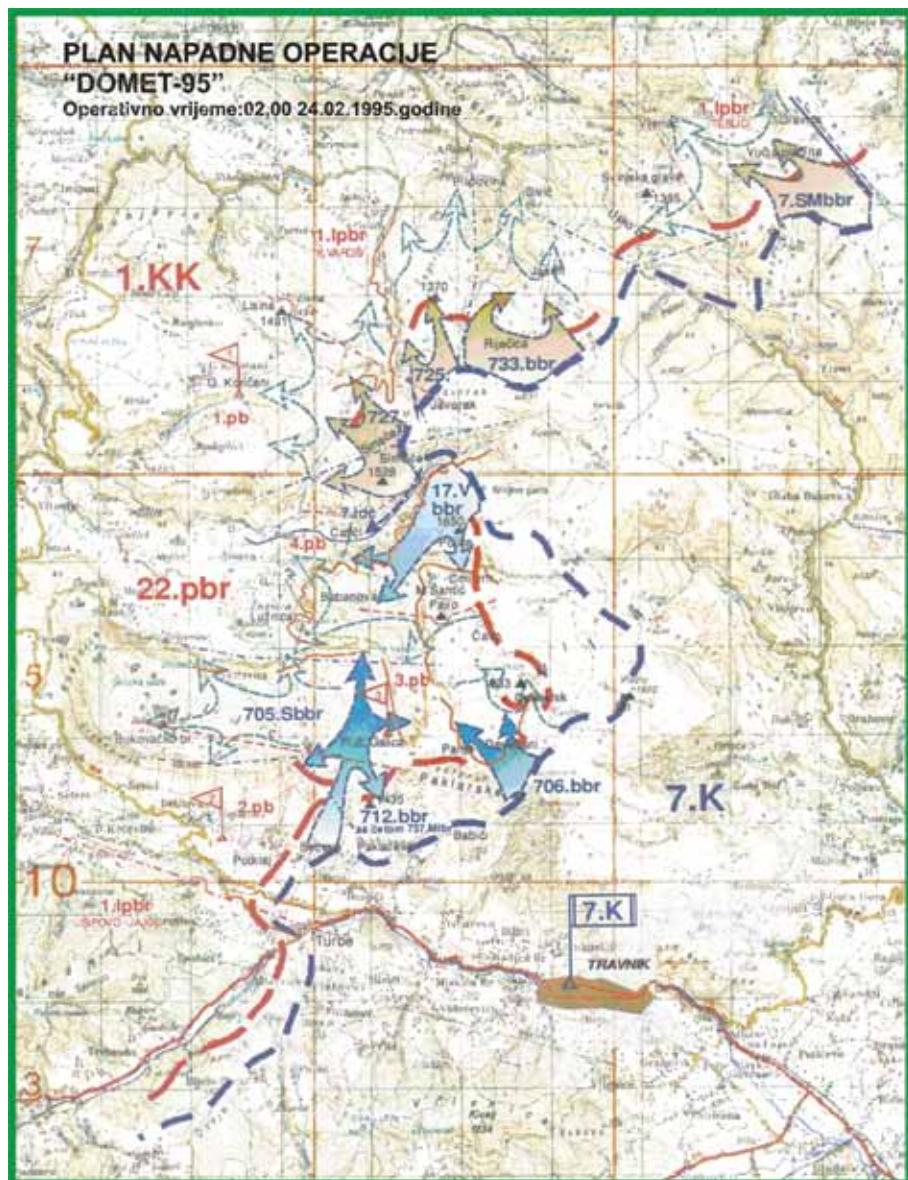


Ilustracija 2: Šema objavljenja u časopisu Globus, 04. 11. 1994. godine

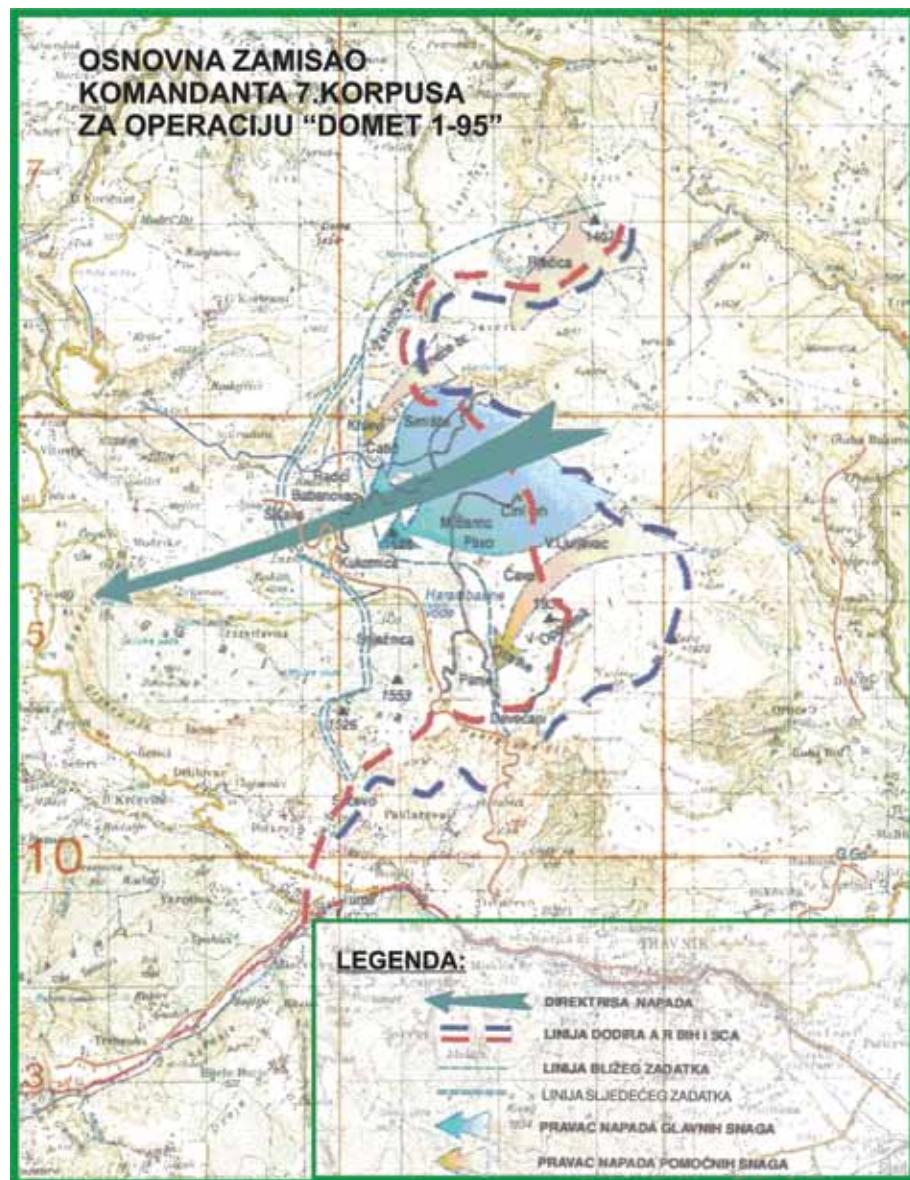
Prilozi u boji uz rad brigadira Remzije Šiljka
“OPERACIJA VLAŠIĆ”



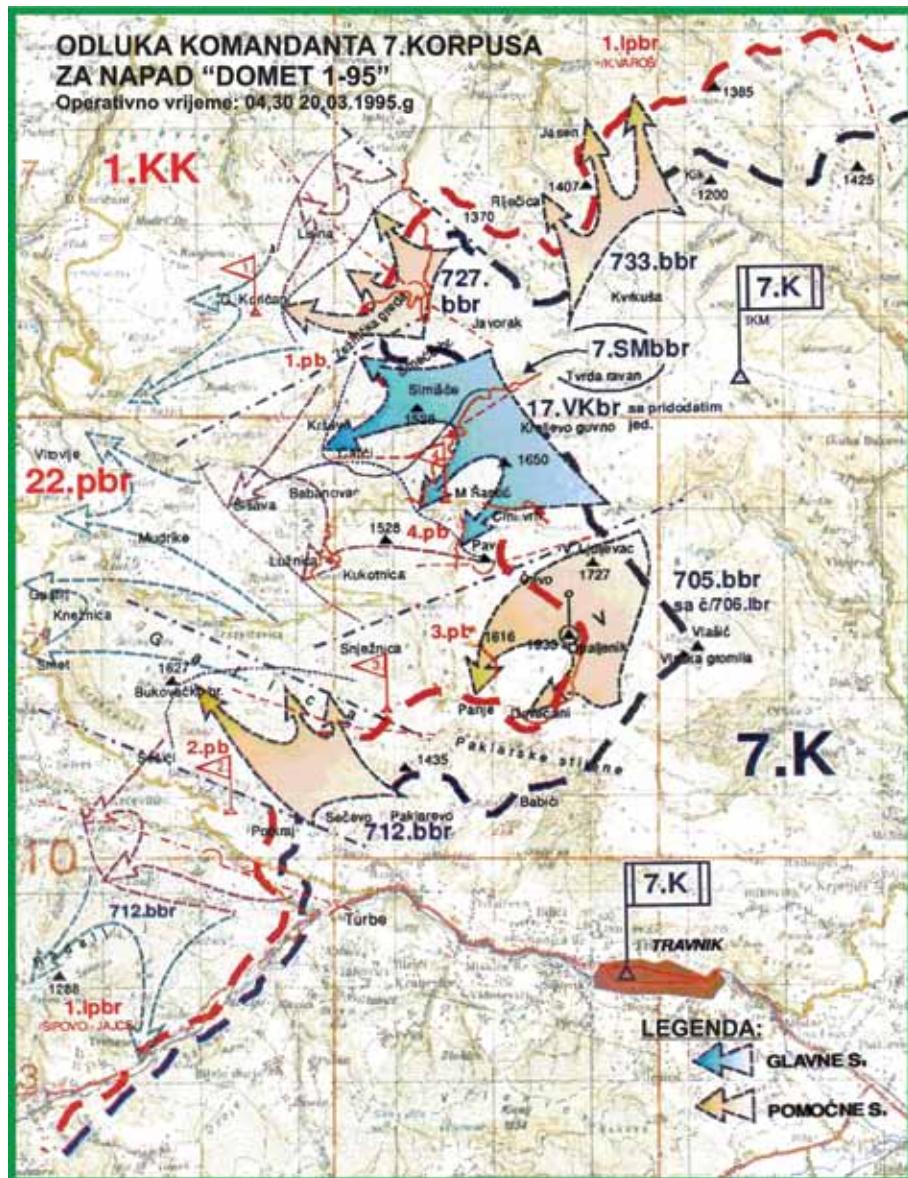
Shema broj 1: Obostrani raspored snaga u z/o 7. korpusa početkom 1995.godine



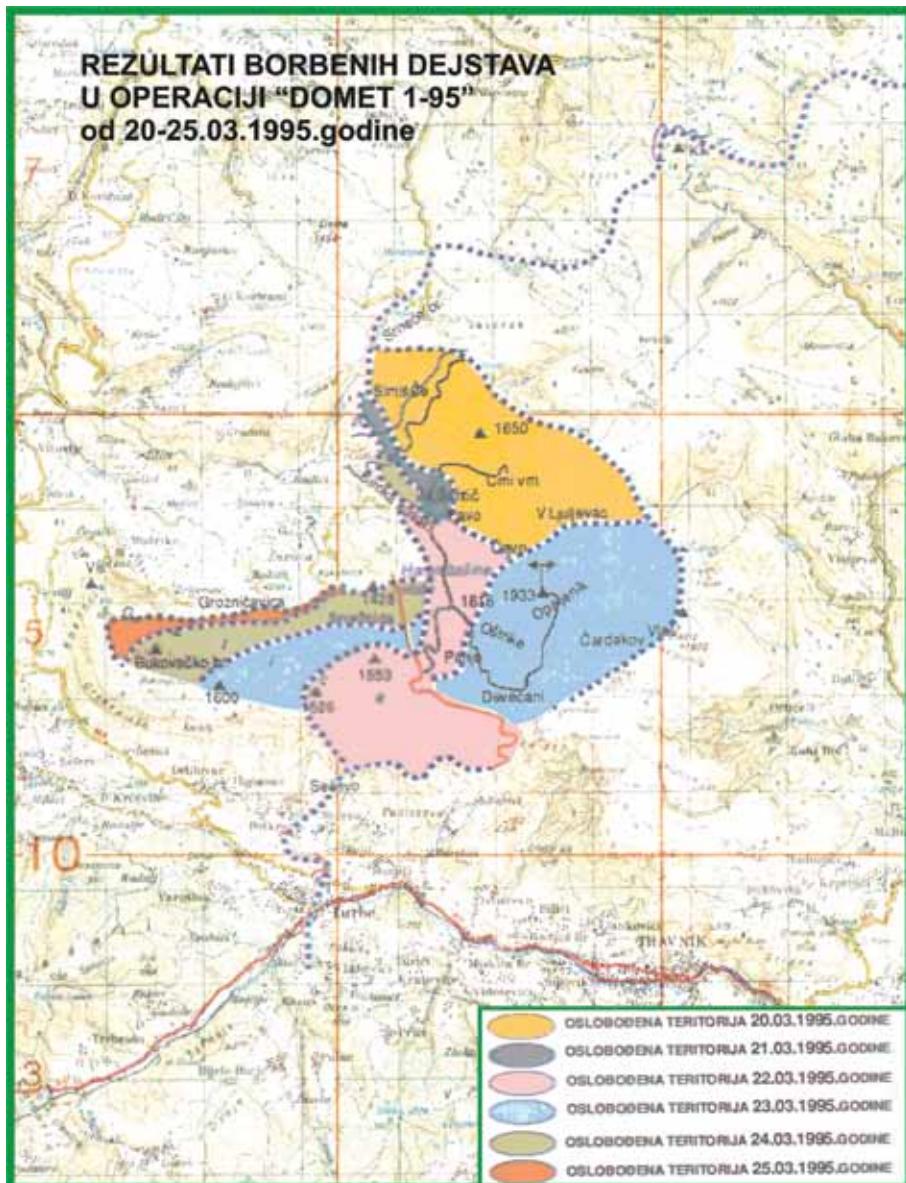
Shema broj 2: Plan napadne operacije DOMET-95



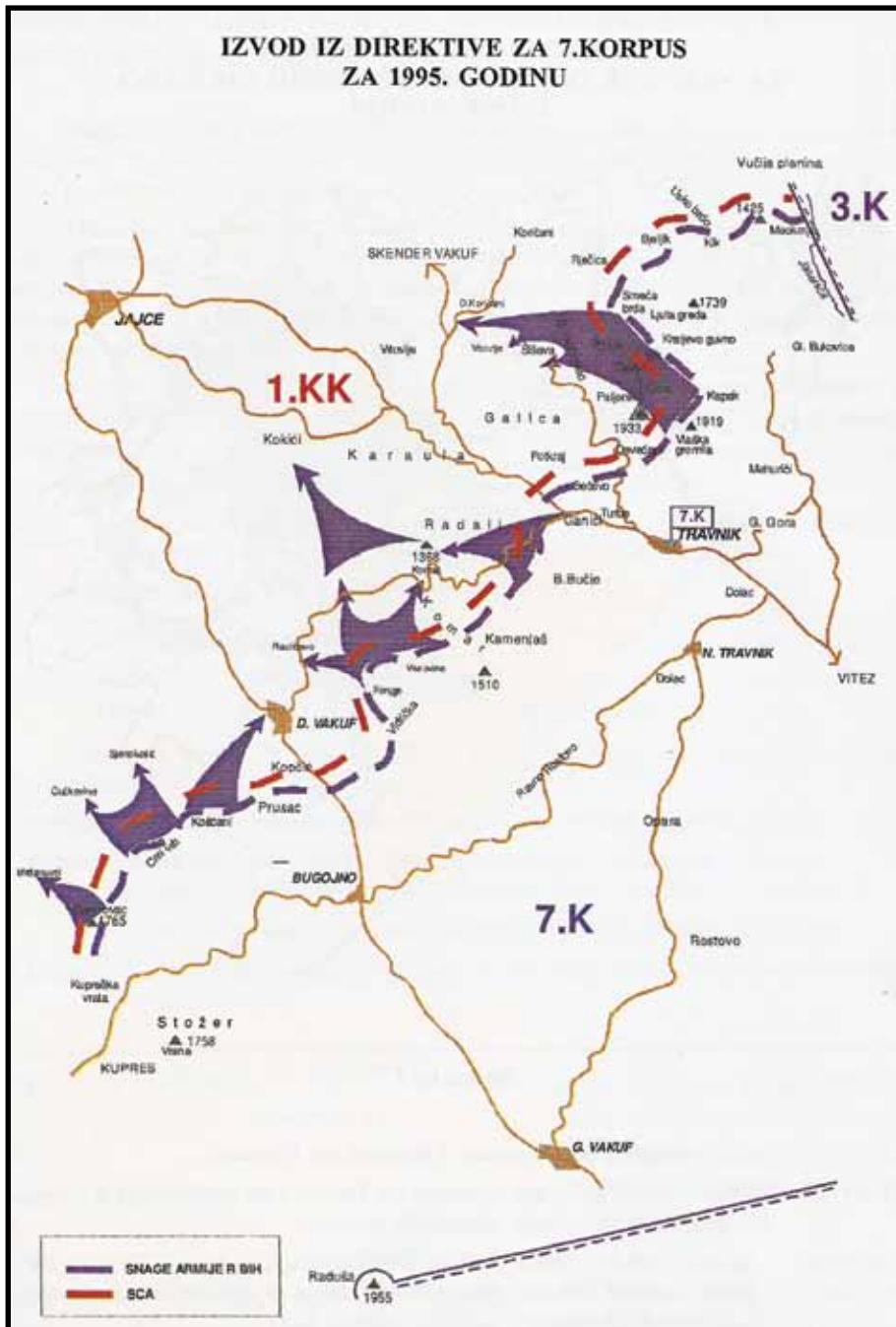
Shema broj 3: Osnovna zamisao Komandanta 7. korpusa za operaciju DOMET 1-95



Shema broj 4: Odluka komandanta 7.korpusa za napadnu operaciju DOMET 1-95

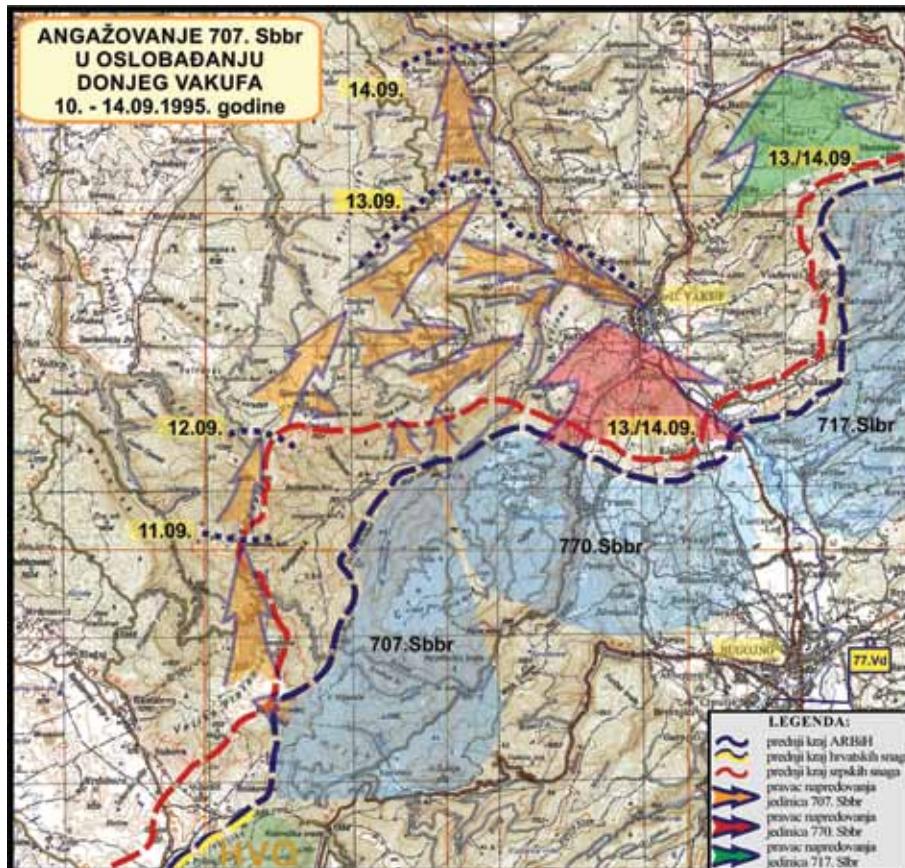


Shema broj 5: Rezultati borbenih dejstava u operaciji DOMET 1-95
od 20-25. 03. 1995. godine



Shema broj 6: Izvod iz Direktive za 7. korpus za 1995. godinu

*Prilozi u boji uz rad Besima Ždralovića
707. Sbbr*



Angažovanje 707. Slavne brdske brigade u oslobođanju Donjeg Vakufa
Kartu uradio: mr. Edin Ramić

